

# RUCH TURYSTYCZNY W KRAKOWIE W 2008 ROKU

## RAPORT KOŃCOWY

opracowany przez ekspertów:  
**Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie,  
Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie,  
Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej**

Kierownik projektu:  
**dr Krzysztof Borkowski**

Zespół:  
**prof. dr hab. Tadeusz Grabiński  
dr Krzysztof Borkowski  
dr Renata Seweryn  
dr Anna Wilkońska  
mgr Leszek Mazanek**

Koordynator MOT:  
**mgr Paweł Mierniczak  
mgr inż. Jan Wieczorkowski**

Recenzja naukowa:  
**prof. dr hab. Leszek Koziol  
prof. dr hab. Anna Nowakowska**

KRAKÓW  
LISTOPAD 2008



## Spis treści

1. Metodologia badań .....	4
2. Algorytm ustalania wielkości próby .....	6
3. Analiza liczby korzystających z bazy noclegowej w Krakowie w latach 2001–2008 .....	8
4. Analiza danych miesięcznych .....	8
5. Analiza danych kwartalnych .....	23
6. Analiza danych rocznych .....	28
7. Wielkość ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2003–2008 .....	31
8. Charakterystyka osób przyjeżdżających do Krakowa .....	33
9. Noclegi w Krakowie .....	73
10. Baza noclegowa wykorzystywana przez odwiedzających podczas pobytu w Krakowie .....	74
11. Kwoty wydatkowane podczas pobytu turystycznego w Krakowie .....	80
12. Ewentualne możliwości zwiększenia wydatków przez odwiedzających Kraków .....	88
13. Organizator przyjazdu do Krakowa .....	89
14. Wykorzystane przez odwiedzających Kraków źródło informacji o mieście .....	92
15. Częstotliwość wizyt w Krakowie osób odwiedzających .....	97
16. Usługi turystyczne Krakowa w opinii odwiedzających miasto .....	98
17. Zainteresowanie odwiedzających Kraków w 2008 roku usługami przewodników, pilotów i instruktorów .....	111
18. Ocena imprez kulturalnych miasta Krakowa .....	113
19. Ocena wysokości cen w stosunku do jakości usług .....	114
20. Odwiedzane przez respondentów miejsca poza Krakowem .....	119
21. Wskazywane przez respondentów atrakcje w Krakowie .....	120
22. Potencjalne produkty turystyczne Krakowa .....	122
23. Rekomendacja Krakowa znajomym .....	123
24. Deklaracja ponownych odwiedzin Krakowa .....	124
25. Główne wnioski końcowe .....	126
Spis tabel .....	135
Spis rysunków .....	138
Aneks 1. Turystyka biznesowa .....	143
Aneks 2. Charakterystyka najważniejszych zagranicznych rynków turystycznych w Krakowie w 2008 roku .....	148
Aneks 3. Definicje i graf strumienia turystycznego .....	157

# 1. Metodologia badań

W 2008 r. już po raz piąty, na zlecenie Urzędu Miasta Krakowa, został przeprowadzony według jednej metody badawczej, pomiar ruchu turystycznego w Krakowie. Ten stały, systematycznie prowadzony od 2003 roku monitoring pozwala na coraz lepsze poznanie rynku turystycznego przyjazdowego do Krakowa. Ponadto umożliwia prowadzenie analiz porównawczych tendencji zachodzących w branży turystycznej.

Głównym celem badań było otrzymanie całościowego obrazu wielkości i jakości turystyki przyjazdowej do Krakowa. W szczególności chodziło o zrealizowanie następujących zadań.

1. Określenie szacunkowej liczby odwiedzających oraz turystów krajowych i zagranicznych w Krakowie,
2. Ustalenie szacunkowej liczby odwiedzających jednodniowych krajowych i zagranicznych w Krakowie,
3. Szczegółowa charakterystyka turysty krajowego i zagranicznego w Krakowie,
4. Ranking najczęściej odwiedzanych miejsc, atrakcji oraz produktów turystycznych w Krakowie,
5. Identyfikacja rynków zagranicznych istotnych z punktu widzenia przyjazdowego ruchu turystycznego do Krakowa,
6. Przeprowadzenie analizy porównawczej kształtowania się ruchu turystycznego w Krakowie na przestrzeni lat 2003-2008,
7. Scharakteryzowanie odwiedzających krajowych i zagranicznych z punktu widzenia ich motywacji i struktury przyjazdów,
8. Określenie przeciętnego poziomu wydatków poniesionych w trakcie pobytu,
9. Analiza zachowań odwiedzających, sposobu spędzania czasu, stopnia satysfakcji, oceny jakości oferty turystycznej, bezpieczeństwa, czystości itp., jak również odniesienia jakości świadczonych usług do obowiązujących cen.

Badania wykonano przy pomocy dwóch podstawowych narzędzi – badania typu *desk research* oraz wywiady bezpośrednie.

Pierwsza grupa narzędzi (badania typu *desk research*) opierała się na powszechnie dostępnych danych, głównie z Głównego Urzędu Statystycznego. Przede wszystkim były to dane pochodzące z Banku Danych Regionalnych oraz komunikatów, biuletynów, publikacji elektronicznych (w tym danych archiwalnych) dostępnych na witrynie GUS. Ponadto wykorzystywano do planowania badań wszelkie inne możliwe do uzyskania informacje pozyskane od pracowników szerokiego rozumianego sektora turystycznego, przewodników, gestorów atrakcji turystycznych, organizatorów ruchu turystycznego, służby celnej, MPL w Balicach. Ponadto wykorzystano także własne doświadczenia a także opracowane wcześniej raporty z badań ruchu turystycznego w Krakowie za lata: 2003–2008.

W drugiej grupie narzędzi posłużono się wywiadami bezpośrednimi w formie ankiety (bezpośrednia rozmowa z respondentem przeprowadzona przez ankietera, przy użyciu formularza). Ankietowanymi byli odwiedzający krajowi i zagraniczni przybywający do Krakowa. Badania ruchu turystycznego w Krakowie przeprowadzono w sześciu turach czasowych po dwa dni (w II i III kwartale) w okresie od maja do września 2008 r. Badania były przeprowadzone pomiędzy 10 a 22 każdego miesiąca.

Minimalną liczebność próby oraz operat losowania ustalono w oparciu o dane GUS z roku 2007, dotyczące wykorzystania obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania. Ustalono, że próba o liczebności  $n \gg 3500$  osób gwarantuje dokładność oszacowania na poziomie 3%. Przyjęto schemat losowania warstwowego (11 warstw), gdzie warstwę stanowił rodzaj obiektu (hotele, motele, pensjonaty, domy wycieczkowe, schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, pokoje gościnne, campingi, pola biwakowe, ośrodki kolonijne, inne obiekty) proporcjonalnie do liczby osób korzystających z noclegów. Uznano, że połowa ankiet (wywiadów) zostanie przeprowadzona w obiektach noclegowych, a druga część w atrakcjach (lub w ich pobliżu) turystycznych miasta. Po wstępnej selekcji merytorycznej i formalnej wyeliminowano ankiety nie spełniające założonych wymogów jakościowych. Ostatecznie do analizy przyjęto 3285 ankiet.

Miejsca badawcze zostały dobrane do przeprowadzenia badań na bazie poprzednich doświadczeń Małopolskiej Organizacji Turystycznej przy przeprowadzaniu badań w latach 2003–2006. Obiekty i miejsca zostały dobrane losowo, tak aby reprezentowane były wszystkie rodzaje obiektów noclegowych w Krakowie oraz charakterystyczne atrakcje. Przyjęty w badaniach system zbierania danych ankietowych opierał się na informacjach uzyskiwanych bezpośrednio w obiektach zakwaterowania oraz miejscach najbardziej popularnych, będących atrakcją turystyczną. Listę tych miejsc ustalili eksperci.

Badanymi byli odwiedzający Kraków krajowi i międzynarodowi tj. turyści, (co najmniej z jednym noclegiem) oraz odwiedzający jednodniowi, którzy przybyli w celu poznawczym, wypoczynkowym, zawodowym, religijnym, rodzinnym, zdrowotnym itp., a ich pobyt nie przekraczał 90 dni. W badaniach pominięto przyjazdy, które wiązały się ze stałą pracą lub nauką w mieście.

Ankietowanie polegało na przeprowadzeniu wywiadu bezpośredniego według przygotowanego wcześniej kwestionariusza ankietowego, przez przeszkolonych ankieterów, zgodnie z opracowaną instrukcją oraz szczegółowo omówioną podczas szkolenia ankieterów.

Podstawowe zasady prowadzenia wywiadów:

- respondentami byli odwiedzający krajowi i międzynarodowi,
- wszystkie osoby, z którymi przeprowadzano wywiady miały powyżej 16 lat,
- w przypadku ankietowania rodziny badaniem obejmowano tylko 1 przedstawiciela rodziny,
- w przypadku ankietowania grupy zorganizowanej badaniem obejmowano co najwyżej 2 dorosłe osoby,
- w przypadku ankietowania turysty obcojęzycznego po ustaleniu języka, którym posługiwał się turysta, ankieter przekazywał mu szablon ankiety w danym języku a sam zaznaczał odpowiedzi na ankiecie w wersji polskiej.

Ankieta składała się z następujących części:

- metryczki, w tym numeru ankietera, daty pobrania próby, kolejnego numeru ankiety, miejsca pobrania próby (miejscowość, ulica, obiekt),
- części merytorycznej,
- charakterystyki respondenta, w tym miejsce zamieszkania, dane demograficzne, społeczne i ekonomiczne.

W badaniach wykorzystano sieciowy system przetwarzania danych ankietowych wykonany przez firmę Multimedia Communications z Krakowa. Istotą tego systemu jest udostępnienie narzędzi tabulacji poprzez internet, dla osób upoważnionych, które mają możliwość wykonywania dowolnych obliczeń według indywidualnych potrzeb. Wprowadzanie ankiet do bazy odbywało się poprzez formularz w postaci witryny html, przy użyciu skryptu PHP.

System dostępny pod adresem <http://pollster.hybrid.pl> zapewnia:

- podgląd ankiet źródłowych,
- eksport danych oraz słowników (nazwy wariantów pytań) do postaci tekstowej lub w formacie csv (Excel) w dwóch wersjach – zbiór danych pierwotnych oraz zbiór danych kodowanych,
- parametryzację zakresu analizy (analiza całego zbioru ankiet lub dowolnie zdefiniowanych podzbiorów na podstawie wskazanych wariantów poszczególnych pytań ankiety, np. tylko dla kobiet, tylko dla cudzoziemców, tylko dla cudzoziemców w określonym wieku, itd.),
- automatyczną lub arbitralnie ustaloną kategoryzację pytań mających charakter ilościowy (wydatki, wiek, liczba dni pobytu),
- wyznaczanie tzw. marginesów (rozkładów brzegowych) dla wskazanych pytań kodowanych wraz z możliwością ich prezentacji graficznej w postaci wykresu kolumnowego lub słupkowego,
- wyznaczanie tablic kontyngencji dla dowolnych par pytań kodowanych z szerokim zakresem analizy (liczebności absolutne, udziały względem ogólnej liczby ankiet, względem sum kolumn lub względem sum wierszy, liczebności teoretyczne, parametry charakteryzujące stopień zależności między rozpatrywanymi pytaniami – test i składowe statystyki chi kwadrat, statystyka U, współczynnik korelacji Persona).

## 2. Algorytm ustalania wielkości próby

Wielkość próby ustalano kierując się dwoma przesłankami:

- dostępne środki finansowe na badania,
- rząd precyzji wynikający z wybranej wielkości próby w stosunku do wielkości populacji generalnej.

Ustalając liczebność próby prostej korzystano z następującego wzoru:

$$n = \frac{N}{1 + \frac{4(N-1)d^2}{u_a^2}}$$

W powyższym wzorze  $N$  jest szacunkową liczebnością populacji generalnej,  $u_a$  – to dystrybuenta standaryzowanego rozkładu normalnego  $N(0,1)$  dla założonego poziomu istotności  $\alpha$  (w obliczeniach przyjęto trzy różne poziomy istotności 1, 5 i 10%) natomiast  $d$  – to rząd precyzji oszacowań wskaźników struktury wyrażony w procentach.

Wynikowe wielkości próby dla różnych wielkości parametru  $N$  podano w tab. 1. Łatwo zauważyć, że wielkości próby przy populacji generalnej rzędu kilkuset tysięcy nie ulegają praktycznie zmianie. Zakładając standardowy w badaniach społeczno-ekonomicznych poziom istotności na poziomie  $\alpha$  oraz przyjmując 3% rząd precyzji szacowań wskaźników struktury otrzymujemy oszacowanie wielkości próby prostej na poziomie 1065–1066 elementów. Zakładając, że część (ok. 10%) ankiet zwykle odpada z analizy wskutek formalnych usterek okazuje się, że w jednym cyklu badań dla zachowania założonej precyzji należy zebrać 1172 ankiety. Uwzględniając fakt, że badania terenowe odbywały się w sześciu turach na przestrzeni 3–4 miesięcy przyjęto, że na jeden cykl składają się po dwie sąsiednie tury badań, co oznacza, że chcąc traktować uzyskane wyniki jako pomiar trzykrotny należy dysponować próbą trzykrotnie większą, czyli liczącą  $3 \cdot 1172 = 3515$  elementów.

Tab. 1. Wielkość próby w zależności od wielkości populacji generalnej w losowaniu prostym przy różnym poziomie istotności  $\alpha$  oraz różnym rzędzie precyzji  $d$ .

Ufność	90%	95%	99%	90%	95%	99%	90%	95%	99%	90%	95%	99%
alfa	0,10	0,05	0,01	0,10	0,05	0,01	0,10	0,05	0,01	0,10	0,05	0,01
1-alfa	0,95	0,98	1,00	0,95	0,98	1,00	0,95	0,98	1,00	0,95	0,98	1,00
wsp.u	1,64	1,96	2,58	1,64	1,96	2,58	1,64	1,96	2,58	1,64	1,96	2,58
precyzja	2%	2%	2%	3%	3%	3%	4%	4%	4%	5%	5%	5%
N	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n
500 000	1 685	2 389	4 113	750	1 065	1 836	422	600	1 035	270	384	663
700 000	1 687	2 393	4 122	751	1 065	1 838	422	600	1 035	270	384	663
900 000	1 688	2 395	4 128	751	1 066	1 839	423	600	1 036	270	384	663
1 100 000	1 688	2 396	4 131	751	1 066	1 840	423	600	1 036	270	384	663
1 300 000	1 689	2 396	4 134	751	1 066	1 840	423	600	1 036	270	384	663
1 500 000	1 689	2 397	4 135	751	1 066	1 841	423	600	1 036	271	384	663

### 3. Analiza liczby korzystających z bazy noclegowej w Krakowie w latach 2001–2008

Punktem wyjścia analizy są informacje udostępnione przez Urząd Statystyczny w Krakowie o liczbie korzystających z noclegów w obiektach noclegowych turystyki, w ujęciu miesięcy w latach 2003–2008 oraz w ujęciu kwartałów w latach 2001–2008. Uzyskane wyniki, w połączeniu z danymi otrzymanymi przez MOT, w drodze badań ankietowych przeprowadzonych w latach 2003–2006 oraz 2008 zostały wykorzystane do szacowania wielkości ruchu turystycznego w Krakowie w roku 2008 w różnych układach.

W stosunku do poprzednich raportów, za lata 2004–2006, wyjściowe dane zostały skorygowane. Odnosi się to głównie do danych za ostatnie cztery miesiące roku (wrzesień – grudzień), które w momencie analizy nie były dostępne i musiały zostać doszacowane. W rezultacie poszczególne wskaźniki i parametry w kolejnych raportach różnią się od siebie. W niniejszym raporcie szacunki odnoszą się tylko do 2008 roku, natomiast parametry za poprzednie lata zostały ujednoczone i opierają się w pełni na potwierdzonych danych WUS w Krakowie.

### 4. Analiza danych miesięcznych

Na dzień sporządzenia prognozy dostępne były informacje za miesiące styczeń – sierpień 2008 roku. Wyznaczone na podstawie pierwszych ośmiu miesięcy ruchome indeksy dynamiki w latach 2003–2008 zebrano w tab. 2.

*Tab. 2. Ruchome indeksy dynamiki (%) liczby korzystających z noclegów w Krakowie w miesiącach styczeń – sierpień w latach 2003–2008*

I–VIII	2004/3	2005/4	2006/5	2007/6	2008/7
Ogółem	121,7	117,6	105,3	112,1	90,7
Krajowi	108,1	106,1	111,5	114,7	98,7
Zagraniczni	134,3	126,1	101,4	110,4	85,0

Jak można zauważyć, ma miejsce spadek tempa wzrostu liczby korzystających z noclegów ogółem – w ostatnim roku o prawie 10% w stosunku do roku ubiegłego, przy czym objawił się on głównie w segmencie turystów zagranicznych (spadek indeksu dynamiki o 15%). Natomiast obserwuje się tylko nieznaczny (niecałe 2%) spadek indeksu dynamiki liczby turystów krajowych.



Tab. 3. *Ruchome indeksy dynamiki (%) liczby korzystających z noclegów w Krakowie w miesiącach wrzesień – grudzień w latach 2003–2008*

IX–XII	2004/3	2005/4	2006/5	2007/6	2008/7
Ogółem	128,5	112,8	117,2	102,3	87,3
Krajowi	118,7	105,5	121,6	107,2	90,0
Zagraniczni	137,8	118,7	114,1	98,5	85,0

W tab. 3 przedstawiono indeksy dynamiki liczby turystów w ostatnich czterech miesiącach, tj. wrzesień – grudzień, w analizowanych latach (w latach 2003–2007 indeksy faktyczne, natomiast w ostatnim roku – szacunkowe). Porównując informacje z danymi zamieszczonymi w tab. 1, trudno jest wskazać jednoznaczne prawidłowości. Na przykład w dwóch latach (2004/3 oraz 2006/5) indeksy dynamiki w pierwszych trysemetrach były niższe od indeksów dla ostatniego trysemetru, podczas gdy w pozostałych dwóch latach (2005/4 oraz 2007/6) sytuacja była odwrotna.

Dlatego też przyjęto, że indeks dynamiki w ostatnich czterech miesiącach 2008 roku będzie mniej więcej **jednakowy** i ukształtuje się na poziomie **90%–85%**, w zależności od segmentu turystów (krajowi – zagraniczni).

Ostateczne indeksy dynamiki w skali całego roku, wykorzystane do prognozowania wielkości ruchu turystycznego w Krakowie, przedstawiono w tab. 4.

Tab. 4. *Ruchome indeksy dynamiki (%) liczby korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008*

I–XII	2004/3	2005/4	2006/5	2007/6	2008/7
Ogółem	123,9	116,0	109,1	108,7	89,6
Krajowi	111,5	105,9	114,9	112,0	95,7
Zagraniczni	135,4	123,7	105,3	106,4	85,0

**Zakłada się tu, że w roku 2008 nastąpi spadek liczby korzystających z obiektów turystycznych o 10%, przy czym będzie on szczególnie widoczny w segmencie turystów zagranicznych (spadek o 15%), a znacznie mniejszy w segmencie turystów krajowych (spadek o niecałe 5%).**

Zjawisko zahamowania przyrostu ruchu turystycznego było już sygnalizowane w raporcie MOT sprzed dwóch lat. W opracowaniu tym stwierdzono: [...] *należy pamiętać, że wielkość ruchu turystycznego w latach 2003–2005 ukształtowała się na bardzo wysokim poziomie i dlatego też **dalejsze przyrosty ruchu turystycznego będzie coraz to trudniej uzyskiwać**. W roku 2006 nie było takich przesłanek wzrostu, jak zainteresowanie Polską w związku z jej wejściem do Unii Europejskiej czy też pojawienie się wielu nowych, tanich linii lotniczych.*

Również potwierdził się wniosek o tendencjach w zakresie krajowego ruchu turystycznego, który to segment okazał się bardziej odporny na recesję w ruchu turystycznym. W raporcie MOT z 2006 roku przytoczono opinię, że: [...] *niewątpliwie nowym zjawiskiem jest sygnał ożywienia*

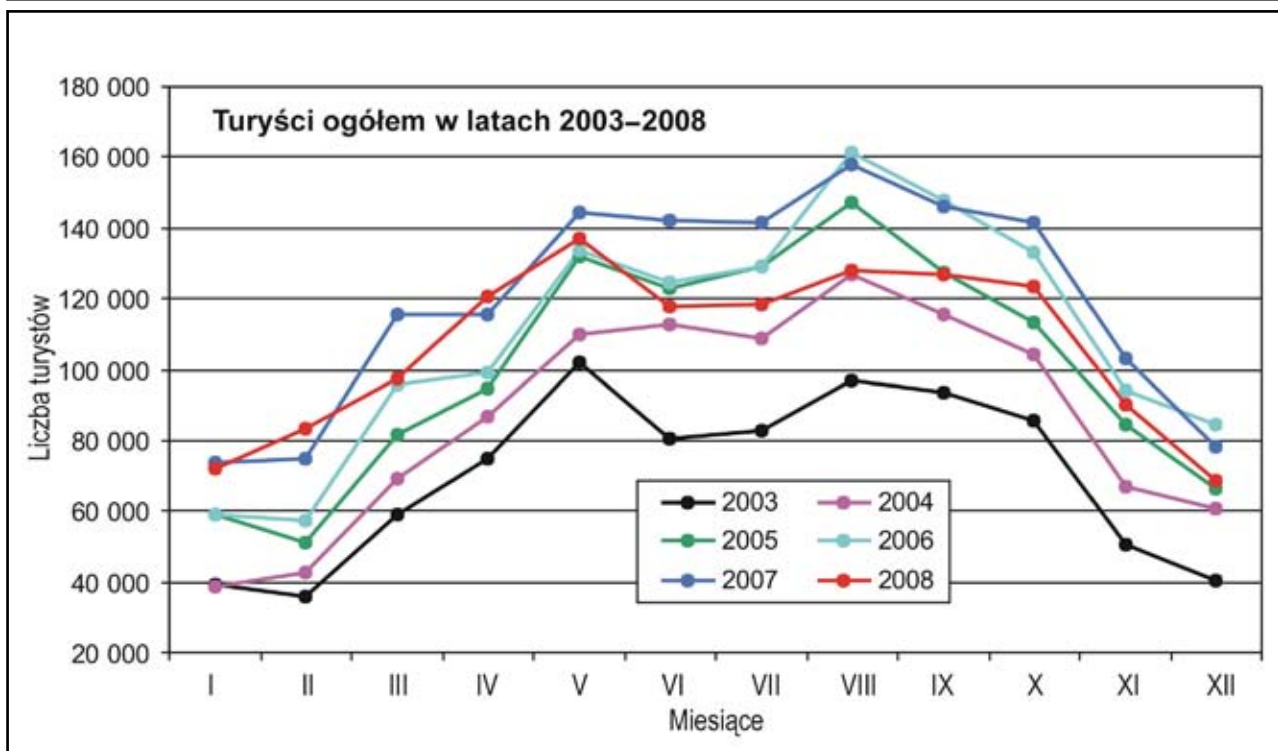
w Krakowie krajowego ruchu turystycznego.

Przyjęte założenia doprowadziły do prognoz podanych w tab. 5 i przedstawionych w różnych przekrojach na rys. 1–3.

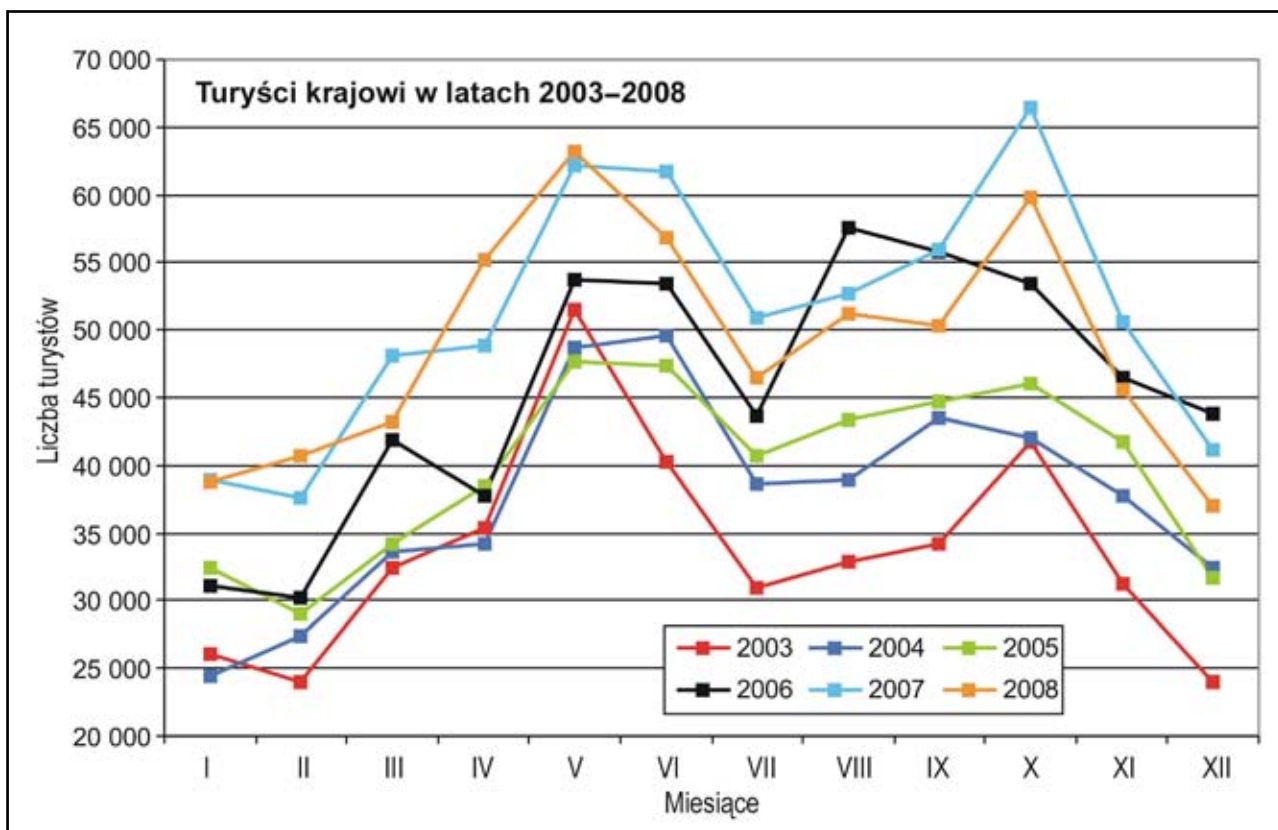
Tab. 5. Liczba korzystających z noclegów – według miesięcy, w Krakowie w latach 2003–2008

Rok	2003			2004			2005			
	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	
Miesiące	I	39 213	25 995	13 218	38 726	24 446	14 280	58 732	32 478	26 254
	II	35 894	24 030	11 864	42 355	27 449	14 906	51 314	29 083	22 231
	III	58 812	32 354	26 458	69 227	33 618	35 609	81 844	34 187	47 657
	IV	74 852	35 345	39 507	86 723	34 156	52 567	94 621	38 476	56 145
	V	102 219	51 563	50 656	109 904	48 635	61 269	132 154	47 678	84 476
	VI	80 731	40 253	40 478	112 604	49 526	63 078	122 758	47 399	75 359
	VII	82 546	30 919	51 627	108 821	38 582	70 239	129 371	40 680	88 691
	VIII	96 926	32 844	64 082	126 987	39 005	87 982	147 031	43 396	103 635
	IX	93 274	34 195	59 079	115 638	43 506	72 132	127 410	44 669	82 741
	X	85 756	41 683	44 073	104 191	42 047	62 144	113 332	46 099	67 233
	XI	50 645	31 193	19 452	66 879	37 678	29 201	84 512	41 710	42 802
	XII	40 436	24 039	16 397	60 482	32 426	28 056	66 266	31 731	34 535
Razem	841 304	404 413	436 891	1 042 537	451 074	591 463	1 209 345	477 586	731 759	
Rok	2006			2007			2008			
	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	
Miesiące	I	59 237	31 091	28 146	73 488	38 992	34 496	72 075	38 823	33 252
	II	57 588	30 151	27 437	74 921	37 662	37 259	83 600	40 686	42 914
	III	95 630	41 837	53 793	115 391	48 044	67 347	97 517	43 207	54 310
	IV	99 023	37 792	61 231	115 463	48 775	66 688	120 743	55 175	65 568
	V	133 545	53 742	79 803	144 390	62 116	82 274	136 750	63 122	73 628
	VI	124 865	53 432	71 433	142 129	61 658	80 471	117 681	56 836	60 845
	VII	129 365	43 737	85 628	141 396	50 872	90 524	118 656	46 494	72 162
	VIII	161 515	57 558	103 957	158 020	52 653	105 367	128 102	51 169	76 933
	IX	147 577	55 863	91 714	146 114	55 890	90 224	126 991	50 301	76 690
	X	132 858	53 436	79 422	141 662	66 469	75 193	123 736	59 822	63 914
	XI	94 142	46 534	47 608	103 325	50 603	52 722	90 356	45 543	44 814
	XII	84 391	43 770	40 621	78 505	41 092	37 413	68 784	36 983	31 801
Razem	1 319 736	548 943	770 793	1 434 804	614 826	819 978	1 284 992	588 161	696 831	

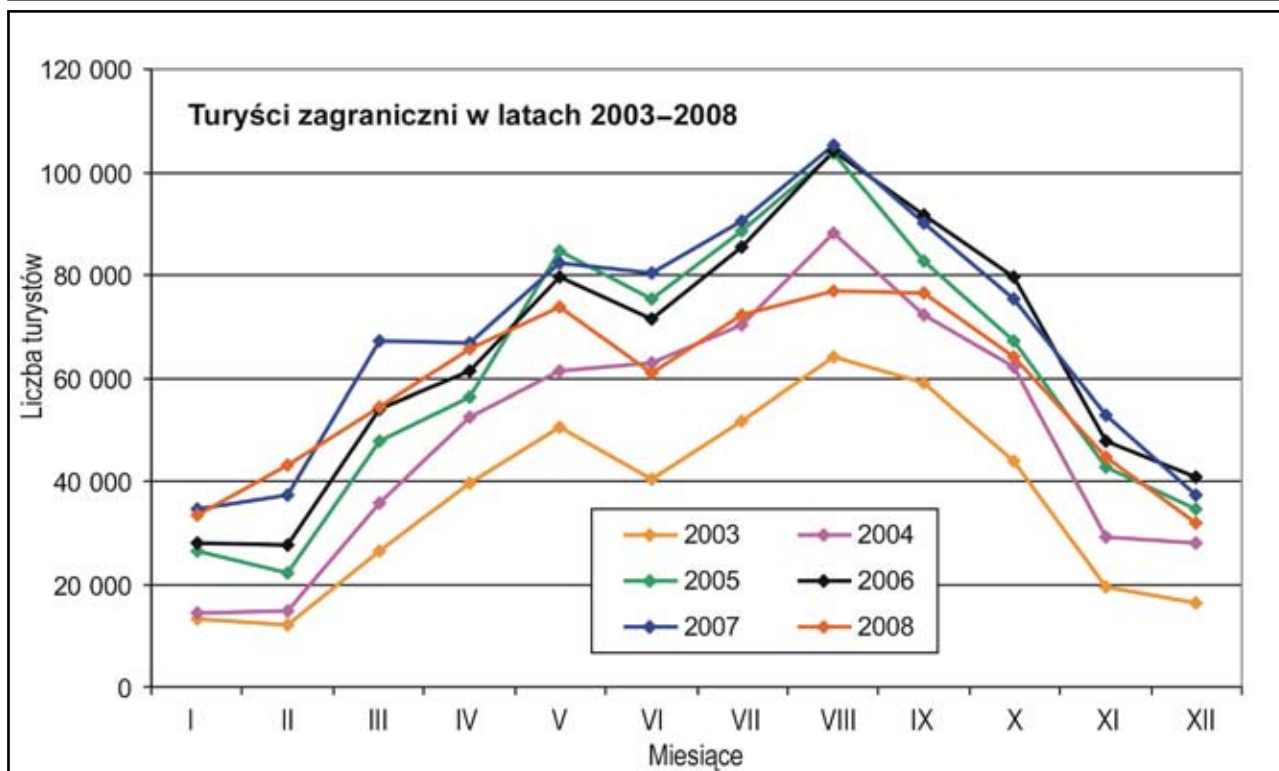
Źródło: Dane WUS w Krakowie



Rys. 1. Liczba turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008

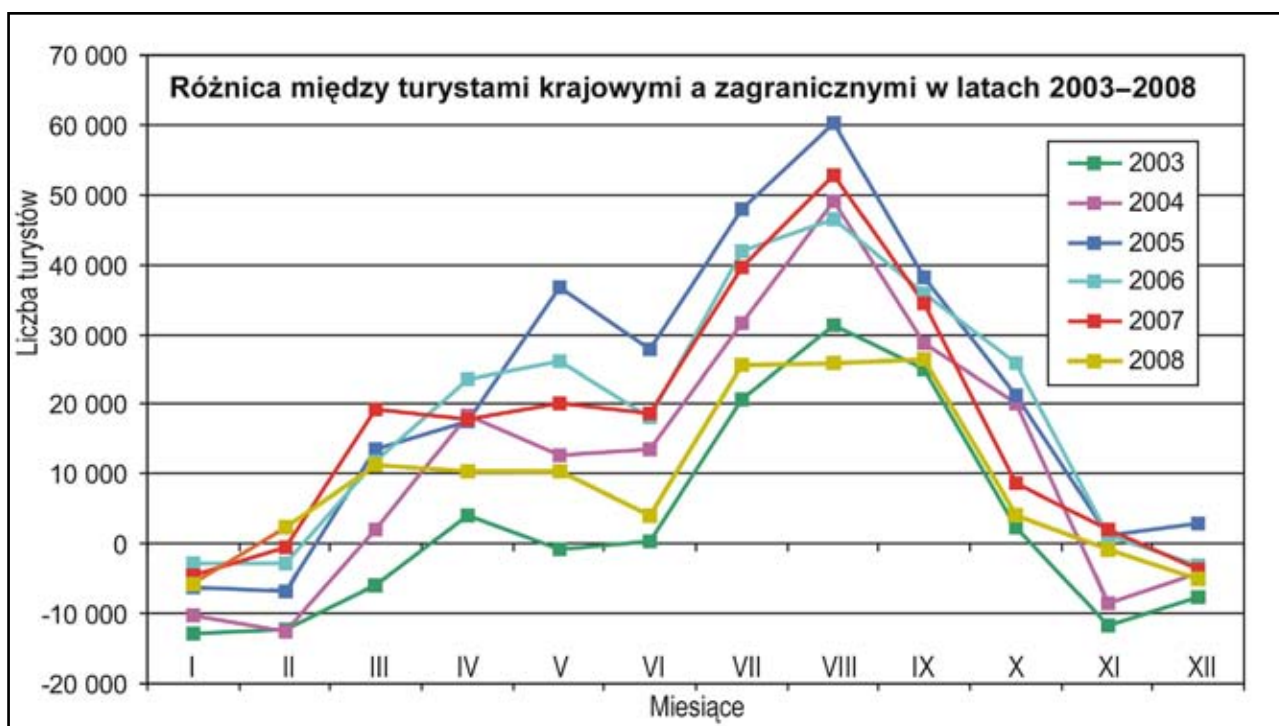


Rys. 2. Liczba turystów krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008



Rys. 3. Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008

Na pierwszych trzech rysunkach (1–3) widoczne są wielkości ruchu turystycznego ogółem, turystów krajowych i zagranicznych, według miesięcy w latach 2003–2008. Generalnie można powiedzieć, że – pomimo pewnych rozbieżności – w całym analizowanym okresie nie obserwuje się wyraźnych różnic wielkości ruchu w jednoimiennych miesiącach. **Warto odnotować, że w 2008 roku pierwsze dwa miesiące (a także kwiecień) były wyjątkowo dobre. Spadek ruchu turystycznego**



Rys. 4. Różnica między liczbą turystów zagranicznych a liczbą turystów krajowych w latach 2003–2008

**odnotowano w okresie letnim: maj – sierpień, głównie w segmencie turystów zagranicznych.**

W przypadku turystów krajowych pierwsze pięć miesięcy 2008 roku (za wyjątkiem marca) były miesiącami o największej liczbie turystów w okresie 2003–2008.

Z rys. 4 wynika, że wielkość zagranicznego ruchu turystycznego w Krakowie przekracza wielkość krajowego ruchu turystycznego, za wyjątkiem okresu zimowego (listopad – luty). Największe różnice na korzyść turystów zagranicznych mają miejsce w miesiącach lipiec – wrzesień, z kumulacją w sierpniu. W czerwcu obserwuje się wprawdzie nadwyżkę turystów zagranicznych, ale wyraźnie mniejszą niż w sąsiednich miesiącach: maju i lipcu. W 2008 roku nadwyżka zagranicznego ruchu turystycznego nad krajowym znacznie zmalała, praktycznie do poziomu jaki obserwowano w 2003 roku.

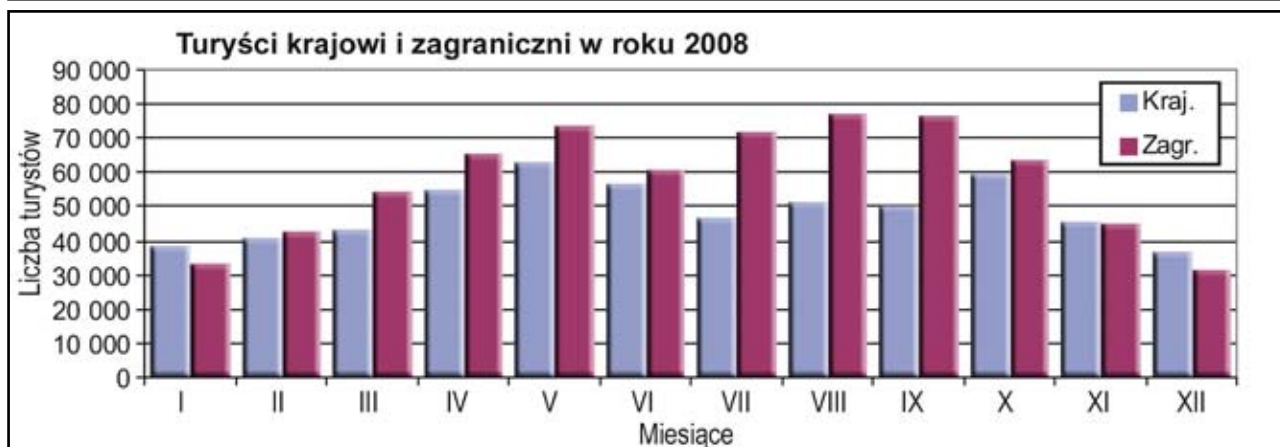
Prawidłowości te potwierdzają także rysunki 5–7, na których przedstawiono liczbę turystów krajowych i zagranicznych, odrębnie dla każdego roku.



Rys. 5. Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2006



Rys. 6. Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2007



Rys. 7. Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2008

Analiza tych rysunków wskazuje, że w latach 2004–2008 relacje między obydwoma segmentami ruchu turystycznego praktycznie nie ulegały większym zmianom. Jedynie w roku 2003 miała miejsce nietypowa równowaga krajowego ruchu turystycznego w miesiącach kwiecień – czerwiec, która zanikła w następnych latach.

Warto zwrócić uwagę, że w miesiącach zimowych (listopad – luty), w ostatnich latach następuje stopniowe wyrównanie się krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego. W latach 2003–2004 w miesiącach zimowych miała miejsce lekka przewaga ruchu krajowego nad zagranicznym, natomiast w latach 2005–2006 przewaga ta praktycznie nie występuje.

W skali całego roku wyraźna nadwyżka turystów zagranicznych nad turystami krajowymi pojawiła się w roku 2004, pogłębiła się w latach 2005–2007, natomiast w roku 2008 uległa wyraźnemu zmniejszeniu i ukształtowała się na poziomie sprzed 2004 roku (tab. 6).

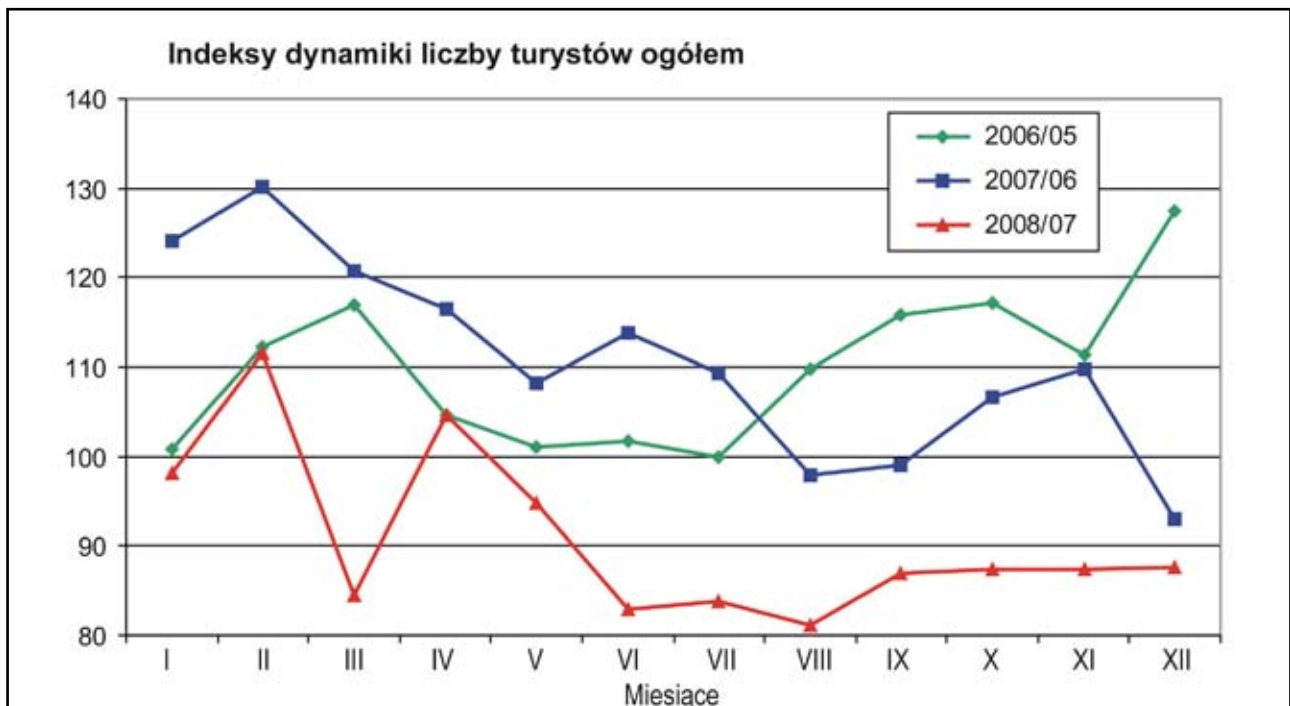
Tab. 6. Nadwyżka turystów zagranicznych nad turystami krajowymi w Krakowie w latach 2003–2008 w skali roku

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Nadwyżka	32 478	140 389	254 173	221 850	205 152	108 671

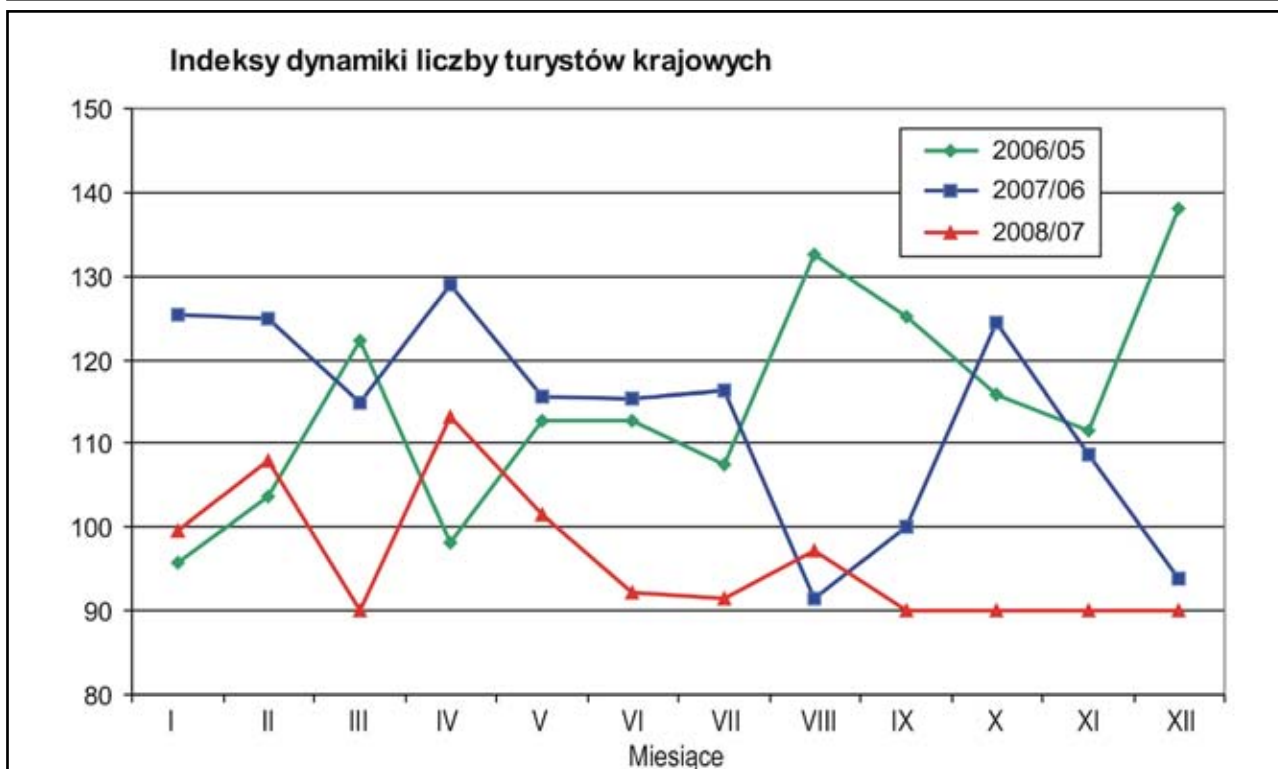
W tab. 7 zamieszczono ruchome indeksy dynamiki liczby korzystających z noclegów w latach 2003–2008, natomiast na rys. 8–10 przedstawiono kształtowanie się tych indeksów, odrębnie dla turystów ogółem, krajowych i zagranicznych. Nie widać tu wyraźnych prawidłowości – indeksy te kształtują się w poszczególnych miesiącach na różnym poziomie. W porównaniu z poprzednimi latami, w 2008 roku widoczny jest spadek indeksów dynamiki we wszystkich miesiącach w zakresie liczby turystów ogółem oraz turystów zagranicznych. Jedynie dla turystów krajowych indeksy w czterech miesiącach roku 2008: styczeń, luty, kwiecień oraz sierpień, były wyższe od indeksów z lat ubiegłych.

Tab. 7. Ruchome indeksy dynamiki (%) liczby korzystających z obiektów turystycznych w Krakowie dla turystów ogółem, krajowych i zagranicznych w latach 2003–2008

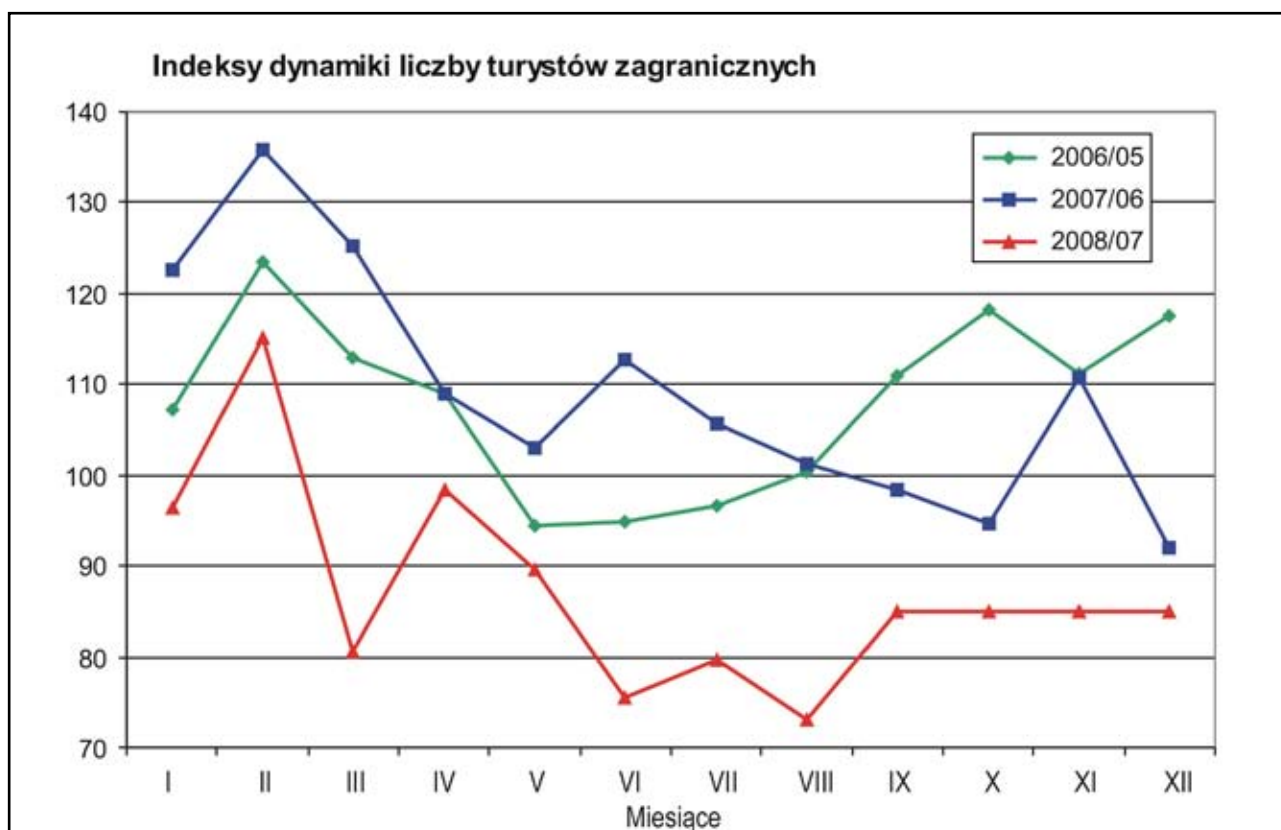
M-c	2004/2003			2005/2004			2006/2005			2007/2006			2008/2007		
	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.
I	98,8	94,0	108,0	151,7	132,9	183,9	100,9	95,7	107,2	124,1	125,4	122,6	98,1	99,6	96,4
II	118,0	114,2	125,6	121,2	106,0	149,1	112,2	103,7	123,4	130,1	124,9	135,8	111,6	108,0	115,2
III	117,7	103,9	134,6	118,2	101,7	133,8	116,8	122,4	112,9	120,7	114,8	125,2	84,5	89,9	80,6
IV	115,9	96,6	133,1	109,1	112,6	106,8	104,7	98,2	109,1	116,6	129,1	108,9	104,6	113,1	98,3
V	107,5	94,3	121,0	120,2	98,0	137,9	101,1	112,7	94,5	108,1	115,6	103,1	94,7	101,6	89,5
VI	139,5	123,0	155,8	109,0	95,7	119,5	101,7	112,7	94,8	113,8	115,4	112,7	82,8	92,2	75,6
VII	131,8	124,8	136,1	118,9	105,4	126,3	100,0	107,5	96,5	109,3	116,3	105,7	83,9	91,4	79,7
VIII	131,0	118,8	137,3	115,8	111,3	117,8	109,9	132,6	100,3	97,8	91,5	101,4	81,1	97,2	73,0
IX	124,0	127,2	122,1	110,2	102,7	114,7	115,8	125,1	110,8	99,0	100,0	98,4	86,9	90,0	85,0
X	121,5	100,9	141,0	108,8	109,6	108,2	117,2	115,9	118,1	106,6	124,4	94,7	87,3	90,0	85,0
XI	132,1	120,8	150,1	126,4	110,7	146,6	111,4	111,6	111,2	109,8	108,7	110,7	87,4	90,0	85,0
XII	149,6	134,9	171,1	109,6	97,9	123,1	127,4	137,9	117,6	93,0	93,9	92,1	87,6	90,0	85,0
Razem	123,9	111,5	135,4	116,0	105,9	123,7	109,1	114,9	105,3	108,7	112,0	106,4	89,6	95,7	85,0



Rys. 8. Ruchome indeksy dynamiki (%) liczby korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2005–2008



Rys. 9. Ruchome indeksy dynamiki (%) liczby turystów krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2005–2008



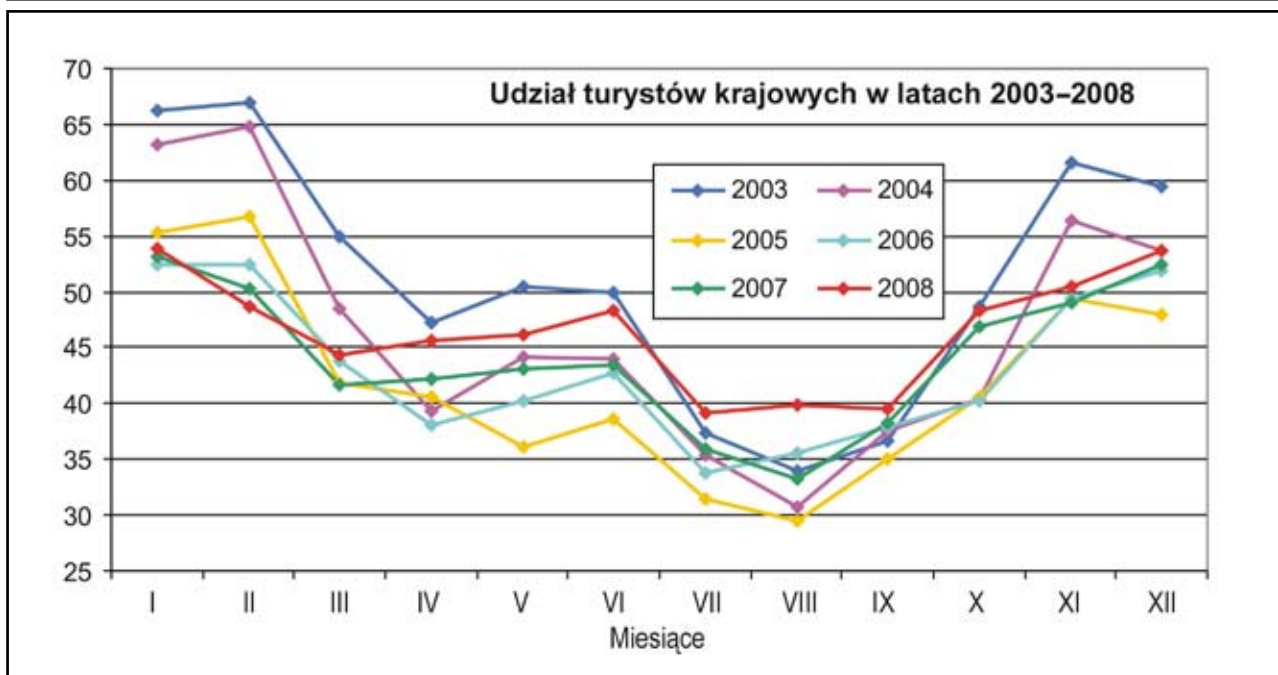
Rys. 10. Ruchome indeksy dynamiki (%) liczby turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2005–2008



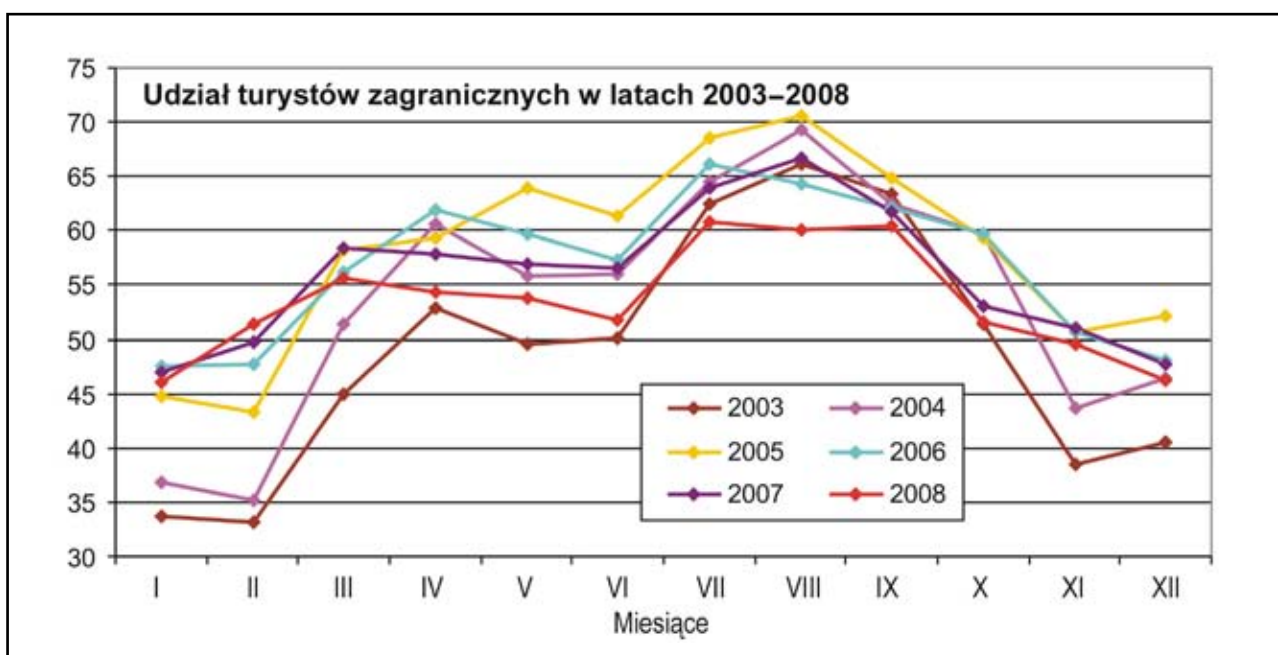
Tab. 8. Wskaźniki udziału (%) turystów krajowych i zagranicznych w liczbie korzystających z obiektów turystycznych w Krakowie w latach 2003–2008

M-c	Turyści krajowi						Turyści zagraniczni					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2003	2004	2005	2006	2007	2008
I	66,3	63,1	55,3	52,5	53,1	53,9	33,7	36,9	44,7	47,5	46,9	46,1
II	66,9	64,8	56,7	52,4	50,3	48,7	33,1	35,2	43,3	47,6	49,7	51,3
III	55,0	48,6	41,8	43,7	41,6	44,3	45,0	51,4	58,2	56,3	58,4	55,7
IV	47,2	39,4	40,7	38,2	42,2	45,7	52,8	60,6	59,3	61,8	57,8	54,3
V	50,4	44,3	36,1	40,2	43,0	46,2	49,6	55,7	63,9	59,8	57,0	53,8
VI	49,9	44,0	38,6	42,8	43,4	48,3	50,1	56,0	61,4	57,2	56,6	51,7
VII	37,5	35,5	31,4	33,8	36,0	39,2	62,5	64,5	68,6	66,2	64,0	60,8
VIII	33,9	30,7	29,5	35,6	33,3	39,9	66,1	69,3	70,5	64,4	66,7	60,1
IX	36,7	37,6	35,1	37,9	38,3	39,6	63,3	62,4	64,9	62,1	61,7	60,4
X	48,6	40,4	40,7	40,2	46,9	48,3	51,4	59,6	59,3	59,8	53,1	51,7
XI	61,6	56,3	49,4	49,4	49,0	50,4	38,4	43,7	50,6	50,6	51,0	49,6
XII	59,4	53,6	47,9	51,9	52,3	53,8	40,6	46,4	52,1	48,1	47,7	46,2
Razem	48,1	43,3	39,5	41,6	42,9	45,8	51,9	56,7	60,5	58,4	57,1	54,2

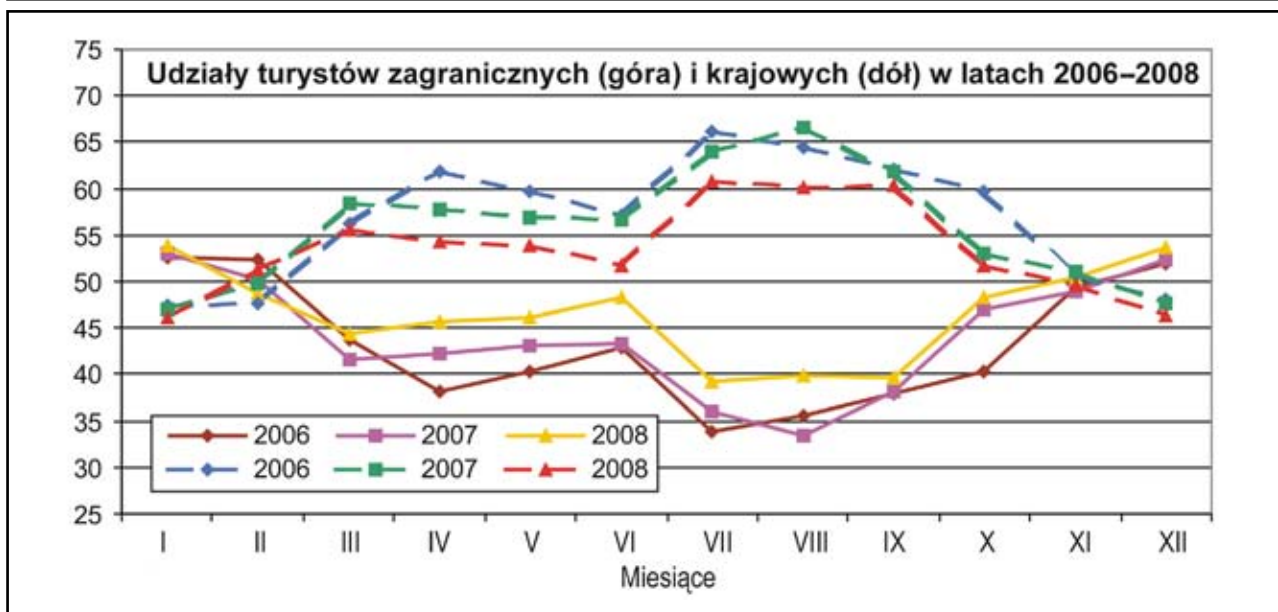
W tab. 8 zebrano wskaźniki udziału turystów krajowych i zagranicznych w ogólnej liczbie turystów w latach 2003–2008. Struktura ta pokazana jest na rys. 11–12. W całym analizowanym okresie sytuacja w tym zakresie jest mniej więcej identyczna. Na rys. 13 wyraźnie widać przewagę liczby turystów zagranicznych nad liczbą turystów krajowych, począwszy od marca aż do października. Największą różnicę notuje się w miesiącach letnich: lipiec, sierpień i wrzesień. W pozostałych miesiącach: listopad – luty, notuje się równowagę (listopad – grudzień), względnie lekką przewagę (styczeń – luty) liczby turystów krajowych.



Rys. 11. Wskaźniki udziału (%) turystów krajowych wśród korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2003–2008



Rys. 12. Wskaźniki udziału (%) turystów zagranicznych wśród korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2003–2008



Rys. 13. Wskaźniki udziału (%) turystów krajowych i zagranicznych wśród korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2006–2008

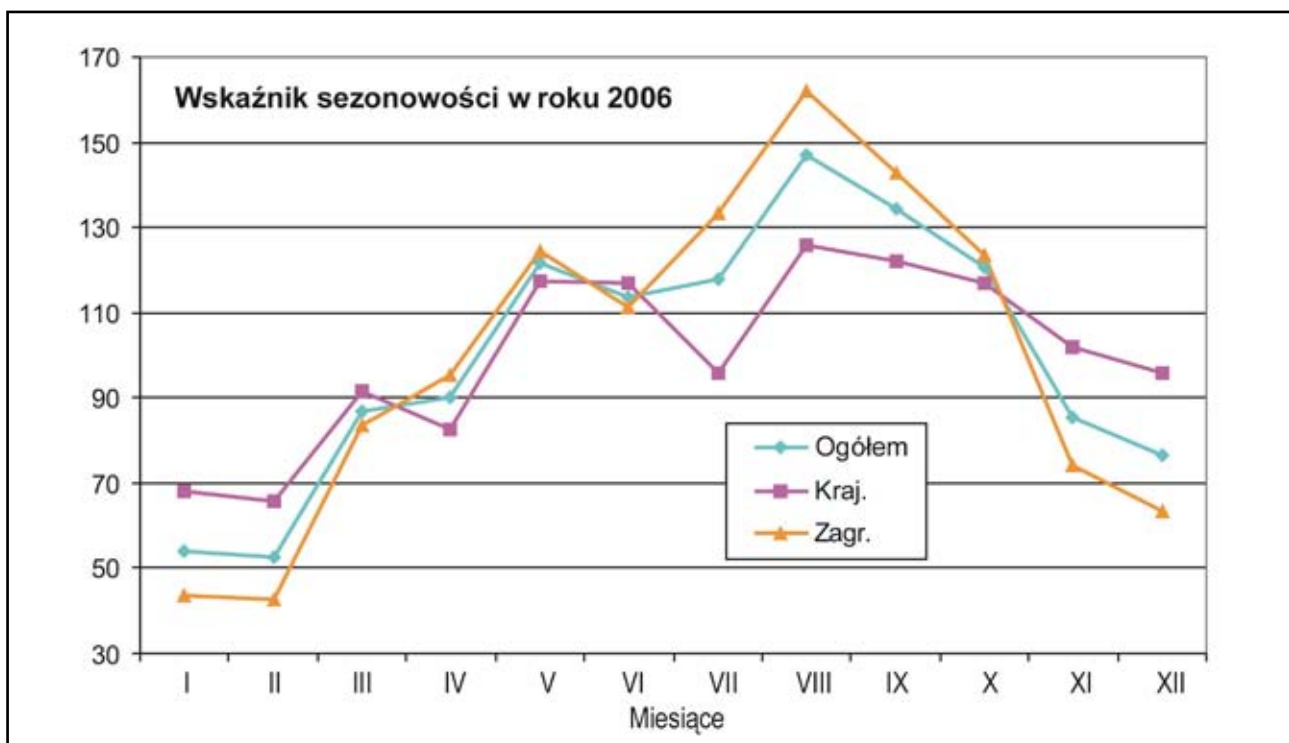
Na koniec warto przeanalizować wskaźniki sezonowości dla wyróżnionych kategorii turystów i kolejnych lat. Wskaźniki te zebrano w tab. 9 oraz zilustrowano na rys. 14–16 (dla poszczególnych lat) oraz na rys. 17–19 (dla poszczególnych kategorii turystów).

Tab. 9. Wskaźniki sezonowości (%) liczby korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008, w podziale na turystów ogółem, krajowych i zagranicznych

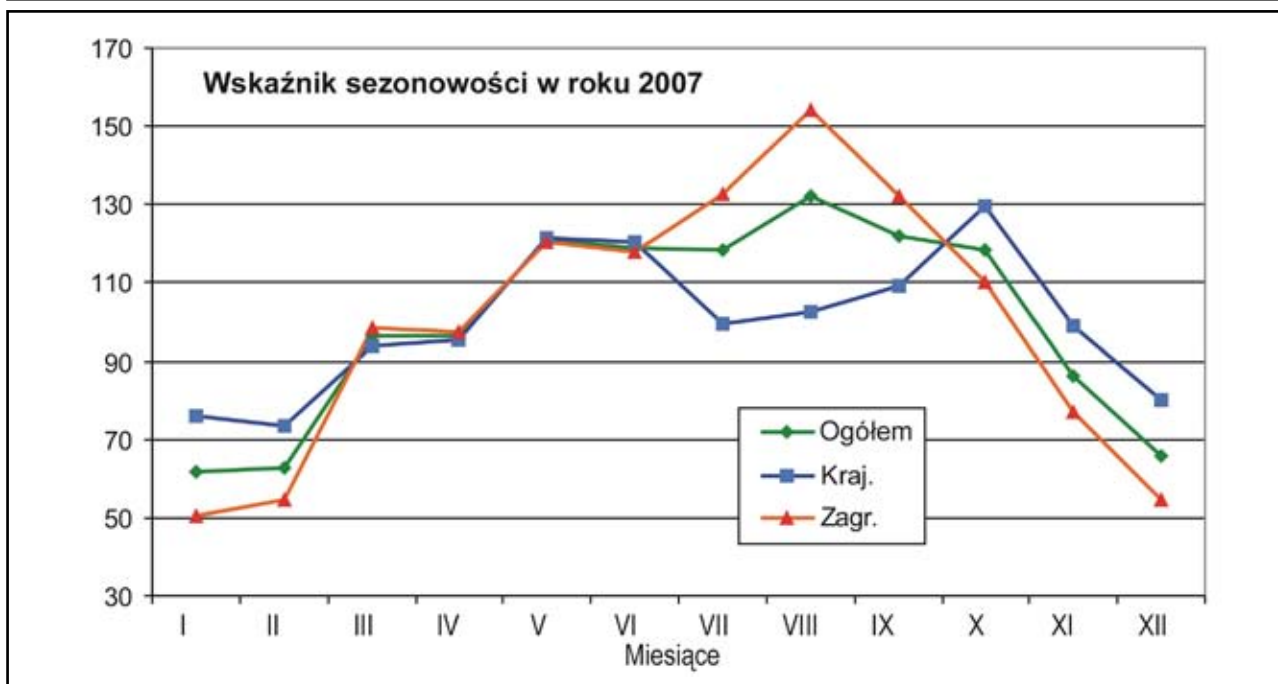
Miesiąc	2003			2004			2005		
	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.
I	55,9	77,1	36,3	44,6	65,0	29,0	58,3	81,6	43,1
II	51,2	71,3	32,6	48,8	73,0	30,2	50,9	73,1	36,5
III	83,9	96,0	72,7	79,7	89,4	72,2	81,2	85,9	78,2
IV	106,8	104,9	108,5	99,8	90,9	106,7	93,9	96,7	92,1
V	145,8	153,0	139,1	126,5	129,4	124,3	131,1	119,8	138,5
VI	115,2	119,4	111,2	129,6	131,8	128,0	121,8	119,1	123,6
VII	117,7	91,7	141,8	125,3	102,6	142,5	128,4	102,2	145,4
VIII	138,3	97,5	176,0	146,2	103,8	178,5	145,9	109,0	169,9
IX	133,0	101,5	162,3	133,1	115,7	146,3	126,4	112,2	135,7
X	122,3	123,7	121,1	119,9	111,9	126,1	112,5	115,8	110,3
XI	72,2	92,6	53,4	77,0	100,2	59,2	83,9	104,8	70,2
XII	57,7	71,3	45,0	69,6	86,3	56,9	65,8	79,7	56,6

Tab. 9. cd. Wskaźniki sezonowości (%) liczby korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008, w podziale na turystów ogółem, krajowych i zagranicznych

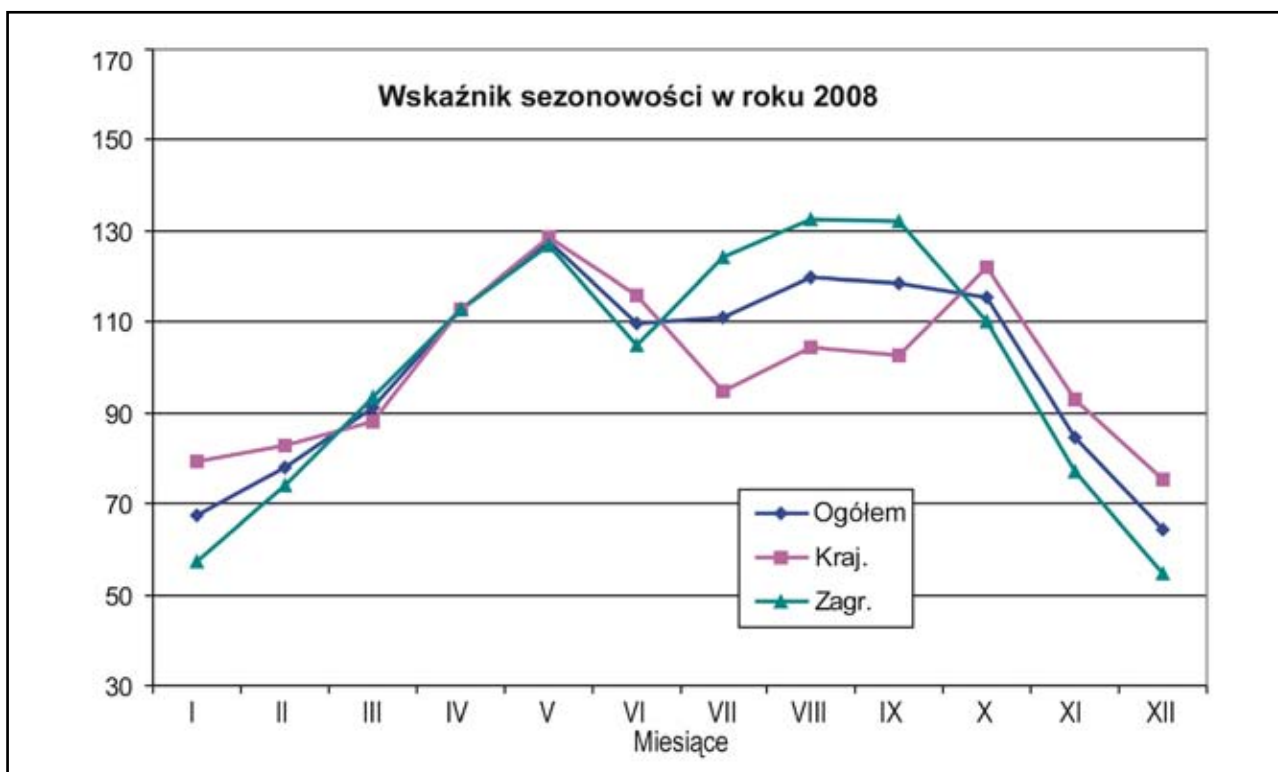
Miesiąc	2006			2007			2008		
	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.
I	53,9	68,0	43,8	61,5	76,1	50,5	67,3	79,2	57,3
II	52,4	65,9	42,7	62,7	73,5	54,5	78,1	83,0	73,9
III	87,0	91,5	83,7	96,5	93,8	98,6	91,1	88,2	93,5
IV	90,0	82,6	95,3	96,6	95,2	97,6	112,8	112,6	112,9
V	121,4	117,5	124,2	120,8	121,2	120,4	127,7	128,8	126,8
VI	113,5	116,8	111,2	118,9	120,3	117,8	109,9	116,0	104,8
VII	117,6	95,6	133,3	118,3	99,3	132,5	110,8	94,9	124,3
VIII	146,9	125,8	161,8	132,2	102,8	154,2	119,6	104,4	132,5
IX	134,2	122,1	142,8	122,2	109,1	132,0	118,6	102,6	132,1
X	120,8	116,8	123,6	118,5	129,7	110,0	115,6	122,1	110,1
XI	85,6	101,7	74,1	86,4	98,8	77,2	84,4	92,9	77,2
XII	76,7	95,7	63,2	65,7	80,2	54,8	64,2	75,5	54,8



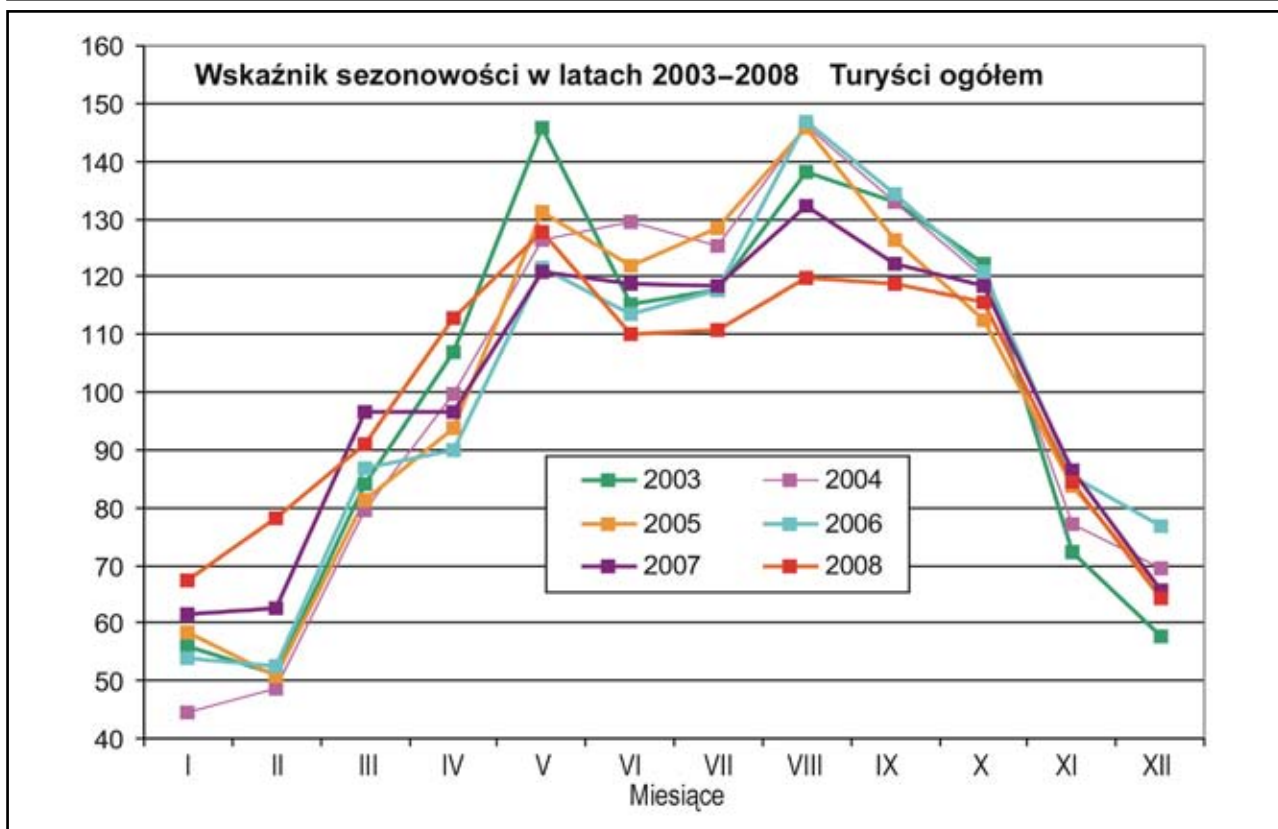
Rys. 14. Wskaźniki sezonowości liczby turystów korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2006



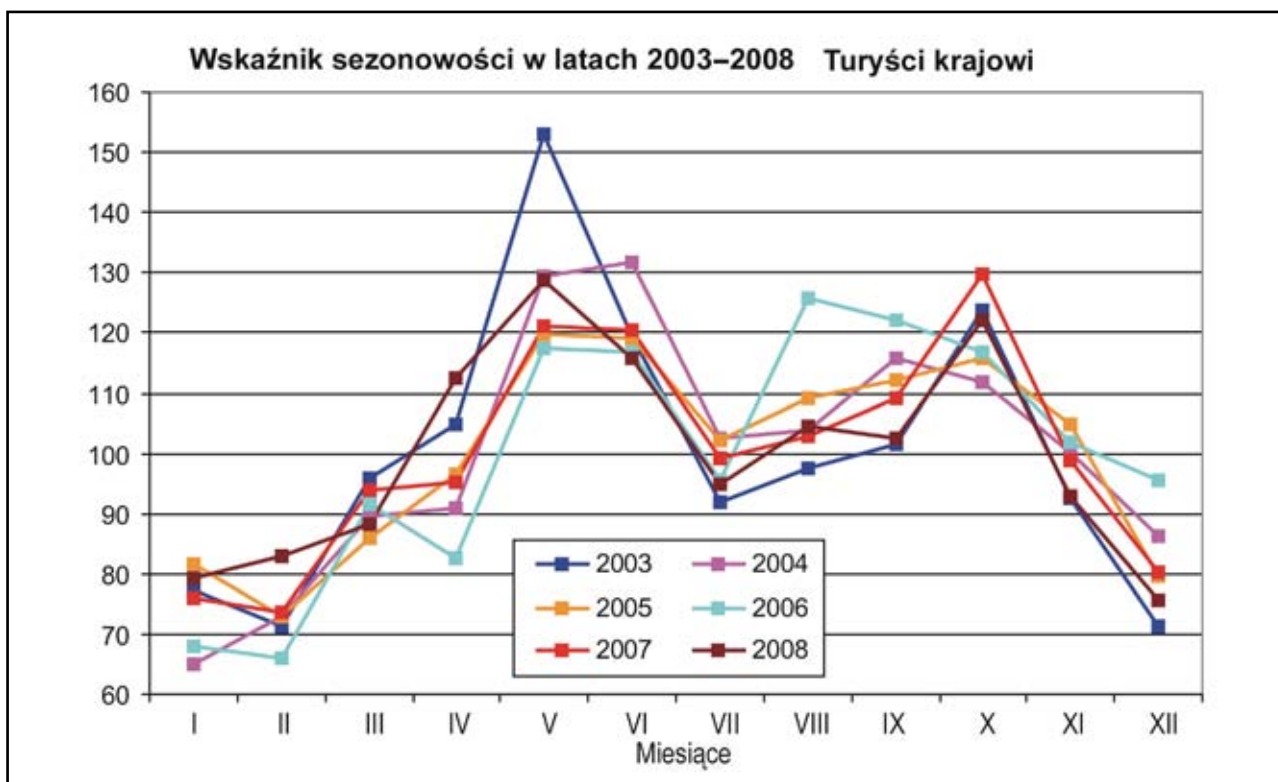
Rys. 15. Wskaźniki sezonowości liczby turystów korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2007



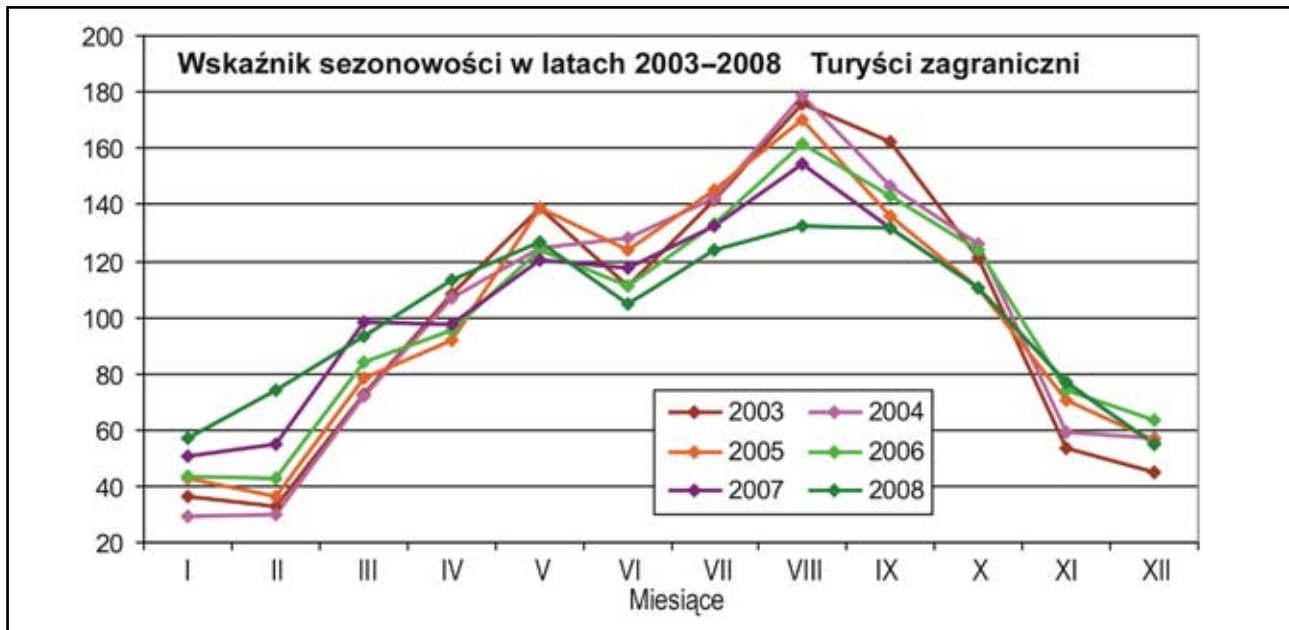
Rys. 16. Wskaźniki sezonowości liczby turystów korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2008



Rys. 17. Wskaźniki sezonowości liczby turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008



Rys. 18. Wskaźniki sezonowości liczby turystów krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008



Rys. 19. Wskaźniki sezonowości liczby turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008

Jak można zauważyć, ruch turystyczny cechuje się dużą sezonowością – w szczycie wielkość ruchu przekracza przeciętny poziom o 40–50%, natomiast w innych okresach może spaść do 30–50% poniżej przeciętnego poziomu. Nieco większe są wskaźniki sezonowości dla turystów zagranicznych – minimalne na poziomie 30% i maksymalne na poziomie 140–150%, natomiast mniejsze dla turystów krajowych – odpowiednio od 60% do 130%.

W 2008 roku szczyt ruchu turystycznego obserwuje się w miesiącach sierpień – wrzesień, oraz drugi (nieco mniejszy) w maju. W poprzednich dwóch latach szczyt ten przypadał na sierpień i był wyraźnie większy od szczytu majowego. **Zjawisko sezonowości w 2008 roku (zwłaszcza w segmencie turystów zagranicznych) uległo niewielkiemu spłaszczeniu w porównaniu z poprzednimi latami, co można uznać za objaw korzystny.**

## 5. Analiza danych kwartalnych

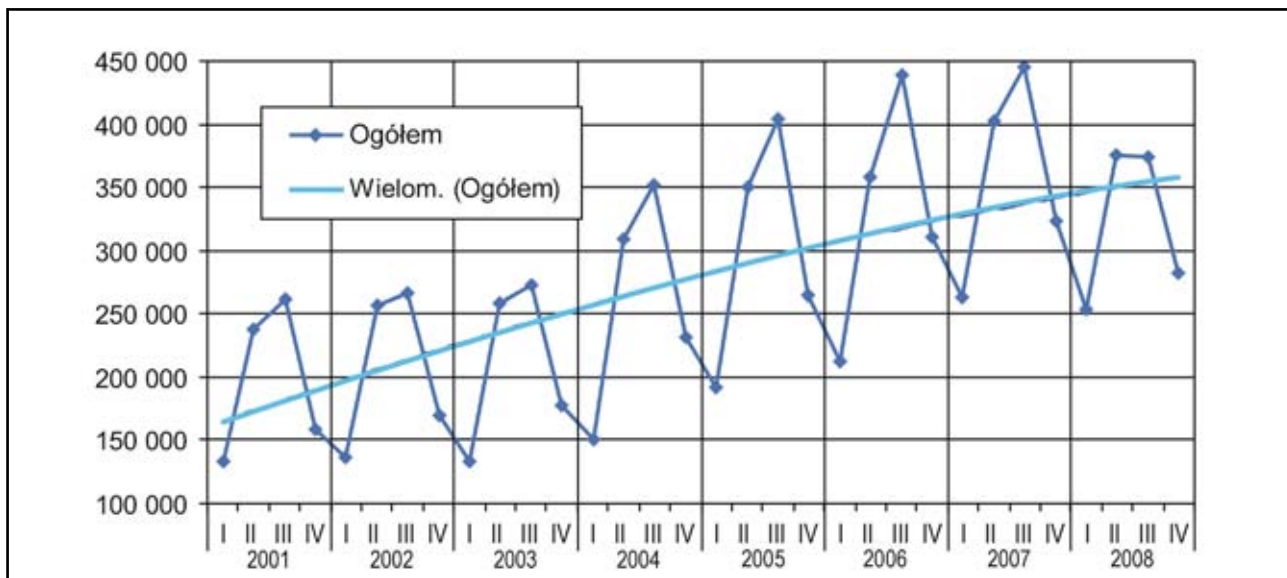
Dane o liczbie korzystających z noclegów ogółem oraz w podziale na turystów krajowych i zagranicznych w ujęciu kwartalnym w latach 2001–2008, a więc obejmującym szerszy horyzont czasowy niż w przypadku analizy danych miesięcznych, zebrano w tab. 10 oraz zilustrowano na rys. 20 (turyści ogółem) oraz na rys. 21 (turyści zagraniczni i krajowi). Jak można zauważyć, w latach 2001–2007 miał miejsce ciągły wzrost liczby korzystających z noclegów, z dwoma podokresami. W pierwszym podokresie ruch turystyczny kształtował się na niższym poziomie, natomiast drugi obejmował lata 2004–2007 i cechował się dużym (i rosnącym) natężeniem ruchu turystycznego. W roku 2008 nastąpiło załamanie ruchu, zwłaszcza w segmencie turystyki zagranicznej. Liczba ko-

rzystających z noclegów ogółem ukształtowała się na poziomie sprzed dwóch – trzech lat, natomiast turystów zagranicznych na poziomie sprzed trzech lat.

Tab. 10. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie w kolejnych kwartałach 2001–2008

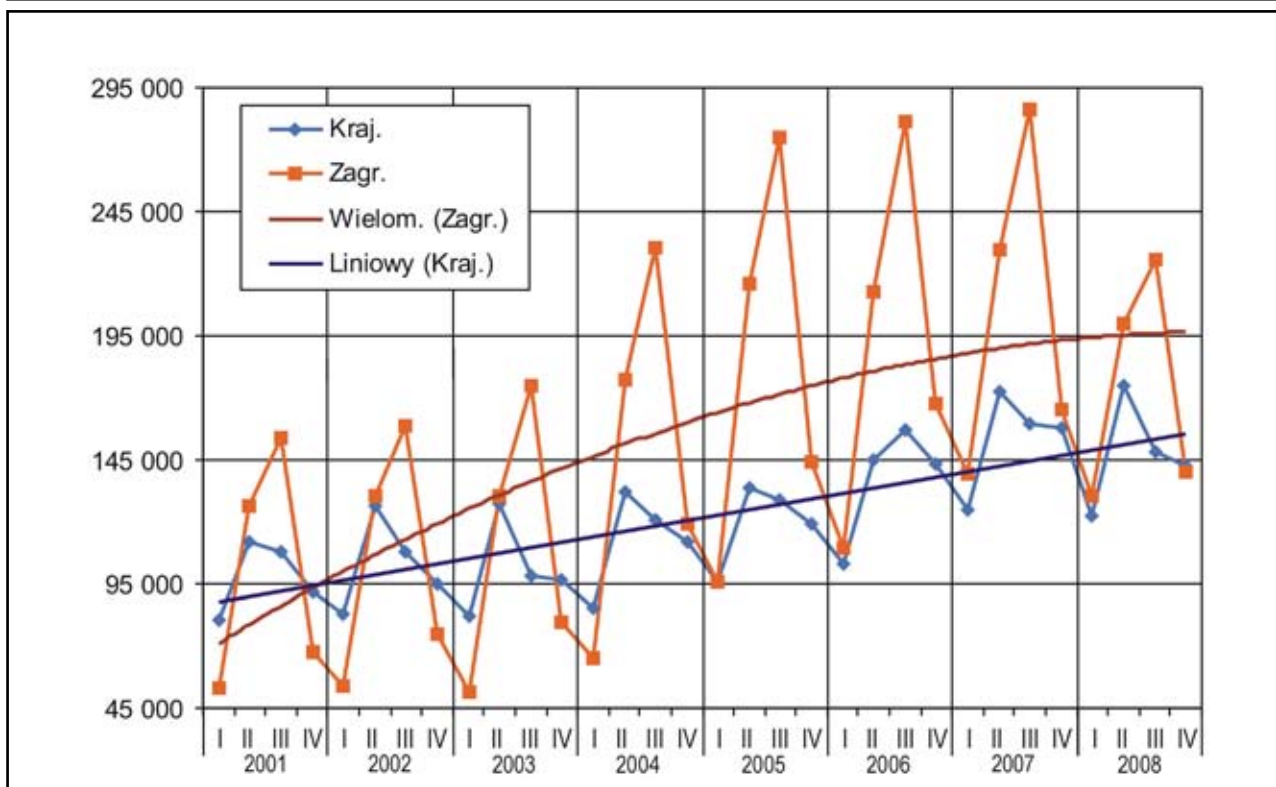
Rok	Kwartał	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Rok	Kwartał	Ogółem	Kraj.	Zagr.
2001	I	133 014	80 233	52 781	2005	I	191 890	95 748	96 142
	II	238 164	112 006	126 158		II	349 533	133 553	215 980
	III	261 767	107 787	153 980		III	403 812	128 745	275 067
	IV	159 285	91 997	67 288		IV	264 110	119 540	144 570
2002	I	137 027	83 154	53 873	2006	I	212 455	103 079	109 376
	II	257 216	126 351	130 865		II	357 433	144 966	212 467
	III	266 829	108 182	158 647		III	438 457	157 158	281 299
	IV	169 777	94 670	75 107		IV	311 391	143 740	167 651
2003	I	133 919	82 379	51 540	2007	I	263 800	124 698	139 102
	II	257 802	127 161	130 641		II	401 982	172 549	229 433
	III	272 746	97 958	174 788		III	445 530	159 415	286 115
	IV	176 837	96 915	79 922		IV	323 492	158 164	165 328
2004	I	150 308	85 513	64 795	2008	I	253 192	122 716	130 476
	II	309 231	132 317	176 914		II	375 174	175 133	200 041
	III	351 446	121 093	230 353		III	373 749	147 964	225 785
	IV	231 552	112 151	119 401		IV	282 876	142 348	140 529

Źródło: Dane WUS w Krakowie



Rys. 20. Liczba turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w kolejnych kwartałach w latach 2001–2008





Rys. 21. Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w kolejnych kwartałach w latach 2001–2008

Na podstawie powyższych danych wyznaczono udziały procentowe liczby turystów krajowych i zagranicznych w ogólnej liczbie turystów oraz wskaźniki sezonowości dla poszczególnych kwartałów w latach 2001–2008. Otrzymane wartości zebrano w tab. 11 (dla kolejnych lat) oraz w tab. 12 (uśrednione wartości wskaźników za cały okres 2001–2008). Natomiast na rys. 25–26 przedstawiono kształtowanie się wyznaczonych wskaźników w kolejnych kwartałach okresu 2001–2008.

Tab. 11. Udział turystów krajowych i zagranicznych w liczbie korzystających z noclegów w Krakowie oraz kwartalne wskaźniki sezonowości w latach 2001–2008

Rok	Kwartał	Wskaźnik udziału			Wskaźnik sezonowości		
		Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.
2001	I	100	60,3	39,7	67,2	81,9	52,8
	II	100	47,0	53,0	120,2	114,3	126,1
	III	100	41,2	58,8	132,2	110,0	153,9
	IV	100	57,8	42,2	80,4	93,9	67,3
2002	I	100	60,7	39,3	66,0	80,7	51,5
	II	100	49,1	50,9	123,8	122,6	125,1
	III	100	40,5	59,5	128,5	104,9	151,6
	IV	100	55,8	44,2	81,7	91,8	71,8

Tab. 11. cd. Udział turystów krajowych i turystów zagranicznych w liczbie korzystających z noclegów w Krakowie oraz kwartalne wskaźniki sezonowości w latach 2001–2008

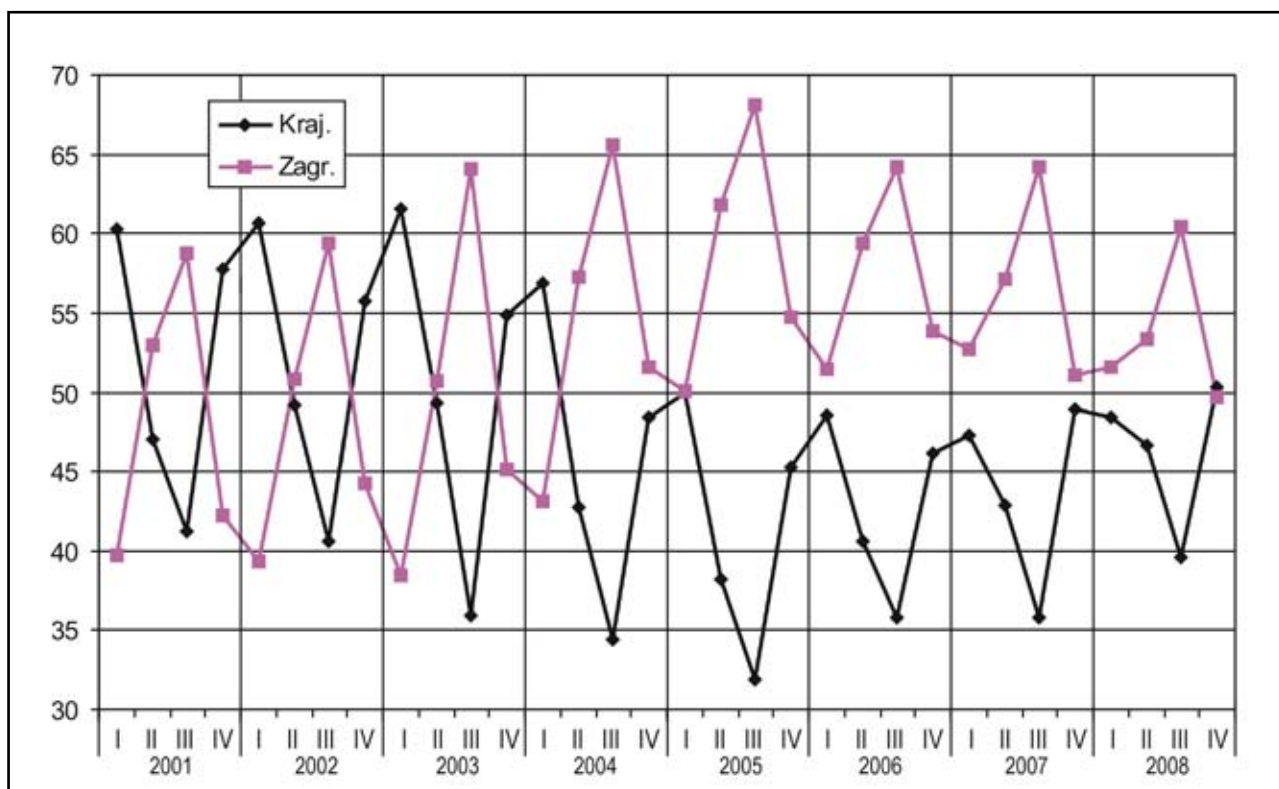
Rok	Kwart.	Wskaźnik udziału			Wskaźnik sezonowości		
		Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.
2003	I	100	61,5	38,5	63,7	81,5	47,2
	II	100	49,3	50,7	122,6	125,8	119,6
	III	100	35,9	64,1	129,7	96,9	160,0
	IV	100	54,8	45,2	84,1	95,9	73,2
2004	I	100	56,9	43,1	57,7	75,8	43,8
	II	100	42,8	57,2	118,6	117,3	119,6
	III	100	34,5	65,5	134,8	107,4	155,8
	IV	100	48,4	51,6	88,8	99,5	80,7
2005	I	100	49,9	50,1	73,6	84,9	65,0
	II	100	38,2	61,8	134,1	118,4	146,1
	III	100	31,9	68,1	154,9	114,2	186,0
	IV	100	45,3	54,7	101,3	106,0	97,8
2006	I	100	48,5	51,5	81,5	91,4	74,0
	II	100	40,6	59,4	137,1	128,6	143,7
	III	100	35,8	64,2	168,2	139,4	190,2
	IV	100	46,2	53,8	119,5	127,5	113,4
2007	I	100	47,3	52,7	87,3	104,4	76,0
	II	100	42,9	57,1	133,0	144,5	125,4
	III	100	35,8	64,2	147,4	133,5	156,4
	IV	100	48,9	51,1	107,0	132,5	90,4
2008	I	100	48,5	51,5	76,7	89,4	67,7
	II	100	46,7	53,3	113,7	127,6	103,8
	III	100	38,8	61,2	115,4	107,5	120,9
	IV	100	48,1	51,9	89,8	103,9	79,8

Tab. 12. Średnie wskaźniki udziału turystów krajowych i turystów zagranicznych w liczbie korzystających z noclegów w Krakowie oraz średnie wskaźniki sezonowości w latach 2001–2008

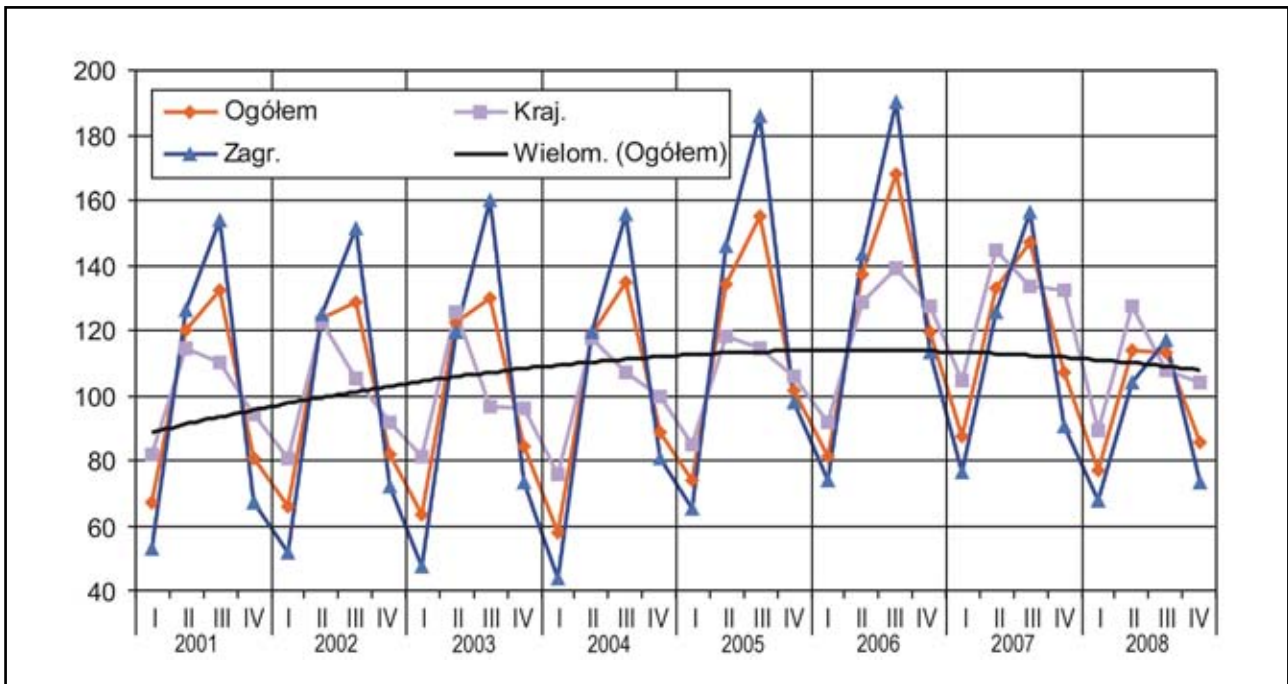
Kwartał	Wskaźnik udziału			Wskaźnik sezonowości		
	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.
I	100	54,2	45,8	71,7	86,3	59,7
II	100	44,6	55,4	125,4	124,9	126,2
III	100	36,8	63,2	138,9	114,2	159,4
IV	100	50,9	49,1	93,6	106,3	83,4

Analiza wskaźników udziałów wykazuje (por. rys. 22), że pod tym względem mamy do czynienia z dwoma różnymi podokresami. W latach 2001–2003 w drugich i trzecich kwartałach wyraźnie przeważał ruch turystów z zagranicy, natomiast w pierwszych i czwartych kwartałach do Krakowa przyjeżdżało więcej turystów krajowych. Natomiast od drugiego kwartału 2004 roku zawsze przeważali turyści zagraniczni (nawet w sezonie jesienno-zimowym). Tym niemniej w roku 2008 wyraźna (23%) nadwyżka zagranicznego ruchu turystycznego nad krajowym miała miejsce tylko w trzecim kwartale, natomiast w pozostałych nadwyżka ta utrzymywała się na stosunkowo niewielkim poziomie (3–6%).

Wskaźniki sezonowości potwierdzają wnioski wynikające z analizy danych miesięcznych. Daje się zauważyć wysoką sezonowość polegającą na większym natężeniu ruchu turystycznego w drugich i trzecich kwartałach roku oraz odpowiednio niższym natężeniu ruchu w pierwszych i czwartych kwartałach. Dla turystów ogółem w sezonie wiosenno-letnim ruch turystyczny jest o 26–40% większy od przeciętnego, natomiast w sezonie jesienno-zimowym odpowiednio mniejszy. Sezonowość kwartalna (podobnie jak miesięczna) jest bardziej widoczna dla turystów z zagranicy (szczyt w III kwartale – o 60% powyżej przeciętnego), aniżeli dla turystów krajowych (szczyt w II kwartale, o 25% powyżej przeciętnego). Warto też zauważyć, że zjawisko sezonowości ruchu turystycznego po okresie lekkiego wzrostu do roku 2006 (najwyższe wskaźniki sezonowości) zaczyna od dwóch lat spadać, co należy uznać za zjawisko pozytywne (por. rys. 23).



Rys. 22. Udziały procentowe turystów krajowych i zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2008 w ujęciu kwartalnym



Rys. 23. Wskaźniki sezonowości ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2001–2008 w ujęciu kwartalnym

## 6. Analiza danych rocznych

Najbardziej ogólne dane dotyczą ujęcia w okresach rocznych. Informacje o liczbie korzystających z noclegów w tym układzie zebrano w tab. 13 oraz zilustrowano na rys. 24. W tab. 14 przedstawiono wskaźniki udziałów liczby turystów krajowych i turystów z zagranicy w ogólnej liczbie korzystających z noclegów, natomiast w tab. 15 ruchome indeksy dynamiki dla poszczególnych kategorii turystów.

Tab. 13. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2008

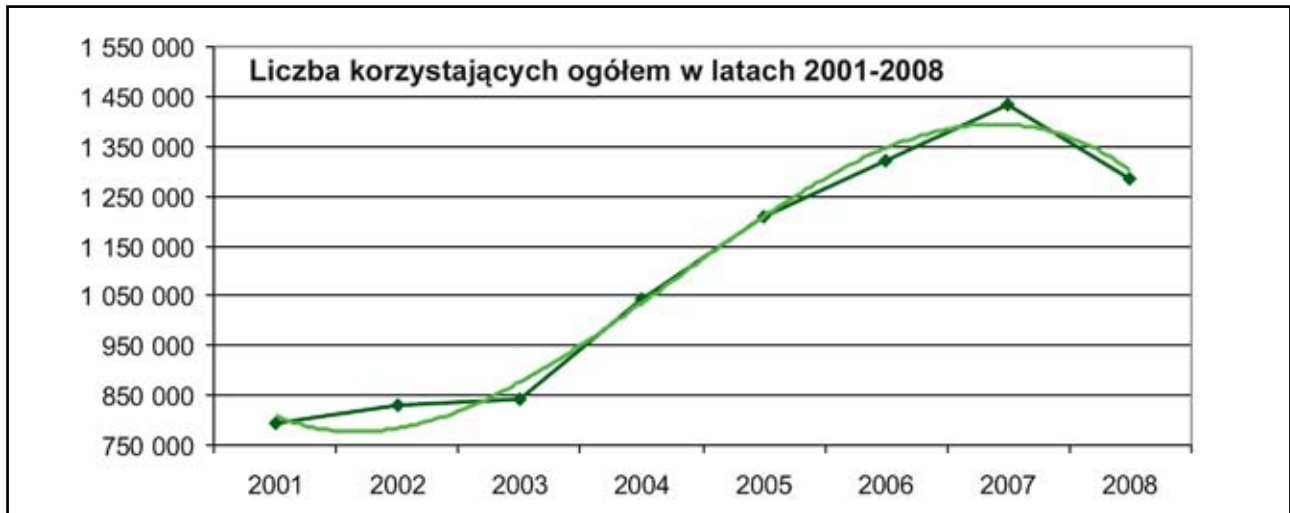
Rok	Ogółem	Kraj.	Zagr.
2001	792 230	392 023	400 207
2002	830 849	412 357	418 492
2003	841 304	404 413	436 891
2004	1 042 537	451 074	591 463
2005	1 209 345	477 586	731 759
2006	1 319 736	548 943	770 793
2007	1 434 804	614 826	819 978
2008	1 284 992	588 161	694 831

Tab. 14. Udziały turystów krajowych i turystów zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2008

Rok	Ogółem	Kraj.	Zagr.
2001	100	49,5	50,5
2002	100	49,6	50,4
2003	100	48,1	51,9
2004	100	43,3	56,7
2005	100	39,5	60,5
2006	100	41,6	58,4
2007	100	42,9	57,1
2008	100	45,8	54,2
2001-08	100	44,5	55,5

Tab. 15. Ruchome indeksy dynamiki liczby korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2008

Rok	Ogółem	Kraj.	Zagr.
02/01	104,9	105,2	104,6
03/02	101,3	98,1	104,4
04/03	123,9	111,5	135,4
05/04	116,0	105,9	123,7
06/05	109,1	114,9	105,3
07/06	108,7	112,0	106,4
08/07	89,6	95,7	85,0



Rys. 24. Liczba turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2008



Rys. 25. Liczba turystów krajowych i zagranicznych w Krakowie w latach 2001–2008

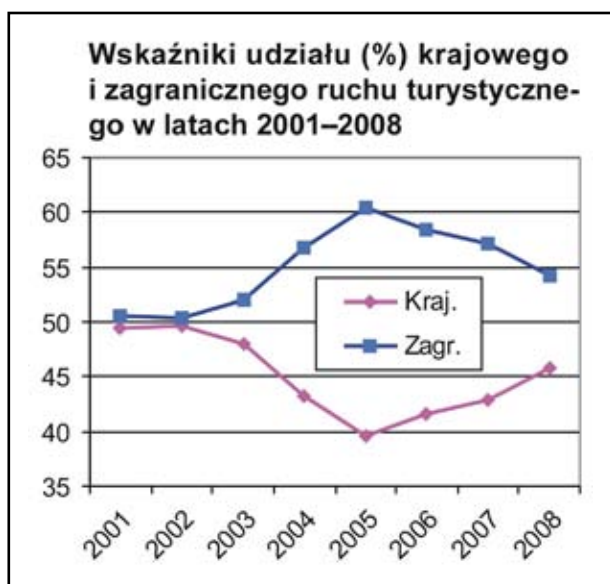
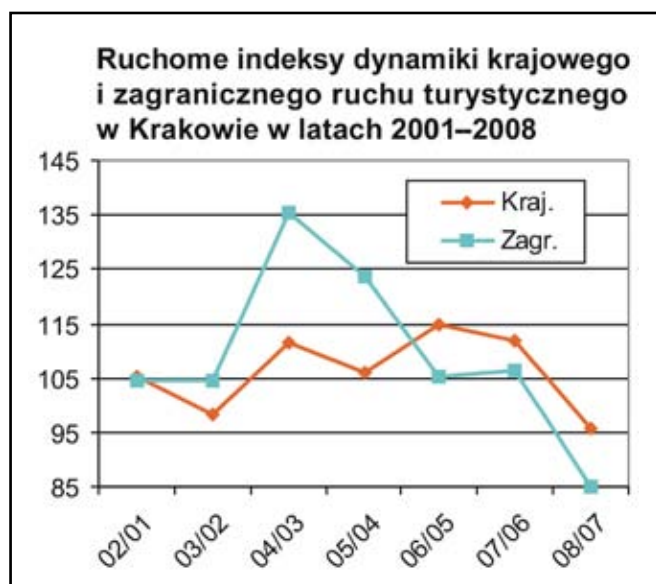
Jak widać z przytoczonych danych i wskaźników w latach 2001–2007 w Krakowie notowano systematyczny wzrost liczby korzystających z noclegów (rys.24–25). Stosunkowo niewielki przyrost miał miejsce w latach 2001–2003, natomiast bardzo wyraźny (zwłaszcza w segmencie turystów zagranicznych) w latach 2004–2007. W roku 2008 ma miejsce wyraźne załamanie zagranicznego ruchu turystycznego, a także (mniej już znaczące) krajowego ruchu turystycznego.

Jeżeli chodzi o udziały liczby turystów krajowych i zagranicznych w liczbie korzystających z noclegów ogółem (tab. 14 oraz rys. 26), to w latach 2001–2002 były one prawie jednakowe. Począwszy od 2003 roku aż do roku 2005 miała miejsce coraz to większa przewaga turystów zagranicznych – w roku 2005 przewaga ta przekraczała 20%. Od roku 2006 przewaga ta zaczyna maleć i obecnie kształtuje się na poziomie 10%.

Analiza ruchomych indeksów dynamiki (tab. 15 oraz rys. 27) wskazuje, że w latach 2003–2005 większą dynamiką cechowała się liczba turystów zagranicznych aniżeli krajowych, np. w roku 2004 w stosunku do roku 2003 indeks dynamiki turystyki zagranicznej kształtował się na poziomie 135%, w porównaniu do indeksu dynamiki ruchu krajowego wynoszącego odpowiednio 111%. Po roku 2005 sytuacja się odwróciła i obserwuje się większą dynamikę w zakresie ruchu krajowego. W ostatnich trzech latach indeksy dla turystów krajowych były o 3–7% wyższe od indeksów dla turystów zagranicznych.

Rys. 26. Wskaźniki udziału (%) liczby turystów krajowych i zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2008

Rys. 27. Ruchome indeksy dynamiki liczby turystów krajowych i zagranicznych w Krakowie w latach 2001–2008



## 7. Wielkość ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2003–2008

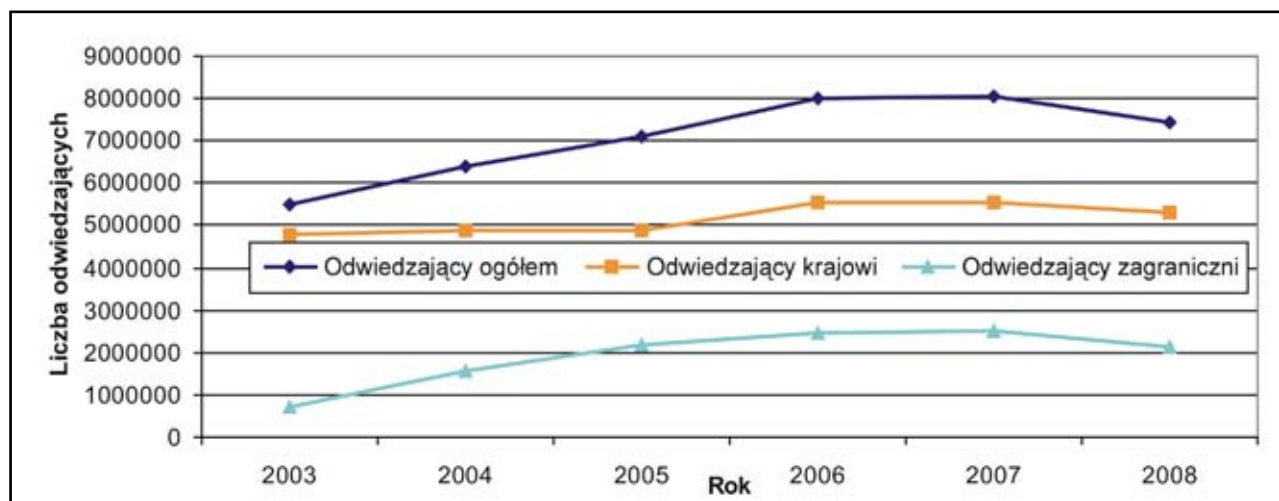
Po pięciu latach wzrostu wielkości ruchu turystycznego w Krakowie, rok 2008 po raz pierwszy zapisał się spadkiem (zob. tab. 16). Już w pierwszym kwartale tego roku zarówno hotelarze, jak i restauratorzy sygnalizowali zmniejszenie się liczby gości w mieście. Potwierdziły to dane Urzędu Statystycznego w Krakowie, rejestry zwiedzających Kopalnię Soli w Wieliczce, jak również informacje z Portu Lotniczego Kraków-Balice. Wprawdzie obniżka nie była duża – ruch zmniejszył się zaledwie o 7,57% – ale jej skutki odczuli wszyscy zainteresowani.

Tab. 16. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2003–2008

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Odwiedzający ogółem	5 500 000	6 400 000	7 100 000	7 500 000 + 500 000 <sup>1</sup>	8 060 000	7 450 000
Odwiedzający krajowi	4 800 000	4 860 000	4 900 000	5 100 000 + 450 000 <sup>1</sup>	5 560 000	5 300 000
Odwiedzający zagraniczni	700 000	1 540 000	2 200 000	2 400 000 + 50 000 <sup>1</sup>	2 500 000	2 150 000

Źródło: Opracowanie własne

Spadek dotyczył szczególnie gości zagranicznych (aż o 14%), co przypuszczalnie spowodowane było umocnieniem się polskiego złotego i w związku z tym wzrostem realnych cen usług tu-



Rys. 28. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2003–2008

Źródło: Opracowanie własne

### 1. W związku z wizytą Papieża

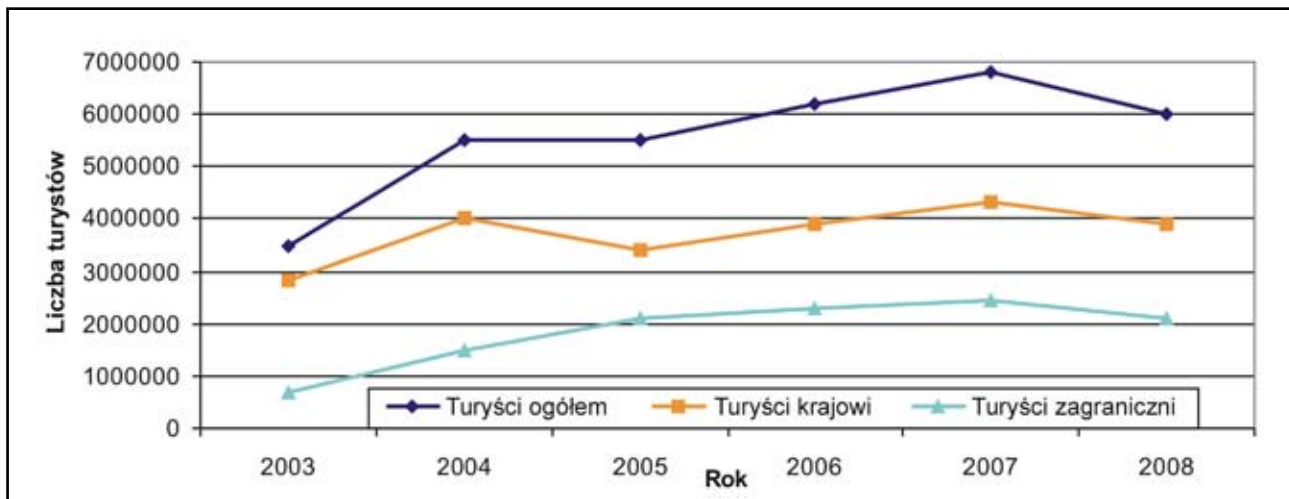
rystycznych i paraturystycznych dla cudzoziemców. Krajowy ruch turystyczny był natomiast tylko o 4,68% mniejszy niż w 2007 roku (zob. rys. 28).

Zdecydowanie większe spadki dotyczyły liczby turystów (gości nocujących) w Krakowie (zob. tab. 17); w roku 2008 było ich o 11,76% mniej niż rok wcześniej. Także tutaj spadek ten był większy wśród gości zagranicznych – o 14,63%, podczas gdy liczba turystów krajowych obniżyła się o 10,14% (zob. rys. 29).

Tab. 17. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2003–2008

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Turyści ogółem	3 500 000	5 500 000	5 500 000 <sup>2</sup>	6 200 000	6 800 000	6 000 000
Turyści krajowi	2 820 000	4 000 000	3 400 000	3 900 000	4 340 000	3 900 000
Turyści zagraniczni	680 000	1 500 000	2 100 000	2 300 000	2 460 000	2 100 000

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 29. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2003–2008

Źródło: Opracowanie własne

Jeśli chodzi o dane kwartalne, to w 2008 roku, analogicznie jak w roku ubiegłym, więcej gości przyjechało do Krakowa w drugim kwartale (zob. tab. 18), przy czym dominujący był krajowy ruch turystyczny, natomiast odwiedzających zagranicznych więcej było w trzecim kwartale. W porównaniu do roku poprzedniego większym spadkiem zapisał się kwartał drugi (ogółem odwiedzających mniej o 14%, zagranicznych o 20%) niż trzeci (odpowiednio spadek o: 11,76% i 10,26%). Wyjątek stanowili tutaj turyści z Polski, których liczba zmniejszyła się bardziej w trzecim kwartale – o 12,50%, niż w drugim – o 11,43%.

2. Utrzymanie analogicznej liczby turystów, co rok wcześniej wynikało ze wzrostu w ogólnej liczbie odwiedzających udziału gości jednodniowych.



Tab. 18. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w II i III kwartale w latach 2003–2008

Wyszczególnienie	2003 <sup>3</sup>	2004 <sup>3</sup>	2005		2006		2007		2008	
	III kwartał	III kwartał	II kwartał	III kwartał	II kwartał	III kwartał	II kwartał	III kwartał	II kwartał	III kwartał
<b>Odwiedzający ogółem</b>	1 821 616	2 100 000	2 000 000	2 350 000	2 200 000	2 450 000	2 500 000	2 380 000	2 150 000	2 100 000
<b>w tym turyści</b>	1 177 498	1 818 567	1 549 600	1 840 129	1 774 300	1 881 500	b.d.	b.d.	1 750 000	1 680 000
<b>Odwiedzający krajowi</b>	1 582 160	1 596 000	1 300 000	1 610 000	1 500 000	1 650 000	1 750 000	1 600 000	1 550 000	1 400 000
<b>w tym turyści</b>	949 296	1 325 957	865 280	1 115 891	1 110 000	1 105 500	b.d.	b.d.	1 170 000	1 000 000
<b>Odwiedzający zagraniczni</b>	239 456	504 000	700 000	740 000	700 000	800 000	750 000	780 000	600 000	700 000
<b>w tym turyści</b>	228 202	492 610	648 320	724 238	664 300	776 000	b.d.	b.d.	580 000	680 000

Źródło: Opracowanie własne

## 8. Charakterystyka osób przyjeżdżających do Krakowa

### Kryterium geograficzne

Tak jak w latach poprzednich, należy wyraźnie zaznaczyć, że badania omawiane w niniejszym raporcie mają charakter badań ankietowych i są corocznie prowadzone w drugim i trzecim kwartale, co zdecydowanie determinuje strukturę narodowościową przyjazdów do Krakowa. Analiza kierunków przyjazdów przeprowadzona wśród obcokrajowców odwiedzających Kraków w 2008 roku wskazuje, że mimo iż w poprzednich latach: 2006 (16,8%) i 2007 (14%)<sup>4</sup>, według danych IPSOS najczęściej gości przyjechało z Wielkiej Brytanii (prawie 26%), to daje się wyraźnie zauważyć ponad 10-punktowy wzrost udziałów tego rynku w stosunku lat poprzednich.

Tab. 19. Struktura przyjazdów cudzoziemców do Krakowa według wybranych państw w latach 2003–2008

Państwo	2003	2004	2005	2006	2007 <sup>5</sup>	2008
Wielka Brytania	9,7%	10,9%	18,1%	16,6%	14%	25,83%
Niemcy	12,1%	15,3%	20,9%	15,9%	10%	11,25%
Włochy	8,1%	9,7%	7,0%	6,7%	8%	7,36%
Francja	8,1%	10,9%	8,5%	7,6%	4%	6,81%
USA	10,5%	8,6%	6,5%	9,3%	6%	6,47%
Irlandia	1,5%	2,4%	1,6%	3,8%	2%	4,5%
Hiszpania	2,9%	4,0%	2,6%	2,4%	3%	4,08%
						66,30%

3. Badania prowadzono tylko w III kwartale.

4. Według danych IPSOS str. 65, rys. 52, *Odwiedzający zagraniczni według krajów pochodzenia [w] Ruch Turystyczny w Krakowie w 2007 – Raport z badań.*

5. Dane szacowane na podstawie rys. 52, str. 65 według danych IPSOS [w] *Ruch Turystyczny w Krakowie w 2007 – Raport z badań.*

Tab. 19. *cd.* Struktura przyjazdów cudzoziemców do Krakowa według wybranych państw w latach 2003–2008

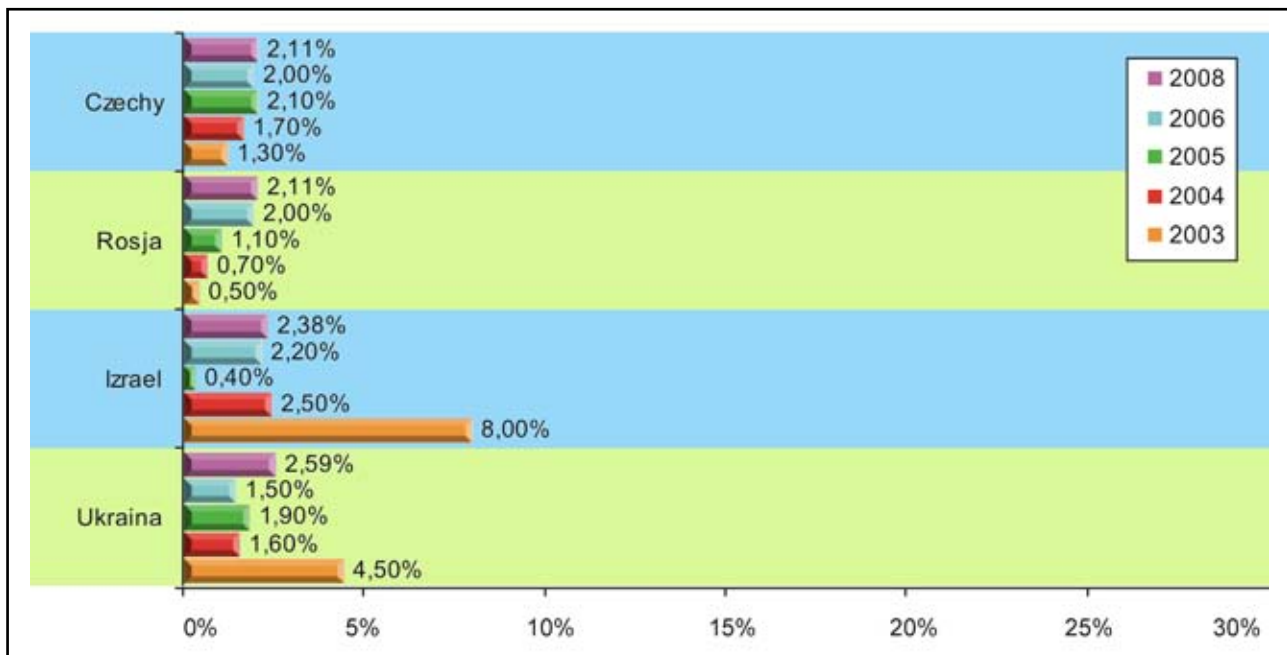
Państwo	2003	2004	2005	2006	2007 <sup>6</sup>	2008
Słowacja	0,7%	2,0%	1,2%	1,6%	BD	3,0%
Ukraina	4,5%	1,6%	1,9%	1,5%	4%	2,59%
Izrael	8,0%	2,5%	0,4%	2,2%	3%	2,38%
Rosja	0,5%	0,7%	1,1%	2,0%	2%	2,11%
Czechy	1,3%	1,7%	2,1%	2,0%	BD	2,11%
Kanada	2,0%	1,7%	0,6%	1,5%	BD	1,9%
Japonia	1,7%	0,6%	1,1%	2,0%	BD	1,77%
Holandia	2,5%	2,7%	1,9%	3,1%	BD	1,56%
Austria	2,9%	2,4%	4,6%	1,8%	BD	1,56%
Norwegia	6,5%	1,1%	1,2%	2,3%	4%	1,29%
Węgry	1,3%	2,3%	3,1%	2,0%	3%	1,29%
Belgia	1,7%	0,4%	0,9%	2,1%	BD	1,15%
Australia	1,1%	1,2%	0,6%	1,3%	BD	1,15%
Finlandia	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	BD	1,09%
Szwecja	0,5%	2,5%	3,3%	1,4%	2%	1,02%
Dania	1,7%	0,9%	1,1%	0,6%	BD	0,7%
Portugalia	1,0%	0,6%	0,6%	0,4%	BD	0,7%
Chorwacja	1,2%	0,1%	0,1%	0,1%	BD	0,6%
Litwa	0,0%	2,3%	0,7%	0,7%	BD	0,4%
Grecja	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	BD	0,4%
Indie	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	BD	0,4%
Słowenia	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	BD	0,4%
Szwajcaria	2,1%	1,2%	1,4%	0,7%	BD	0,34%
Chiny	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	BD	0,34%
Korea Południowa	1,3%	0,0%	0,3%	0,4%	BD	0,0%
Pozostałe kraje	4,6%	9,8%	6,6%	8,2%	BD <sup>7</sup>	3,45%

Źródło: Opracowanie własne

6. Dane szacowane na podstawie rys. 52, str. 65 według danych IPSOS [w] Ruch Turystyczny w Krakowie w 2007 – Raport z badań.

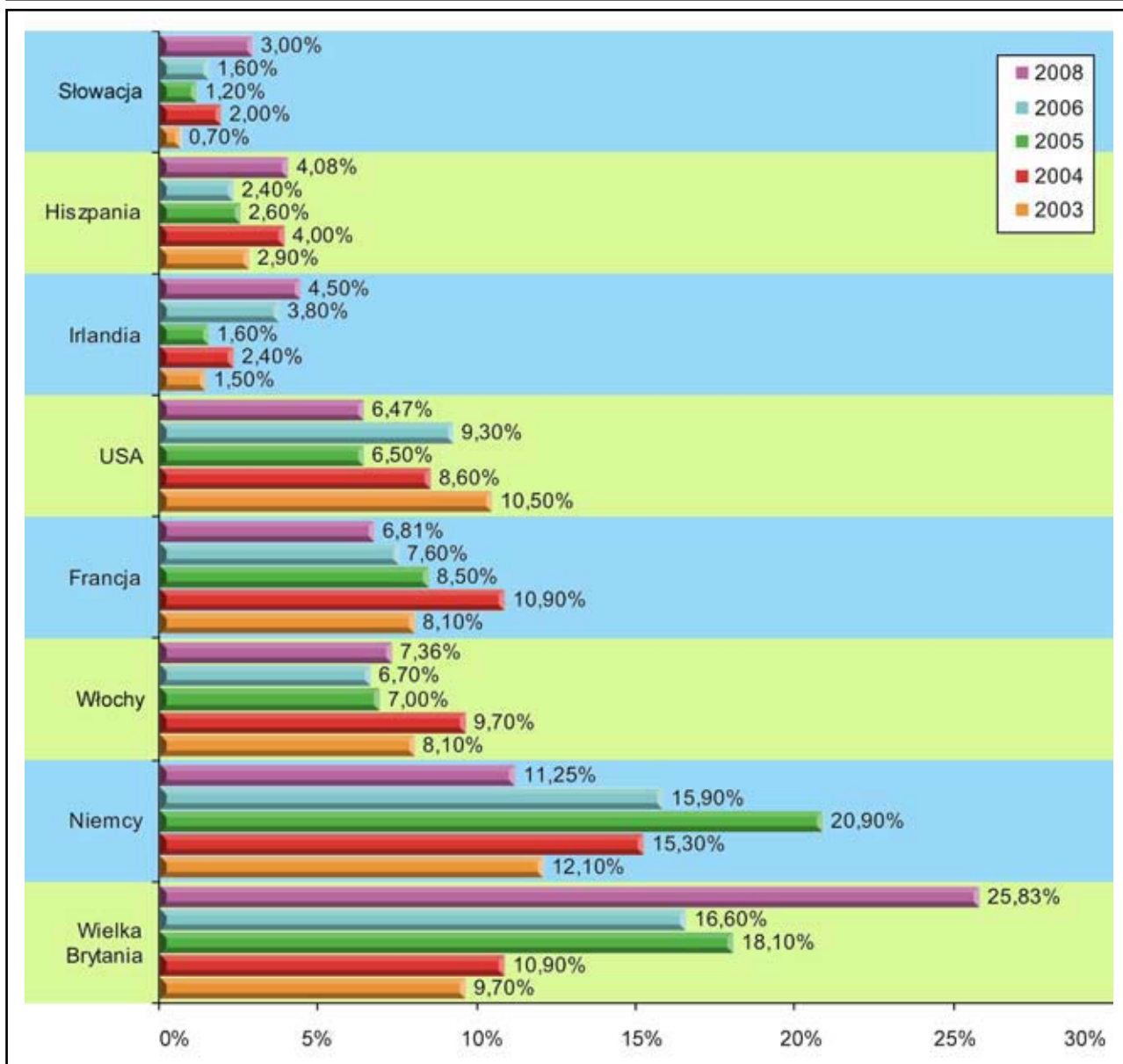
7. BD – brak danych z 2007 roku.

Wydaje się, że rynek przyjazdów z Wielkiej Brytanii okazał się niewrażliwy lub mniej wrażliwy na problemy światowego kryzysu gospodarczego. Efekt ten może mieć również istotny związek z dużą diasporą<sup>8</sup> polską w Wielkiej Brytanii i osobistą – mieszkających tam Polaków, promocją naszego kraju wśród swoich brytyjskich znajomych i przyjaciół (patrz tabela omawiająca wyniki badania źródeł informacji o Krakowie). Wzrosły również wyraźnie (w stosunku do roku 2006 i 2007) udziały przyjazdów z takich krajów jak Irlandia, Hiszpania, Słowacja, Ukraina, Kanada. Odnotowano również ponad 1% wzrost udziałów przyjazdów z Niemiec w stosunku do wyniku z roku 2007<sup>9</sup>; jest to jednak dalszy systematyczny spadek udziałów tego rynku w stosunku do wszystkich lat, w których prowadzone było badanie ruchu turystycznego w Krakowie. Zanotowano równocześnie kolejny 1% spadek udziałów przyjazdów z Francji. Zauważono również powrót udziałów przyjazdów ze Stanów Zjednoczonych do poziomu z roku 2005, co daje wynik ponownie o prawie 3 punkty procentowe gorszy w stosunku do rezultatu z 2006 roku. Odwiedzający z pierwszych w rankingu 7 krajów stanowią ponad 66 % wszystkich gości z zagranicy przebywających w Krakowie. Z pozostałych krajów istotny (1,5%) spadek udziałów w porównaniu do lat 2003–2006 zanotowano w przyjazdach z Holandii.



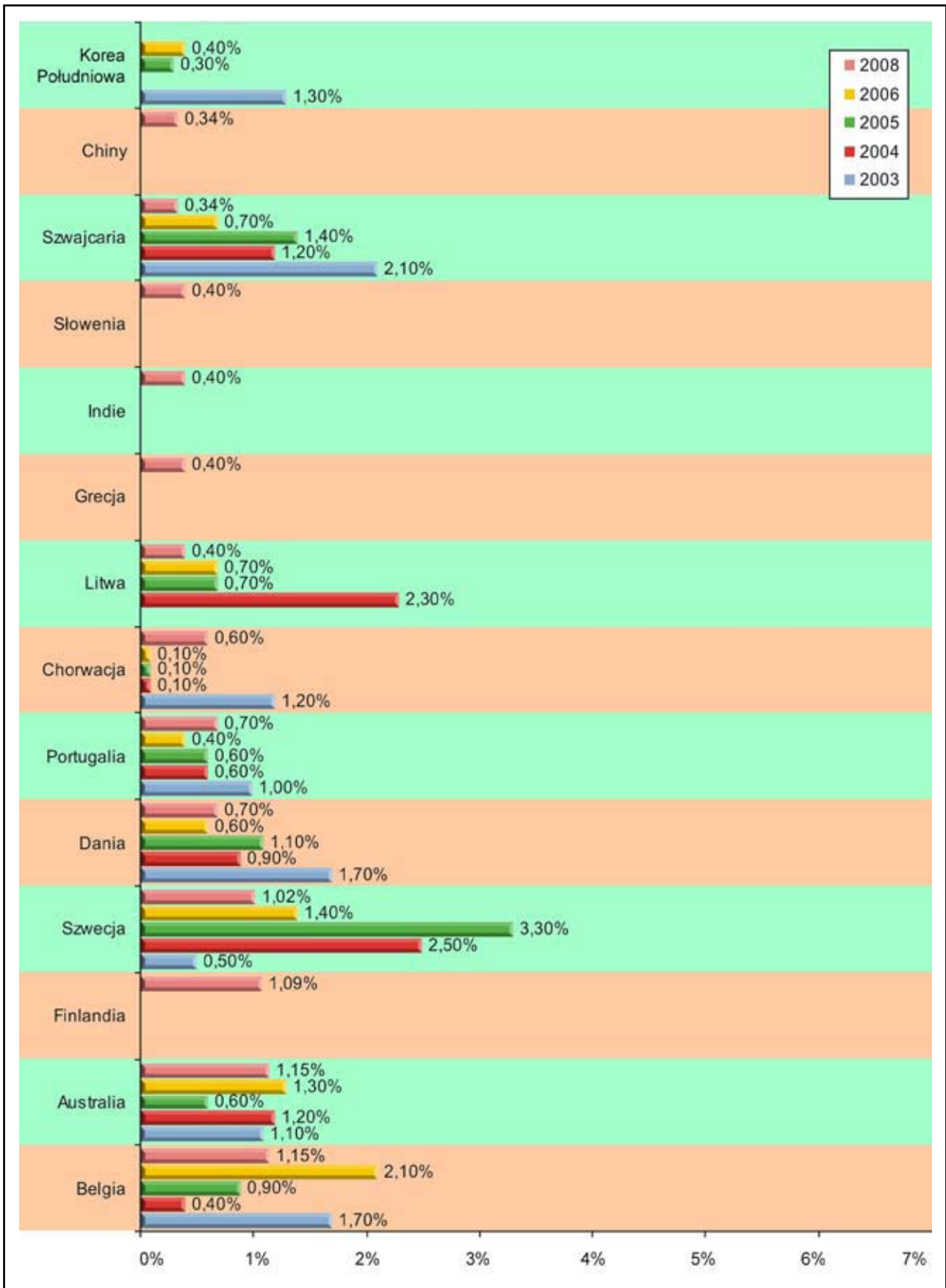
Rys. 30. Struktura przyjazdów cudzoziemców do Krakowa według wybranych państw w latach 2003–2006 i 2008

8. *Diaspora - słowo pochodzenia greckiego. Oznacza ono rozproszenie członków danego narodu wśród innych narodów lub też wyznawców danej religii wśród wyznawców innej. Nazywa się tak również społeczność rozproszonych osób. Wspólne cechy diaspor to: przenoszenie się z pierwotnej ojczyzny na nowy obszar lub wiele obszarów, wspólna pamięć ojczyzny wszystkich członków diaspory, pielęgnowana, mimo upływu czasu i przestrzennego rozproszenia tożsamość etniczna, poczucie solidarności członków diaspory, pewne napięcia w relacjach z ludnością krajów zamieszkania, możliwość wniesienia cennego wkładu kulturowego w społeczności krajów zamieszkania. W szczególności tak określani są Żydzi mieszkający poza Izraelem i Ormianie, mieszkający poza Armenią (zob. galut), jak również Grecy. Polska diaspora nosi nazwę Polonii. <http://pl.wikipedia.org/wiki/Diaspora>.*
9. *Dane szacowane na podstawie rys. 52, str. 65, według danych IPSOS [w] Ruch Turystyczny w Krakowie w 2007 – Raport z badań.*

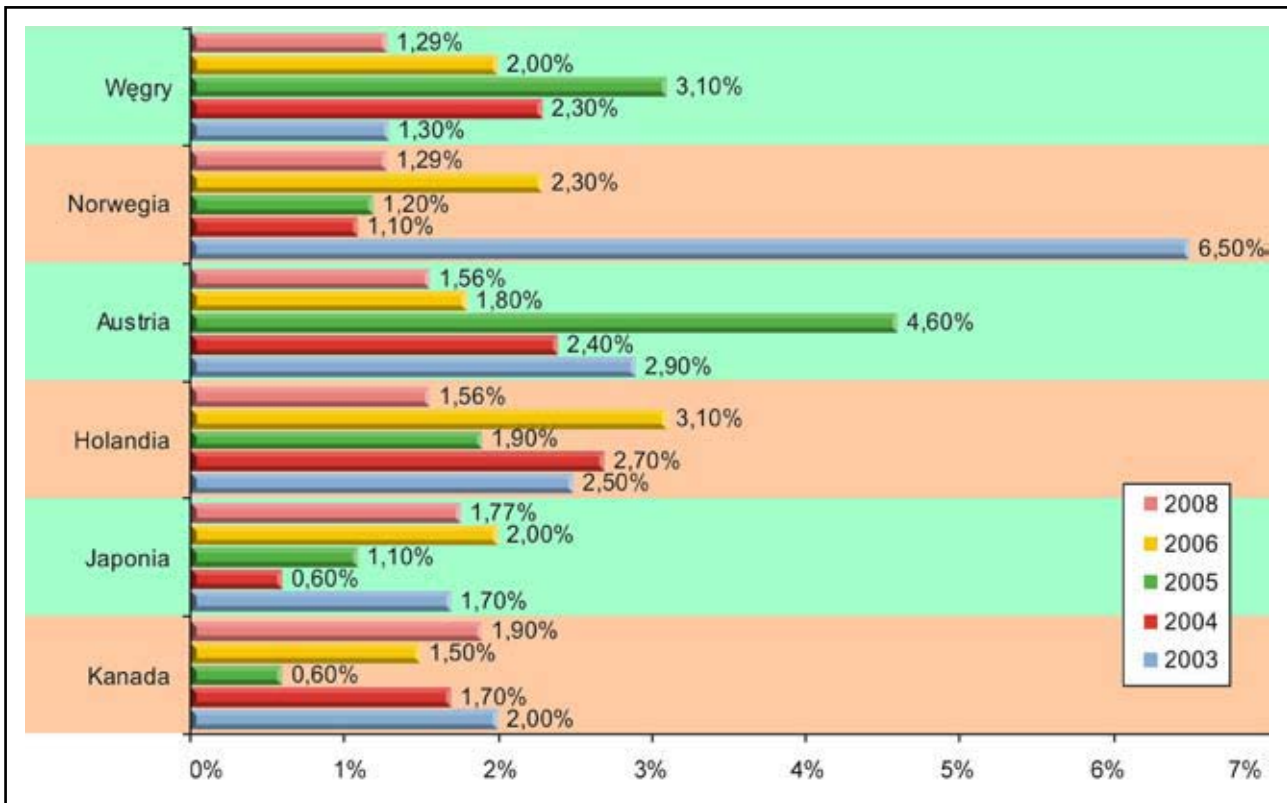


Rys. 30. cd. Struktura przyjazdów cudzoziemców do Krakowa według wybranych państw w latach 2003–2006 i 2008

Źródło: Opracowanie własne

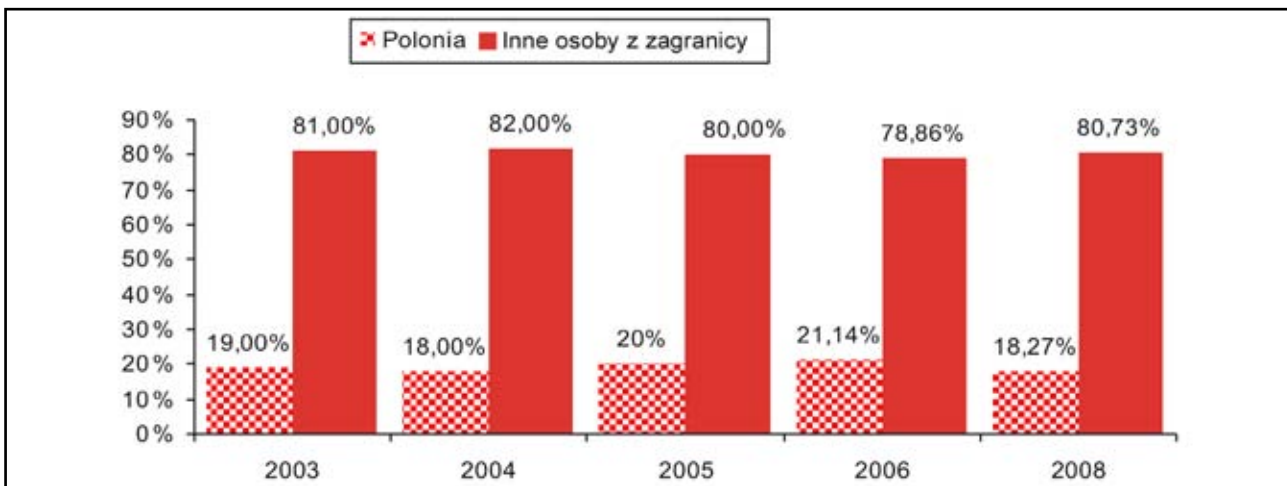


Rys. 31. Pozostałe państwa, z których zanotowano przyjazdy do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008



Rys. 31. cd. Pozostałe państwa, z których zanotowano przyjazdy do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 32. Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008

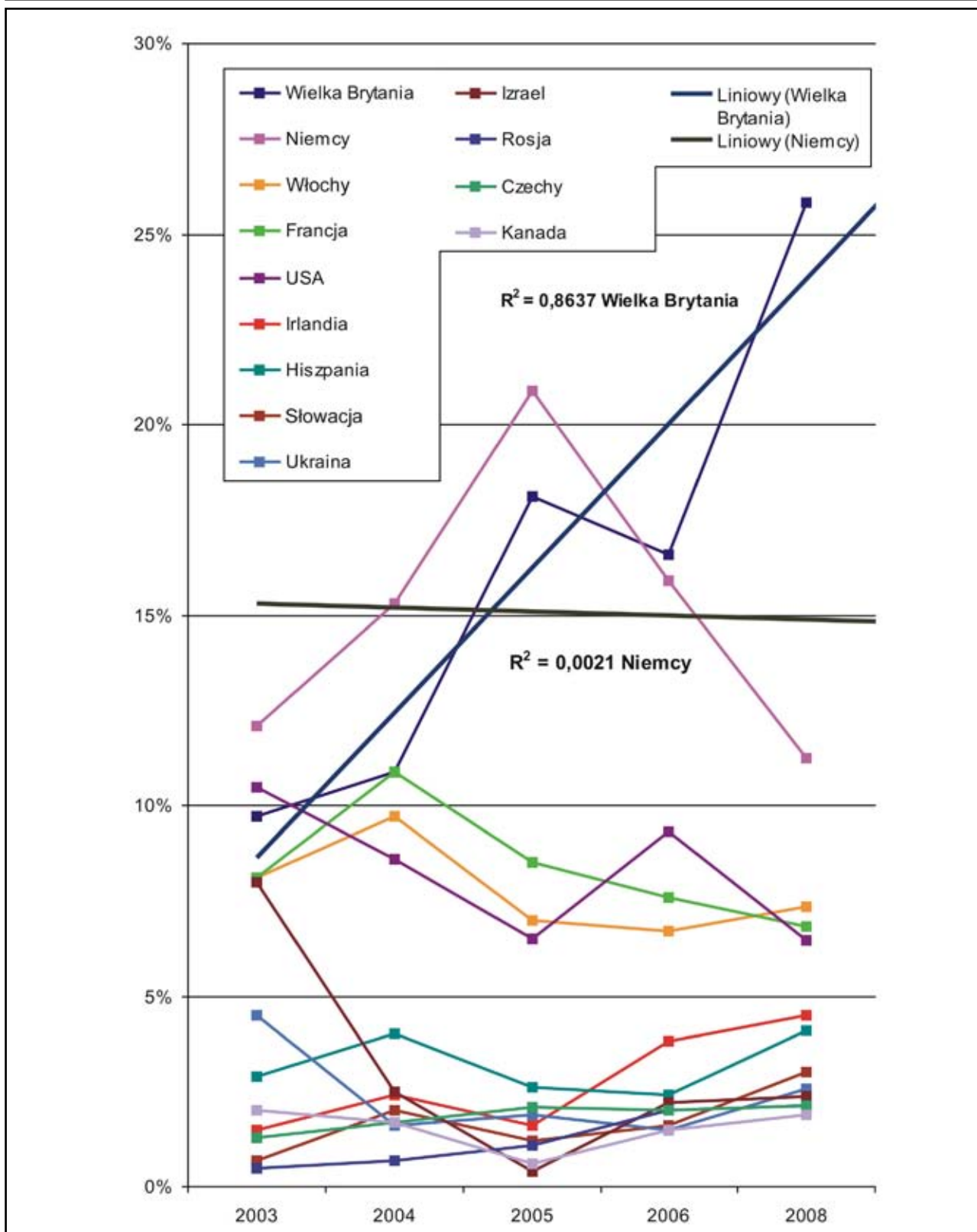
Źródło: Opracowanie własne

Tab. 20. Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Polonia	19,00%	18,00%	20%	21,14%	BD	18,27
Inne osoby z zagranicy	81,00%	82,00%	80%	78,86%	BD	80,73

Źródło: Opracowanie własne

Udział procentowy Polonii utrzymuje się od 2003 roku niezmiennie na poziomie ok. 20%.



Rys. 33. Trendy przyjazdów cudzoziemców do Krakowa według wybranych państw w latach 2003–2006 i 2008<sup>10</sup>

Źródło: Opracowanie własne

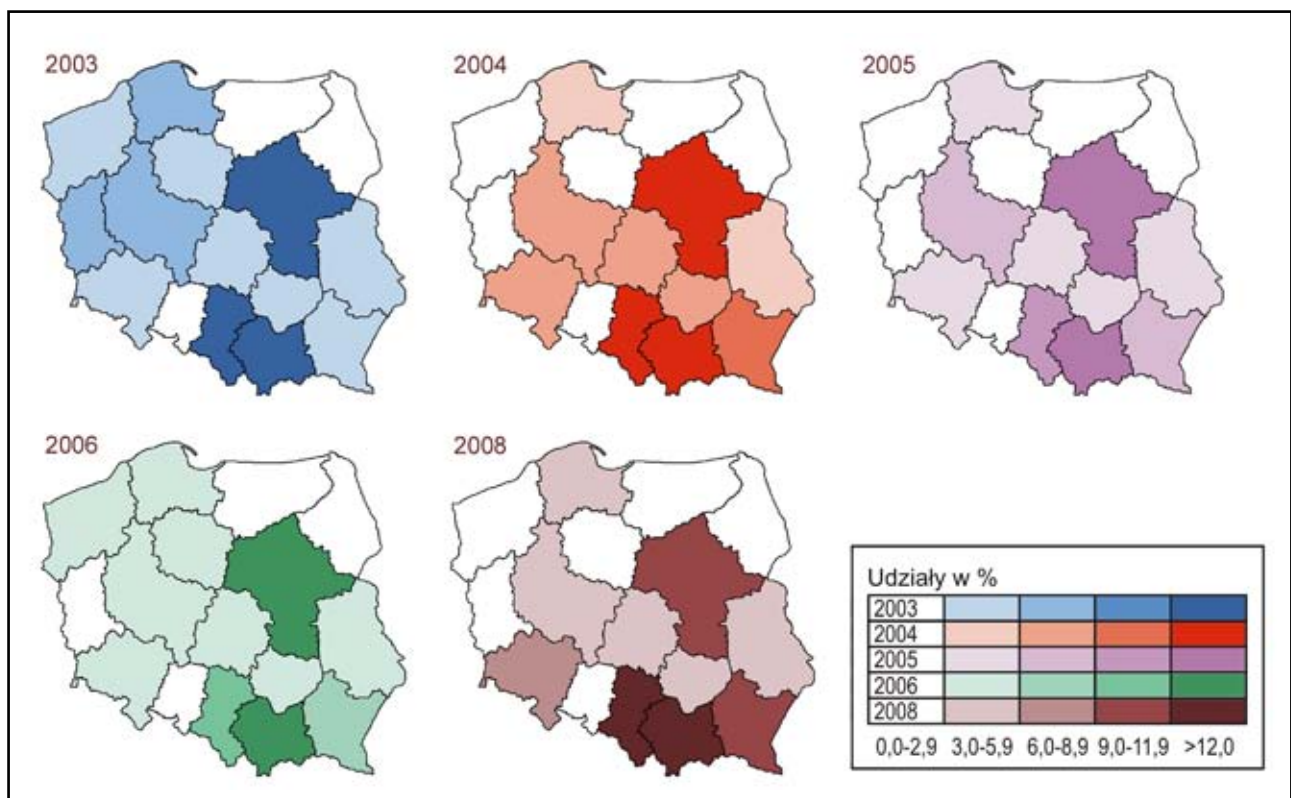
10. Nie uwzględniono wyniku z roku 2007 ze względu na dane niepewne szacowane na podstawie rys. 52, str. 65, [w] IPSOS – Raport z badań w Krakowie 2007 r.

Tab. 21. Struktura udziału Polonii w przyjazdach do Krakowa w roku 2008

Polonia	100%	Belgia	1,5%
USA	24,6%	Szwajcaria	1,5%
W. Brytania	14,9%	Białoruś	1,1%
Izrael	9,3%	Litwa	1,1%
Kanada	7,8%	Norwegia	1,1%
Francja	7,8%	Rosja	1,1%
Niemcy	7,8%	Finlandia	0,7%
Austria	3,7%	Holandia	0,7%
Ukraina	3,7%	Irlandia	0,7%
Włochy	3,4%	Szwecja	0,7%
Australia	2,6%	Pozostałe kraje	4,2%

Głównym udziałowcem rynku podróży polonijnych pozostają Stany Zjednoczone Ameryki, które łącznie z Kanadą uzyskują prawie 33% czyli 1/3 z całości. Główni udziałowcy z rynku europejskiego (Wielka Brytania, Francja i Niemcy) tworzą podobnie jak rynek amerykański ponad 30% grupę udziałowców. W pierwszej szóstce z imponującym wynikiem 9,3% na 3 miejscu uplasował się Izrael. Łącznie podróże Polonii mieszkańców tych sześciu państw stanowią ponad 72% całości przyjazdów polonijnych.

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 34. Struktura przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w latach 2003–2006 i 2008

Źródło: Opracowanie własne



Tab. 22. Struktura przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w latach 2003–2008

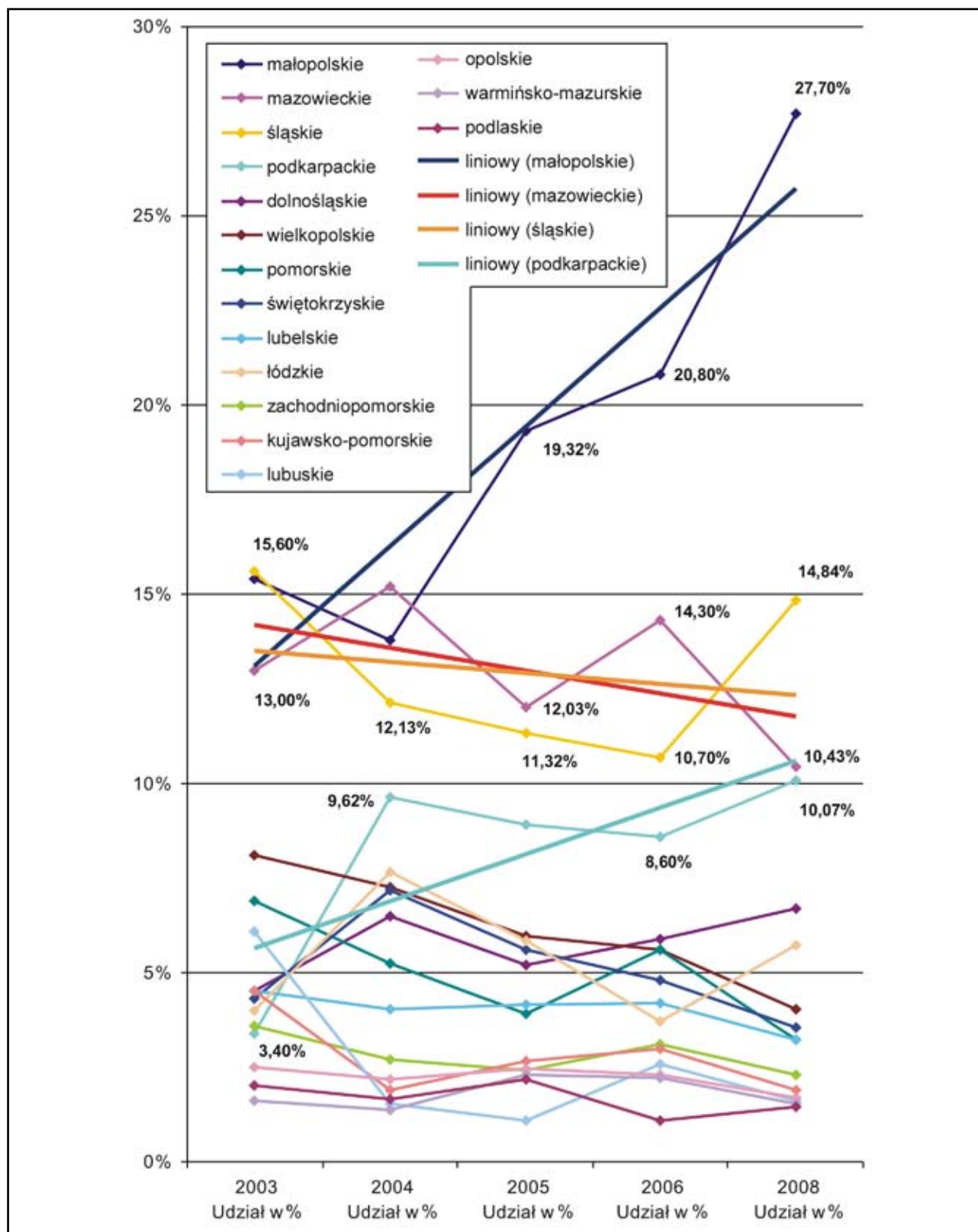
Województwo	2003 Udział w %	2004 Udział w %	2005 Udział w %	2006 Udział w %	2007 Udział w %	2008 Udział w %
Małopolskie	15,40%	13,81%	19,32%	20,80%	13% (3,1%) <sup>11</sup>	27,70%
Śląskie	15,60%	12,13%	11,32%	10,70%	12,7%	14,84%
Mazowieckie	13,00%	15,20%	12,03%	14,30%	12,9%	10,43%
Podkarpackie	3,40%	9,62%	8,92%	8,60%	11,2%	10,07%
Dolnośląskie	4,50%	6,49%	5,22%	5,90%	7,7%	6,69%
Łódzkie	4,00%	7,67%	5,83%	3,70%	7,7%	5,73%
Wielkopolskie	8,10%	7,25%	5,98%	5,60%	4,4%	4,04%
Świętokrzyskie	4,30%	7,18%	5,61%	4,80%	6,6%	3,53%
Pomorskie	6,90%	5,23%	3,92%	5,60%	2,8%	3,23%
Lubelskie	4,50%	4,04%	4,14%	4,20%	5,0%	3,23%
Zachodniopomorskie	3,60%	2,72%	2,40%	3,10%	2,1%	2,28%
Kujawsko-pomorskie	4,50%	1,88%	2,67%	3,00%	3,3%	1,91%
Opolskie	2,50%	2,16%	2,45%	2,30%	4,3%	1,69%
Lubuskie	6,10%	1,53%	1,09%	2,60%	1,9%	1,62%
Warmińsko-mazurskie	1,60%	1,39%	2,29%	2,20%	1,4%	1,54%
Podlaskie	2,00%	1,67%	2,18%	1,10%	1,8%	1,47%
Razem	100,00%	99,97%	95,37%	98,50%	98,80%	100,00%

Źródło: Opracowanie własne

Spośród badanych w Krakowie turystów krajowych, zdecydowanie przeważały osoby z województwa małopolskiego, mazowieckiego, śląskiego i podkarpackiego, które stanowiły ponad 63% Polaków odwiedzających miasto. Jest to w stosunku do 2006 roku (zamkniętego dla tych województw wynikiem 54%) prawie 10% wzrost udziału w całości przyjazdów krajowych. Można ponownie stwierdzić – jak w 2006 roku, że prezentowany coroczny rozkład przestrzenny odwiedzających krajowych nie jest zaskoczeniem. Kraków posiada silne powiązania historyczne i komunikacyjne z Górnym Śląskiem oraz terenami historycznej Małopolski (obecne województwa: małopolskie, podkarpackie i część województw: lubelskiego, świętokrzyskiego oraz śląskiego). Przyjazdy z województwa mazowieckiego (w tym głównie z Warszawy) są determinowane związkami kulturalno-gospodarczo-społecznymi. Najrzadziej do Krakowa przyjeżdżają goście z województw o najsłabszych

11. Nie uwzględniono wyniku z roku 2007 ze względu na dane niepewne zamieszczone w IPSOS – Raport z badań w Krakowie 2007, str. 63, tabela bez numeru i tytułu (suma wyników łącznie daje tylko 88,90%). Dla województwa małopolskiego podano wynik 3,1%, można przypuszczać, że jest to błąd polegający na przestawieniu cyfr; gdyż przy 13% suma całości, dając wynik 98,8%, jest zbliżona do 100%.

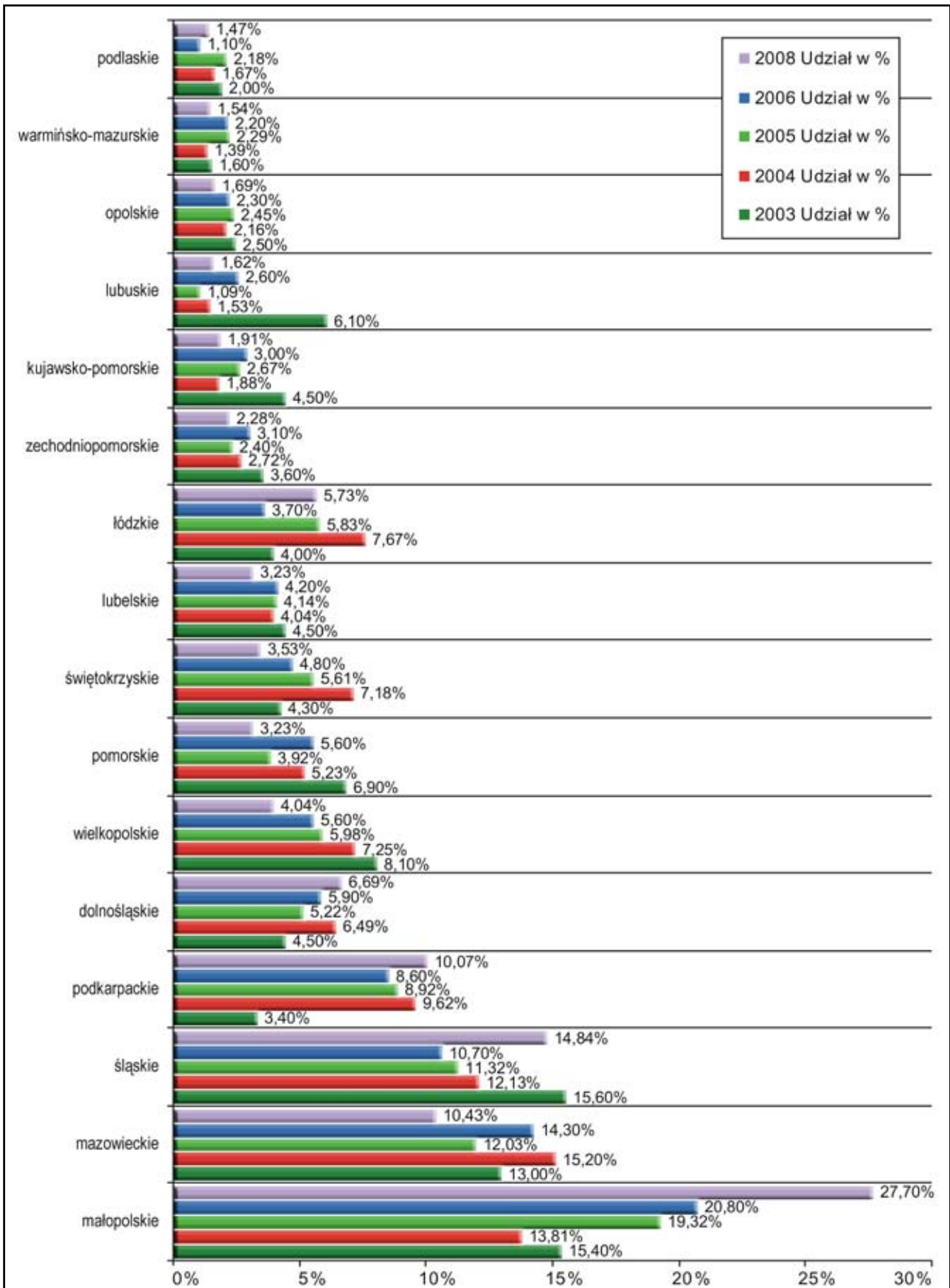
więziach gospodarczo-komunikacyjnych i najdalej położonych od miasta: podlaskiego, warmińsko-mazurskiego, lubuskiego i opolskiego.



Rys. 35. Trendy przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w latach 2003–2006 i 2008

Źródło: Opracowanie własne

8. Charakterystyka osób przyjeżdżających do Krakowa



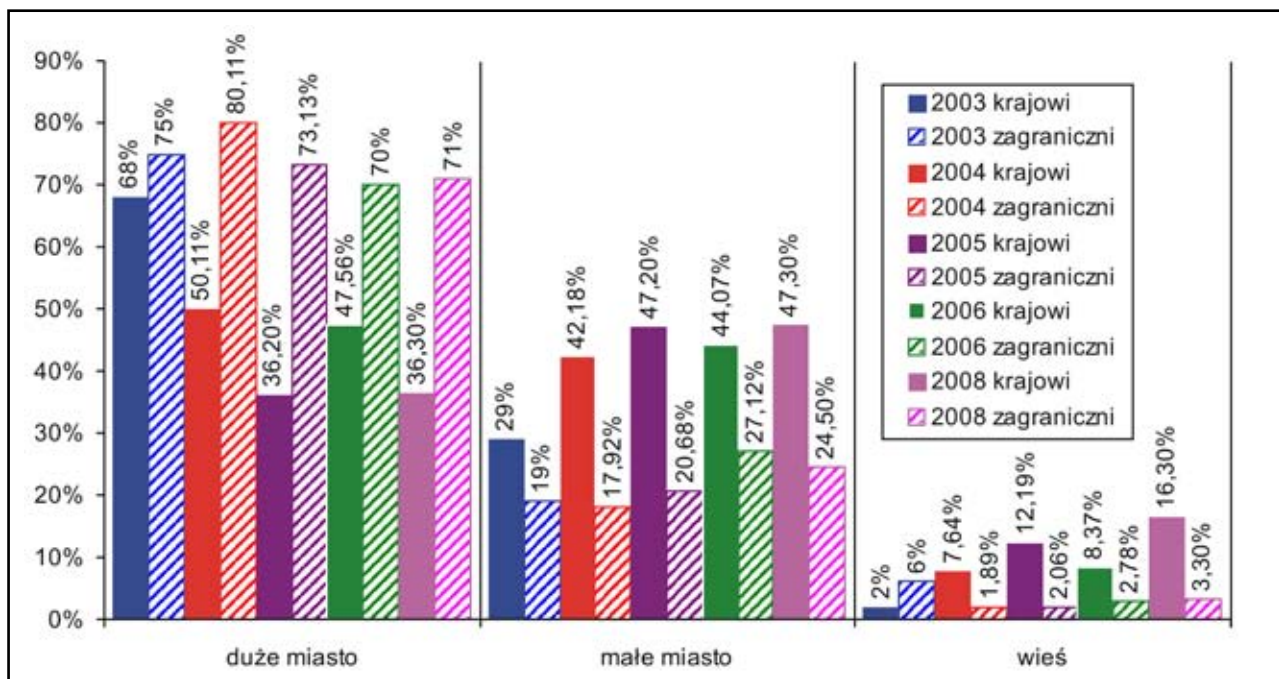
Rys. 36. Struktura przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsc zamieszkania według województw w latach 2003–2006 i 2008

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 23. Struktura przyjazdów do Krakowa według miejsc zamieszkania odwiedzających w latach 2003–2006 i 2008

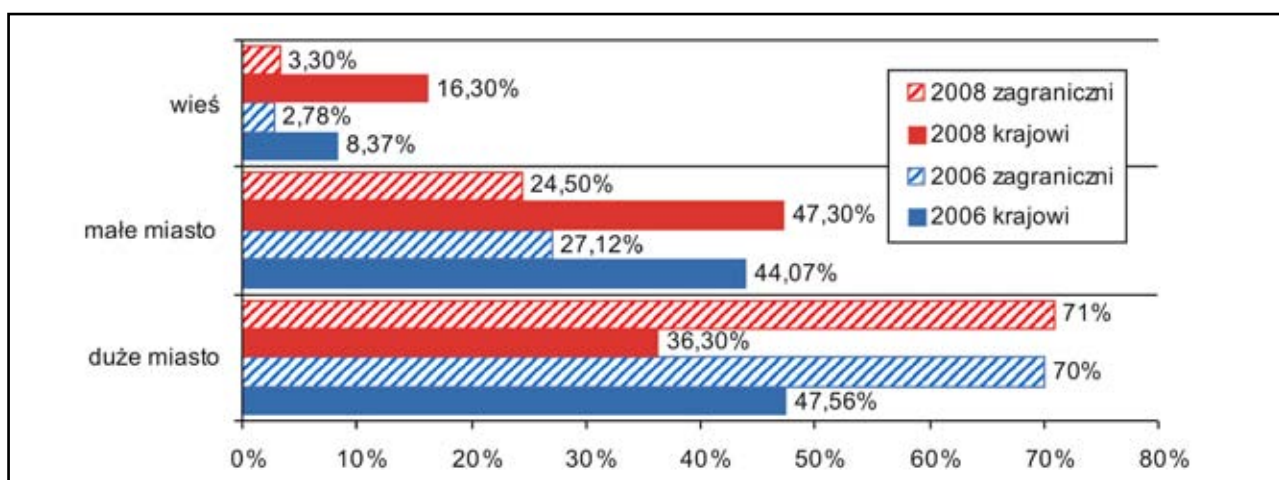
Rok	2003		2004		2005		2006		2008	
Odwiedzający	kraj.	zagr.	kraj.	zagr.	kraj.	zagr.	kraj.	zagr.	kraj.	zagr.
Duże miasto	68%	75%	50,11%	80,11%	36,20%	73,13%	47,56%	70%	36,3%	71%
Małe miasto	29%	19%	42,18%	17,92%	47,20%	20,68%	44,07%	27,12%	47,3%	24,5%
Wieś	2%	6%	7,64%	1,89%	12,19%	2,06%	8,37%	2,78%	16,3%	3,3%

Źródło: Opracowanie własne



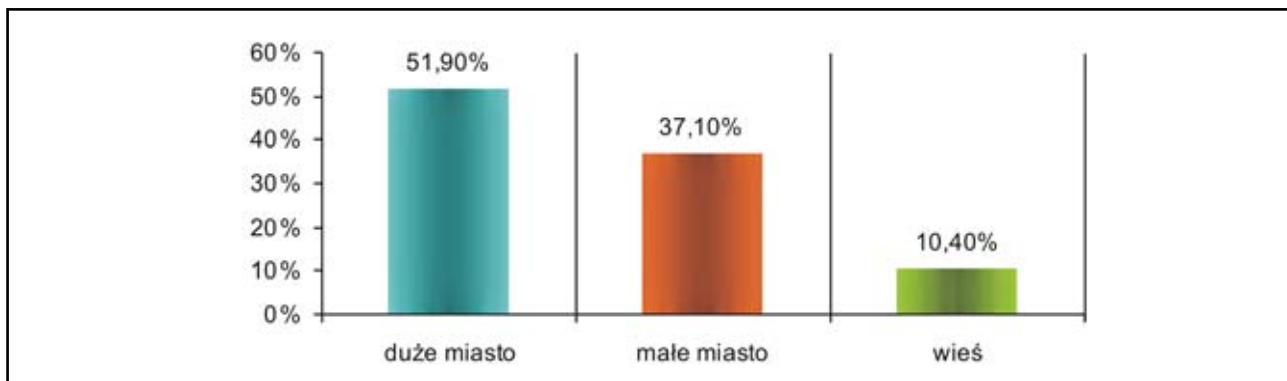
Rys. 37. Struktura przyjazdów do Krakowa według miejsc zamieszkania odwiedzających w latach 2003–2006 i 2008

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 38. Struktura przyjazdów do Krakowa według miejsc zamieszkania odwiedzających zagranicznych i krajowych w latach 2006 i 2008

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 39. Ogólna struktura przyjazdów do Krakowa według miejsc zamieszkania odwiedzających w roku 2008

Źródło: Opracowanie własne

Z prowadzonych badań i uzyskanych w ten sposób danych wynika, że do Krakowa podróżują głównie mieszkańcy dużych miast. Badania z 2008 roku wskazują, że zjawisko to w turystyce krajowej zmienia się na korzyść mieszkańców wsi (z 8,37% w 2006 r. na 16,3% w 2008 r.), przy poziomie ponad 10% niższym niż w roku 2006 (odpowiednio: 47,56% i 36%). W turystyce zagranicznej widoczne jest ono na tym samym poziomie co w 2006 roku (odpowiednio: 71% i 70%). Udziały odwiedzających z małych miast, tak krajowych, jak i zagranicznych pozostają na tym samym, prawie niezmiennym poziomie od 2004 roku, oscylując dla odwiedzających krajowych w okolicy 45%, a dla zagranicznych ok. 22%.

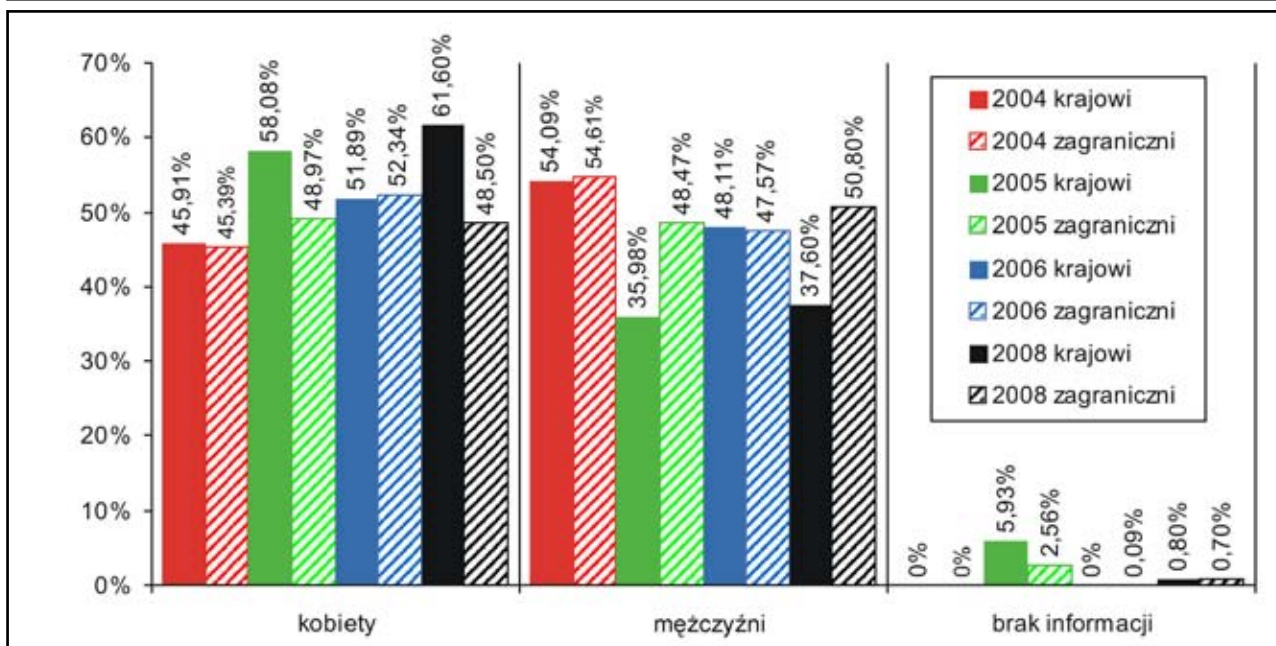
### Kryterium demograficzne

Strukturę przyjazdów do Krakowa prezentuje rys. 40. W badaniach z bieżącego roku nie zaobserwowano zmian w turystyce zagranicznej w aspekcie płci: udział kobiet i mężczyzn prawie proporcjonalny (50% : 50%). W przyjazdach krajowych w tym roku, tak jak i w latach 2005, 2006 dominują kobiety, z ponad 60% udziałem.

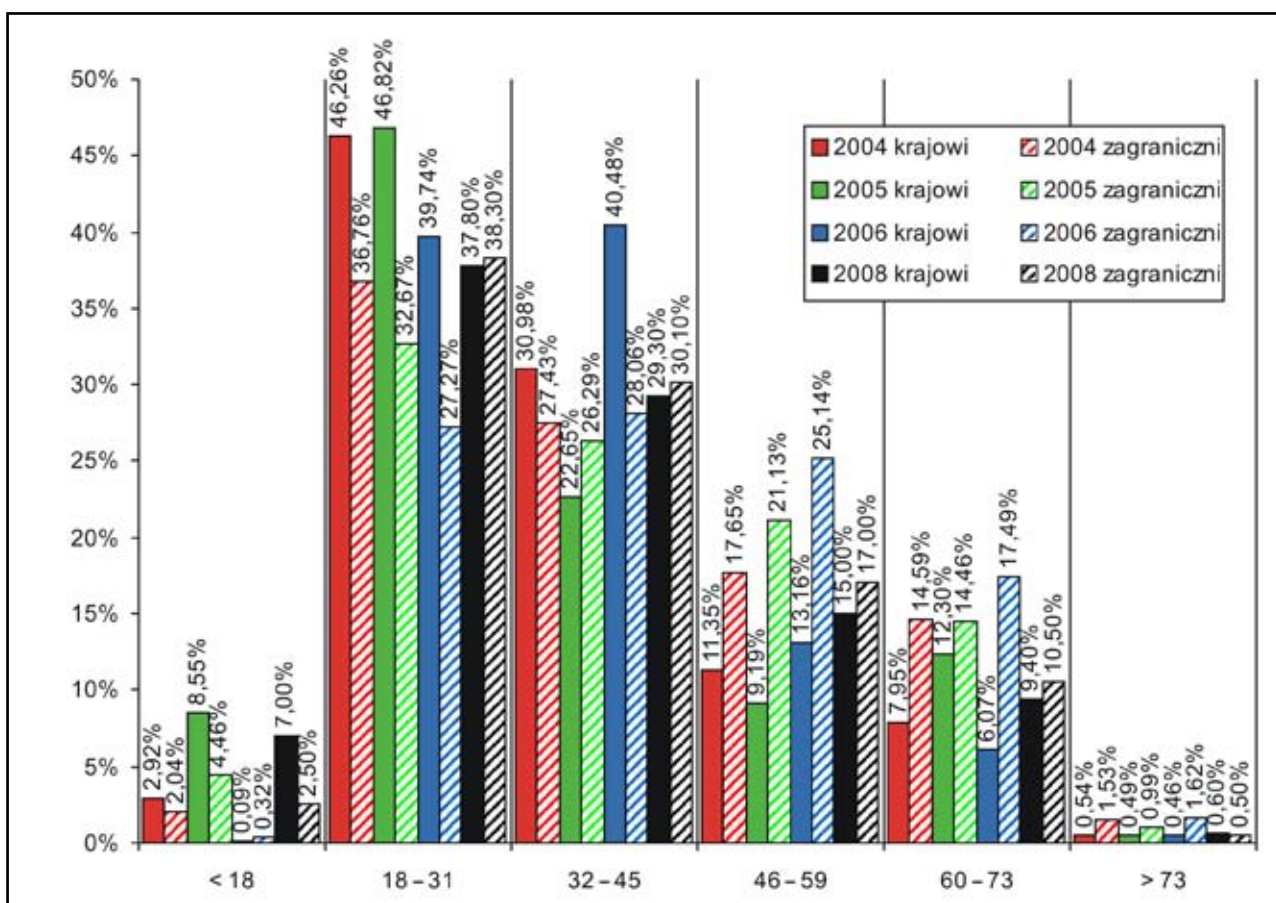
Tab. 24. Struktura przyjazdów do Krakowa według płci w latach 2004–2006 i 2008

Płeć	2004		2005		2006		2007		2008	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Kobieta	45,91%	45,39%	58,08%	48,97%	51,89%	52,34%	46,8%	26,4%	61,6%	48,5%
Mężczyzna	54,09%	54,61%	35,98%	48,47%	48,11%	47,57%	50,7%	54,9%	37,6%	50,8%
Brak informacji	0%	0%	5,93%	2,56%	0%	0,09%	2,5%	18,7%	0,80%	0,70%

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 40. Struktura przyjazdów do Krakowa według płci w latach 2004–2006 i 2008  
Źródło: Opracowanie własne



Rys. 41. Struktura przyjazdów do Krakowa według wieku w latach 2004–2006 i 2008  
Źródło: Opracowanie własne

Uderzającą jest swoista równowaga pomiędzy turystami zagranicznymi a krajowymi, szczególnie widoczna w grupach wiekowych „18–31” i „32–45”.

Tab. 25. Struktura przyjazdów do Krakowa odwiedzających krajowych i zagranicznych według wieku w latach 2004–2006, 2007<sup>12</sup> i 2008

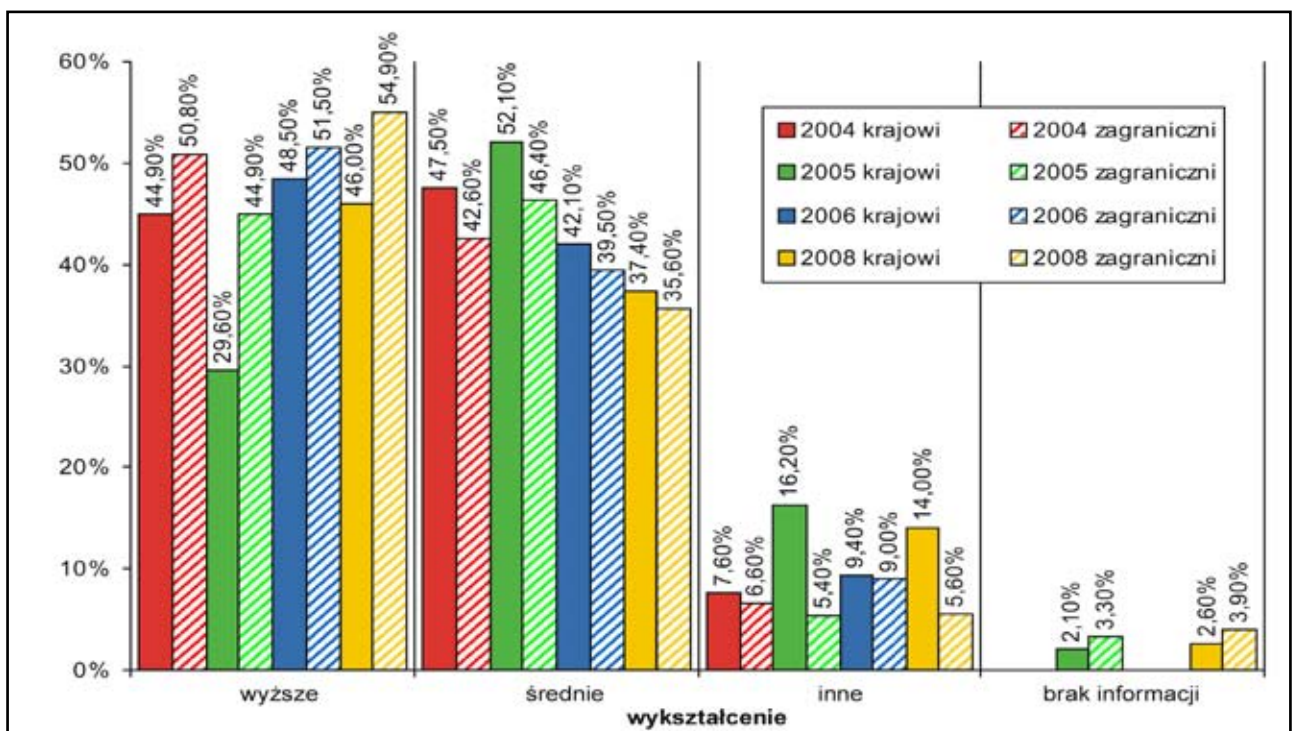
Wiek	2004		2005		2006		2008	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
< 18	2,92%	2,04%	8,55%	4,46%	0,09%	0,32%	7,0%	2,5%
18–31	46,26%	36,76%	46,82%	32,67%	39,74%	27,27%	37,8%	38,3%
32–45	30,98%	27,43%	22,65%	26,29%	40,48%	28,06%	29,3%	30,1%
46–59	11,35%	17,65%	9,19%	21,13%	13,16%	25,14%	15,0%	17,0%
60–73	7,95%	14,59%	12,30%	14,46%	6,07%	17,49%	9,4%	10,5%
> 73	0,54%	1,53%	0,49%	0,99%	0,46%	1,62%	0,6%	0,5%
Brak informacji	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,9%	1,0%
Razem	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	99,9%

Źródło: Opracowanie własne

## Kryteria społeczne

### Poziom wykształcenia

Z analizy danych z lat 2004–2008 wynika, że w dalszym ciągu utrzymuje się względna równowaga wśród turystów z wykształceniem wyższym, natomiast nieznacznie, ale systematycznie zmniejsza się udział w przyjazdach do Krakowa turystów z wykształceniem średnim.



Rys. 42. Struktura przyjazdów do Krakowa według wykształcenia w latach 2004–2006 i 2008

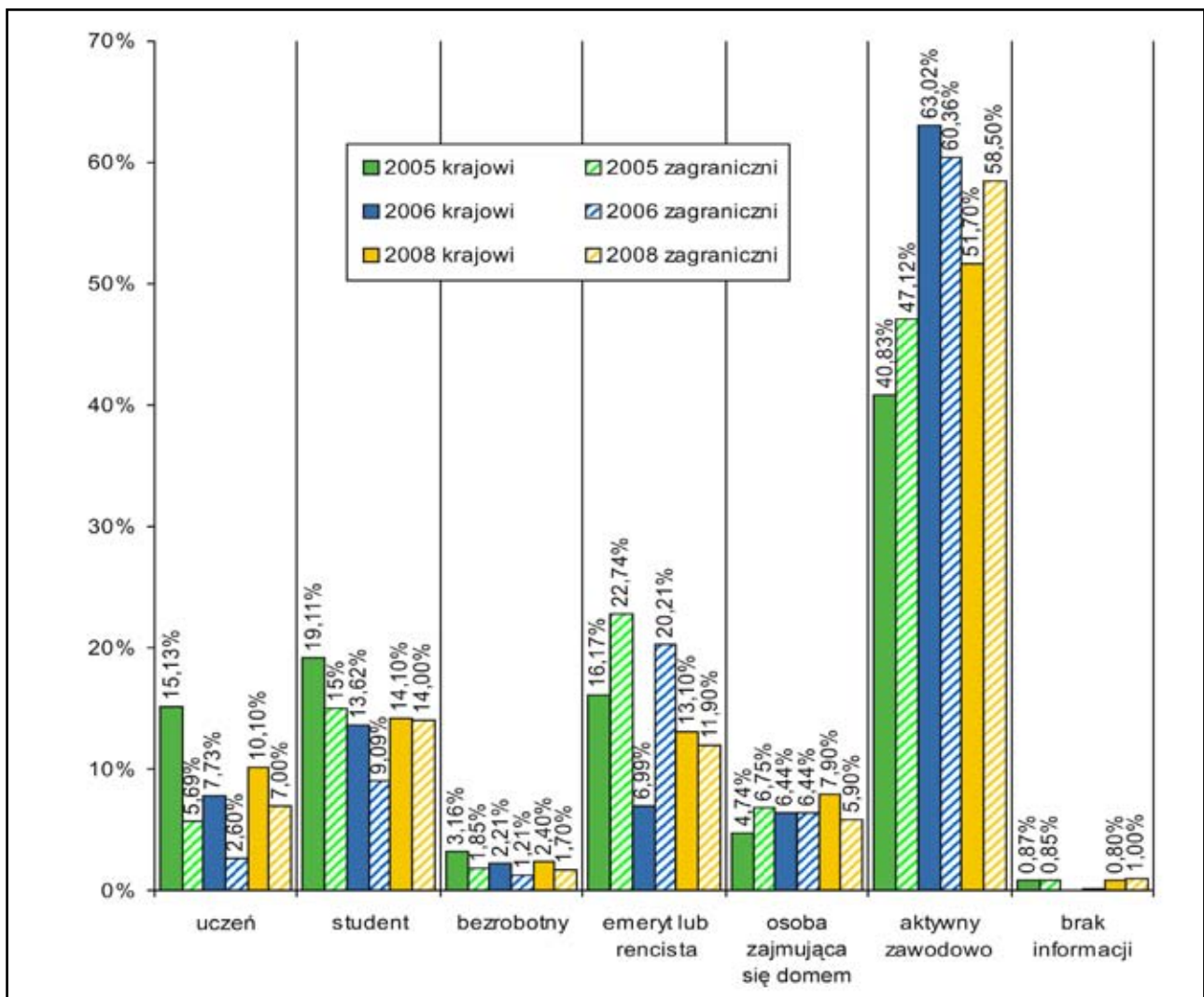
Źródło: Opracowanie własne

12. DNP – dane nieporównywalne – patrz Badanie Ruchu Turystycznego w Krakowie 2007 IPSOS Warszawa str. 5 – Struktura wiekowa respondentów wykonana została w przedziałach 15–19 lat, 20–24 lat, 25–29 lat, 30–39 lat, 40–49 lat, 50–59 lat, >59 lat

Tab. 26. Struktura przyjazdów do Krakowa odwiedzających krajowych i zagranicznych według wykształcenia w latach 2004–2006 i 2008

Wykształcenie	2004		2005		2006		2007		2008	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Wyższe	44,9%	50,8%	29,6%	44,9%	48,5%	51,5%	23,7%	DNP	46,0%	54,9%
Średnie	47,5%	42,6%	52,1%	46,4%	42,1%	39,5%	59,2%	DNP	37,4%	35,6%
Inne	7,6%	6,6%	16,2%	5,4%	9,4%	9,0%	13,3%	DNP	14,0%	5,6%
Brak informacji	0,0%	0,0%	2,1%	3,3%	0,0%	0,0%	3,8%	DNP	2,6%	3,9%
Razem	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	DNP <sup>13</sup>	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 43. Struktura przyjazdów do Krakowa według statusu zawodowego w latach 2005, 2006 i 2008

Źródło: Opracowanie własne

13. DNP dane nie porównywalne, gdyż w badaniu wykonanym w 2007 roku przez IPSOS do badania obcokrajowców użyto skali czasu nauki a nie poziomu faktycznie posiadanego wykształcenia. Patrz str. 6 Tabela nr 2 Raport z badań - RUCH TURYSTYCZNY W KRAKOWIE W 2007 R. IPSOS Warszawa - Listopad 2007



## Status zawodowy

Tab. 27. Struktura przyjazdów do Krakowa według statusu zawodowego w latach 2004–2008<sup>14</sup>

Status zawodowy	2004		2005		2006		2007 <sup>15</sup>		2008	
	kraj.	zagr.	kraj.	zagr.	kraj.	zagr.	kraj.	zagr.	kraj.	zagr.
uczeń	6,4%	7,3%	15,1%	5,7%	7,7%	2,6%	0%	0%	10,1%	7,0%
student	16,4%	15,4%	19,1%	15,0%	13,6%	9,1%	0%	0%	14,1%	14,0%
uczeń, student - razem	22,80%	22,70%	34,20%	20,70%	21,30%	11,70%	25,6%	5%	24,20%	21,00%
bezrobotny	5,7 %	1,0 %	3,2 %	1,9 %	2,2 %	1,2 %	0,8%	0,5%	2,4%	1,7%
emeryt lub rencista	10,2 %	16,8 %	16,2 %	22,7 %	7,0 %	20,2 %	4,8%	10,8%	13,1%	11,9%
emeryt	-	-	-	-	-	-	0%	0%	9,4%	8,6%
rencista	-	-	-	-	-	-	0%	0%	3,7%	3,3%
osoba zajmująca się domem	3,4 %	5,1 %	4,7 %	6,8 %	6,4 %	6,4 %	1,2%	0,0%	7,9%	5,9%
aktywny zawodowo	57,8 %	54,3 %	40,8 %	47,1 %	63,0 %	60,4 %	63,2%	83,1%	51,7%	58,5%
Inni	-	-	-	-	-	-	1,2%	0,2%	-	-
brak informacji	0,0 %	0,0 %	0,9 %	0,9 %	0,0 %	0,1 %	3,4%	0,2%	0,8%	1,0%

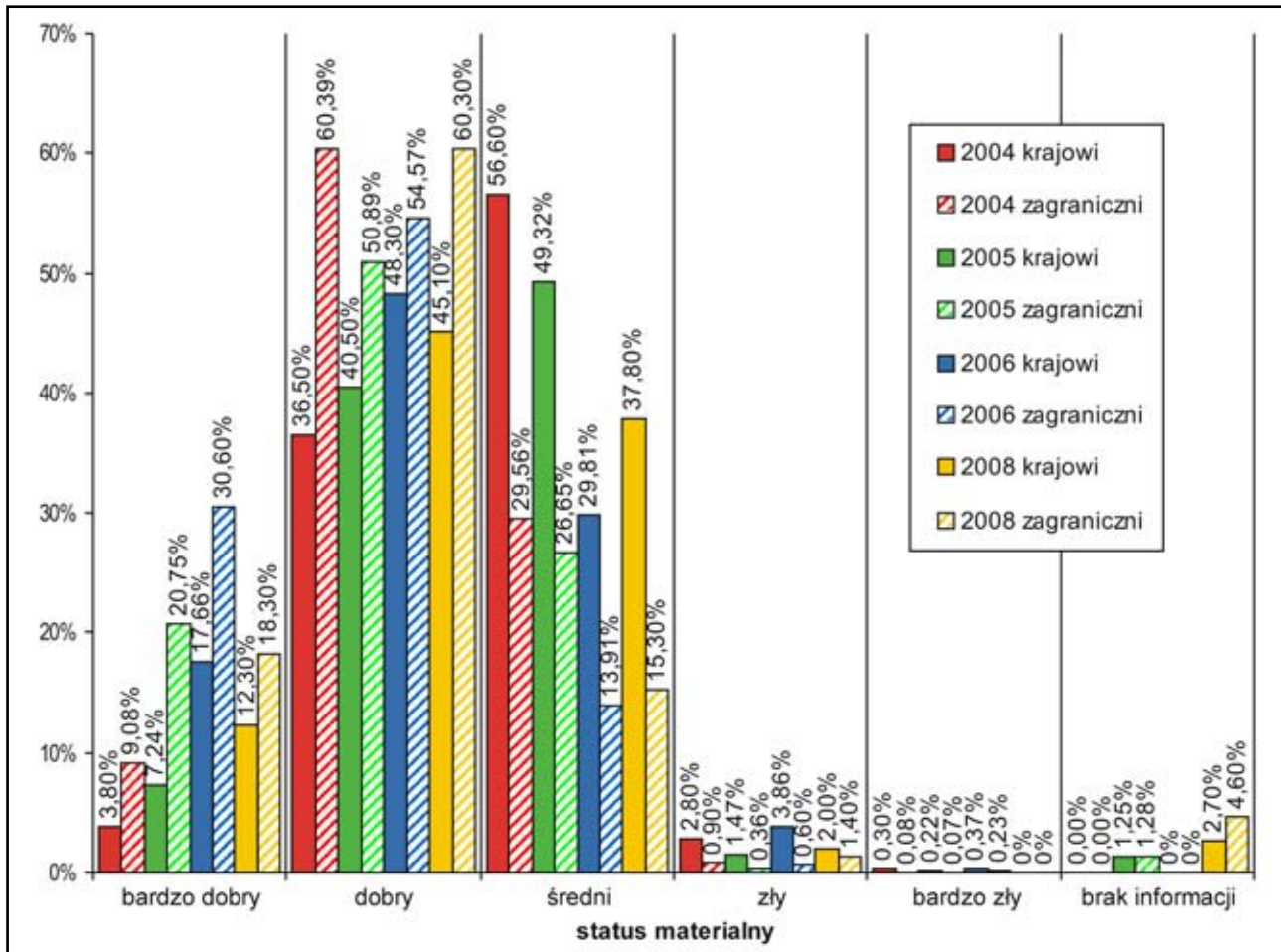
Źródło: Opracowanie własne

Tak jak i w latach poprzednich, osoby aktywne zawodowo stanowiły ponad połowę ankietowanych turystów. Udział turystów krajowych zmniejszył się o ponad 10%, natomiast turystów zagranicznych pozostał na poziomie z roku 2006. Odnotowano znaczny, bo niemal 2-krotnie wyższy niż w roku 2006, wzrost przyjazdów z kraju osób będących na rencie lub emeryturze (ponad 13% udziału odwiedzających krajowych). Zaobserwowano natomiast spadek o ponad 8% przyjazdów emerytów i rencistów z zagranicy. Zauważalny jest również wzrost przyjazdów studentów, tak z kraju, jak i z zagranicy (na poziomie 14%). Osoby zajmujące się domem pozostają niezmiennie na poziomie 6% udziału.

14. W badaniu z 2008 roku rozdzielono kategorię „emeryt lub rencista” na dwie oddzielne. Dla porównywalności wyników z latami poprzednimi dokonano aglomeracji obu kategorii w kategorię „emeryt lub rencista”.

15. Dane IPSOS 2007

## Kryterium ekonomiczne



Rys. 44. Struktura przyjazdów do Krakowa według statusu materialnego w latach 2004–2006 i 2008

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 28. Struktura przyjazdów do Krakowa odwiedzających krajowych i zagranicznych według statusu materialnego w latach 2004–2006 i 2008

Lp.	Status materialny	2004		2005		2006		2007		2008	
		Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj. <sup>16</sup>	Zagr. <sup>17</sup>	Kraj.	Zagr.
1.	Bardzo dobry	3,8%	9,1%	7,2%	20,8%	17,7%	30,6%	DNP	DNP	12,3%	18,3%
2.	Dobry	36,5%	60,4%	40,5%	50,9%	48,3%	54,6%	DNP	DNP	45,1%	60,3%
3.	Σ pośrednia (1+2)	40,30%	69,50%	47,70%	71,70%	66,00%	85,20%	DNP	DNP	57,40%	78,60%
4.	Średni	56,6%	29,6%	49,3%	26,7%	29,8%	13,9%	DNP	DNP	37,8%	15,3%
5.	Zły	2,8%	0,9%	1,5%	0,4%	3,9%	0,6%	DNP	DNP	2,0%	1,4%
6.	Bardzo zły	0,3%	0,1%	0,2%	0,1%	0,4%	0,2%	DNP	DNP	0%	0%
7.	Σ pośrednia (5+6)	3,10%	1,00%	1,70%	0,50%	4,30%	0,80%	DNP	DNP	2,00%	1,40%
8.	Brak informacji	0,0%	0,0%	1,3%	1,3%	0,0%	0,0%	DNP	DNP	2,7%	4,6%
	Razem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	99,9%	DNP	DNP	99,90%	99,90%

Źródło: Opracowanie własne

Pytanie o status materialny dotyczy subiektywnej oceny własnej zamożności dokonanej przez respondenta. Wyniki z 2008 roku potwierdzają obserwacje z lat poprzednich, że podróżują osoby zamożne. Grupa turystów krajowych o subiektywnym odczuciu bardzo dobrego i dobrego statusu materialnego uzyskała w 2008 roku prawie 60% udziału, co stanowi spadek o prawie 9% w stosunku do roku 2006. Wynik ten dla turystów zagranicznych w 2008 roku osiągnął prawie 80% udziału, co w stosunku do 2006 jest również spadkiem, o prawie 7%. W obu przypadkach zwiększa się kompensacyjnie udział w przyjazdach do Krakowa grupy osób o średnim statusie materialnym. Grupa o złym i bardzo złym statusie materialnym nie przekracza 2% udziałów, co jest wyraźnym dowodem na potwierdzenie tezy, że osoby biedne turystycznie nie podróżują. Tak duże w tym roku zmniejszenie grupy najlepiej sytuowanych materialnie turystów musiało wyraźnie odbić się na wyborze standardu nabywanych przez nich usług, w tym również, a może głównie standardu zakwaterowania.

16. DNP – Dane nieporównywalne. IPSOS w 2007 roku do badania respondentów krajowych zastosował skalę sześciostopniową wyrażoną w przedziałach kwotowych PLN. Patrz str. 62 RAPORT Z BADAŃ – RUCH TURYSTYCZNY W KRAKOWIE W 2007 R. IPSOS WARSZAWA LISTOPAD 2007.

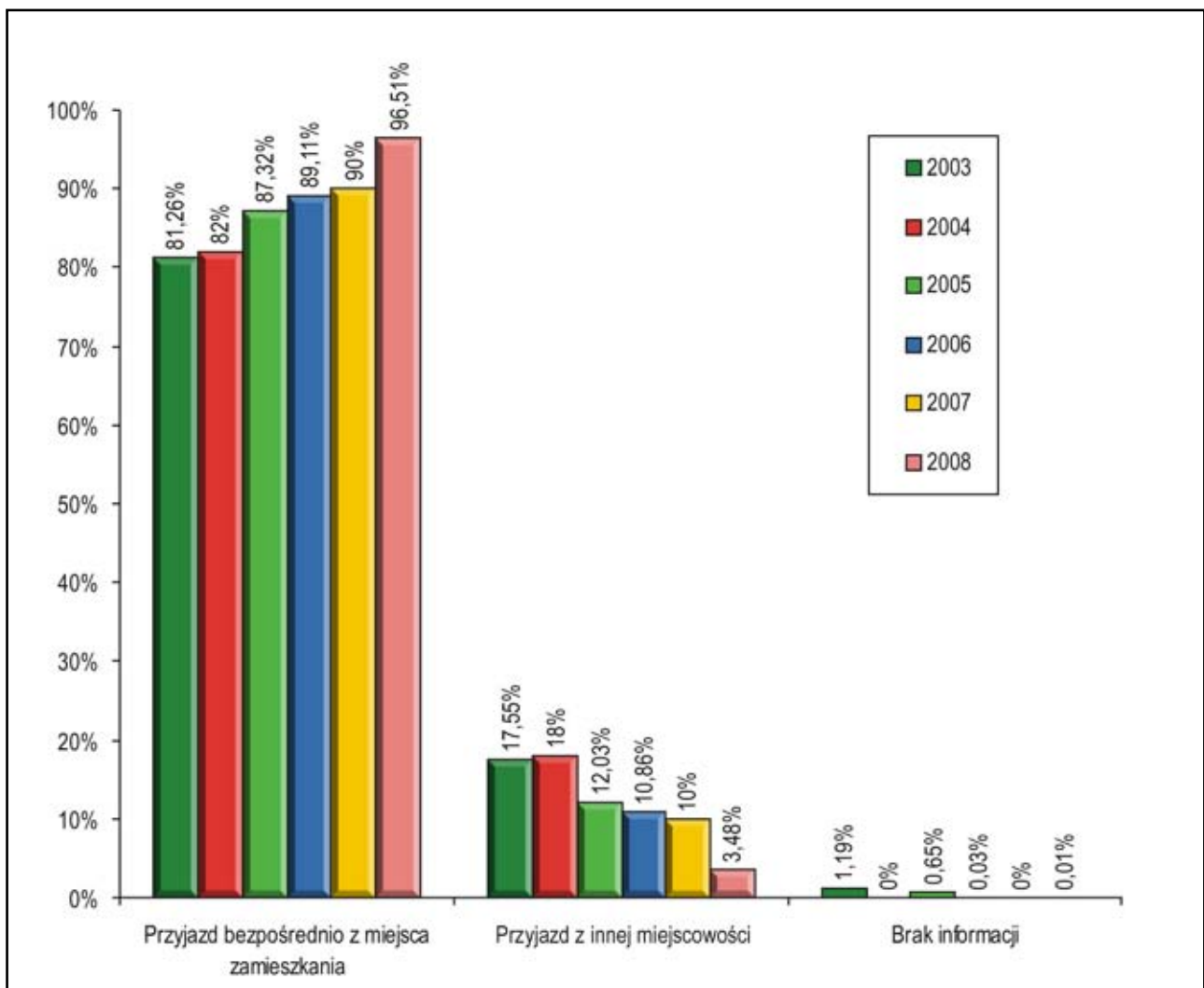
17. DNP – Dane nieporównywalne. IPSOS w 2007 roku do badania respondentów zagranicznych zastosował skalę opisową. Patrz str. 64 RAPORT Z BADAŃ – RUCH TURYSTYCZNY W KRAKOWIE W 2007 R. IPSOS WARSZAWA LISTOPAD 2007.

## Analiza informacji dotyczących pobytu w Krakowie

Tab. 29. Struktura odwiedzających krajowych według kierunków przyjazdów w latach 2003–2008

Miejsce, z którego nastąpił przyjazd	2003	2004	2005	2006	2007 <sup>18</sup>	2008
	Udział %	Udział %	Udział %	Udział %	Udział %	Udział %
Przyjazd bezpośrednio z miejsca zamieszkania	81,26%	82%	87,32%	89,11%	92%	96,51%
Przyjazd z innej miejscowości	17,55%	18%	12,03%	10,86%	8%	3,48%
Brak informacji	1,19%	0%	0,65%	0,03%	0%	0,01%

Źródło: Opracowanie własne

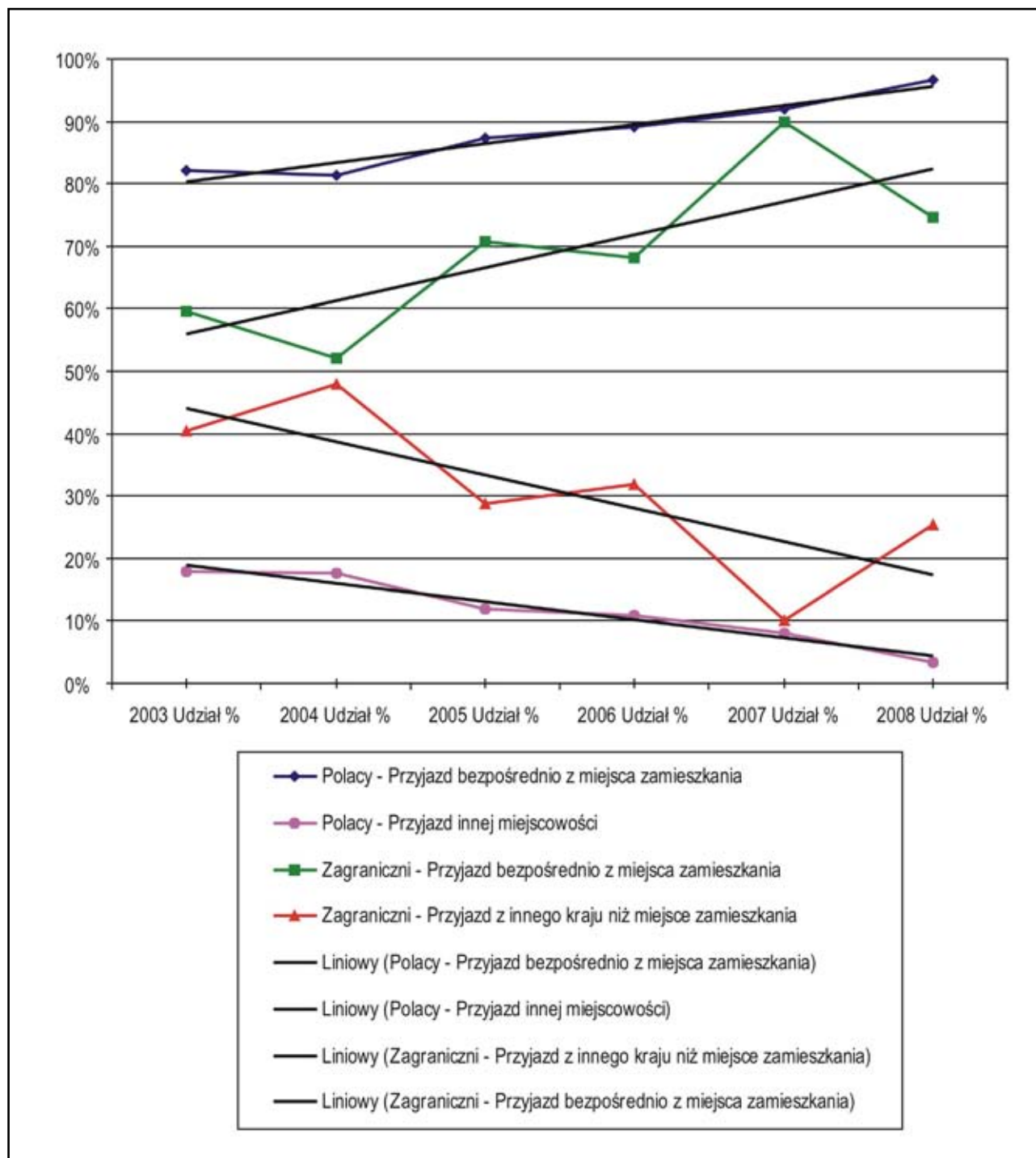


Rys. 45. Przyjazdy krajowe do Krakowa według miejsca, z którego nastąpił przyjazd w latach 2003–2008

Źródło: Opracowanie własne

18. Dane IPSOS Patrz str. 14 rys. 4 RAPORT Z BADAŃ – RUCH TURYSTYCZNY W KRAKOWIE W 2007 R. IPSOS WARSZAWA LISTOPAD 2007.

Prawie 97% strumienia krajowego ruchu turystycznego trafia bezpośrednio do Krakowa. Oznacza to, że miasto posiada wielką siłę grawitacyjną. Z każdym rokiem odsetek docierających do miasta bezpośrednio z miejsca zamieszkania zwiększa się (wzrost o ponad 7% w stosunku do 2006 roku), co potwierdza tezę, że Kraków jest dla turystów krajowych destynacją docelową.



Rys. 46. Trendy przyjazdów odwiedzających krajowych i zagranicznych do Krakowa według miejsca, z którego nastąpił przyjazd w latach 2003–2008

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 30. Przyjazdy zagraniczne do Krakowa według miejsca, z którego nastąpił przyjazd w latach 2003–2008

Rok	2003 Ogółem %	2004 Ogółem %	2005 Ogółem %	2006 Ogółem %	2007 <sup>19</sup> Ogółem %	2008 Ogółem %
Przyjazd bezpośrednio z miejsca zamieszkania	52,0%	59,7%	70,8%	68,1%	90%	74,59%
Przyjazd z innego kraju niż miejsce zamieszkania	48,0%	40,3%	28,7%	31,8%	10%	25,34%
Brak informacji	0%	0%	1,5%	0,1%	0%	0,07%
<b>Przyjazd z innego kraju niż miejsce zamieszkania</b>	<b>2003 Udział %</b>	<b>2004 Udział %</b>	<b>2005 Udział %</b>	<b>2006 Udział %</b>	<b>2007 Udział %</b>	<b>2008 Udział %</b>
Kraj tranzytowy (jaki? / w tym %)	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Niemcy	12,1%	15,3%	20,9%	15,9%	–	18,5%
Czechy	1,3%	1,7%	2,1%	2,0%	–	15,7%
Wielka Brytania	9,7%	10,9%	18,1%	16,6%	–	10,6%
Słowacja	0,7%	2,0%	1,2%	1,6%	–	8,3%
Francja	8,1%	10,9%	8,5%	7,6%	–	7,9%
Austria	2,9%	2,4%	4,6%	1,8%	–	5,6%
Irlandia	1,5%	2,4%	1,6%	3,8%	–	5,1%
USA	10,5%	8,6%	6,5%	9,3%	–	4,2%
Włochy	8,1%	9,7%	7,0%	6,7%	–	3,7%
Hiszpania	2,9%	4,0%	2,6%	2,4%	–	3,2%
Węgry	1,3%	2,3%	3,1%	2,0%	–	3,2%
Holandia	2,5%	2,7%	1,9%	3,1%	–	2,3%
Dania	1,7%	0,9%	1,1%	0,6%	–	2,3%
Szwajcaria	2,1%	1,2%	1,4%	0,7%	–	1,9%
Belgia	1,7%	0,4%	0,9%	2,1%	–	1,4%
Szwecja	0,5%	2,5%	3,3%	1,4%	–	1,4%
Izrael	8,0%	2,5%	0,4%	2,2%	–	0,9%
Ukraina	4,5%	1,6%	1,9%	1,5%	–	0,9%
Chorwacja	1,2%	0,1%	0,1%	0,1%	–	0,9%
Norwegia	6,5%	1,1%	1,2%	2,3%	–	0,5%
Kanada	2,0%	1,7%	0,6%	1,5%	–	0,5%
Rosja	0,5%	0,7%	1,1%	2,0%	–	0,0%

19. Patrz str. 14 rys. 4 RAPORT Z BADAŃ – RUCH TURYSTYCZNY W KRAKOWIE W 2007 R. IPSOS WARSZAWA LISTOPAD 2007.

Tab. 30. cd. Przyjazdy zagraniczne do Krakowa według miejsca, z którego nastąpił przyjazd w latach 2003–2006 i 2008

Przyjazd z innego kraju niż miejsce zamieszkania	2003 Udział %	2004 Udział %	2005 Udział %	2006 Udział %	2007 Udział %	2008 Udział %
Kraj tranzytowy (jak? / w tym %)	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Japonia	1,7%	0,6%	1,1%	2,0%	BD	0,0%
Australia	1,1%	1,2%	0,6%	1,3%	BD	0,0%
Litwa	0,0%	2,3%	0,7%	0,7%	BD	0,0%
Korea Południowa	1,3%	0,0%	0,3%	0,4%	BD	0,0%
Portugalia	1,0%	0,6%	0,6%	0,4%	BD	0,0%
Pozostałe kraje	4,6%	9,8%	6,6%	8,2%	BD	0,9%

Źródło: Opracowanie własne

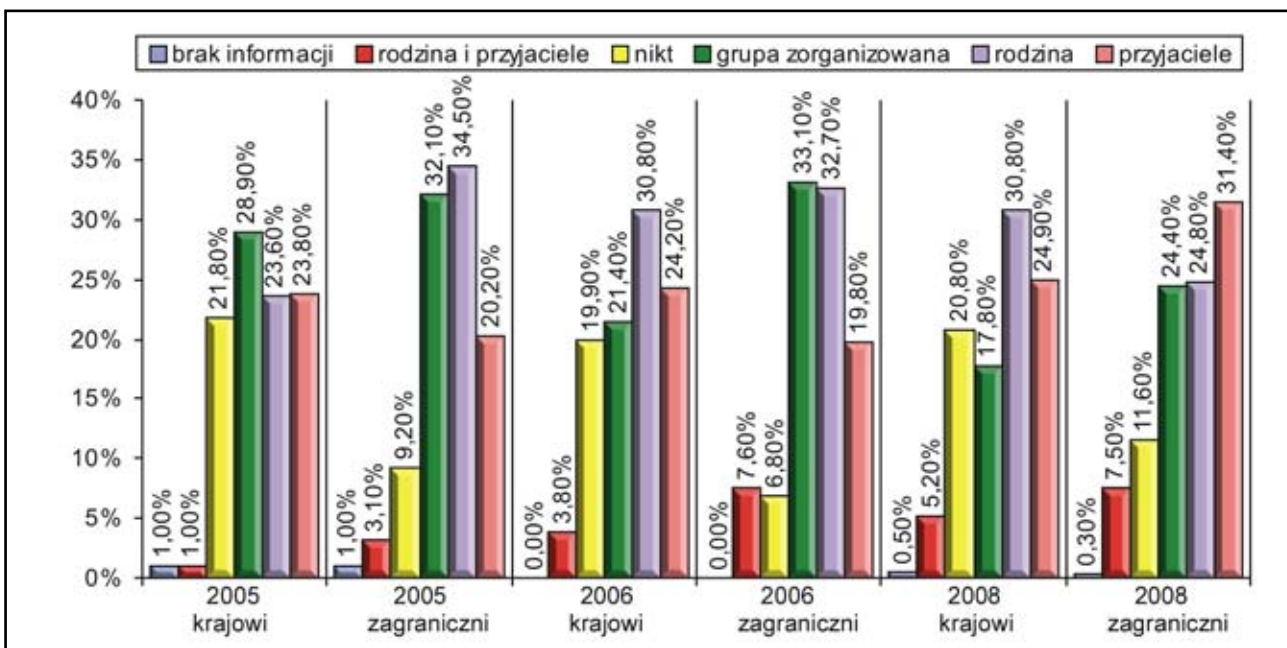
Prawie 75% wskaźnik przyjazdów turystów zagranicznych docierających do Krakowa bezpośrednio z miejsca zamieszkania jest bardzo dobrym prognostykiem dla tego segmentu strumienia ruchu turystycznego. W stosunku do 2006 roku odnotowano wzrost tego wskaźnika o 6,49%. W kategorii „tranzytu” istotną informacją jest również to, że z turystów zagranicznych dla których Kraków był jedną z kolejnych stacji w ich podróży, ponad 70% respondentów, przed przyjazdem do Krakowa, przebywało wcześniej w miastach siedmiu krajów Unii Europejskiej, z których największym udziałowcem w tej kategorii są kolejno: Niemcy, Czechi i Wielka Brytania. Należy zwrócić uwagę szczególnie na Czechi, z prawie 16% udziałem. Tak spektakularny wzrost przyjazdów via Czechi do Krakowa, z poziomu 2% w latach 2003–2006, oznaczać może wielką aktywność tanich linii lotniczych operujących z lotniska w Pradze, jednak odczyt ten należy zweryfikować w latach następnych. Podobnie obserwować należy przyjazdy via Austria i Irlandia. Jedynie Francja jako kraj tranzytowy do Krakowa pozostała na prawie niezmiennym od lat poziomie 8%. Patrz tabela 30.

## Struktura odwiedzających według towarzystwa w trakcie podróży

Tab. 31. Przyjazdy do Krakowa według towarzyszących osób w latach 2005–2008

Osoby towarzyszące	2005		2006		2007 <sup>20</sup>		2008	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Przyjaciele	23,8%	20,2%	24,2%	19,8%	40%	61%	24,9%	31,4%
Rodzina	23,6%	34,5%	30,8%	32,7%	26%	27%	30,8%	24,8%
Grupa zorganizowana	28,9%	32,1%	21,4%	33,1%	12%	6%	17,8%	24,4%
Nikt	21,8%	9,2%	19,9%	6,8%	23%	6%	20,8%	11,6%
Rodzina i przyjaciele	1,0%	3,1%	3,8%	7,6%	–	–	5,2%	7,5%
Brak informacji	1,0%	1,0%	0,0%	0,0%	–	–	0,5%	0,3%

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 47. Struktura osób towarzyszących w latach 2005, 2006 i 2008

Źródło: Opracowanie własne

Kraków był destynacją docelową tak dla odwiedzających krajowych podróżujących w gronie rodzinnym (udział ponad 30%), jak również w towarzystwie przyjaciół (udział ponad 24%), samotnie (udział ponad 20%), w grupie zorganizowanej, jak również jest istotnym docelowym etapem podróży

20. Dane nieporównywalne. IPSOS w 2007 roku do badania respondentów zastosował inną skalę łącząc w jedną kategorię „przyjaciół” ze „znajomymi”. Patrz str. 28, tab. 13, rys. 23. RAPORT Z BADAŃ – RUCH TURYSTYCZNY W KRAKOWIE W 2007 R. IPSOS WARSZAWA LISTOPAD 2007.



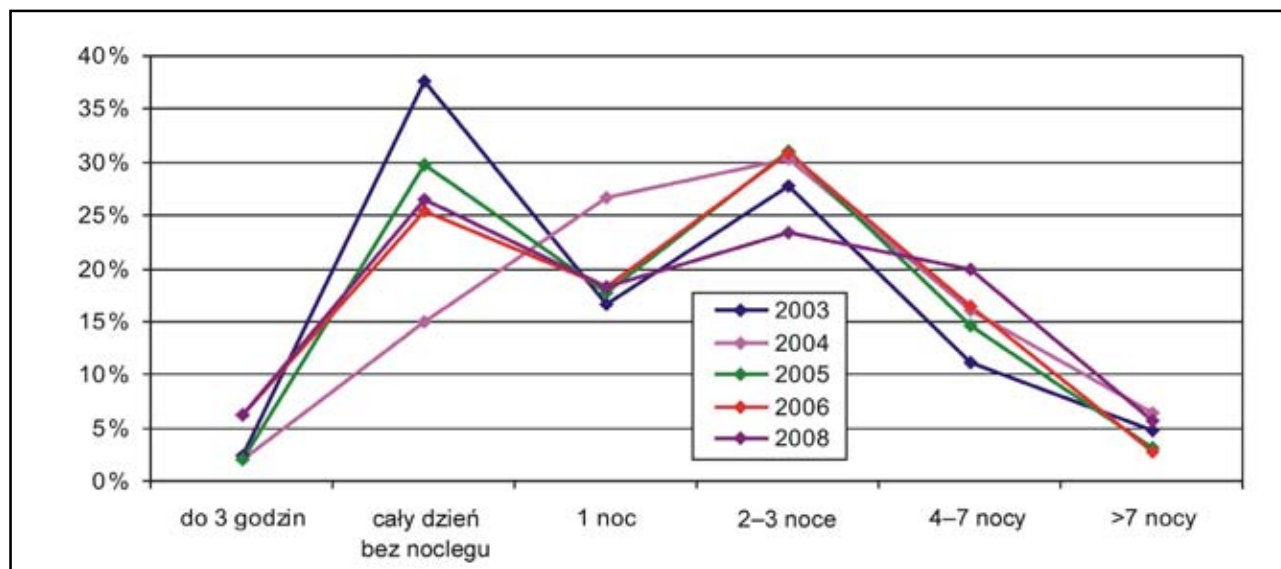
towarzystwo-familijnych w towarzystwie dzieci. Tendencje te, a także ich proporcje, wydają się być bardzo stabilne w czasie.

W zagranicznym ruchu turystycznym przeważają przyjazdy do Krakowa w gronie przyjaciół (ponad 30% udziałów). Tradycyjnie od lat utrzymuje się równowaga pomiędzy osobami podróżującymi w grupie zorganizowanej i osobami preferującymi wyjazdy typowo rodzinne.

Tab. 32. Struktura czasowa pobytu osób odwiedzających Kraków w latach 2003–2006 i 2008<sup>21</sup>

Długość pobytu	2003		2004		2005		2006		2008		
	kraj.	zagr.	kraj.	zagr.	kraj.	zagr.	kraj.	zagr.	kraj.	zagr.	ogółem
Do 3 godzin	2,4%	0,1%	2,0%	0,7%	2,0%	0,6%	6,2%	0,1%	6,2%	0,5%	3,6%
Cały dzień bez noclegu	37,6%	4,6%	15,0%	3,0%	29,8%	1,6%	25,4%	2,8%	26,4%	1,8%	15,4%
1 noc	16,6%	7,6%	26,7%	18,4%	17,8%	6,8%	18,3%	5,2%	18,3%	3,0%	11,4%
2–3 noce	27,7%	51,8%	30,3%	34,5%	31,0%	31,2%	30,9%	31,4%	23,3%	22,0%	22,7%
4–7 nocy	11,1%	24,7%	16,1%	34,5%	14,5%	44,7%	16,5%	53,2%	19,9%	62,6%	39,1%
>7 nocy	4,7%	11,2%	6,4%	6,9%	3,1%	12,8%	2,7%	7,3%	5,6%	9,6%	7,4%
Brak informacji	0,0%	0,0%	3,6%	2,0%	1,9%	2,2%	0,0%	0,0%	0,3%	0,5%	0,4%
Razem	100,1%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

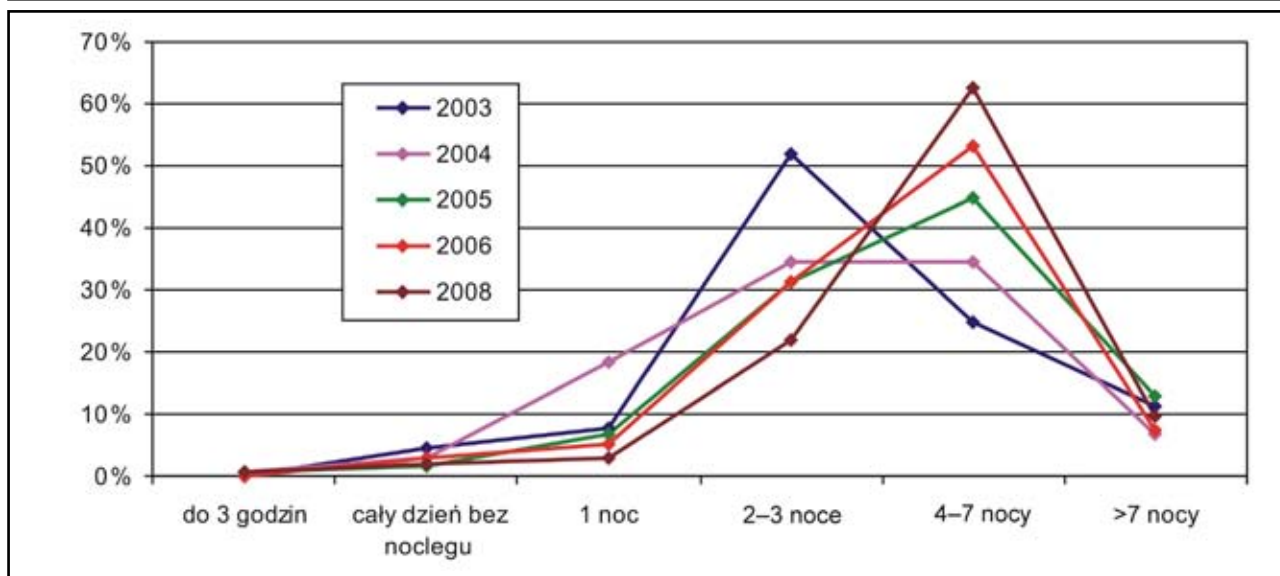
Źródło: Opracowanie własne



Rys. 48. Długość pobytu odwiedzających krajowych w Krakowie w latach 2003–2006 i 2008

Źródło: Opracowanie własne

21. Dane z 2007 roku są nieporównywalne. Patrz str. 15 RAPORT Z BADAŃ – RUCH TURYSTYCZNY W KRAKOWIE W 2007 R. IPSOS WARSZAWA LISTOPAD 2007.



Rys. 49. Długość pobytu odwiedzających zagranicznych w Krakowie w latach 2003–2006 i 2008  
Źródło: Opracowanie własne

Wyraźnie widać wydłużenie czasu pobytów Polaków w Krakowie. W tej grupie nastąpiło przesunięcie w 2008 roku wartości udziałów z kategorii „2–3 noce” po ok. 3% do kategorii „4–7 nocy” i „>7 nocy”. Odnotowano również wyraźne kolejne wydłużenie pobytów obcokrajowców w kategorii „kilka (4–7) nocy” – o 9,4% w stosunku do wyniku z 2006 roku i o 2,3% w kategorii „>7 nocy”. Wynik ten wskazuje na postępującą tendencję wydłużania pobytów obcokrajowców w Krakowie. Jest to zjawisko bardzo korzystne dla miasta. Przebywający dłużej turysta może skorzystać z większej gamy usług i atrakcji. Dla gestorów bazy noclegowej jest to swoiste „memento”, gdyż raz „zabrany” przez hotel z rynku usług noclegowych długoterminowy klient, przez wiele nocy staje się niedostępny innym, konkurującym z nim przedsiębiorcom tej branży. Może to w praktyce oznaczać, że popełnione przez odpowiednie służby hotelowe błędy akwizycyjne i marketingowe są i będą zwielokrotniane przez efekt wydłużonego pobytu gościa (efekt multiplikacji). W konsekwencji odbijać się to będzie na obłożeniu obiektu, co przekłada się bezpośrednio na ostateczny wynik finansowy prowadzonej przez obiekt działalności. Przy zmniejszeniu wielkości strumienia ruchu turystycznego (a z takim zmniejszeniem niewątpliwie mamy do czynienia w 2008 roku) zjawisko to nasila się jeszcze bardziej, dowodem czego jest wyraźnie i głośno artykułowany przez niektórych przedstawicieli krakowskiej branży hotelowej niepokój.

Tab. 33. Struktura celów przyjazdu Polaków i obcokrajowców do Krakowa w latach 2003–2006, 2007<sup>22</sup> i 2008

Cel przyjazdu	2003		2004		2005		2006		2007		2008		Ogółem
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	
Zwiedzanie zabytków	67,7%	50,2%	11,1%	33,6%	24,8%	48,0%	25,3%	40,1%	-	-	22%	23,87%	23%
Wypoczynek	14,1%	22,4%	38,2%	30,8%	12,5%	19,7%	13,3%	32,9%	-	-	19,63%	22,42%	21,15%
Rozrywka	3,4%	4,2%	3,8%	5,3%	4,0%	4,0%	4,1%	3,7%	-	-	8,45%	12,67%	10,75%
Zakupy	0,9%	0,1%	0,5%	0,2%	0,8%	0,5%	2,9%	0,2%	-	-	8,76%	6,15%	7,34%
Cel religijny	0,8%	0,3%	5,1%	3,2%	5,4%	2,6%	10,6%	3,9%	-	-	7,73%	6,67%	7,15%
Odwiedziny krewnych i znajomych	5,6%	8,5%	8,7%	7,9%	11,4%	7,3%	6,9%	6,4%	-	-	8,43%	3,27%	5,62%
Poznanie walorów przyrody	0,1%	0,4%	1,8%	0,9%	0,1%	0,1%	0,3%	0,1%	-	-	1,39%	7,82%	4,9%
Edukacja	0,5%	4,3%	1,3%	1,6%	1,6%	1,1%	1,8%	1,2%	-	-	3,95%	3,12%	3,5%
Tranzyt	0,0%	0,0%	2,4%	1,9%	0,5%	1,9%	3,1%	1,2%	-	-	2,79%	2,92%	2,86%
Udział w imprezie kulturalnej	0,5%	2,2%	1,3%	0,8%	3,3%	1,6%	5,2%	1,0%	-	-	3,98%	1,43%	2,6%
Odwiedziny miejsc rodzinnych	0,2%	1,2%	0,6%	2,1%	3,5%	1,8%	0,6%	1,2%	-	-	2,14%	2,47%	2,3%
Turystyka aktywna	0,5%	1,0%	4,7%	2,3%	2,1%	0,9%	0,5%	0,7%	-	-	1,37%	2,77%	2,13%
Udział w szkoleniu lub konferencji lub kongresie	0,6%	1,0%	2,1%	2,1%	3,3%	1,8%	5,1%	1,1%	-	-	2,17%	1,4%	1,74%
Udział w kongresie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,18%	0,24%	0,2%
Udział w konferencji	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,69%	0,86%	0,79%
Udział w szkoleniu,	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,29%	0,3%	0,75%

22. Dane nieporównywalne, gdyż pomimo istniejącego wzorca z lat poprzednich, IPSOS w 2007 roku do badania respondentów zastosował wielokrotność wyboru (trzykrotną) celu głównego. Patrz str. 21. Tabela r. 10 w RAPORT Z BADAŃ - RUCH TURYSTYCZNY W KRAKOWIE W 2007 R. IPSOS WARSZAWA LISTOPAD 2007

Tab. 33. cd. Struktura celów przyjazdu Polaków i obcokrajowców do Krakowa w latach 2003–2006, 2007<sup>23</sup> i 2008

Cel przyjazdu	2003		2004		2005		2006		2007		2008		Ogółem
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	
Sprawy służbowe	3,1%	3,6%	8,0%	3,7%	7,0%	5,8%	13,3%	4,6%	-	-	2,17%	1,21%	1,65%
Cel zdrowotny	0,1%	0,0%	3,8%	0,1%	1,1%	0,1%	1,2%	0,1%	-	-	2,12%	0,45%	1,21%
Udział w zawodach sportowych	0,0%	0,0%	0,7%	0,3%	2,8%	0,4%	1,6%	0,5%	-	-	0,59%	0,35%	0,46%
Inny cel	1,8%	0,4%	4,5%	1,8%	15,5%	2,1%	4,2%	1,1%	-	-	2,25%	0,97%	1,55%
Brak informacji	0,1%	0,2%	1,5%	1,4%	0,3%	0,7%	0,0%	0,0%	-	-	0,09%	0,06%	0,09%
Razem %	100,0%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	99,9%	-	-	99,91%	99,94%	100,0%

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 33 przedstawia wynik odpowiedzi wielokrotnego wyboru na pytanie o cel przyjazdu do Krakowa. Ogółem respondenci deklarowali chęć zwiedzania zabytków, z wynikiem 23%. Tak Polacy, jak i obcokrajowcy prawie symetrycznie opowiedzieli się za tym powodem przyjazdu. Podobnie jest również przy drugim w rankingu celu: „wypoczynkiem”, który uzyskał wynik ogółem ponad 21% udziałów, z prawie 3 punktową przewagą turystów zagranicznych nad krajowymi. Trzeci istotny cel przyjazdu, z wynikiem prawie 11% udziałów, uzyskała kategoria „rozrywka”. W tej kategorii różnica pomiędzy turystami zagranicznymi a krajowymi jest bardzo wyraźna na korzyść obcokrajowców. Ex aequo<sup>24</sup> czwarte miejsce w rankingu, z wynikiem ponad 7%, uzyskały przyjazdy na zakupy i przyjazdy w celach religijnych.

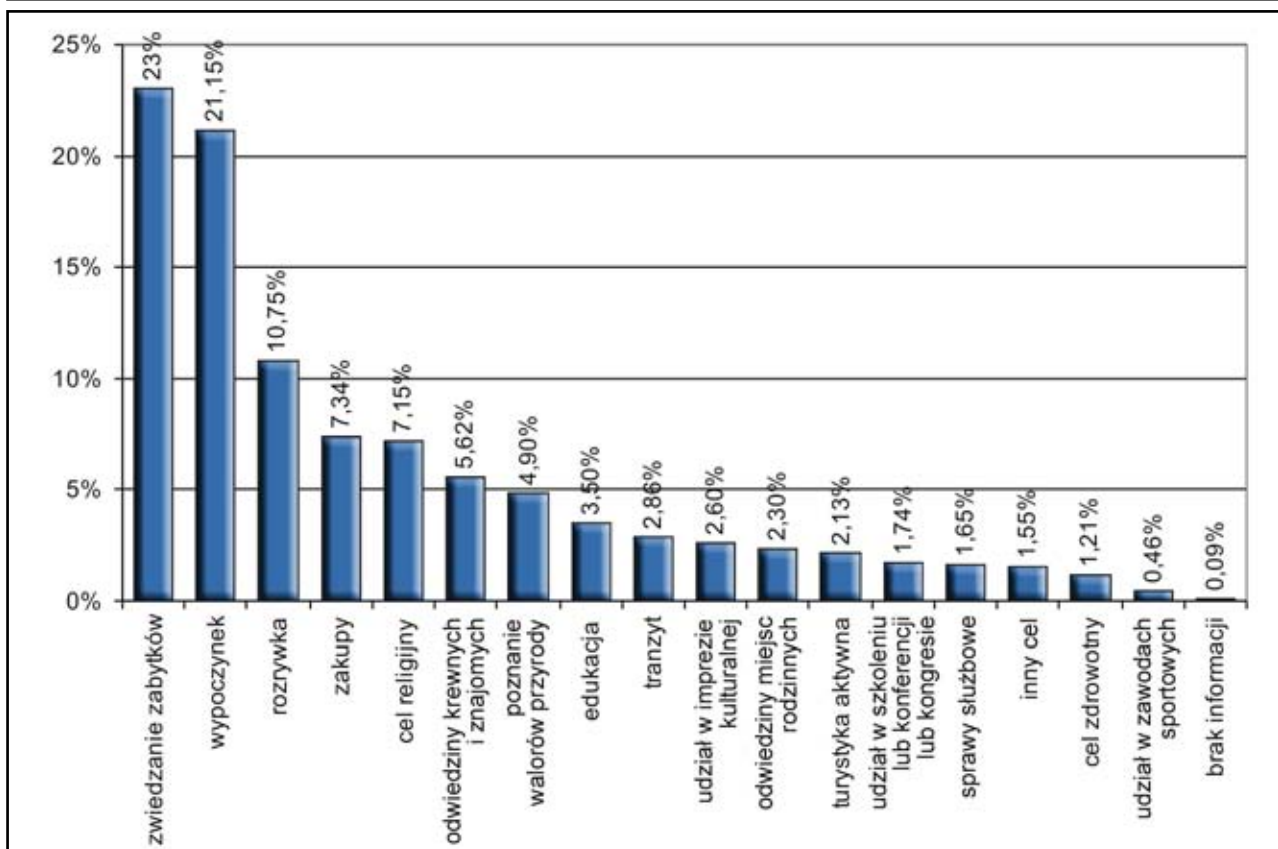
Respondenci krajowi najczęściej wybierali w następującej kolejności cele swojego przyjazdu: „zwiedzanie zabytków” – 22%, „wypoczynek” – prawie 17%, „zakupy” – prawie 9%, „rozrywka” – ponad 8%, „odwiedziny krewnych i znajomych” – ponad 8%, „religijny” – prawie 8%.

Respondenci zagraniczni najczęściej wybierali w następującej kolejności cele swojego przyjazdu: „zwiedzanie zabytków” – prawie 24%, „wypoczynek” – ponad 22%, „rozrywka” – prawie 13%, „poznanie walorów przyrody” – prawie 8%, „religijny” – prawie 7%, „zakupy” – ponad 6%.

Jeszcze raz należy zaznaczyć, że ranking ten wykonany został na odpowiedziach wielokrotnego wyboru i stanowi jedynie tło dla celu deklarowanego w następnym pytaniu, w którym to można było wybrać tylko jeden „główny” cel przyjazdu.

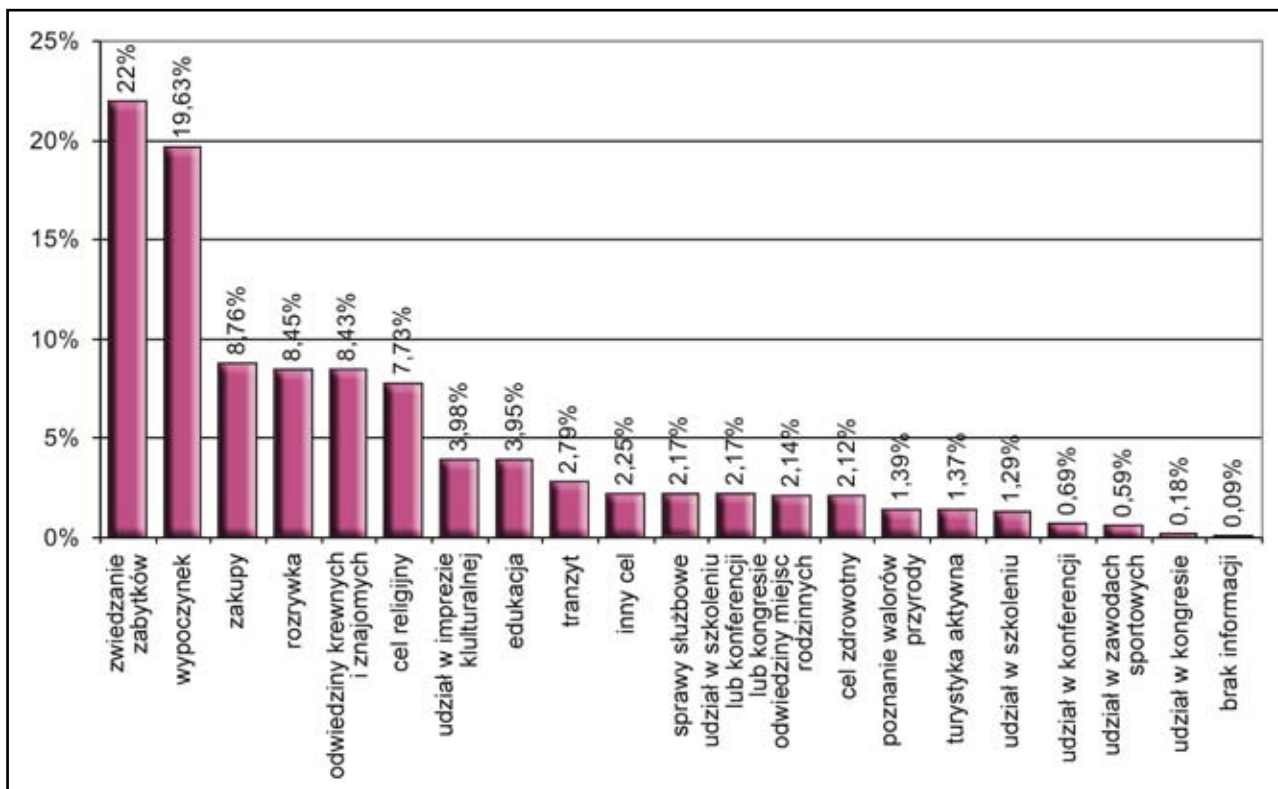
23. Dane nieporównywalne, op.cit.

24. Ex aequo (łc.) jednakowo, na równi, w równej mierze.



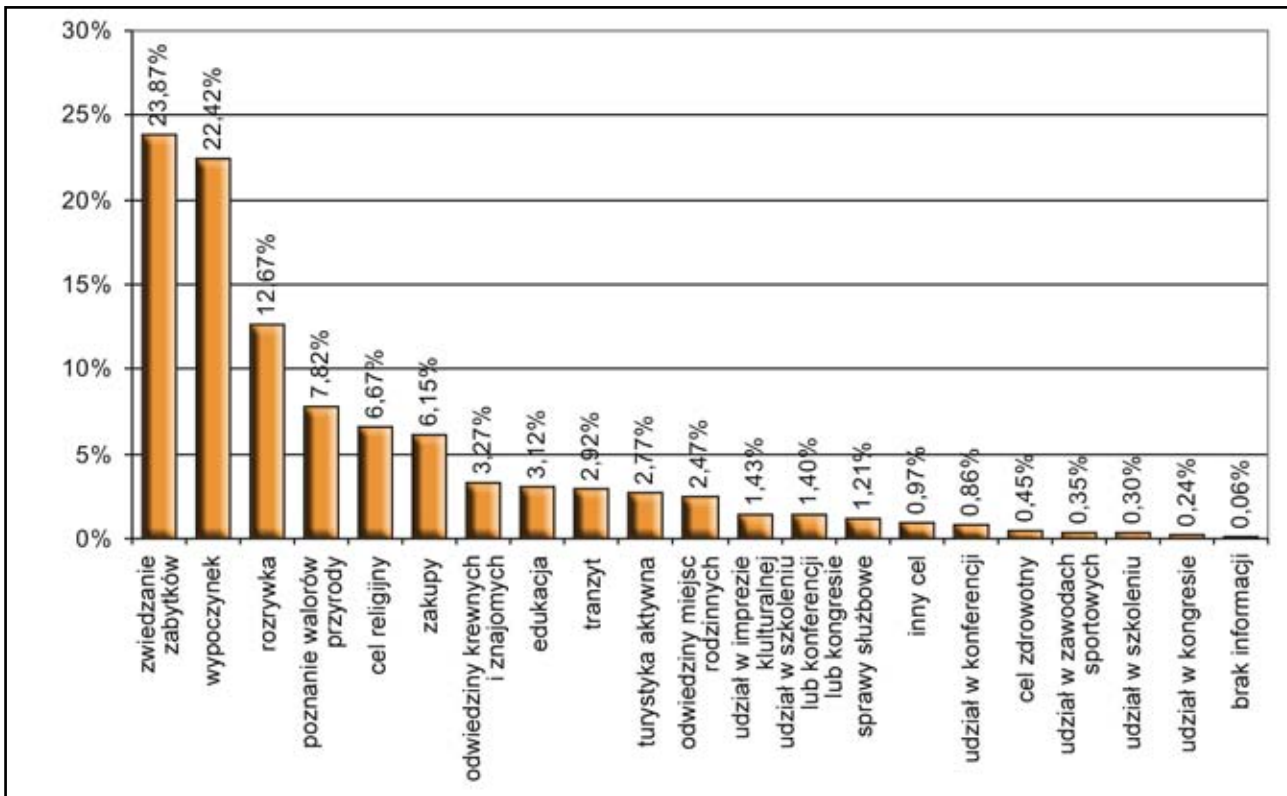
Rys. 50. Struktura celów przyjazdu odwiedzających ogółem do Krakowa w roku 2008

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 51. Struktura celów przyjazdu odwiedzających krajowych do Krakowa w roku 2008

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 52. Struktura celów przyjazdu odwiedzających zagranicznych ogółem do Krakowa w roku 2008

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 34. Główny cel przyjazdu odwiedzających ogółem do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008

Główny cel przyjazdu	Ogółem					
	2003	2004	2005	2006	2007 <sup>25</sup>	2008
Wypoczynek	18,3%	23,2%	15,6%	26,3%	-	22,7%
Zwiedzanie zabytków	59,0%	30,4%	34,9%	35,1%	-	19,4%
Cel religijny	0,6%	4,7%	9,7%	6,1%	-	11,7%
Rozrywka (kluby, dyskoteki, puby)	3,8%	6,1%	4,0%	3,9%	-	8,9%
Odwiedziny krewnych lub znajomych	7,1%	10,1%	9,7%	6,6%	-	7,8%
Edukacja	2,4%	2,4%	2,6%	1,4%	-	5,0%
Udział w imprezie kulturalnej	1,4%	1,3%	1,4%	2,4%	-	4,2%
Sprawy służbowe (biznes)	3,4%	7,9%	6,5%	7,6%	-	4,0%
Udział w kongresie, konferencji, szkoleniu <sup>26</sup>	0,8%	3,1%	2,7%	2,4%	-	3,8%
Udział w kongresie	-	-	-	-	-	0,3%

25. BD – Badanie IPSOS 2007 brak danych ogółem.

26. W badaniu ruchu turystycznego w 2008 roku postanowiono rozbić zbiorczą kategorię „udział w kongresie, konferencji, szkoleniu” na pojedyncze kategorie. Dla ciągłości obrazu i porównywalności z obserwacjami z lat poprzednich, obserwacje z kategorii „udział w kongresie”, „udział w konferencji”, „udział w szkoleniu” aglomerowano w zbiorczą kategorię „udział w kongresie, konferencji, szkoleniu”. Nakładka ta powinna być stosowana przez jeszcze minimum dwa kolejne badania, aby umożliwić identyfikację respondenta i obserwację zjawiska związanego z przyjazdami w wymienionych wyżej celach.

Tab. 34. cd. Główny cel przyjazdu odwiedzających ogółem do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008

Główny cel przyjazdu	Ogółem					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Udział w konferencji	-	-	-	-	-	2,2%
Udział w szkoleniu	-	-	-	-	-	1,3%
Cel zdrowotny	0,1%	0,2%	0,7%	0,4%	-	3,2%
Tranzyt	0,0%	3,2%	2,6%	1,8%	-	2,7%
Zakupy	0,5%	0,5%	1,8%	1,1%	-	1,8%
Odwiedziny miejsc rodzinnych	0,7%	1,2%	1,1%	1,0%	-	1,6%
Inny cel	1,1%	4,2%	4,2%	2,2%	-	1,4%
Udział w zawodach sportowych	0,0%	0,2%	0,7%	0,9%	-	1,3%
Turystyka aktywna (kwalifikowana)	0,8%	1,2%	0,5%	0,7%	-	0,5%
Poznanie walorów przyrody	0,3%	0,1%	0,1%	0,1%	-	0,1%
Inny cel	1,1%	4,2%	4,2%	2,2%	-	1,4%
Brak informacji	0,0%	0,0%	1,5%	0,0%	-	0,0%

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 34 ukazuje konkretne decyzje respondentów, którzy musieli dokonać pojedynczego wyboru, odpowiadając na pytanie dlaczego przyjechali do Krakowa. Ranking z tab. 33 nie pozostawia w tym zakresie nieścisłości. Na pierwszym miejscu (z wynikiem prawie 23%) uplasował się „wypoczynek”, na drugim (prawie 20% udziałów) „zwiedzanie zabytków”, o prawie 11% mniej od pierwszego na liście uzyskał na miejscu trzecim „cel religijny”, na czwartym miejscu (prawie 9%) znalazła się kategoria „rozrywka”, tuż za nią, na piątym miejscu pojawił się cel przyjazdu do Krakowa „odwiedziny krewnych lub znajomych” (prawie 8%), natomiast na szóstym miejscu (z udziałem 5%) zaistniała kategoria „edukacja”. Tych sześć powyższych kategorii aglomeruje ponad 75% udziałów spośród celów głównych, którymi kierowali się turyści przyjeżdżając do Krakowa.

W tab. 33 na czwartym miejscu pojawiła się kategoria „zakupy” (z wynikiem ponad 7%). W celach głównych przyjazdu, w tabeli 34 kategoria ta osiąga wynik 1,8% i plasuje się na miejscu dwunastym. Jeszcze bardziej zjawisko to obrazuje kategoria „poznanie walorów przyrody” – w tab. 33 na miejscu siódmym, a w tab. 34 – jako cel główny, na ostatnim miejscu, z wynikiem 0,1%.

Podwójnie konstruowane pytanie o cel przyjazdu trafnie diagnozuje prawdziwe cele przyjazdu do Krakowa, wiążąc je jednocześnie jeszcze wyraźniej z, (czasem tylko deklaracyjnymi), celami pobocznymi.

Cele główne przyjazdów Polaków do Krakowa zawierają się w tab. 35, w czterech pozycjach rankingowych. Pierwsze miejsce (z wynikiem prawie 18%) uzyskało „zwiedzanie zabytków”, drugie (prawie 15%) „cel religijny”, trzecie (prawie 12%) „wypoczynek” i czwarte miejsce (ponad 11%) „odwiedziny krewnych lub znajomych”<sup>27</sup>. Te cztery powyższe kategorie aglomerują ponad 55% udziałów

27. Kategorię „odwiedziny krewnych lub znajomych” należałoby również rozbić na pojedyncze składowe, podobnie jak zrobiono to z kategorią „udział w kongresie, konferencji, szkoleniu”. Działanie takie pozwoli na bliższą identyfikację tej grupy celów przyjazdu.

łów spośród celów głównych, którymi kierowali się turyści krajowi przyjeżdżając do Krakowa.

Cele główne przyjazdów obcokrajowców do Krakowa zawierają się również w czterech pozycjach rankingowych w tab. 35. Pierwsze miejsce (z wynikiem 33,5%) uzyskał „wypoczynek”, „zwiedzanie zabytków” było na drugim miejscu (ponad 21%), trzecie miejsce (prawie 13%) uzyskała „rozrywka” (kluby, dyskoteki, puby) i czwarte miejsce (prawie 9%) „cel religijny”. Te cztery powyższe kategorie aglomerują prawie 76% udziałów spośród celów głównych, którymi kierowali się turyści zagraniczni przyjeżdżając do Krakowa.

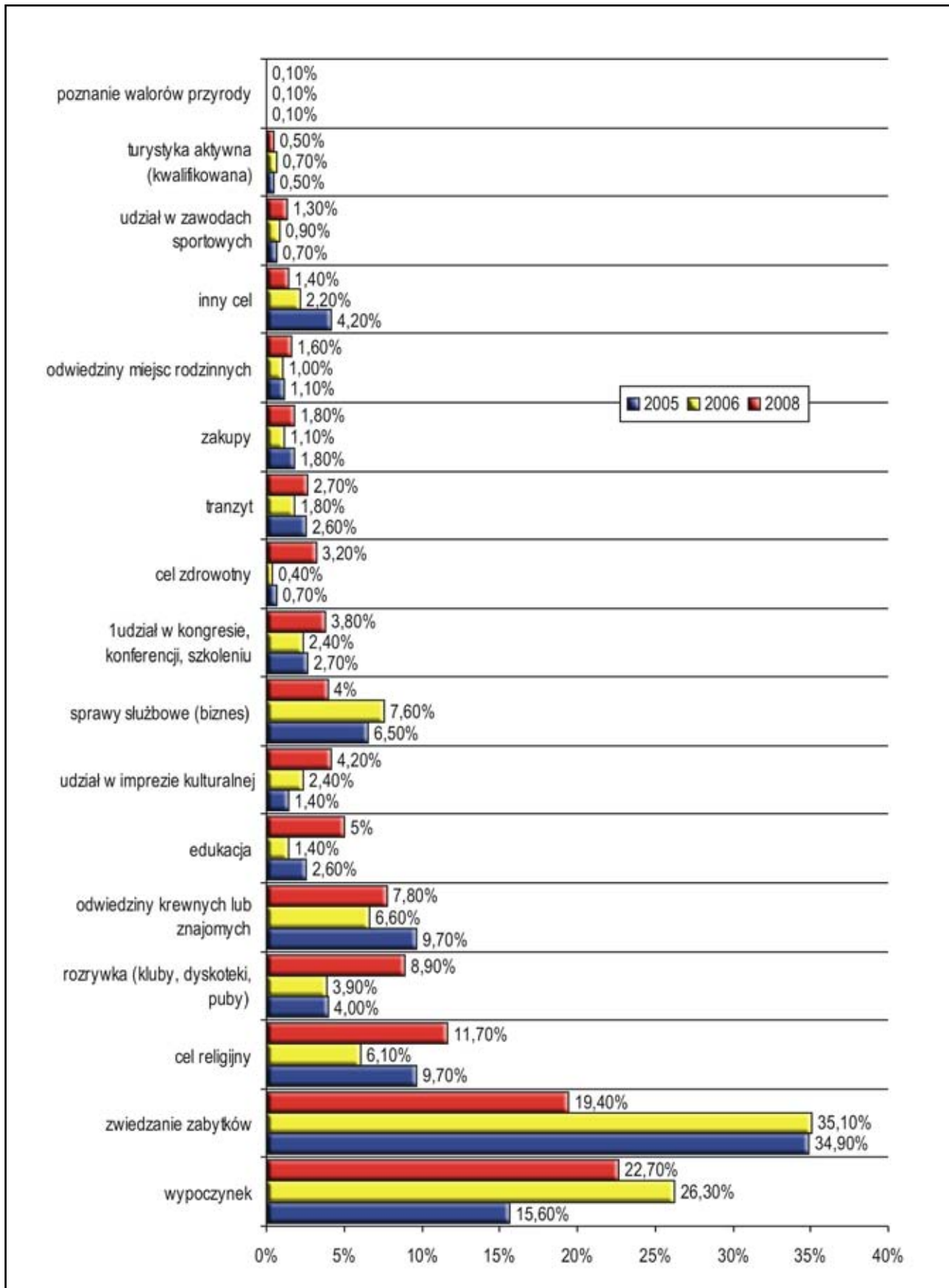
Tab. 35. Główny cel przyjazdu do Krakowa odwiedzających krajowych w latach 2003–2006 i 2008

Cel główny	2003	2004	2005	2006	2007 <sup>28</sup>	2008
Zwiedzanie zabytków	67,7%	23,0%	24,8%	25,3%	DNP	17,7
Cel religijny	0,8%	6,1%	15,5%	10,6%	DNP	14,8
Wypoczynek	14,1%	18,4%	12,5%	13,3%	DNP	11,9
Odwiedziny krewnych lub znajomych	5,6%	12,3%	11,4%	6,9%	DNP	11,1
Udział w imprezie kulturalnej	0,5%	1,8%	1,6%	5,2%	DNP	6,2
Cel zdrowotny	0,1%	0,5%	1,1%	1,2%	DNP	5,9
Edukacja	0,5%	3,2%	3,3%	1,8%	DNP	5,8
Rozrywka (kluby, dyskoteki, puby)	3,4%	6,3%	4,0%	4,1%	DNP	5,1
Sprawy służbowe (biznes)	3,1%	11,7%	7,0%	13,3%	DNP	4,4
Tranzyt	0,0%	0,0%	3,3%	3,1%	DNP	4,4
Udział w kongresie, konferencji, szkoleniu	0,6%	3,8%	3,5%	5,1%	DNP	4,1
Udział w kongresie	-	-	-	-	DNP	0,1
Udział w konferencji	-	-	-	-	DNP	1,7
Udział w szkoleniu	-	-	-	-	DNP	2,3
Zakupy	0,9%	0,7%	2,8%	2,9%	DNP	3,4
Inny cel	1,8%	0,0%	5,4%	4,2%	DNP	2,3
Udział w zawodach sportowych	0,0%	0,2%	0,8%	1,6%	DNP	1,4
Odwiedziny miejsc rodzinnych	0,2%	0,4%	0,5%	0,6%	DNP	1,1
Turystyka aktywna (kwalifikowana)	0,5%	0,4%	0,3%	0,5%	DNP	0,5
Poznanie walorów przyrody	0,1%	0,1%	0,1%	0,3%	DNP	0,0
Brak informacji	0,0%	0,0%	2,1%	0,0%	DNP	0,0

Źródło: Opracowanie własne

28. DNP – Dane nieporównywalne, op.cit.





Rys. 53. Cel główny przyjazdu do Krakowa ogółem w latach 2005, 2006 i 2008

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 36. Główny cel przyjazdu odwiedzających zagranicznych do Krakowa w latach 2003–2008

Cel główny	2003	2004	2005	2006	2007 <sup>29</sup>	2008
Wypoczynek	22,4%	22,4%	19,7%	32,9%	DNP	33,5%
Zwiedzanie zabytków	50,2%	50,2%	48,0%	40,1%	DNP	21,1%
Rozrywka (kluby, dyskoteki, puby)	4,2%	4,2%	4,0%	3,7%	DNP	12,6%
Cel religijny	0,3%	0,3%	2,1%	3,9%	DNP	8,7%
Odwiedziny krewnych lub znajomych	8,5%	8,5%	7,3%	6,4%	DNP	4,6%
Edukacja	4,3%	4,3%	1,6%	1,2%	DNP	4,3%
Sprawy służbowe (biznes)	3,6%	3,6%	5,8%	4,6%	DNP	3,6%
Udział w kongresie, konferencji, szkoleniu	1,0%	1,0%	1,8%	1,1%	DNP	3,4%
Udział w kongresie	-	-	-	-	DNP	0,5%
Udział w konferencji	-	-	-	-	DNP	2,6%
Udział w szkoleniu	-	-	-	-	DNP	0,3%
Udział w imprezie kulturalnej	2,2%	2,2%	1,1%	1,0%	DNP	2,3%
Odwiedziny miejsc rodzinnych	1,2%	1,2%	1,9%	1,2%	DNP	2,0%
Udział w zawodach sportowych	0,0%	0,0%	0,5%	0,5%	DNP	1,2%
Tranzyt	0,0%	0,0%	1,8%	1,2%	DNP	1,0%
Turystyka aktywna (kwalifikowana)	1,0%	1,0%	0,7%	0,7%	DNP	0,5%
Inny cel	0,4%	0,4%	2,6%	1,1%	DNP	0,5%
Cel zdrowotny	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	DNP	0,5%
Zakupy	0,1%	0,1%	0,4%	0,2%	DNP	0,3%
Poznanie walorów przyrody	0,4%	0,4%	0,1%	0,1%	DNP	0,0%
Brak informacji	0,0%	0,0%	0,9%	0,0%	DNP	0,0%

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 37. A. Struktura procentowa głównych celów przyjazdów obcokrajowców do Krakowa w latach 2004–2006, 2007<sup>30</sup> i 2008 według krajów (dla krajów z listy najliczniejszych przyjazdów)

Cel przyjazdu	Niemcy					USA					Wielka Brytania				
	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
Rozrywka	7,23	5,10	0	41	2,2	7,79	2,17	0,5	70	0	5,88	2,35	12,29	87	45,1
Wypoczynek	24,10	19,39	28,28	62	42,0	31,82	16,30	30,5	90	39,7	38,50	29,41	44,13	80	34,4
Zwiedzanie zabytków	44,58	57,14	52,77	80	23,2	20,13	26,09	32	90	10,3	32,62	40,39	28,49	60	11,2
Odwiedziny krewnych i znajomych	5,62	3,06	3,5	11	0,7	16,23	31,52	14	20	27,6	6,42	9,80	4,75	11	3,6

29. DNP – Dane nieporównywalne, op.cit.

30. BD – brak danych w raporcie, IPSOS z 2007 roku.

Tab. 37. A. cd. Struktura procentowa głównych celów przyjazdów obcokrajowców do Krakowa w latach 2004–2006, 2007<sup>31</sup> i 2008 według krajów (dla krajów z listy najliczniejszych przyjazdów).

Cel przyjazdu	Niemcy					USA					Wielka Brytania				
	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
Udział w zawodach sportowych	0,00	0,0	0	BD	3,6	0,00	0,00	0	BD	0	0,00	0,78	0,28	BD	1,8
Cel religijny	1,20	1,36	5,83	6	3,6	3,90	0,00	4	0	6,9	0,53	1,96	1,68	1	0,9
Udział w szkoleniu, konferencji lub kongresie	2,81	1,36	1,17	1	1,4	4,55	1,09	1	0	0	4,28	0,78	0,56	1	0,9
Edukacja	0,40	2,04	2,33	BD	9,4	1,30	4,35	1,5	BD	5,2	0,00	1,18	0,56	BD	0,4
Udział w imprezie kulturalnej	0,80	1,02	0,58	1	2,9	0,65	1,09	1,5	20	1,7	0,53	1,57	1,4	0	0,4
Odwiedziny miejsc rodzinnych	2,41	1,02	0	1	1,4	3,90	6,52	4	20	5,2	1,60	1,18	0,84	2	0,4
Zakupy	1,20	0,34	0	6	0,4	1,95	2,17	0,5	50	0	1,07	0,39	0,28	14	0,4
Turystyka aktywna (kwalifikowana)	1,61	0,34	0	7	0	0,65	1,09	0,5	0	0	1,07	0,39	0,84	3	0,4
Inny cel	1,61	2,72	0,87	BD	5,8	1,95	5,43	1	BD	0	3,74	5,10	0,84	BD	0
Tranzyt	1,20	1,02	0,29	0	2,2	1,30	0,00	5	0	1,7	1,07	0,39	0	0	0
Cel zdrowotny	0,00	0,0	0	BD	1,4	0,00	0,00	0	BD	0	0,00	0,00	0	BD	0
Sprawy służbowe	5,22	3,40	4,37	3	0	3,90	2,17	4	10	1,7	2,67	4,31	3,07	2	0
Poznanie walorów przyrody	0,00	0,0	0	1	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0
Brak informacji	0,00	0,68	0	BD	0	0,00	0,00	0	BD	0	0,00	0,00	0	BD	0

Tab. 37. B. Struktura procentowa głównych celów przyjazdów obcokrajowców do Krakowa w latach 2004–2006, 2007<sup>32</sup> i 2008 według krajów (dla krajów z listy najliczniejszych przyjazdów)

Cel przyjazdu	Francja					Włochy				
	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
Rozrywka	4,81	5,04	1,84	BD	1,3	8,93	4,04	3,45	BD	1
Wypoczynek	33,16	15,97	34,97	BD	46,3	24,40	11,11	32,41	BD	21,6
Zwiedzanie zabytków	41,18	51,26	44,79	BD	20	40,48	55,56	35,86	BD	12,4
Odwiedziny krewnych i znajomych	3,74	6,72	7,36	BD	8,8	2,38	3,03	2,76	BD	1
Udział w zawodach sportowych	0,00	0,00	0	BD	0	0,00	0,00	0,69	BD	0
Cel religijny	1,07	0,00	0	BD	8,8	5,95	12,12	19,31	BD	59,8

31. BD – brak danych w raporcie, IPSOS z 2007 roku.

32. BD – brak danych w raporcie, IPSOS z 2007 roku.

Tab. 37.B. cd. Struktura procentowa głównych celów przyjazdów obcokrajowców do Krakowa w latach 2004–2006, 2007<sup>33</sup> i 2008 według krajów (dla krajów z listy najliczniejszych przyjazdów).

Cel przyjazdu	Francja					Włochy				
	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
Udział w szkoleniu, konferencji lub kongresie	4,28	1,68	3,07	BD	3,8	4,17	4,04	0	BD	1
Edukacja	0,53	4,20	1,23	BD	0	1,19	0,00	0	BD	2,1
Udział w imprezie kulturalnej	0,00	0,00	0	BD	0	0,60	0,00	0	BD	0
Odwiedziny miejsc rodzinnych	0,53	2,52	0,61	BD	0	1,79	1,01	0	BD	0
Zakupy	1,60	0,00	0	BD	0	1,19	0,00	0	BD	1
Turystyka aktywna (kwalifikowana)	3,74	2,52	3,07	BD	0	4,17	1,01	1,38	BD	0
Inny cel	2,14	1,68	0	BD	0	0,60	2,02	0,69	BD	0
Tranzyt	1,07	0,00	0	BD	0	2,38	0,00	0,69	BD	0
Cel zdrowotny	0,00	0,00	1,23	BD	0	0,00	0,00	0	BD	0
Sprawy służbowe	2,14	6,72	1,84	BD	11,3	1,79	4,04	2,76	BD	0
Poznanie walorów przyrody	0,00	0,84	0	BD	0	0,00	0,00	0	BD	0
Brak informacji	0,00	0,84	0	BD	0	0,00	2,02	0	BD	0

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 37 wysortowana jest malejąco dla rynku przyjazdów z Wielkiej Brytanii w 2008 roku, jako największego tegorocznego udziałowca. Dla turystów z Wielkiej Brytanii na pierwszym miejscu jako cel główny uplasowała się „rozrywka” (z wynikiem ponad 45%), na drugim „wypoczynek” (prawie 35%), na trzecim „zwiedzanie zabytków” (ponad 11%). Inne cele dla turystów brytyjskich nie osiągnęły progu istotności statystycznej. Dla turystów z Niemiec jako cel główny na pierwszym miejscu uplasował się „wypoczynek” (z wynikiem 42%), na drugim „zwiedzanie zabytków” (ponad 23%). Inne cele dla turystów niemieckich nie osiągnęły progu istotności statystycznej. Dla turystów z Włoch jako cel główny na pierwszym miejscu uplasował się „cel religijny” (z wynikiem prawie 60%), na drugim „wypoczynek” (ponad 21%), na trzecim „zwiedzanie zabytków” (ponad 12%). Inne cele dla turystów włoskich nie osiągnęły progu istotności statystycznej. Dla turystów z Francji jako cel główny na pierwszym miejscu uplasował się „wypoczynek” (z wynikiem ponad 46%), na drugim „zwiedzanie zabytków” (20%), na trzecim „sprawy służbowe” (ponad 11%). Ex aequo czwarte miejsce w rankingu (z wynikiem prawie 9%) uzyskały przyjazdy w celu „odwiedzin krewnych i znajomych” i przyjazdy w „celach religijnych” Inne cele dla turystów francuskich nie osiągnęły progu istotności statystycznej. Dla turystów z USA jako cel główny na pierwszym miejscu uplasował się

33. BD – brak danych w raporcie, IPSOS z 2007 roku.

„wypoczynek” (z wynikiem prawie 40%), na drugim „odwiedzin krewnych i znajomych” (prawie 28%), na trzecim „zwiedzanie zabytków” (ponad 10%). Inne cele dla turystów amerykańskich nie osiągnęły progu istotności statystycznej.

Tab. 38. Struktura wykorzystanych środków transportu przez odwiedzających ogółem w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003–2006, 2007<sup>34</sup> i 2008

Struktura środków transportu	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Samolot <sup>35</sup>	10,0%	16,2%	21,4%	38,4%	BD	31,19%
Samolot rejsowy	0%	0%	0%	0%	BD	12,3%
Samolot tanich linii	0%	0%	0%	0%	BD	18,8%
Samochód	43,5%	34,2%	26,2%	26,5%	BD	28,5%
Pociąg	21,0%	20,2%	16,9%	13,1%	BD	16,67%
Autokar turystyczny	20,5%	22,5%	25,9%	17,1%	BD	11,58%
Autobus (A+B) <sup>36</sup>	3,5%	5,9%	7,9%	3,2%	BD	10,45%
Autobus linii regularnej (A)	3,5%	5,9%	7,9%	3,2%	BD	4,72%
Bus (B)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	BD	5,73%
Inny	1,5%	1,0%	1,3%	1,8%	BD	0,64%
Brak informacji	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	BD	0,97%

Źródło: Opracowanie własne

Ogólnie najpopularniejszym środkiem transportu wykorzystywanym przez turystów jest samolot, następnie samochód osobowy, pociąg i komunikacja autokarowa. Obserwując przyjazdy turystów krajowych i zagranicznych można zauważyć, że ranking ten zmienia się diametralnie, co obrazuje tabela 38 i 39. Kolorem żółtym zaznaczono dominujące środki transportu dla obydwóch kategorii turystów.

34. BD – brak danych w raporcie, IPSOS z 2007 roku.

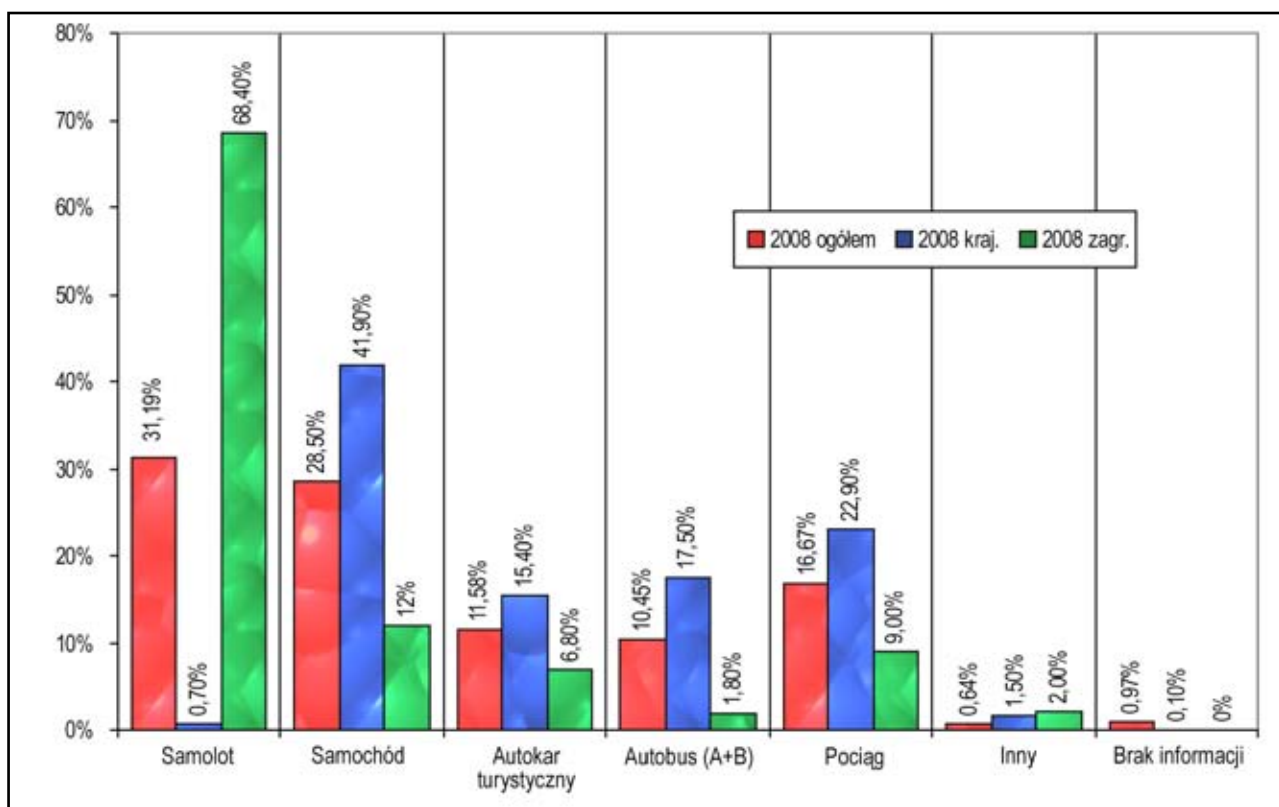
35. W raporcie z 2006 roku napisano, że wyraźnie rysuje się tendencja wzrostowa przylotów turystów zagranicznych do Krakowa z 19% w 2003 roku przez 30,34% w 2004, 47,83% roku w 2005 roku do 56% w 2006 roku. Aby uściślić i zdywersyfikować obserwację tego środka transportu w tegorocznej ankiecie, wprowadzono dodatkowe dwie kategorie: pierwsza „samolot rejsowy” i druga „samolot tanich linii lotniczych”. Dla ciągłości obrazu i porównywalności z obserwacjami z lat poprzednich obserwacje z kategorii „samolot rejsowy”, „samolot tanich linii lotniczych” zaglomerowano w zbiorczą kategorię „samolotem”. Nakładka ta powinna być stosowana jeszcze przez minimum dwa kolejne badania, aby umożliwić identyfikację respondenta i obserwację zjawiska związanego z przyjazdami tym środkiem transportu.

36. W raporcie z 2006 roku zauważono, że nastąpił wyraźny spadek przyjazdów autobusem turystów krajowych do Krakowa, z ponad 13% w 2005, na 7% w 2006 roku. Aby uściślić i zdywersyfikować obserwację tego środka transportu w tegorocznej ankiecie wprowadzono dodatkowe dwie kategorie: pierwsza „autobus linii regularnej” i druga „bus”. Dla ciągłości obrazu i porównywalności z obserwacjami z lat poprzednich obserwacje z kategorii „autobus linii regularnej”, „bus”, zaglomerowano w zbiorczą kategorię „autobusem”. Nakładka ta powinna być stosowana jeszcze przez minimum dwa kolejne badania, aby umożliwić identyfikację respondenta i obserwację zjawiska związanego z przyjazdami tym środkiem transportu.

Tab. 39. Struktura wykorzystanych przez Polaków i obcokrajowców środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2005, 2006 i 2008

Struktura środków transportu	2005			2006			2007			2008		
	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.
Samolot	21,4%	1,1%	47,8%	38,4%	3,2%	56,1%	BD <sup>37</sup>	5	63	31,19%	0,7%	68,4%
Samolot rejsowy	0%	0%	0%	0%	0%	0%	BD	0	0	12,35%	0,3%	27,1%
Samolot tanich linii	0%	0%	0%	0%	0%	0%	BD	0	0	18,84%	0,4%	41,3%
Samochód	26,2%	34,0%	16,1%	26,5%	48,5%	15,4%	BD	42	27	28,5%	41,9%	12%
Autokar turystyczny	25,9%	26,7%	24,7%	17,1%	17,3%	16,9%	BD	9	3	11,58%	15,4%	6,8%
Autobus (A+B)	7,9%	13,1%	1,2%	3,2%	7,1%	1,3%	BD	0	0	10,45%	17,5%	1,8%
Autobus linii regularnej	7,9%	13,1%	1,2%	3,2%	7,1%	1,3%	BD	7	2	4,72%	7,7%	1,1%
Bus	0%	0%	0%	0%	0%	0%	BD	0	0	5,73%	9,8%	0,7%
Pociąg	16,9%	23,0%	9,0%	13,1%	21,0%	9,1%	BD	37	6	16,67%	22,9%	9,0%
Inny	1,3%	1,6%	1,0%	1,8%	2,9%	0,1%	BD	0	0	0,64%	1,5%	2,0%
Brak informacji	0,3%	0,4%	0,2%	0,0%	0,0%	1,2%	BD	0	0	0,97%	0,1%	0%

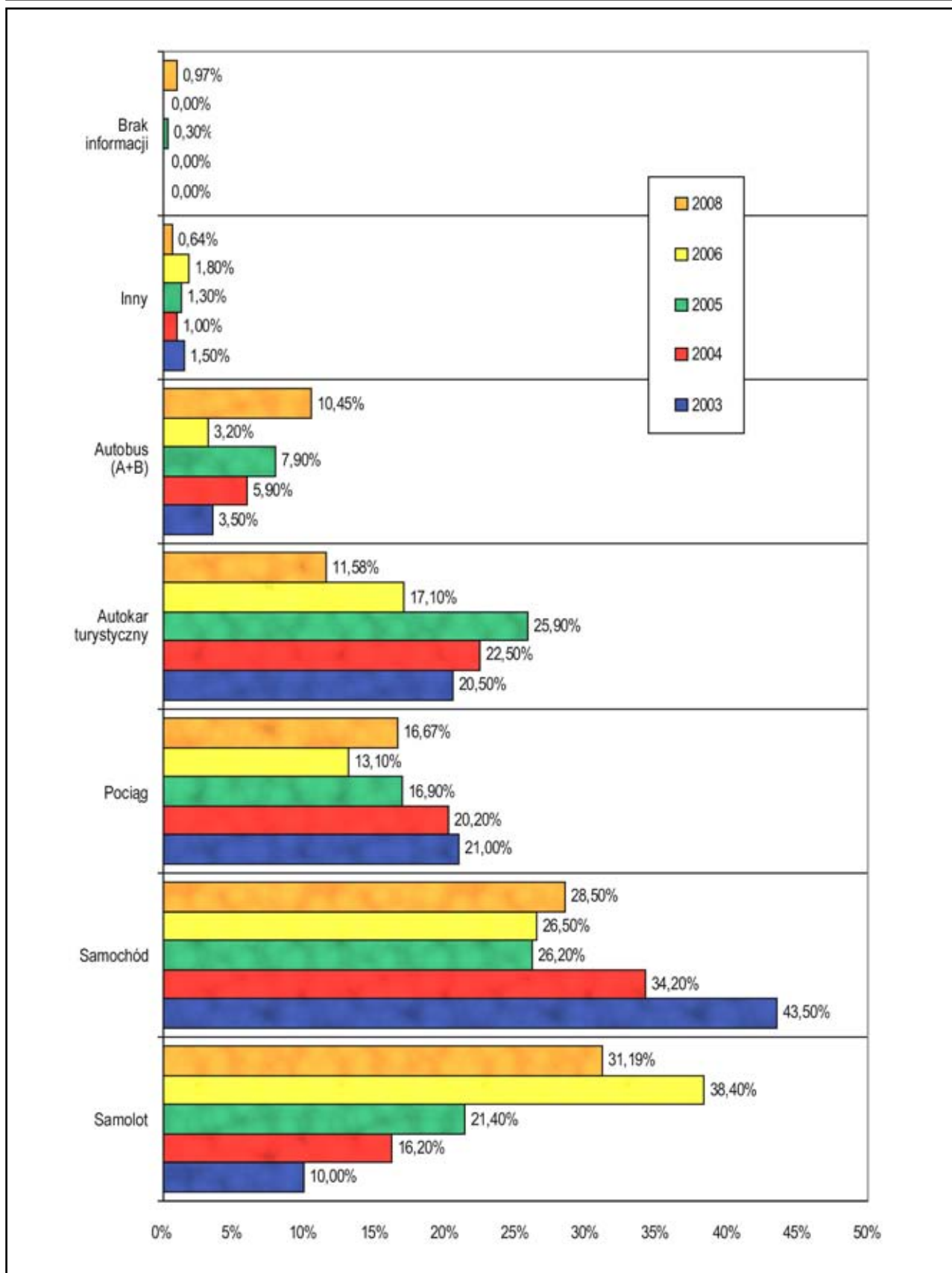
Źródło: Opracowanie własne



Rys. 54. Środki transportu wykorzystane w trakcie przyjazdu do Krakowa w roku 2008 (struktura procentowa udziałów podróży turystów krajowych i zagranicznych)

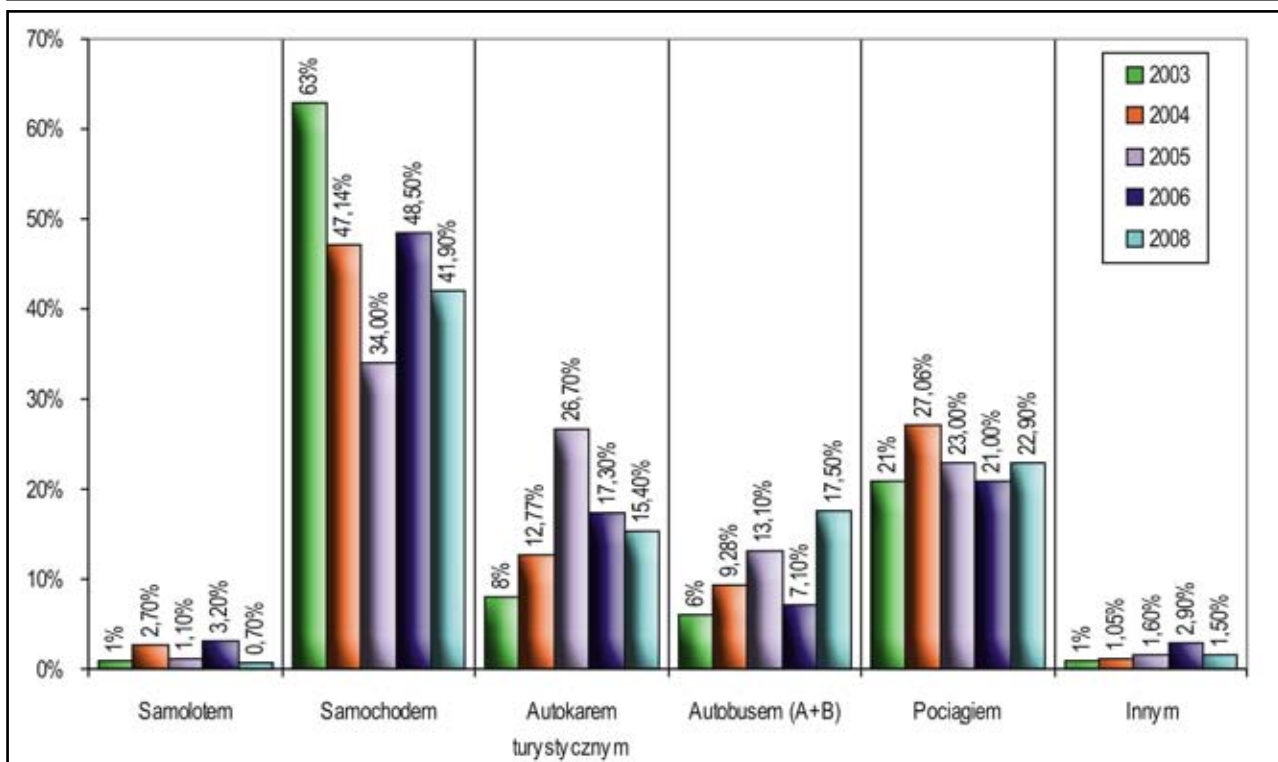
Źródło: Opracowanie własne

37. BD – brak danych w raporcie, IPSOS z 2007 roku.



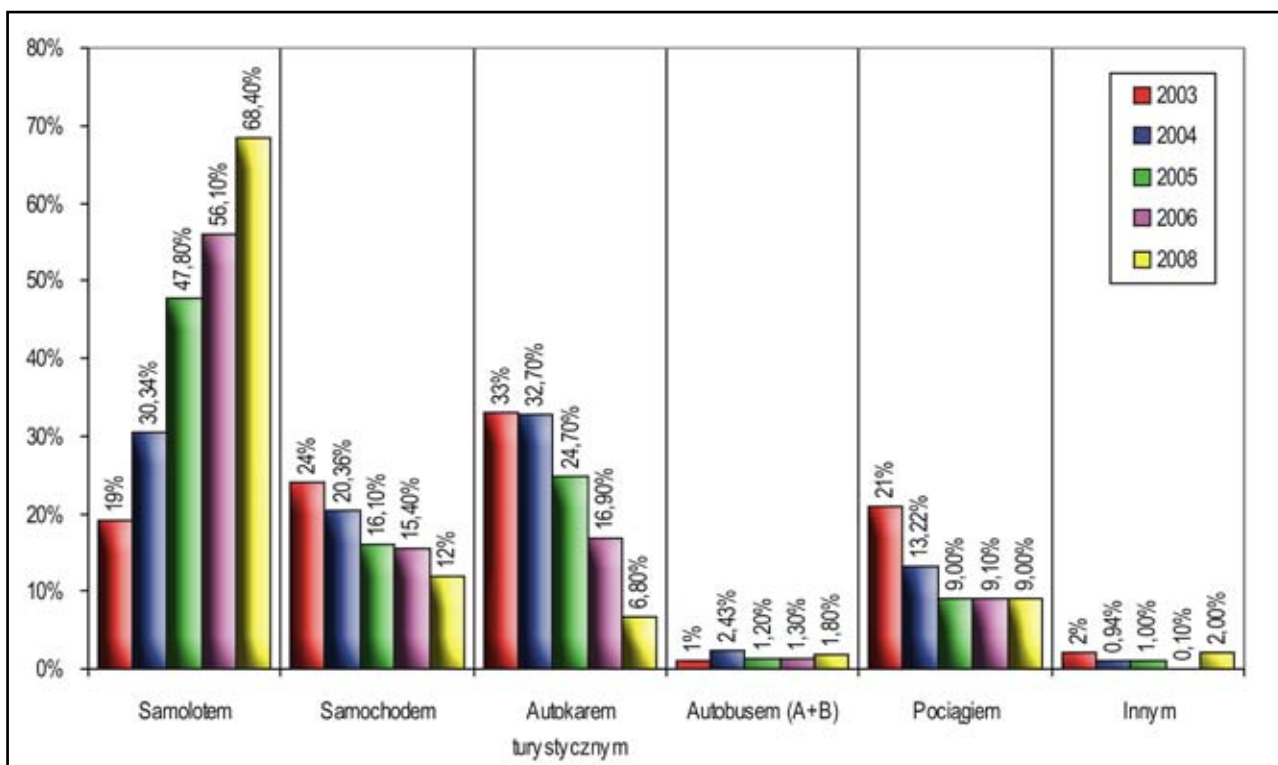
Rys. 55. Struktura wykorzystanych środków transportu przez odwiedzających ogółem w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 56. Struktura wykorzystanych środków transportu przez odwiedzających krajowych w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 57. Struktura wykorzystanych środków transportu przez odwiedzających zagranicznych w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008

Źródło: Opracowanie własne

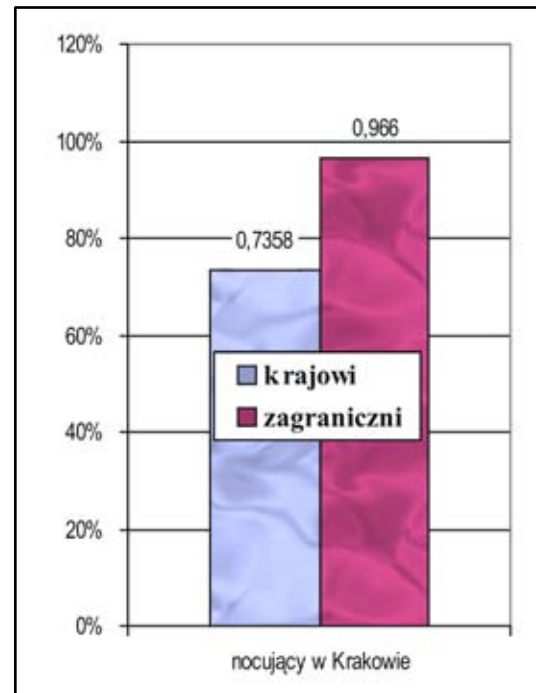


## 9. Noclegi w Krakowie

Spośród gości przyjeżdżających do Krakowa w 2008 roku, w mieście nocowało 80,31%. Pozostali byli jednodniowymi odwiedzającymi lub korzystali z zakwaterowania poza aglomeracją – w okolicznych, mniej lub bardziej oddalonych miejscowościach, takich jak: Krzeszowice, Niepołomice, Liberów, Zabierzów, Modlniczka, Jerzmanowice, Wielka Wieś, Węgrzce, Mogilany, Kokotów, Gaj, Skawina, Wieliczka, Michałowice, Kochanków, Libiąż, Liszki, Gdów, Nawojowa Góra, Chrzanów, Oświęcim, Katowice, Gliwice, Tychy, Zakopane, Nowy Targ, Zawoja, Szczawnica, Tarnów, Lanckorona, Częstochowa, Kalwaria Zebrzydowska, Bielsko-Biała czy Kęty.

Analizując odsetek gości nocujących w Krakowie w podziale na przyjeżdżających krajowych i zagranicznych, można zauważyć, że spośród tych pierwszych tylko 73,58% korzystało z noclegów w Krakowie, natomiast wśród cudzoziemców – aż 96,60% (zob. rys. 58).

Porównując te dane z wynikami z lat poprzednich (zob. tab. 40), wyraźnie widać tendencję wzrostową w zakresie odsetka krajowych odwiedzających nocujących w mieście. Procent turystów zagranicznych utrzymuje się od lat na zbliżonym poziomie. Zmniejsza się natomiast grupa gości niekorzystających z zakwaterowania w Krakowie. Zwraca ponadto uwagę relatywnie duża grupa Polaków, którzy nie udzielili odpowiedzi na to pytanie.



Rys. 58. Odsetek odwiedzających nocujących w Krakowie w 2008 roku

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 40. Struktura odwiedzających Kraków w latach 2004–2008<sup>38</sup> ze względu na miejsce noclegu

	Krajowi					Zagraniczni					Ogółem				
	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
Nocujący w Krakowie	80,20	64,83	69,48	89	73,58	97,26	96,80	96,19	99	96,60	88,77	78,60	87,20	90	80,39
Nie nocujący w Krakowie	5,44	25,21	30,41	11	13,94	1,30	2,70	3,78	0	2,24	3,36	15,54	12,74	10	8,69
Brak odpowiedzi	14,36	9,96	0,11	0	12,48	1,44	0,50	0,03	1	1,16	7,87	5,86	0,06	0	10,92

Źródło: Opracowanie własne

38. W roku 2003 pytanie to nie było zadawane respondentom.

## 10. Baza noclegowa wykorzystywana przez odwiedzających podczas pobytu w Krakowie

Podobnie jak w latach poprzednich, turyści przyjeżdżający do Krakowa w 2008 roku wybierali na nocleg przede wszystkim hotele (32,91%). Prawie o połowę mniej osób (18,30%) skorzystało z tzw. innych obiektów (akademików, hoteli studenckich, burs, hosteli, domów pielgrzyma, domów parafialnych itp.). U rodziny i znajomych nocowało ok. 10% odwiedzających. W roku bieżącym znacznie wzrosło zainteresowanie hostelami (na 12,41%) oraz kwaterami prywatnymi (apartamenty, pokoje gościnne itp. – na 5,79%), a zdecydowanie spadło – schroniskami (tylko 1,92%). Dane te prezentuje tab. 41.

Tab. 41. Baza noclegowa wykorzystana przez odwiedzających ogółem podczas pobytu w Krakowie w latach 2003–2008 (w %)

Rodzaj bazy	Ogółem					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Hotel	31,15	51,96	45,22	53,87	22	32,91
Motel	3,04	1,57	0,83	0,98		1,80
Pensjonat	5,21	3,52	3,27	1,73	12	1,77
Dom wycieczkowy	9,06	3,46	4,32	2,14		4,09
Schronisko	14,24	7,01	5,86	6,05	6	1,92
Kemping/pole namiotowe	3,82	1,37	2,59	2,11		0,94
Zakład uzdrowiskowy	b.d.	0,10	0	0,03		1,34
Ośrodek wczasowy	b.d.	0,10	0	0,22		0,12
Kwaterna prywatna	10,00	1,74	0,89	1,42	18	5,79
Znajomi lub rodzina	18,15	14,91	11,77	7,02	23	10,03
Własne mieszkanie	0,38	0,20	0,59	0,94		1,01
Inny obiekt	4,95	5,09	3,05	8,91	9	18,30
w tym:						
- Hostel				6,42		12,41
- Dom Pielgrzyma				0,47		2,84
Brak odpowiedzi <sup>39</sup>	b.d.	8,96	21,61	14,58	10	19,98

Źródło: Opracowanie własne

39. W tym: jednodniowi odwiedzający, nieokreślający rodzaju miejsca noclegu oraz w ogóle nieudzielający odpowiedzi na pytanie odnośnie zakwaterowania.

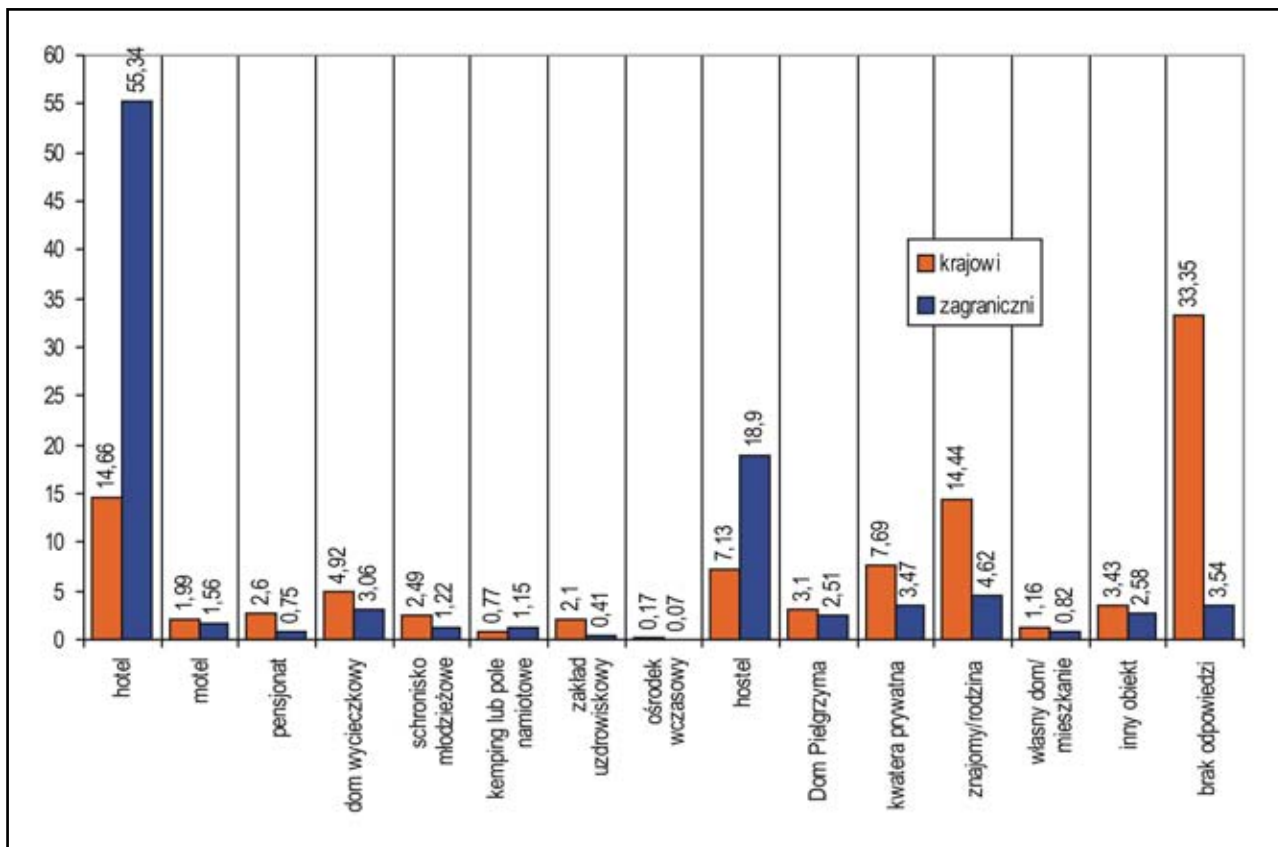
Tab. 42. Baza noclegowa wykorzystana przez odwiedzających krajowych i zagranicznych podczas pobytu w Krakowie w latach 2003–2008 (w %)

Rodzaj bazy	Krajowi						Zagraniczni					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Hotel	25,2	30,54	25,20	26,68	16	14,66	70,2	73,60	71,36	68,02	76	55,34
Motel	3,0	2,15	0,98	0,92		1,99	3,3	1,03	0,64	1,01		1,56
Pensjonat	5,5	4,83	3,76	2,12	12	2,60	3,3	2,26	2,63	1,53	14	0,75
Dom wycieczkowy	10,0	3,02	4,57	3,22		4,92	2,9	3,83	3,98	1,58		3,06
Schronisko	15,9	9,06	7,02	12,42	7	2,49	3,3	4,72	4,34	2,73	2	1,22
Kemping/pole namiotowe	3,9	0,47	2,40	1,10		0,77	3,3	2,26	2,84	2,63		1,15
Zakład uzdrowiskowy	b.d.	0,20	0	0,09		2,10	b.d.	0	0	0		0,41
Ośrodek wczasowy	b.d.	0,20	0	0,46		0,17	b.d.	0	0	0,10		0,07
Kwatera prywatna	11,3	2,95	1,03	1,75	19	7,69	1,5	0,48	0,71	1,24	4	3,47
Znajomi lub rodzina	19,6	24,09	16,77	10,49	25	14,44	8,6	5,81	5,26	5,22	3	4,62
Własne mieszkanie	0,4	0,40	0,60	2,12		1,16	0,3	0	0,57	0,34		0,82
Inny obiekt w tym:	5,2	6,51	2,72	7,45	10	13,66	3,3	3,76	3,48	9,66		23,99
- Hostel				4,69		7,13				7,32		18,90
- Dom Pielgrzyma				0,64		3,10				0,38		2,51
Brak odpowiedzi <sup>40</sup>	b.d.	15,58	34,95	31,18	11	33,35	b.d.	2,25	4,19	5,94	1	3,54

Źródło: Opracowanie własne

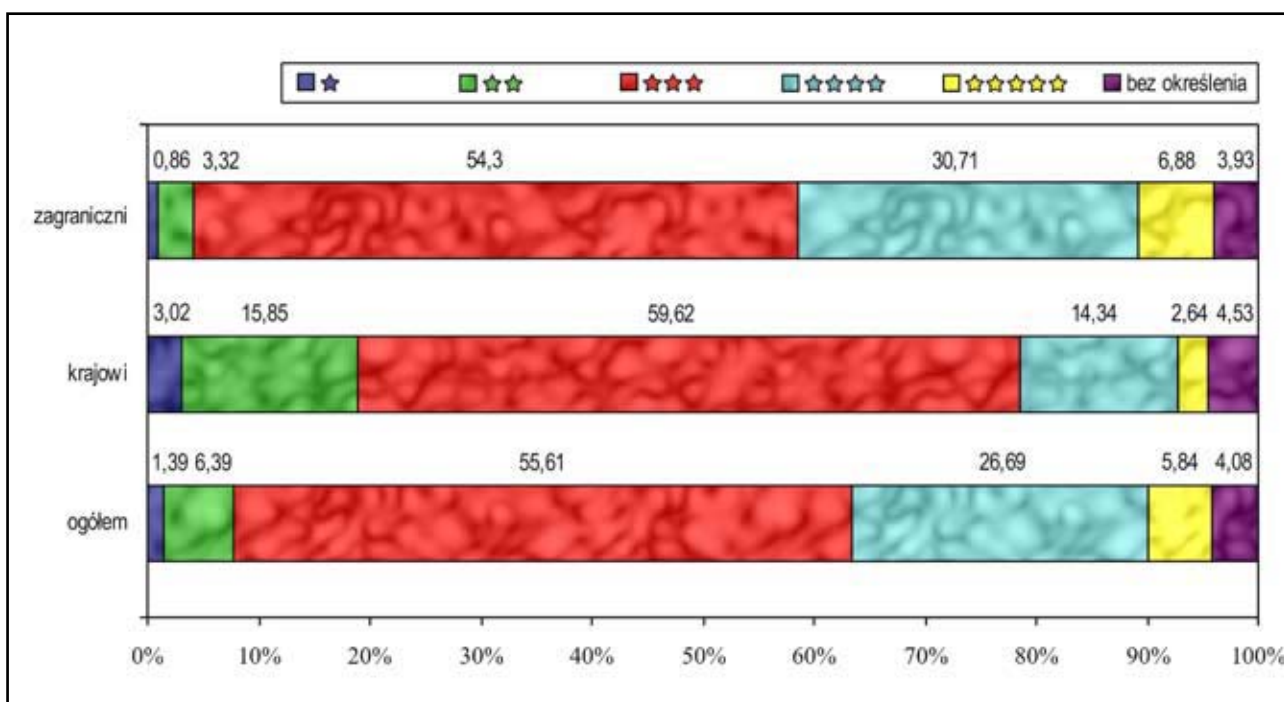
Hotele preferowane były przede wszystkim przez cudzoziemców (55,34%), chociaż i Polacy korzystali z nich najczęściej (14,66%) – zob. rys. 59. I jedni i drudzy wybierali na nocleg szczególnie obiekty trzygwiazdkowe (odpowiednio 54,30% i 59,62%). Wśród gości krajowych relatywnie dużo osób szukało zakwaterowania także w hotelach dwu- i czterogwiazdkowych (odpowiednio 15,85% i 14,34%). Natomiast w grupie przybyszów z zagranicy odsetek korzystających z obiektów dwugwiazdkowych był niewielki (tylko 3,32%), a względnie duży udział posiadały hotele czterogwiazdkowe (30,71%). Ponadto większym zainteresowaniem cieszyły się wśród turystów zagranicznych obiekty pięciogwiazdkowe (6,88%), które z kolei wśród gości z Polski nie miały większego powodzenia (tylko 2,64%). Natomiast odsetek nocujących w hotelach jednogwiazdkowych był większy w grupie Polaków (odpowiednio 3,02% i 0,86%). W sumie w 2008 roku przeważająca większość gości (82,30%) zakupiła usługi hoteli trzy- i czterogwiazdkowych (zob. rys. 60).

40. W tym: jednodniowi odwiedzający, nieokreślający rodzaju miejsca noclegu oraz w ogóle nieudzielający odpowiedzi na pytanie odnośnie zakwaterowania.



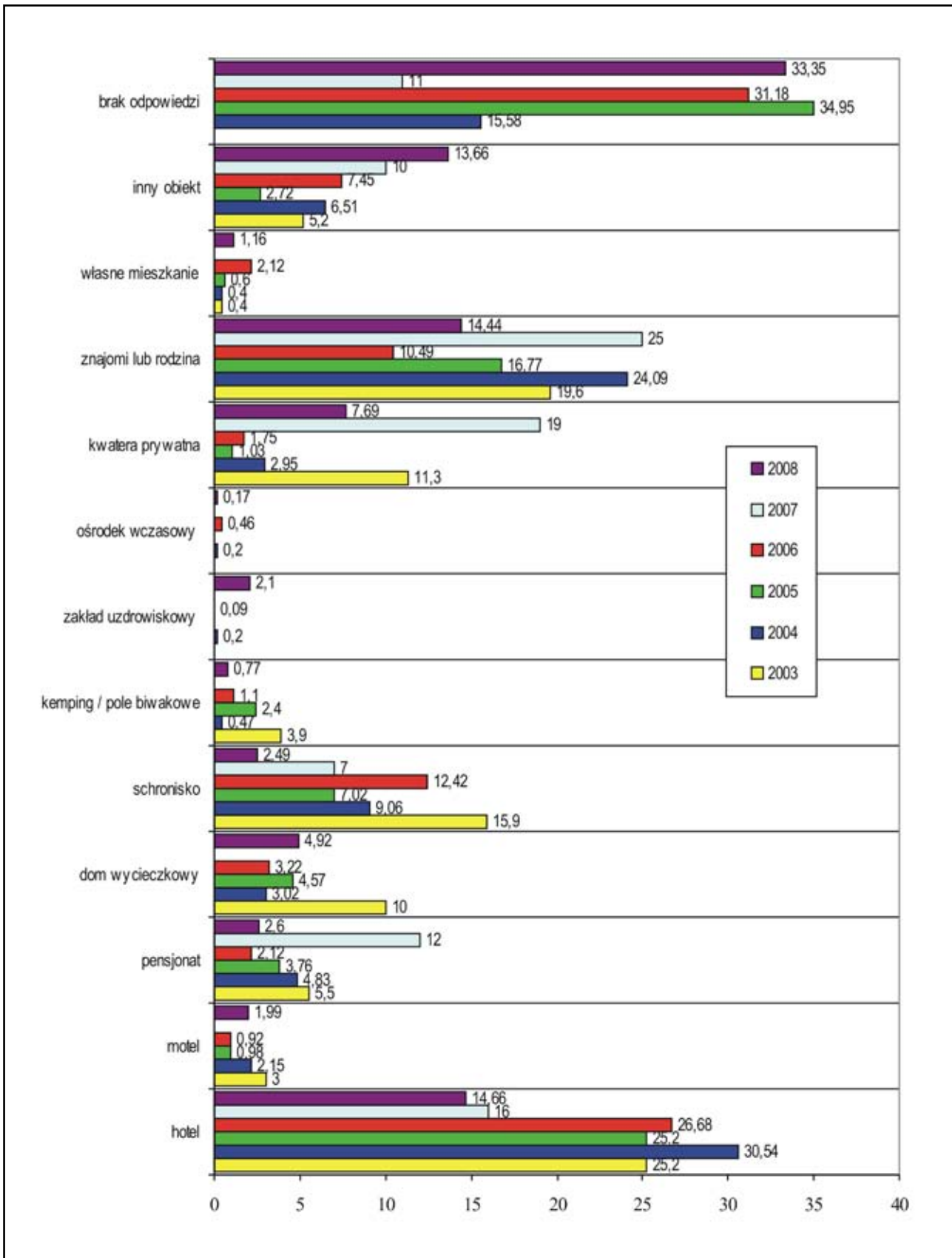
Rys. 59. Baza noclegowa wykorzystana podczas pobytu odwiedzających w Krakowie w roku 2008

Źródło: Opracowanie własne



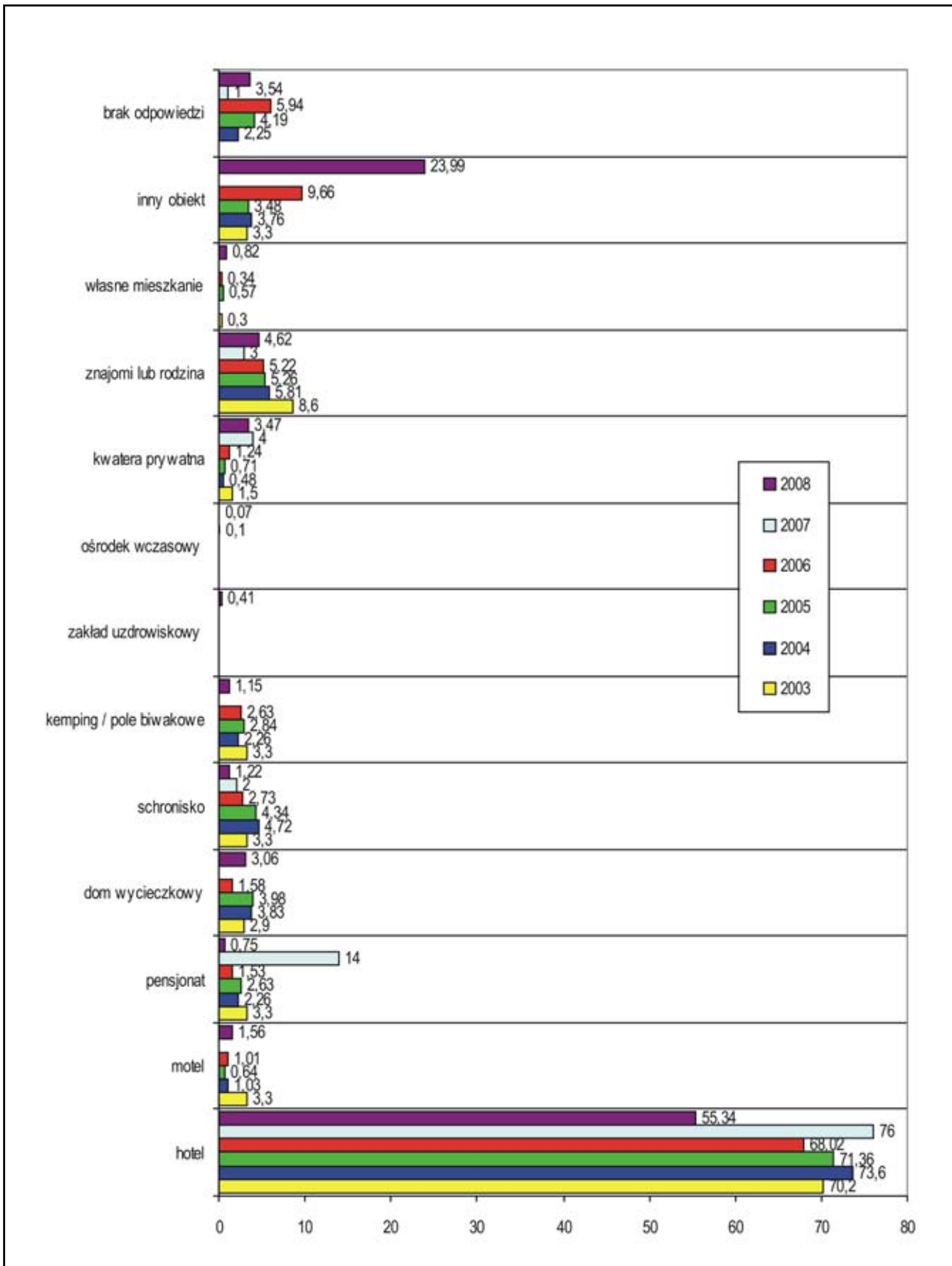
Rys. 60. Struktura turystów nocujących w Krakowie w roku 2008 w hotelach według kategorii

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 61. Baza noclegowa wykorzystana podczas pobytu gości krajowych w Krakowie w latach 2003–2008 (w %)

Źródło: Opracowanie własne



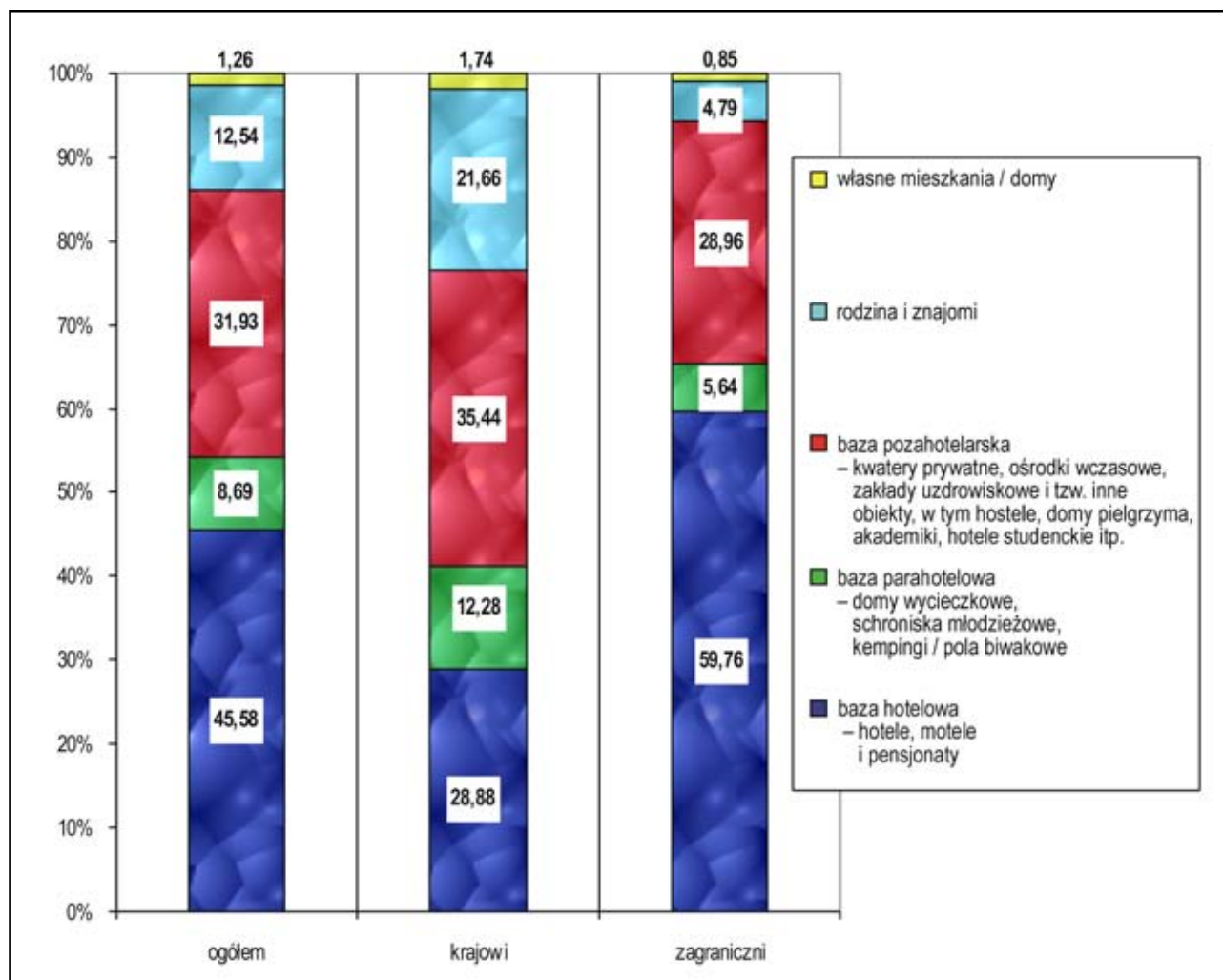
Rys. 62. Baza noclegowa wykorzystana podczas pobytu gości zagranicznych w Krakowie w latach 2003–2008 (w %)

Źródło: Opracowanie własne

Turyści krajowi, równie często jak z hoteli, korzystali także z gościnności rodziny i znajomych (14,44%) oraz z tzw. innych obiektów (13,66%). Także relatywnie wysokie było zainteresowanie tej grupy przyjeżdżających kwaterami prywatnymi (7,69%). Z kolei goście z zagranicy częściej wybierali tzw. inne obiekty (23,99%, zwłaszcza hostele – aż 18,90%), a noclegi u rodziny i znajomych – w mniejszym odsetku (tylko 4,62%). Stosunkowo dużą popularnością cieszyły się wśród nich także kwatery prywatne (3,47%) i domy wycieczkowe (3,06%).

Tak wśród Polaków (zob. rys. 61), jak i cudzoziemców (zob. rys. 62) zaznacza się tendencja spadkowa w zakresie wykorzystania na nocleg hoteli i pensjonatów, a wzrasta popularność zakładów uzdrowiskowych, kwater prywatnych i tzw. innych obiektów. Dodatkowo wśród gości zagranicznych stopniowo tracą na znaczeniu schroniska oraz zmniejsza się rola rodziny i znajomych (co może oznaczać, iż do Krakowa coraz częściej przyjeżdżają obcokrajowcy niemający w mieście korzeni ani przyjaciół).

Strukturę turystów nocujących w Krakowie prezentuje rys. 63. Jak łatwo zauważyć baza hotelowa cieszy się większym zainteresowaniem wśród cudzoziemców, a parahotelowa i pozahotelarska – wśród Polaków.



Rys. 63. Struktura turystów nocujących w Krakowie w roku 2008 według miejsca zakwaterowania

Źródło: Opracowanie własne

Przyjmując, że:

- w Krakowie w 2008 roku nocowało 6 000 000 turystów (3 900 000 krajowych i 2 100 000 zagranicznych), a dane Urzędu Statystycznego w Krakowie zarejestrowały i wg szacunków zarejestrują ich w sumie 1 305 283 (588 008 krajowych i 717 275 zagranicznych), czyli 21,75% (15,08% krajowych i 34,16% zagranicznych),
- z gościnności rodziny i znajomych skorzystało 12,54% turystów (21,66% krajowych i 4,79% zagranicznych),
- własne domy/mieszkania wykorzystało na nocleg 1,26% turystów (1,74% krajowych i 0,85% zagranicznych),

to dane Urzędu Statystycznego nie ewidencjonują 64,45% turystów w Krakowie (61,52% krajowych i 60,20% zagranicznych). Goście ci nocują w obiektach niedostarczających do Urzędu comiesięcznych druków KT1 oraz w tzw. szarej strefie (miejscach w ogóle nie zarejestrowanych).

## 11. Kwoty wydatkowane podczas pobytu turystycznego w Krakowie

Odwiedzający Kraków podczas pobytu w mieście w 2008 roku najczęściej wydatkowali w granicach 501–1000 zł na osobę (20,03%). Niewiele mniejszy odsetek gości wydawał 101–200 zł (17,76%) oraz 51–100 zł (16,73%). Ponadto relatywnie dużo osób przeznaczyło na pobyt do 50 zł (13,04%) i 201–300 zł (10,06%). Kwoty powyżej 2000 zł były już rzadko wskazywane (w sumie 1,07% przybyszów). W odniesieniu do lat poprzednich (zob. tab. 43, 44) widoczny jest stopniowy wzrost odsetka gości wydatkujących sumy 401–500 zł i 501–1000 zł.

Polacy wydawali przede wszystkim w granicach 51–100 zł (24,81%), 101–200 zł (23,19%) oraz do 50 zł (20,94%). Odsetek przeznaczających na pobyt w Krakowie kwoty wyższej niż 200 zł (zwłaszcza powyżej 1000 zł) był już niewielki.

Z kolei wśród cudzoziemców dominowali tacy, którzy wydatkowali w granicach 501–1000 zł (35,68%). Ponad połowę mniej było tych, których wydatki kształtowały się poziomie 401–500 zł (12,41%), a po około 10% stanowili tacy, którzy przeznaczali na pobyt 101–200 zł (10,87%) i 201–300 zł (10,57%).

Trzeba zaznaczyć, że odsetek obcokrajowców wydających sumy wyższe niż 200 zł był większy niż Polaków (zob. rys. 64), zwłaszcza jeśli chodzi o kwoty 401–500 zł i powyżej 3000 zł (dwukrotnie), 501–1000 zł i 1501–2000 (pięciokrotnie), 1001–2000 zł (ośmiokrotnie), 2001–3000 zł (czterokrotnie).

W porównaniu do lat poprzednich, wśród Polaków obserwuje się wyraźny wzrost odsetka osób wydatkujących sumy 51–100 i 101–200 zł (zob. rys. 65).

Wśród odwiedzających z zagranicy z roku na rok zmniejsza się odsetek przeznaczających na pobyt kwoty niższe – do 400 zł (ale również najwyższe – powyżej 1000 zł), a wzrasta – wydających kwoty 401–500 zł i 501–1000 zł (zob. rys. 66).



Tab. 43. Kwoty (na osobę) wydatkowane podczas pobytu odwiedzających ogółem w Krakowie w latach 2004–2008 (w %)

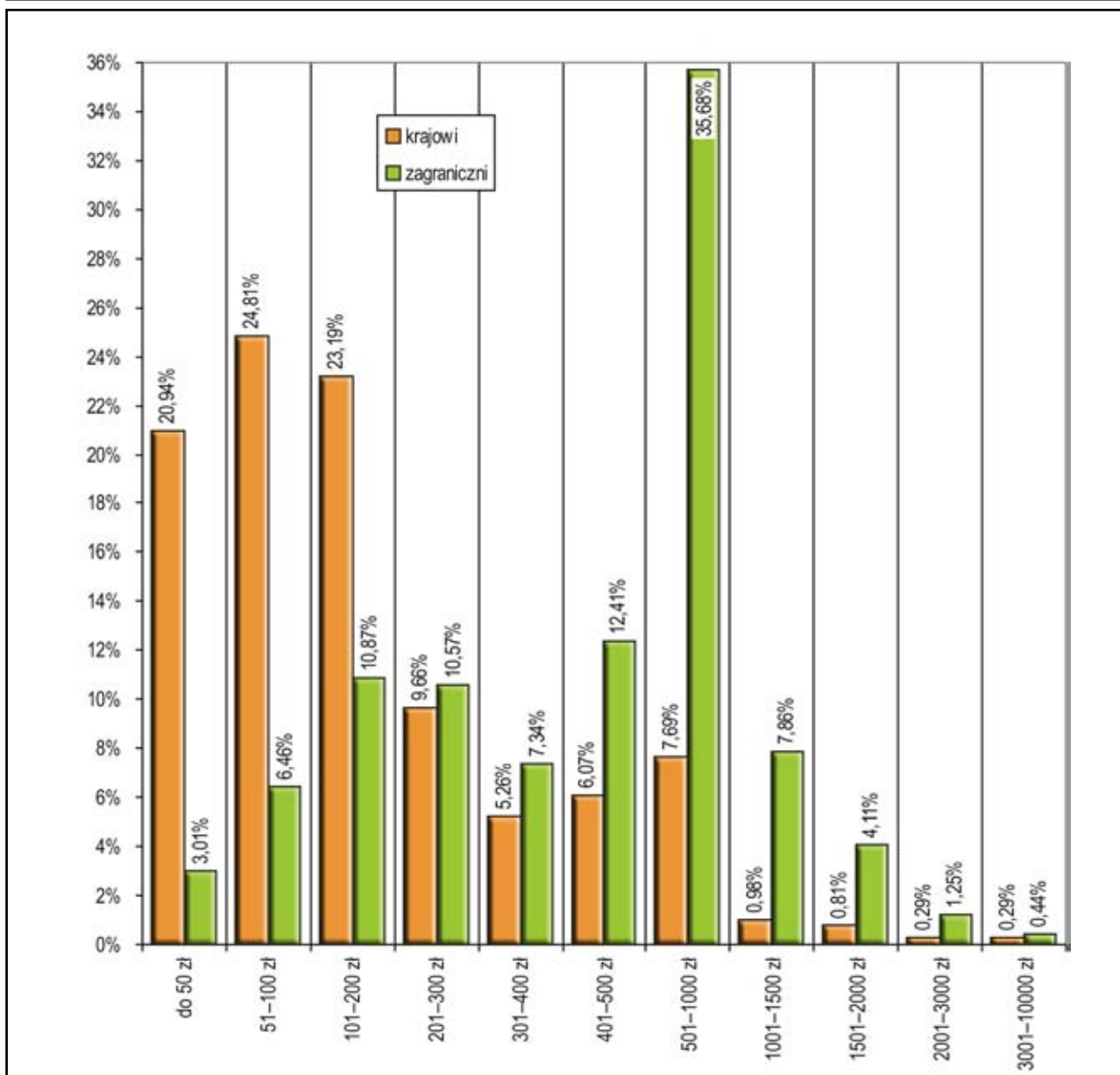
Przedział wydatków	Ogółem				
	2004	2005	2006	2007	2008
do 50 zł	23,19	23,72	12,50	7	13,04
51–100 zł	13,65	12,87	12,85	33	16,73
101–200 zł	18,84	17,74	19,09		17,76
201–300 zł	11,88	11,40	12,57	34	10,06
301–400 zł	7,70	8,72	6,63		6,18
401–500 zł	6,23	7,97	7,64		8,86
501–1000 zł	11,48	10,93	16,44	13	20,03
1001–1500 zł	3,34	2,62	6,28	10	4,01
1501–2000 zł	2,08	1,88	4,12		2,26
2001–3000 zł	1,00	1,32	1,29		0,71
3001–10000 zł	0,54	0,71	0,49		0,36
> 10000 zł	0,07	0,12	0,10		0

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 44. Kwoty (na osobę) wydatkowane podczas pobytu odwiedzających krajowych i zagranicznych w Krakowie w latach 2004–2008 (w %)

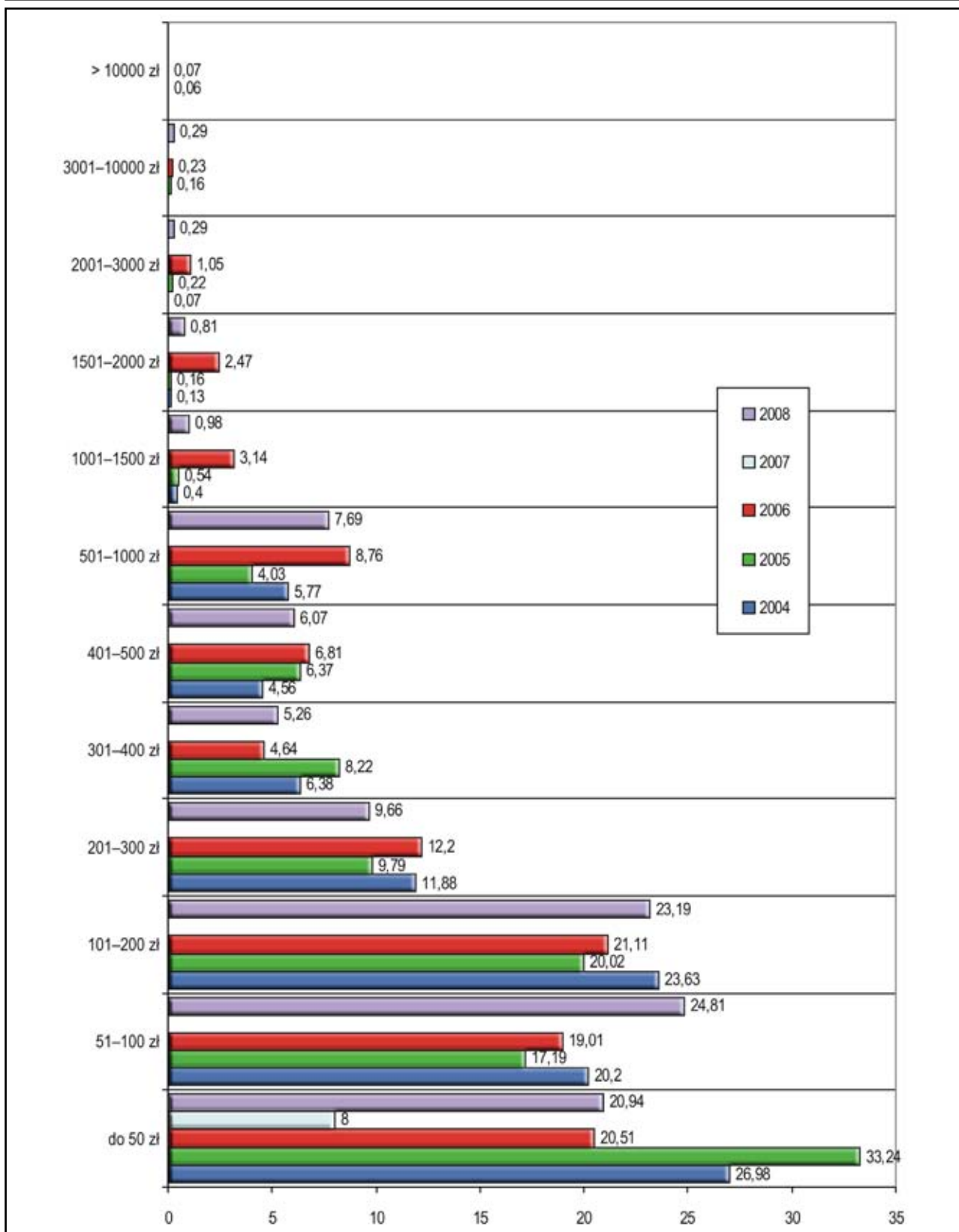
Przedział wydatków	Krajowi					Zagraniczni				
	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
do 50 zł	26,98	33,24	20,51	8	20,94	19,19	11,29	5,89	0	3,01
51–100 zł	20,20	17,19	19,01	36	24,81	7,24	7,24	7,29	2	6,46
101–200 zł	23,63	20,02	21,11		23,19	14,14	14,76	16,84		10,87
201–300 zł	11,88	9,79	12,20	37	9,66	11,82	13,48	13,23	8	10,57
301–400 zł	6,38	8,22	4,64		5,26	9,02	9,37	7,99		7,34
401–500 zł	4,56	6,37	6,81		6,07	7,92	10,08	8,58		12,41
501–1000 zł	5,77	4,03	8,76	12	7,69	17,35	19,94	22,57	31	35,68
1001–1500 zł	0,40	0,54	3,14	5	0,98	6,15	5,32	9,02	56	7,86
1501–2000 zł	0,13	0,16	2,47		0,81	3,96	4,12	5,94		4,11
2001–3000 zł	0,07	0,22	1,05		0,29	1,98	2,77	1,84		1,25
3001–10000 zł	0,00	0,16	0,23		0,29	1,09	1,42	0,70		0,44
> 10000 zł	0,00	0,06	0,07		0	0,14	0,21	0,11		0

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 64. Kwoty wydatkowane (na osobę) przez odwiedzających Kraków w roku 2008 (w %)

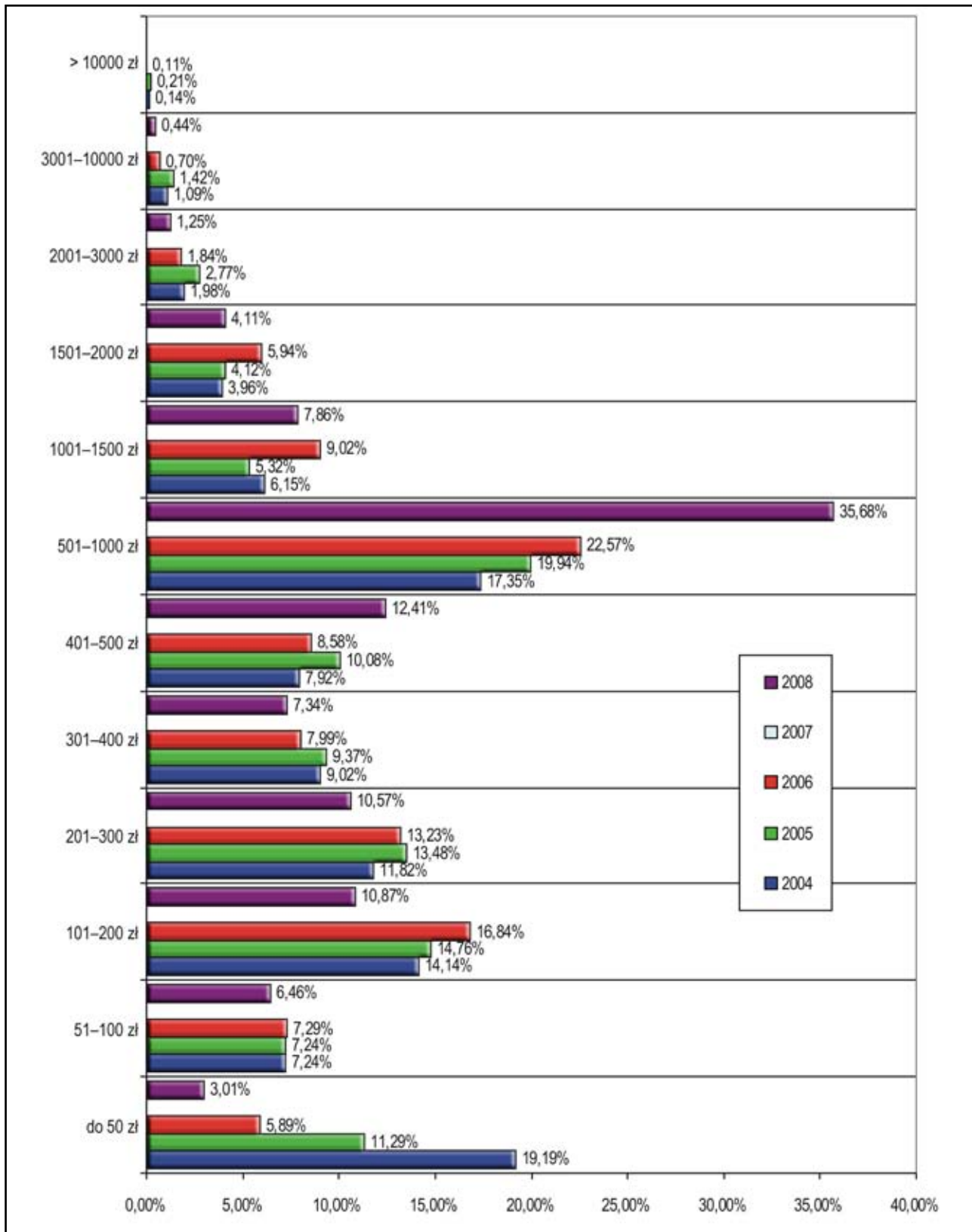
Źródło: Opracowanie własne



Rys. 65. Kwoty wydatkowane (na osobę) przez turystów krajowych odwiedzających Kraków w latach 2004–2008<sup>41</sup>

Źródło: Opracowanie własne

41. Dane za rok 2007 są nieporównywalne z uwagi na przyjęte wówczas wartości przedziałów kwotowych.



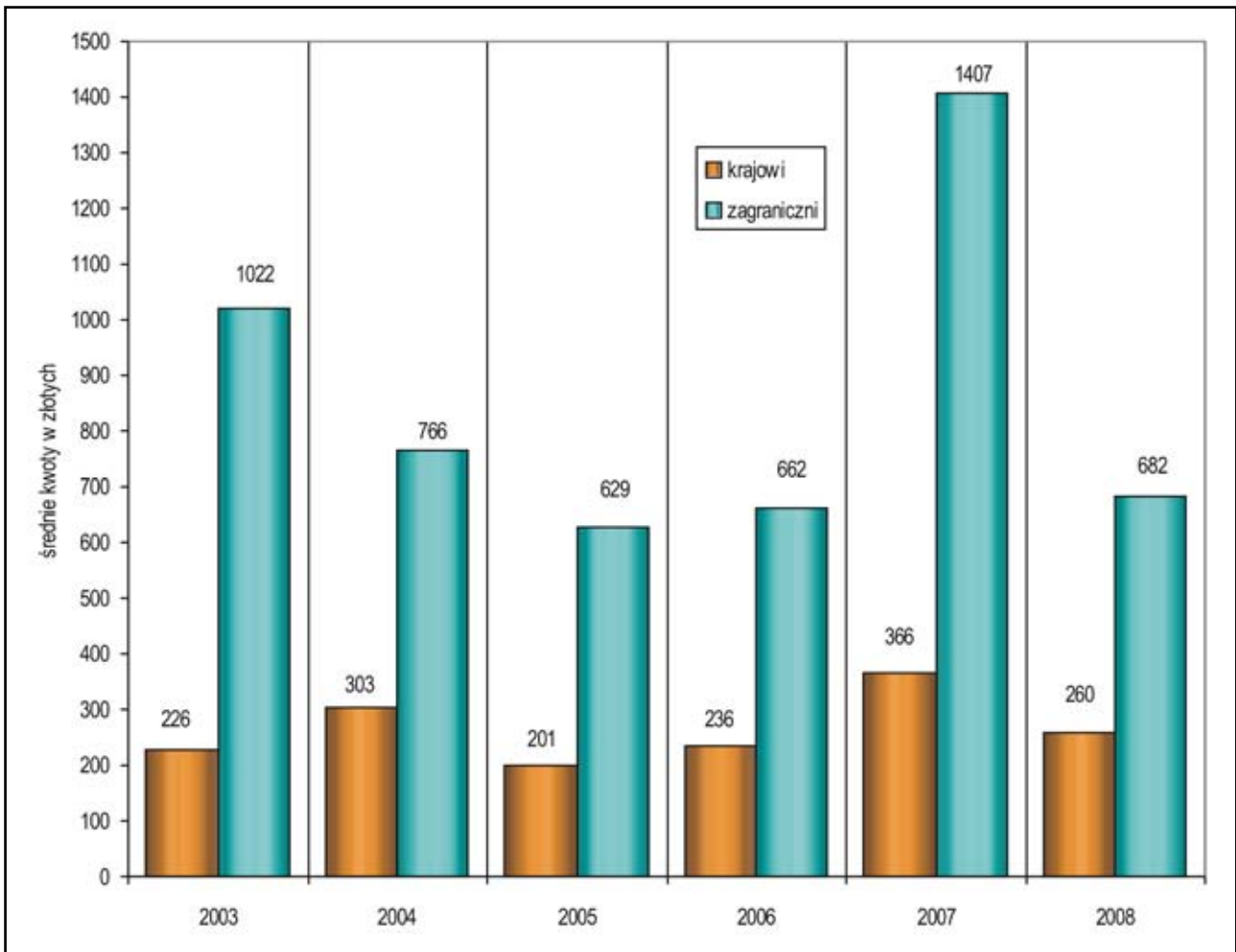
Rys. 66. Kwoty wydatkowane (na osobę) przez turystów zagranicznych odwiedzających Kraków w latach 2004–2008<sup>42</sup>

Źródło: Opracowanie własne

42. Dane za rok 2007 są nieporównywalne z uwagi na przyjęte wówczas wartości przedziałów kwotowych.

Jeśli chodzi o średnie wydatki na osobę, to goście krajowi przeznaczali na pobyt w Krakowie w 2008 roku ok. 260 zł, tj. o 10,17% więcej niż dwa lata wcześniej (dane za rok poprzedni nie są porównywalne, ponieważ obejmowały także koszty transportu). Było to jednak i tak o 14,19% mniej niż w 2004 roku, który jak do tej pory był najlepszy.

Natomiast cudzoziemcy wydatkowali przeciętnie 682 zł, czyli o 3,02% więcej niż w roku 2006. Wydatki te okazały się jednak i tak o 10,97% niższe niż w roku 2004 i o 33,27% niższe niż w 2003 roku. Dane te ilustruje rys. 67.

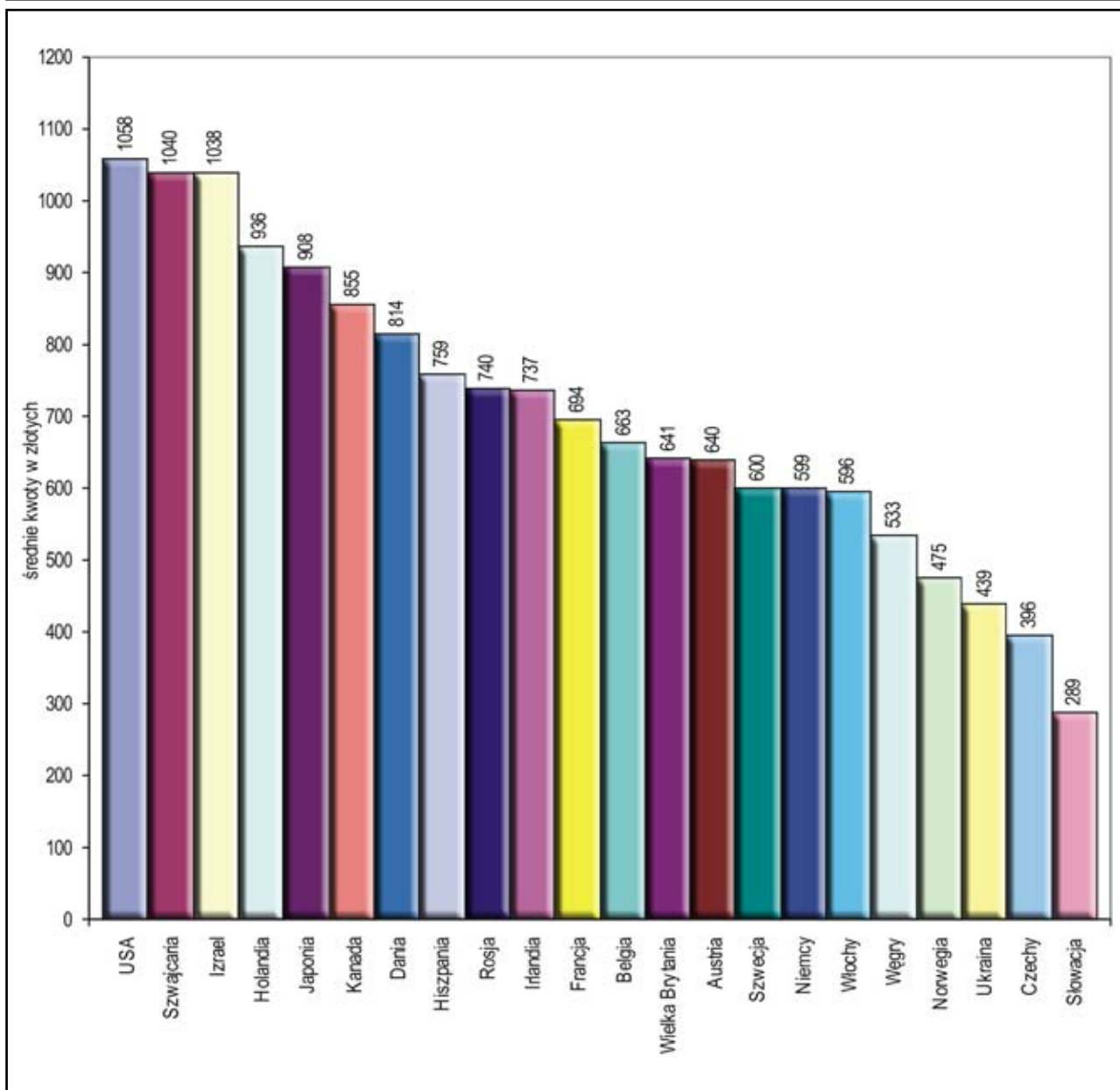


Rys. 67. Średnie kwoty wydatkowane podczas pobytu gości odwiedzających Kraków w latach 2003–2008 (w zł na osobę)<sup>43</sup>

Źródło: Opracowanie własne

Kwota średniego wydatku była różna, jeśli chodzi o kraj pochodzenia gości z zagranicy (zob. rys. 68). Najwięcej wydatkowali goście z USA, Szwajcarii i Izraela, aczkolwiek sumy wyższe niż średnia przeznaczali także na pobyt przybysze z ośmiu innych krajów: Holandii, Japonii, Kanady, Danii, Hiszpanii, Rosji, Irlandii i Francji. Najniższe wydatki ponosili odwiedzający ze Słowacji (poniżej 300 zł).

43. W roku 2007 z kosztami transportu.



Rys. 68. Średnia kwota wydatku turystycznego na osobę ponoszonego przez cudzoziemców podczas pobytu w Krakowie w roku 2008, według wybranych państw

Źródło: Opracowanie własne

Porównując średnią kwotę wydatku na osobę z danymi z lat ubiegłych (zob. tab. 45), trzeba zauważyć, że goście ze zdecydowanej większości krajów wydawali sumy wyższe niż dwa lata wcześniej – tylko wydatki przybyszów z Kanady, Irlandii, Wielkiej Brytanii, Niemiec, Włoch, Norwegii i Czech były niższe. Od kilku lat na zbliżonym poziomie utrzymują się sumy przeznaczane na pobyt w Krakowie przez Duńczyków, Hiszpanów, Francuzów, Austriaków, Szwedów, Niemców, Węgrów i Czechów. Na uwagę zasługuje bardzo istotny wzrost wydatków gości z Rosji oraz stopniowy spadek kwot wydatkowanych przez odwiedzających z Wielkiej Brytanii. Ta ostatnia tendencja wydaje się o tyle niepokojąca, że Brytyjczycy stanowią najliczniejszą grupę obcokrajowców w Krakowie, a zatem zmniejszające się wydatki tych gości oznaczają spadek wpływów miasta z turystyki.

Tab. 45. Średnia kwota wydatku turystycznego na osobę ponoszonego przez odwiedzających podczas pobytu w Krakowie w latach 2003–2008 według wybranych państw (w zł)

Kraj pochodzenia	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Polska	226	303	201	236	366 <sup>44</sup>	260
USA	1640	1748	1089	849	b.d.	1058
Szwajcaria	736	550	632	323	b.d.	1040
Izrael	544	248	800	590	b.d.	1038
Holandia	1084	995	562	564	b.d.	936
Japonia	1113	1332	246	879	b.d.	908
Kanada	1180	594	416	1143	b.d.	855
Dania	1400	725	909	695	b.d.	814
Hiszpania	1712	460	639	657	b.d.	759
Rosja	b.d.	385	297	412	b.d.	740
Irlandia	1897	701	545	1019	b.d.	737
Francja	1090	636	470	611	b.d.	694
Belgia	950	686	1383	595	b.d.	663
Wielka Brytania	946	1302	1002	753	b.d.	641
Austria	603	575	418	509	b.d.	640
Szwecja	b.d.	699	721	545	b.d.	600
Niemcy	853	694	402	682	b.d.	599
Włochy	1052	658	460	825	b.d.	596
Węgry	619	403	352	467	b.d.	533
Norwegia	1037	811	385	721	b.d.	475
Ukraina	942	119	415	208	b.d.	439
Czechy	378	428	290	445	b.d.	396
Słowacja	323	230	185	280	b.d.	289

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 46. Szacunkowe wpływy Krakowa z turystyki w latach 2003–2008

Rok	Kwota
2003	1 800 000 000
2004	2 300 000 000
2005	2 400 000 000
2006	2 800 000 000
2007 <sup>45</sup>	5 500 000 000
2008	2 800 000 000

W sumie odwiedzający Kraków pozostawili w mieście w 2008 roku ponad 2 800 mln zł, tj. mniej więcej tyle samo, co dwa lata wcześniej.<sup>46</sup>

Źródło: opracowanie własne

44. Wraz z kosztami transportu.

45. Wraz z kosztami transportu.

46. Dane za rok 2007 są nieporównywalne ze względu na uwzględnienie kosztów transportu do Krakowa, które oczywiście nie są wpływem dla miasta.

## 12. Ewentualne możliwości zwiększenia wydatków przez odwiedzających Kraków

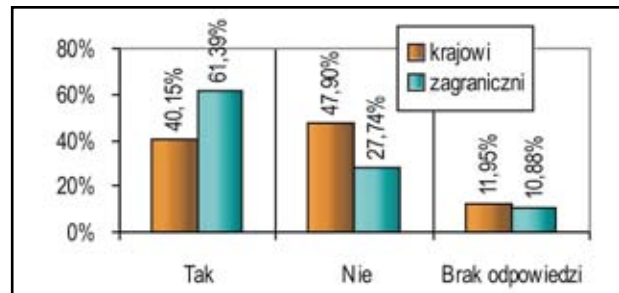
Prawie połowa gości odwiedzających Kraków w 2008 roku byłaby skłonna wydać więcej podczas pobytu, niż to uczyniła (zob. tab. 47). Odsetek ten był różny, jeśli chodzi o odwiedzających krajowych i zagranicznych. Ci pierwsi częściej odpowiadali „nie”, aczkolwiek odsetek deklarujących możliwość zwiększenia wydatkowanych kwot też był duży – 40,15%. Natomiast zdecydowana większość cudzoziemców (61,39%) wskazywała na „tak” (zob. rys. 69).

Sugerowanymi przez gości, tak krajowych, jak i zagranicznych, celami dodatkowych wydatków okazały się:

- konsumpcja (kuchnia regionalna, jedzenie, gastronomia),
- zakupy (głównie pamiątek, upominków, prezentów, książek, dewocjonaliów),
- rozrywka (np. imprezy, koncerty, wydarzenia muzyczne, dyskoteki, puby, kluby),
- zwiedzanie (m.in. atrakcje turystyczne, muzea, wystawy),
- leczenie.

W relacji do lat ubiegłych zmniejszył się odsetek gości krajowych deklarujących zwiększenie wydatków (był on jedynie wyższy niż w roku 2003). Z kolei procent obco-krajowców chętnych wydawać więcej okazał się najwyższy w całym badanym okresie.

Zakładając, że każdy z deklarujących „tak” byłby skłonny wydać tylko o 1/10 więcej niż przeznaczył na pobyt w 2008 roku, to w skali roku (uwzględniając udział II i III kwartału) Kraków mógłby dodatkowo zyskać ok. 145 mln zł.



Rys. 69. Deklaracje odwiedzających Kraków w roku 2008 o możliwości wydatkowania większych sum pieniężnych

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 47. Deklaracje odwiedzających Kraków w latach 2003–2008 o możliwości wydatkowania większych sum pieniężnych

Rodzaj deklaracji	Krajowi					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tak	34	46,24	48,61	45,72	40	40,15
Nie	54	45,03	44,97	54,28	59	47,90
Brak odpowiedzi	12	8,72	6,42	0,00	1	11,95
Rodzaj deklaracji	Zagraniczni					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tak	45	59,44	48,90	58,69	54	61,39
Nie	4	32,63	46,77	41,31	46	27,74
Brak odpowiedzi	51	7,93	4,33	0,00	0	10,88
Rodzaj deklaracji	Ogółem					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tak	35,44	52,80	48,74	54,25	42	49,68
Nie	47,43	38,82	45,74	45,75	58	38,85
Brak odpowiedzi	17,13	8,38	5,52	0,00	1	11,47

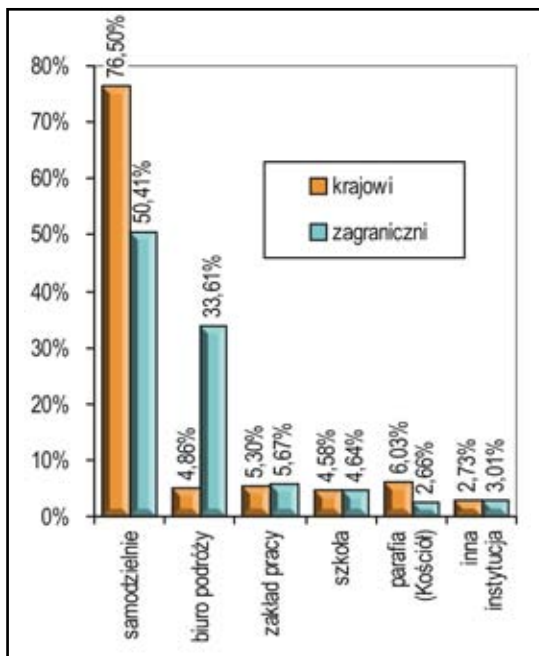
Źródło: Opracowanie własne



## 13. Organizator przyjazdu do Krakowa

Odwiedzający Kraków w 2008 roku, analogicznie jak w latach ubiegłych (zob. tab. 48), w większości organizowali sobie podróż samodzielnie (64,77%). Udział biur podróży jako przygotowujących przyjazd był prawie czterokrotnie niższy (17,78%), a znaczenie pozostałych organizatorów – minimalne.

Odsetek niekorzystających z usług organizatorskich był zdecydowanie wyższy wśród Polaków niż obcokrajowców (odpowiednio 76,50% i 50,41%). W grupie turystów zagranicznych ważną rolę odegrały bowiem biura podróży (33,61%). Dane te prezentuje rys. 70.



Rys. 70. Organizator podróży do Krakowa w roku 2008

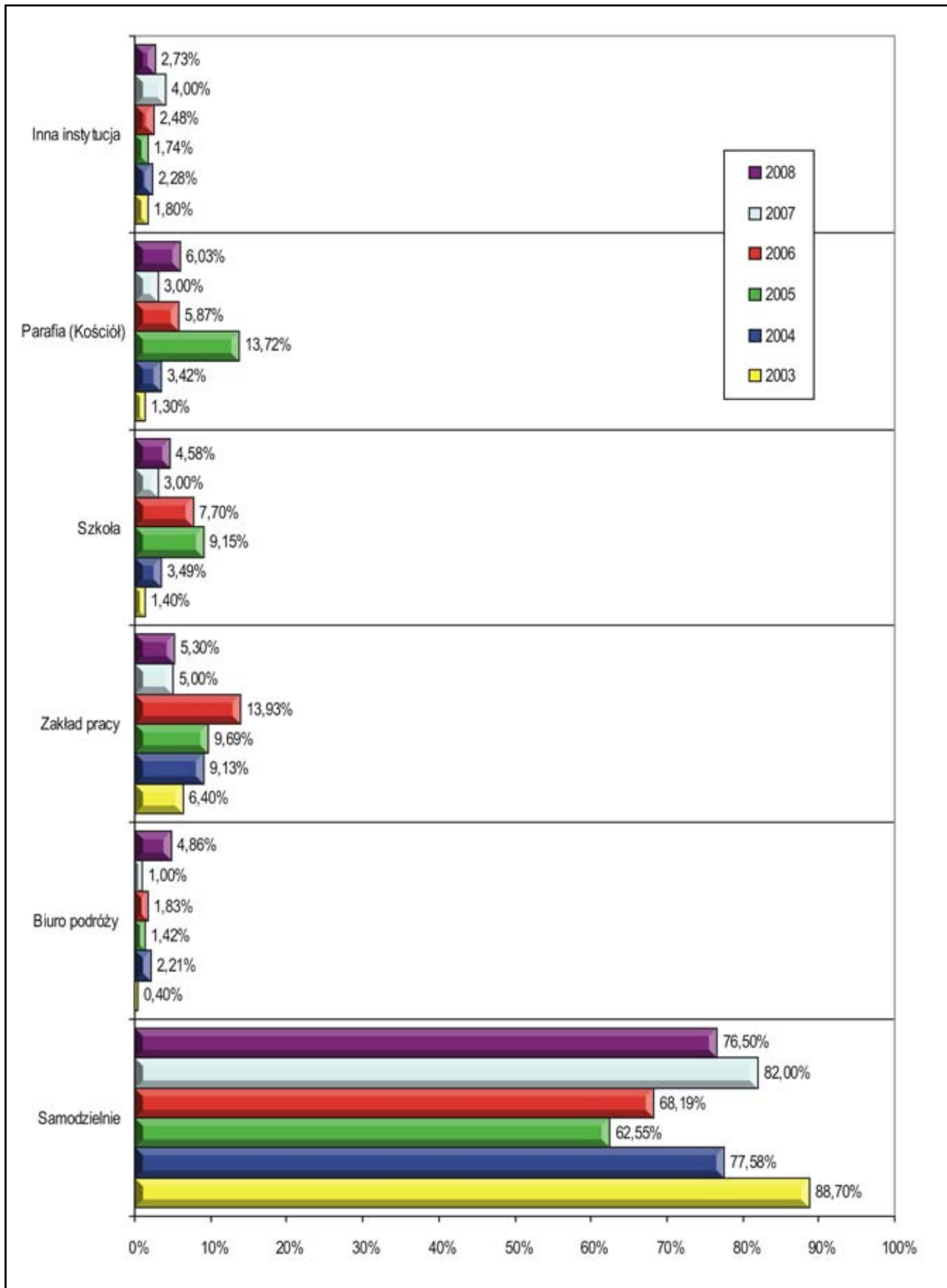
Źródło: Opracowanie własne

Tab. 48. Organizator podróży do Krakowa w latach 2003–2008

Organizator	Krajowi					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Samodzielnie	88,7	77,58	62,55	68,19	82	76,50
Biuro podróży	0,4	2,21	1,42	1,83	1	4,86
Zakład pracy	6,4	9,13	9,69	13,93	5	5,30
Szkoła	1,4	3,49	9,15	7,70	3	4,58
Parafia (kościół)	1,3	3,42	13,72	5,87	3	6,03
Inna instytucja	1,8	2,28	1,74	2,48	4	2,73
Organizator	Zagraniczni					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Samodzielnie	50,6	56,02	56,22	58,95	89	50,41
Biuro podróży	29,7	28,66	28,50	30,17	7	33,61
Zakład pracy	2,2	3,69	5,90	3,86	0	5,67
Szkoła	10,8	6,02	3,77	2,56	0	4,64
Parafia (kościół)	1,4	1,16	1,21	2,09	0	2,66
Inna instytucja	5,4	2,26	2,63	2,37	4	3,01
Organizator	Ogółem					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Samodzielnie	83,70	66,78	59,80	62,09	83	64,77
Biuro podróży	4,25	15,60	13,16	20,60	2	17,78
Zakład pracy	5,85	6,37	8,05	7,20	5	5,50
Szkoła	2,64	4,69	6,81	4,25	3	4,58
Parafia (kościół)	1,29	2,28	8,29	3,40	3	4,51
Inna instytucja	2,27	2,25	2,13	2,46	4	2,86

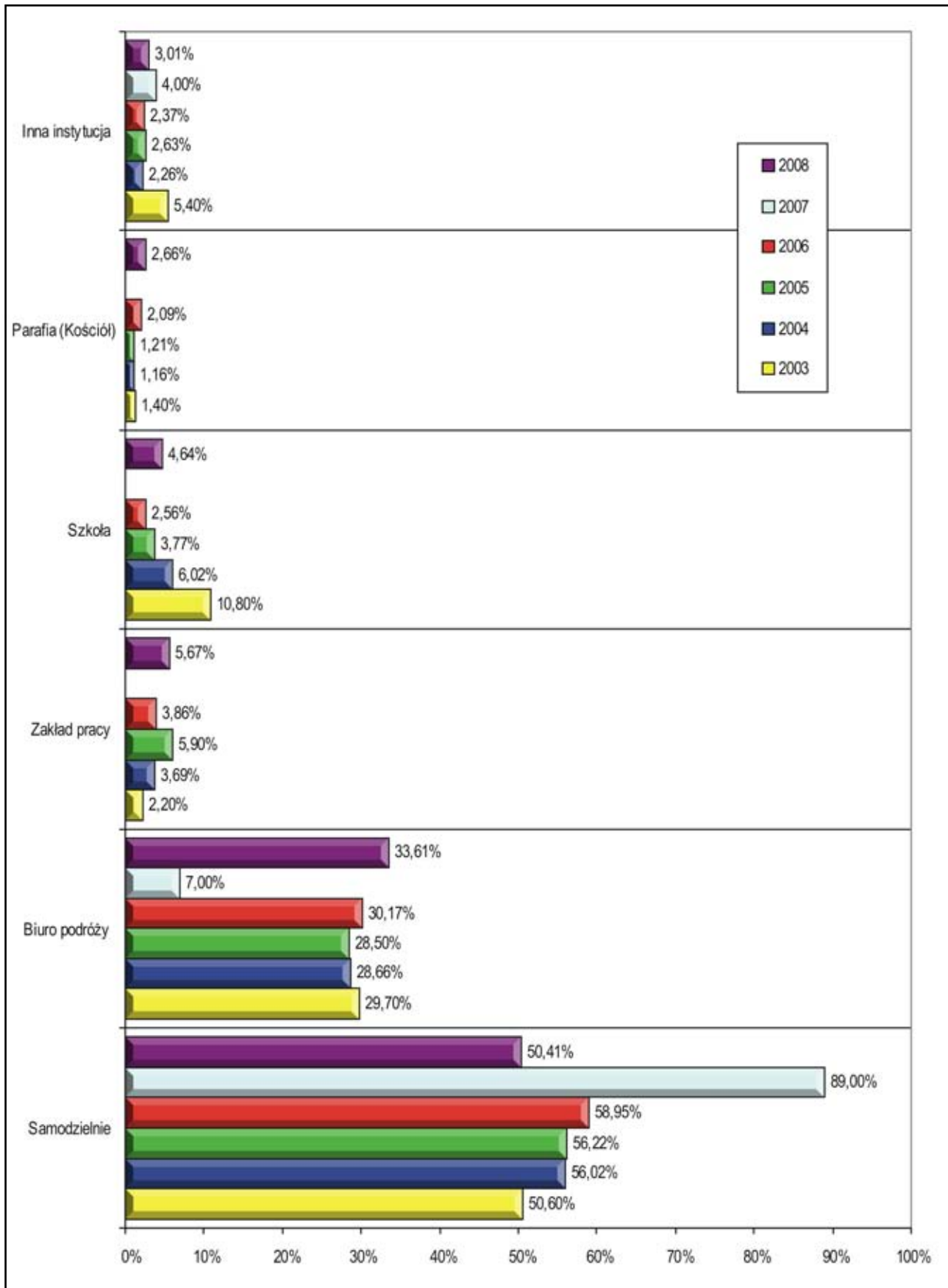
Źródło: Opracowanie własne

W odniesieniu do lat poprzednich, w grupie gości krajowych stopniowo zwiększa się znaczenie biur podróży, a zdecydowanie zmniejsza się odsetek przyjeżdżających z zakładem pracy i ze szkołą (zob. rys. 71). Wśród odwiedzających z zagranicy wzrasta natomiast rola biur podróży (zob. rys. 72).



Rys. 71. Organizator podróży gości krajowych do Krakowa w latach 2003–2008

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 72. Organizator podróży gości zagranicznych do Krakowa w latach 2003–2008

Źródło: Opracowanie własne

## 14. Źródło informacji o mieście wykorzystane przez odwiedzających Kraków

O Krakowie przyjeżdżający do miasta w 2008 roku (podobnie jak w latach ubiegłych – zob. tab. 49) dowiedzieli się przede wszystkim od rodziny i znajomych (45,20%) i ze szkoły (43,06%). Istotną rolę odegrała także telewizja (24,73%), jak również katalogi biur podróży (17,26%), internet (16,83%), przewodniki (15,65%) oraz foldery i ulotki (15,10%). Relatywnie wysoki udział posiadały ponadto prasa (11,41%) i radio (10,73%).

Tab. 49. Wykorzystane przez turystów odwiedzających Kraków w latach 2003–2008 źródło informacji o mieście (w %)

Źródło informacji	Krajowi					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Targi turystyczne	0,7	0,40	0,16	1,01		1,16
Prasa	4,5	5,70	11,70	15,92		9,96
Radio	3,7	3,49	10,94	15,82		12,11
Telewizja	4,8	17,99	19,76	19,41		18,81
Katalogi biur podróży	2,0	3,96	5,28	3,50	2	5,48
Przewodniki	17,2	18,52	19,05	7,82	14	8,90
Foldery/ulotki	4,0	4,77	3,48	2,76	7	13,38
Rodzina, znajomi	28,3	48,26	50,84	56,12	25	47,12
Strony internetowe	11,8	4,63	8,44	8,37	48	8,30
Polskie placówki dyplomatyczne	0,2	0,07	0,27	0,09		0,44
Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej	0,4	0,07	0,33	0,00		0,72
Szkoła	51,2	49,40	34,51	33,85		53,15
Brak wcześniejszej informacji	0	0,20	0,16	0,09	27	0,22
Inne źródło informacji	5,2	31,61	21,34	23,37	5	3,04
Źródło informacji	Zagraniczni					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Targi turystyczne	3,0	1,03	2,27	5,65		11,69
Prasa	4,0	5,75	10,87	13,21		13,19
Radio	1,0	4,17	10,09	8,19		9,04
Telewizja	6,0	11,97	22,10	23,84		32,02
Katalogi biur podróży	19,0	31,60	33,12	32,79	4	31,75
Przewodniki	32,0	30,03	33,19	34,04	29	23,93
Foldery/ulotki	7,0	11,83	9,67	9,77	7	17,20
Rodzina, znajomi	53,0	47,74	41,22	46,63	14	42,83
Strony internetowe	26,0	10,19	28,00	32,12	78	27,33
Polskie placówki dyplomatyczne	0	3,08	0,50	1,05		2,86
Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej	2,0	1,71	0,92	0,96		3,81
Szkoła	25,0	21,41	16,63	15,41		30,66
Brak wcześniejszej informacji	1,0	1,64	0,85	0,38	7	1,43
Inne źródło informacji	6,0	10,67	8,17	9,19	6	4,83

Tab. 49. cd. Wykorzystane przez turystów odwiedzających Kraków w latach 2003–2008 źródło informacji o mieście (w %)

Źródło informacji	Ogółem					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Targi turystyczne	1,0	0,80	1,08	4,06		5,89
Prasa	4,4	5,77	11,35	14,14		11,41
Radio	3,3	3,85	10,58	10,80		10,73
Telewizja	5,2	14,98	20,78	22,32		24,73
Katalogi biur podróży	4,2	17,60	17,35	22,76	2	17,26
Przewodniki	19,2	24,17	25,19	25,06	15	15,65
Foldery/ulotki	4,4	8,31	6,16	7,37	7	15,10
Rodzina, znajomi	31,6	47,90	46,67	49,87	24	45,20
Strony internetowe	13,7	7,40	16,93	23,99	51	16,83
Polskie placówki dyplomatyczne	0,2	1,61	0,37	0,72		1,52
Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej	0,6	0,90	0,58	0,63		2,10
Szkoła	47,8	35,43	26,75	21,73		43,06
Brak wcześniejszej informacji	0,1	0,97	0,46	0,28	25	0,76
Inne źródło informacji	5,3	21,22	15,63	14,04	5	3,84

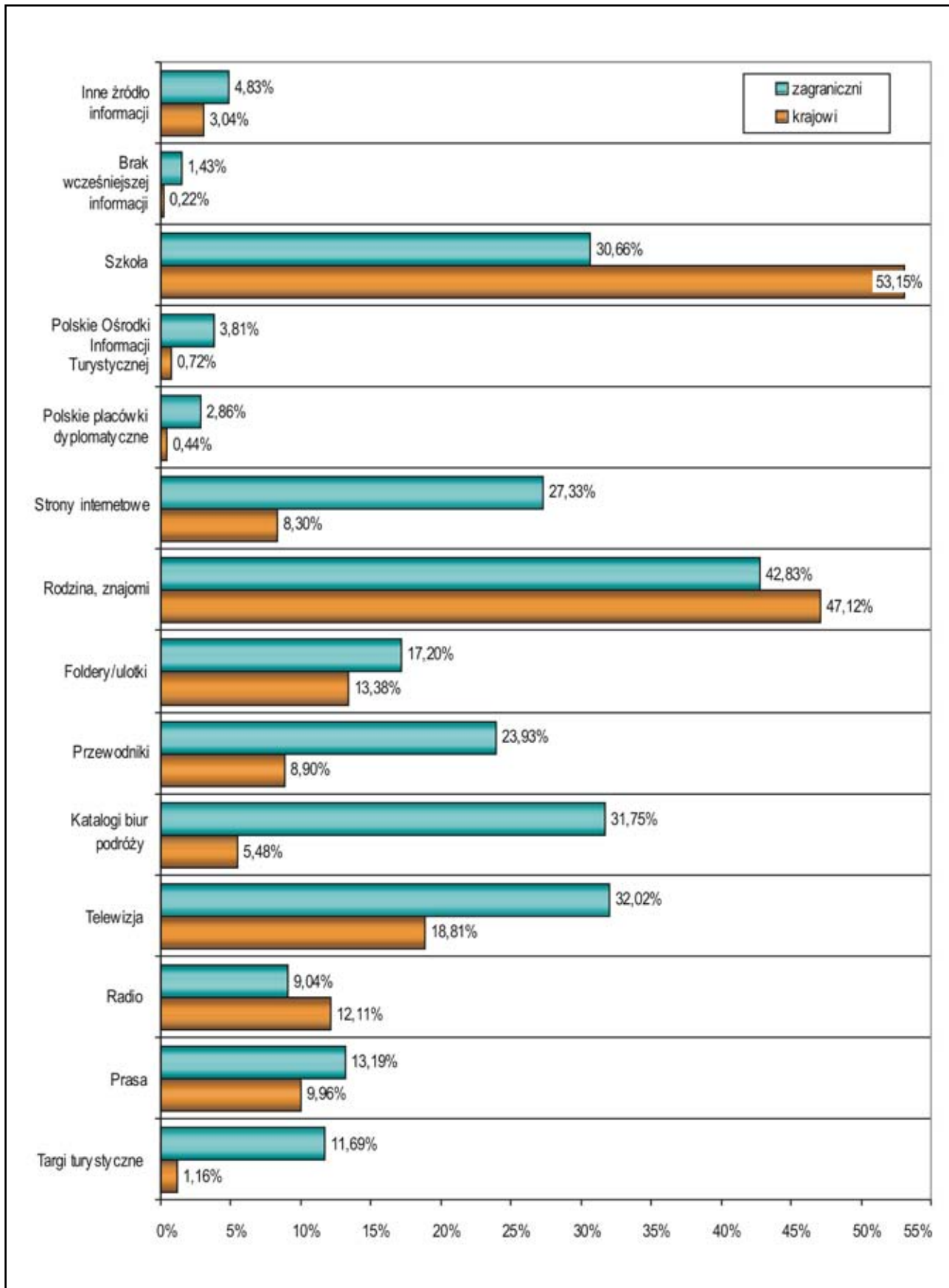
Źródło: Opracowanie własne

Jeśli chodzi o gości krajowych, to korzystali oni głównie z informacji ze szkoły (53,15%) oraz od rodziny i znajomych (47,12%). Około 10% udział miały tradycyjne media: telewizja, radio i prasa (odpowiednio 18,81%, 12,11% i 9,96%) oraz foldery i ulotki (13,38%). Za istotne można ponadto uznać przewodniki (8,90%) i internet (8,30%).

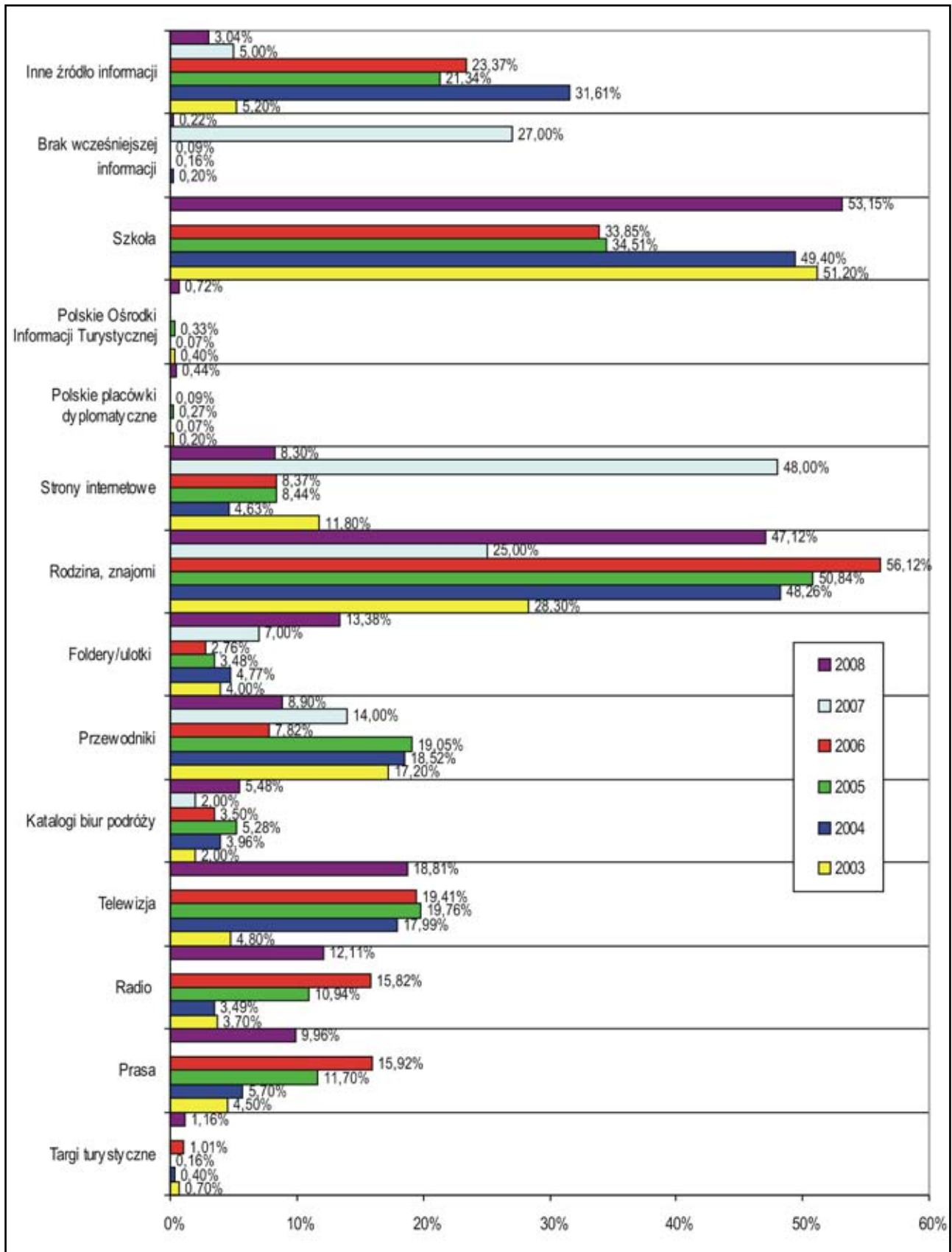
Cudzoziemcy natomiast czerpali informacje przede wszystkim od rodziny i znajomych (42,83%), ale także z telewizji (32,02%), katalogów biur podróży (31,75%) i ze szkoły (30,66%). Relatywnie duże znaczenie posiadał ponadto internet (27,33%), przewodniki (23,93%), foldery i ulotki (17,20%), prasa (13,19%) oraz – po raz pierwszy z tak dużym udziałem (11,69%) – targi turystyczne (zob. rys. 73).

Wśród Polaków, w odniesieniu do lat ubiegłych, coraz bardziej istotną rolę odgrywają foldery i ulotki oraz szkoła, a zmniejsza się udział prasy, rodziny i znajomych, przewodników oraz tzw. innych źródeł informacji o Krakowie („trudno nie wiedzieć”, „pracowałem, uczyłem, studiowałem tu”, „mam tu rodzinę” itp.). Odsetek korzystających z telewizji i internetu utrzymuje się natomiast na zbliżonym poziomie (zob. rys. 74).

Z kolei w grupie obcokrajowców wzrasta procent gości korzystających z telewizji, folderów i ulotek oraz z wiedzy zdobytej w szkole. Po raz pierwszy od wielu lat relatywnie często wskazywane były też targi turystyczne oraz polskie placówki dyplomatyczne i Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej. Na zbliżonym poziomie utrzymuje się odsetek pozyskujących informacje z prasy i radia, a znaczenie przewodników i internetu ulega stopniowemu ograniczeniu. Zdecydowanie mniejszy udział posiadają ponadto tzw. inne źródła (zob. rys. 75).

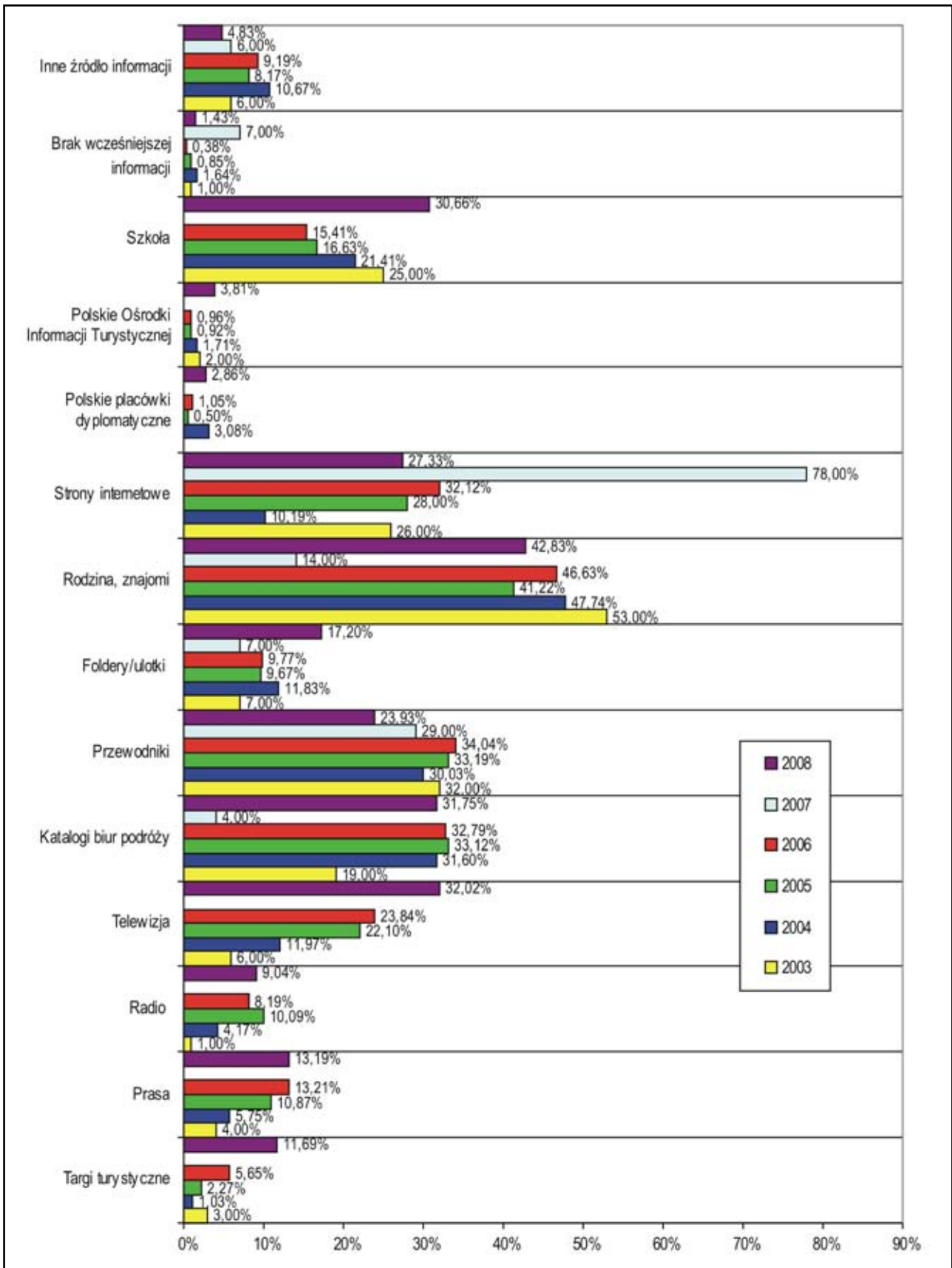


Rys. 73. Wykorzystane przez turystów odwiedzających Kraków w roku 2008 źródło informacji o mieście  
Źródło: Opracowanie własne



Rys. 74. Wykorzystane przez turystów krajowych odwiedzających Kraków w latach 2003–2008 źródło informacji o mieście

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 75. Wykorzystane przez turystów zagranicznych odwiedzających Kraków w latach 2003–2008 źródło informacji o mieście

Źródło: Opracowanie własne



## 15. Częstotliwość wizyt w Krakowie osób odwiedzających

Najlichnieszą grupą wśród odwiedzających Kraków w 2008 r. byli turyści, którzy przyjechali tutaj po raz pierwszy – 34,84% (tab. 50). Niewiele mniej było deklarujących już kilka wizyt w mieście (31,70%) oraz przybywających po raz drugi (21,33%). Wyraźnie mniejszy był natomiast odsetek przyjeżdżających do grodu Kraka często (11,35%).

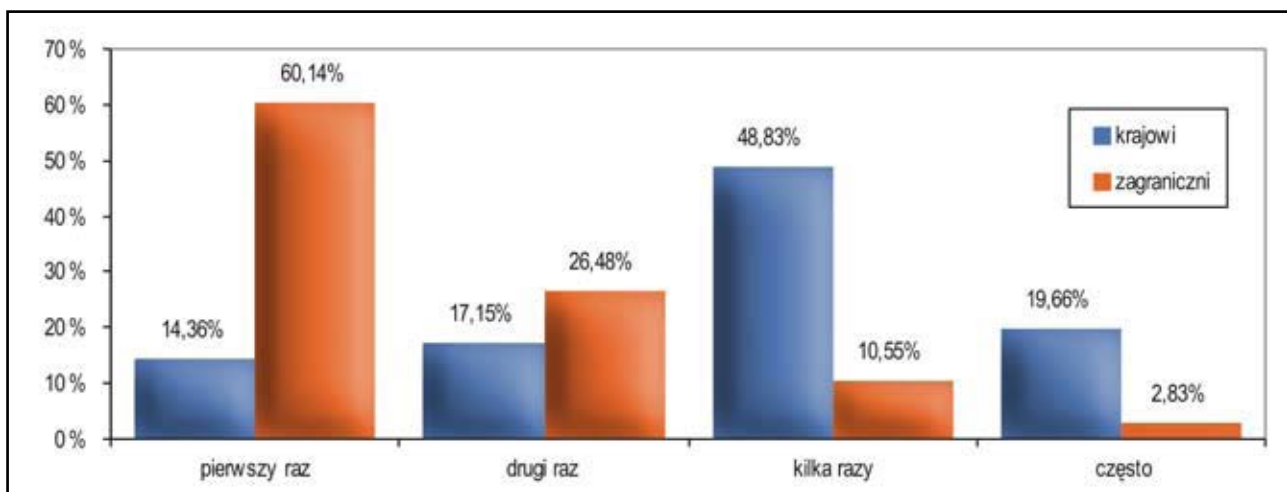
Prawie połowa gości z Polski (48,83%) była już w Krakowie kilka razy (zob. rys. 76), ale też wielu przybywa tutaj często (19,66%). Z kolei wśród odwiedzających zagranicznych przeważali turyści, którzy w 2008 roku przyjechali do miasta po raz pierwszy (60,14%), aczkolwiek daje się zaobserwować tendencja do spadku udziału tego rodzaju wizyt. Znaczącą grupę tworzyli też przybysze, którzy byli już kiedyś w mieście (26,48%), a ponad połowę mniej osób gościło tutaj kilka razy (10,55%).

Niepokojącym zjawiskiem wydaje się być zmniejszający się odsetek przyjeżdżających do Krakowa często – tak turystów krajowych, jak i zagranicznych.

Tab. 50. Częstość wizyt osób odwiedzających Kraków w latach 2003–2008

Częstość wizyt	Krajowi					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Pierwszy raz	9,0	13,36	15,41	6,05	21	14,36
Drugi raz	20,0	15,44	19,32	14,57	24	17,15
Kilka razy	48,0	39,73	42,19	51,79	40	48,83
Często	13,0	28,86	21,34	27,59	14	19,66
Częstość wizyt	Zagraniczni					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Pierwszy raz	67,0	69,56	65,46	53,88	65	60,14
Drugi raz	15,0	12,93	18,05	25,76	22	26,48
Kilka razy	12,0	12,24	11,58	17,25	10	10,55
Często	5,0	3,76	3,77	3,11	3	2,83
Częstość wizyt	Ogółem					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Pierwszy raz	16,7	41,40	37,11	37,79	26	34,84
Drugi raz	19,3	14,12	18,77	21,99	24	21,33
Kilka razy	43,3	26,05	28,91	28,87	37	31,70
Często	20,7	16,36	13,71	11,35	13	12,13

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 76. Częstość wizyt osób odwiedzających Kraków w roku 2008

Źródło: Opracowanie własne

## 16. Usługi turystyczne Krakowa w opinii odwiedzających miasto

Odwiedzający Kraków w 2008 roku, tak jak w latach poprzednich, w których prowadzone były badania MOT, oceniali pobyt i usługi w mieście, korzystając z pięciostopniowej skali: bardzo dobrze, dobrze, przeciętnie, źle, bardzo źle. W 2008 roku ponownie, jak we wszystkich badaniach prowadzonych w latach 2004–2006, odwiedzający zagraniczni i krajowi najwyżej ocenili atmosferę miasta. Za ten unikatowy walor Krakowa ocenę bardzo dobrą lub dobrą przyznało 96% gości zagranicznych i 93% gości krajowych. W raporcie MOT z 2006 roku odnotowano identyczne wartości (96% i 93%), ale zwrócono uwagę, że o ile w latach 2003–2005 zdecydowanie dominowały oceny bardzo dobre w stosunku do dobrych, to w 2006 roku rozkład ten był bardziej wyrównany. Oznaczać to mogło, że wypromowana marka miasta wpływała na pozytywne wyobrażenia i szczególne oczekiwania turystów, a zakres świadczonych usług, ich jakość czy wreszcie odczuwany pewien dyskomfort spowodowany masową turystyką zadecydował o obniżeniu tych najwyższych ocen na korzyść dobrych. W 2008 roku rozkład ocen jest bardziej zbliżony do wyników z 2004–2005 niż do 2006 roku, kiedy przeważały oceny bardzo dobre. W dalszym ciągu zdecydowanie pozytywnie, z przewagą ocen bardzo dobrych nad dobrymi, oceniana jest przez odwiedzających gościnność mieszkańców Krakowa. Powtarza się także sytuacja, że częściej, oceniając gościnność i życzliwość mieszkańców, ocenę bardzo dobrą wystawiali odwiedzający zagraniczni niż krajowi. Generalnie goście przyjeżdżający do miasta bardzo wysoko oceniają specyficzną ofertę Krakowa, na którą składają się atrakcje, świadczone usługi, gościnność i życzliwość mieszkańców, łącznie tworzące charakterystyczną atmosferę tego miejsca.

W tej pozytywnie odbieranej atmosferze miasta bardzo ważne miejsce zajmuje szeroko rozumiana rozrywka. Jest to szczególnie sfera usług w Krakowie, z której korzystają i oceniają bardzo wysoko zarówno odwiedzający zagraniczni, jak i krajowi. Wszystkie dotychczasowe badania wykazują, że atutem turystycznym Krakowa są lokale gastronomiczne, chętnie odwiedzane i bardzo dobrze oceniane przez turystów zagranicznych i krajowych (bardzo dobrze lub dobrze ocenia łącznie 83% gości zagranicznych i 82% gości krajowych). Zważywszy na preferowane sposoby spędzania wolnego czasu, w których obok spacerów po mieście dominują pobyty w lokalach gastronomicznych, ocena ta jest dla Krakowa bardzo istotna. Na podkreślenie zasługuje fakt, że pomimo dużego ubytku kadr w branży gastronomicznej – zwłaszcza młodych pracowników, spowodowanego emigracją zarobkową oraz znacznego wzrostu cen, praktycznie nie odnotowano negatywnych ocen usług gastronomicznych, a nawet, jak możemy zaobserwować, wzrósł odsetek ocen bardzo dobrych.

W 2008 roku również oferta krakowskich dyskotek, pubów, klubów została oceniona bardzo dobrze, znacznie lepiej niż w roku 2006, w którym odnotowano stosunkowo dużo ocen przeciętnych (31%).

Imprezy kulturalne w Krakowie w roku 2008 były bardzo dobrze lub dobrze oceniane, zarówno

przez gości zagranicznych (łącznie 58%), jak i krajowych (łącznie 45%). Liczba ocen bardzo dobrych w obu badanych grupach jest na podobnym poziomie (odpowiednio: 26% i 25%) i poziom ten jest zdecydowanie wyższy niż w latach 2003–2005. Można przyjąć, że nowe kierunki promocji miasta związane z podnoszeniem jakości imprez kulturalnych zostały przez odwiedzających Kraków pozytywnie ocenione.

W porównaniu do wyników badań z lat poprzednich, informacja turystyczna i oznakowania turystyczne w 2008 roku zostały nieznacznie lepiej ocenione, zarówno przez gości zagranicznych, jak i krajowych. W ocenie dotychczas stosunkowo pozytywnie postrzeganej informacji turystycznej, ostatnie badania wykazały wzrost odsetek opinii bardzo dobrych, a spadek przeciętnych. Podobne pozytywne zmiany można odnotować w ocenie oznakowania turystycznego dokonanej przez gości zagranicznych. Opinia o oznakowaniu turystycznym wśród gości krajowych od sześciu lat nie ulega zasadniczym zmianom.

Ocena dostępności komunikacyjnej Krakowa od 2003 roku także nie ulega zmianom. Goście zagraniczni i krajowi mają podobne obserwacje i wystawiają podobne oceny (zagraniczni – dobre 36% i przeciętne 16%, krajowi odpowiednio: 32% i 21%). Wzrósł natomiast odsetek (o 2–3 punkty procentowe) ocen złych i bardzo złych w obu badanych grupach. Jedynie wśród gości zagranicznych wzrosła liczba wystawionych ocen bardzo dobrych, co możemy tłumaczyć raczej pozytywną oceną połączeń lotniczych, z których częściej korzystają turyści zagraniczni niż turyści krajowi. Również rozbudowa autostrady A4 od zachodniej granicy państwa może wpływać na lepszą ocenę dostępności komunikacyjnej miasta.

Podobnie jak opinia o dostępności komunikacyjnej, zmianom nie ulega ocena transportu lokalnego. Podobny rozkład wartości procentowych odnotować można zarówno w ocenach wystawianych przez gości zagranicznych, jaki i krajowych. W obu grupach badanych oceny dobre (27%–26%) przewyższa lub równoważy suma ocen przeciętnych, złych i bardzo złych. Dostępność komunikacyjna i transport lokalny otrzymały w 2008 roku najwyższy odsetek ocen złych czy bardzo złych i tylko czystość ulic w mieście budziła więcej zastrzeżeń.

Baza noclegowa w Krakowie, standardowo już, nie budzi zastrzeżeń. Turyści zagraniczni oceniali usługi noclegowe dobrze (44%), bardzo dobrze (29%) i przeciętnie (13%) i były to oceny podobne jak w latach 2004 i 2005. Podobnie w 2008 roku jak w latach poprzednich, wyłączając rok 2006, turyści krajowi oceniali bazę noclegową gorzej niż turyści zagraniczni. Różnice w ocenie bazy noclegowej przez turystów zagranicznych i krajowych mogą wynikać z faktu, iż turyści zagraniczni korzystają częściej z obiektów hotelowych wyższej kategorii niż turyści krajowi, a więc mają do czynienia z wyższym standardem usług noclegowych.

Zmiany możemy natomiast odnotować w ocenie usług przewodnickich. Zdecydowanie wzrosła liczba ocen bardzo dobrych, i to zarówno wystawianych przez turystów zagranicznych, jak krajowych. Pozostałe wartości są na poziomie wyników z lat 2003–2005.

W 2008 roku najwięcej zastrzeżeń budzi czystość Krakowa. Goście zagraniczni i krajowi zgodnie, biorąc wszystkie oceniane elementy oferty turystycznej, najwięcej ocen negatywnych (bardzo źle – odpowiednio: 14% i 12%) wystawili miastu za czystość ulic. Zmniejszyła się liczba ocen po-

zytywnych nawet wśród gości zagranicznych, którzy zazwyczaj lepiej oceniają czystość miasta niż goście krajowi.

Toalety publiczne podobnie oceniają turyści obu badanych grup i określają te usługi jako przeciętne i dobre, przy zbliżonym zakresie ocen złych (zagraniczni 19%, krajowi 15%). W 2008 roku możemy zaobserwować kilkupunktowy wzrost ocen złych i największą od 2003 roku liczbę wskazań ocen bardzo złych.

Jakość obsługi, jak w poprzednich latach, została wysoko oceniona (oceny dobre i bardzo dobre odpowiednio wystawiło 60% odwiedzających zagranicznych i 46% krajowych), ale przy wzrastającej liczbie dobrych ocen należy odnotować również wzrost ocen negatywnych. Podobnie jak w przypadku czystości ulic i toalet, problemy z jakością usług zaczynają zauważać dotychczas pozytywnie nastawieni goście zagraniczni.

Bardzo dobrze oceniana jest natomiast sieć punktów handlowo-usługowych akceptujących płatności przy użyciu karty płatniczej oraz nie stanowi żadnych problemów dostęp do bankomatów, którymi to, zdaniem odwiedzających zagranicznych i krajowych, miasto jest odpowiednio nasycone.

Również pozytywnie został oceniony dostęp do internetu i możemy w 2008 roku odnotować w ocenie tej usługi bardzo duży progres. Oznacza to, że zainteresowani dostępem do internetu nie mają problemów z jego uzyskaniem, a bardzo często jest to dostęp bezpłatny.

W zakresie oceny bezpieczeństwa, Kraków w 2008 roku, podobnie jak w latach poprzednich, jest odbierany jako miasto bezpieczne. Taką opinię wyrażają goście zagraniczni i krajowi. Należy jednak odnotować minimalny wzrost ocen negatywnych.

Generalnie w 2008 roku ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta nie uległa zasadniczym zmianom.

Tab. 51 A. Ocena odwiedzających Kraków gości zagranicznych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w latach 2003–2006, 2007\* i 2008 (w %)

OFERTA	Ocena					
	Rok	Bardzo do- brze %	Dobrze %	Może być %	Źle %	Bardzo źle %
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	2008	35,08	31,48	5,44	0,82	0,14
	2007	39,0	58,0	3,0	0,0	0,0
	2006	20,6	51,7	27,0	0,0	0,4
	2005	20,7	31,0	8,6	3,8	0,1
	2004	21,5	31,6	8,5	0,7	0,1
	2003	18,0	43,0	11,0	3,0	0,0
Gościnność	2008	43,44	37,19	5,64	0,61	0,00
	2007	42,0	57,0	1,0	0,0	0,0
	2006	26,0	60,0	11,3	0,4	0,0
	2005	40,3	51,1	3,2	0,8	0,2
	2004	43,9	42,8	5,6	0,6	0,4
	2003	27,0	48,0	12,0	3,0	0,0
Jakość obsługi turystycznej	2008	20,46	39,90	10,33	5,51	0,07
	2007	37,0	61,0	2,0	0,0	0,0
	2006	6,5	65,0	24,0	0,6	0,0
	2005	15,2	55,9	11,7	2,0	0,2
	2004	21,6	42,1	12,5	1,8	0,5
	2003	14,0	50,0	17,0	3,0	0,0

Tab. 51 A. cd. Ocena odwiedzających Kraków gości zagranicznych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w latach 2003–2006, 2007\* i 2008 (w %)

OFERTA	Ocena					
	Rok	Bardzo do- brze %	Dobrze %	Może być %	Źle %	Bardzo źle %
Toalety publiczne	2008	6,12	22,30	23,39	19,51	8,50
	2007	22,0	51,0	1,0	20,0	6,0
	2006	3,4	31,6	47,0	16,0	1,6
	2005	4,2	30,2	24,0	12,6	4,7
	2004	3,5	13,9	26,5	13,5	6,1
	2003	2,0	21,0	22,00	17,0	8,0
Imprezy kulturalne	2008	26,24	31,68	6,22	1,46	0,03
	2007	35,0	60,0	3,0	2,0	0,0
	2006	25,0	55,3	19,0	0,4	0,0
	2005	15,2	27,4	14,0	2,1	0,2
	2004	12,6	21,5	12,4	0,8	0,1
	2003	11,0	27,0	13,0	2,0	0,0
Bezpieczeństwo	2008	13,53	46,84	19,92	6,87	2,38
	2007	34,0	60,0	1,0	4,0	0,0
	2006	0,7	47,5	39,0	11,3	1,3
	2005	10,9	55,	16,9	4,8	0,6
	2004	10,9	40,7	20,1	6,1	1,1
	2003	6,0	36,0	28,0	7,0	1,0
Czystość na ulicach	2008	7,95	26,51	21,75	20,12	14,41
	2007	39,0	59,0	1,0	1,0	0,0
	2006	0,9	26,5	41,2	26,6	4,6
	2005	11,1	44,1	21,3	12,4	1,0
	2004	14,1	34,8	24,4	10,1	2,9
	2003	9,0	31,0	28,0	17,0	7,0
Dostępność bankomatów	2008	23,18	45,07	13,12	1,90	0,14
	2007	48,0	47,0	4,0	1,0	0,0
	2006	2,7	31,9	61,0	4,0	0,3
	2005	14,7	30,8	16,4	7,5	0,9
	2004	16,3	27,3	21,9	1,1	0,5
	2003	8,0	41,0	20,0	3,0	0,0
Gastronomia	2008	39,77	43,44	5,57	1,84	0,00
	2007	50,0	49,0	0,0	1,0	0,0
	2006	20,2	67,4	11,5	0,6	0,0
	2005	47,6	42,0	4,0	0,4	0,0
	2004	45,0	40,5	3,9	0,7	0,6
	2003	31,0	46,0	12,0	3,0	0,0
Baza noclegowa	2008	29,30	43,85	13,94	1,29	0,20
	2007	49,0	49,0	1,0	0,0	0,0
	2006	8,6	60,4	28,7	2,0	0,0
	2005	31,5	46,6	7,6	2,1	0,1
	2004	26,9	48,8	7,2	1,5	0,6
	2003	19,0	38,0	19,0	3,0	0,0
Informacja turystyczna	2008	15,23	44,53	13,87	5,64	0,14
	2007	42,0	55,0	2,0	1,0	0,0
	2006	4,0	37,4	57,4	0,9	0,0
	2005	10,7	43,8	15,1	5,3	0,3
	2004	13,0	32,4	18,4	3,7	0,7
	2003	7,0	37,0	24,0	3,0	2,0
Życzliwość mieszkańców	2008	48,06	36,51	5,37	0,82	0,00
	2007	47,0	51,0	2,0	0,0	0,0
	2006	29,7	61,4	8,0	0,6	0,0
	2005	34,1	45,3	4,5	1,8	0,3
	2004	36,3	40,0	7,2	1,9	0,7
	2003	28,0	44,0	13,0	5,0	2,0

Tab. 51 A. cd. Ocena odwiedzających Kraków gości zagranicznych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w latach 2003–2006, 2007\* i 2008 (w %)

OFERTA	Ocena		Bardzo dobrze %	Dobrze %	Może być %	Źle %	Bardzo źle %
	Rok						
Oznakowanie turystyczne	2008		18,69	38,55	17,40	2,65	0,20
	2007		39,0	57,0	3,0	1,0	0,0
	2006		5,4	36,6	54,7	2,2	0,8
	2005		17,3	46,6	15,1	3,4	1,1
	2004		13,6	41,1	15,4	3,9	1,2
	2003		6,0	34,0	26,0	6,0	3,0
Atmosfera miejscowości	2008		66,83	29,03	1,22	0,27	0,00
	2007		58,0	41,0	0,0	1,0	0,0
	2006		55,1	41,0	3,6	0,0	0,0
	2005		68,2	25,8	1,9	0,1	0,1
	2004		64,3	24,3	1,2	0,2	0,1
	2003		56,0	28,0	6,0	1,0	0,0
Usługi przewodnickie	2008		18,63	33,65	13,39	0,95	0,07
	2007		34,0	58,0	4,0	4,0	0,0
	2006		2,2	34,2	60,3	3,0	0,0
	2005		12,4	37,2	10,1	0,7	0,00
	2004		10,8	30,4	14,2	0,5	0,2
	2003		9,0	26,0	14,0	2,0	1,0
Dojazd do miejscowości	2008		14,96	35,76	15,70	15,70	3,20
	2007		33,0	54,0	1,0	11,0	1,0
	2006		2,4	33,0	50,4	12,5	1,5
	2005		8,1	46,7	15,6	12,3	1,1
	2004		8,0	35,6	19,8	7,2	1,2
	2003		8,0	33,0	15,0	5,0	6,0
Transport lokalny	2008		6,39	26,65	20,53	11,69	6,87
	2007		32,0	59,0	7,0	2,0	0,0
	2006		1,3	19,3	56,7	20,8	1,6
	2005		5,8	27,7	19,9	9,8	0,8
	2004		4,3	14,9	22,2	5,3	1,4
	2003		7,0	20,0	18,0	6,0	5,0
Możliwość płatności kartą kredytową	2008		23,25	37,93	14,21	1,50	0,20
	2007		bd	bd	bd	bd	bd
	2006		2,7	17,7	74,7	4,6	0,0
	2005		7,9	25,1	17,2	4,7	2,8
	2004		bd	bd	bd	bd	bd
	2003		bd	bd	bd	bd	bd
Dostępność do internetu	2008		22,64	34,06	13,26	1,77	0,34
	2007		bd	bd	bd	bd	bd
	2006		4,4	16,7	70,5	8,1	0,0
	2005		8,5	28,1	14,4	4,2	0,8
	2004		bd	bd	bd	bd	bd
	2003		bd	bd	bd	bd	bd

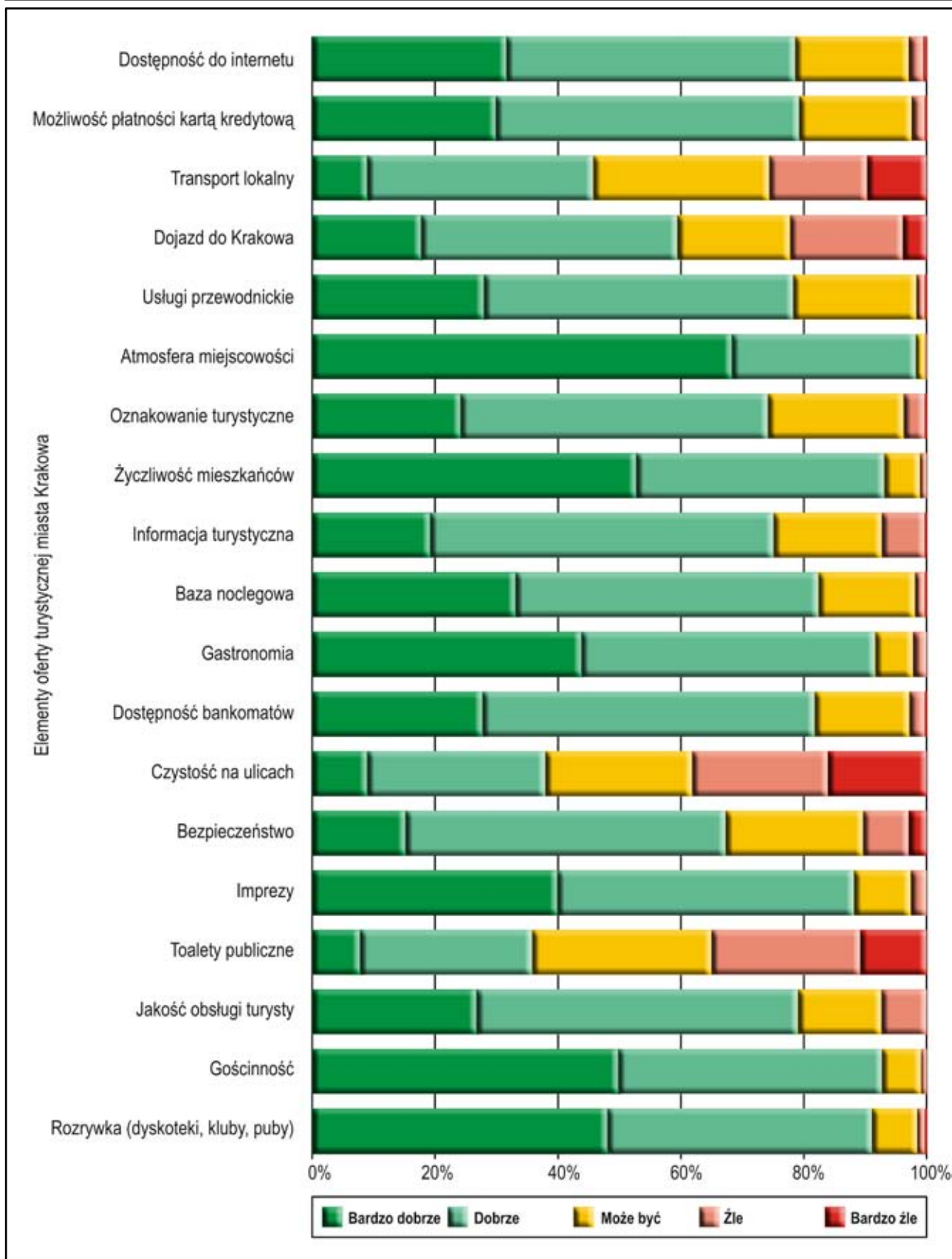
\* IPSOS „Ruch turystyczny w Krakowie w 2007 r. - raport z badań 2007 r.”. Dane z 2007 r. zamieszczono w tabeli dla zobrazowania wyników, ale nie uwzględniano w analizach ze względu na brak możliwości porównawczych.

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 51 B. Ocena odwiedzających Kraków gości zagranicznych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w 2008 roku (w %)

OFERTA / OCENA	Bardzo dobrze %	Dobrze %	Może być %	Źle %	Bardzo źle %
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	35,08	31,48	5,44	0,82	0,14
Gościnność	43,44	37,19	5,64	0,61	0,00
Jakość obsługi turystycznej	20,46	39,90	10,33	5,51	0,07
Toalety publiczne	6,12	22,30	23,39	19,51	8,50
Imprezy kulturalne	26,24	31,68	6,22	1,46	0,03
Bezpieczeństwo	13,53	46,84	19,92	6,87	2,38
Czystość na ulicach	7,95	26,51	21,75	20,12	14,41
Dostępność bankomatów	23,18	45,07	13,12	1,90	0,14
Gastronomia	39,77	43,44	5,57	1,84	0,00
Baza noclegowa	29,30	43,85	13,94	1,29	0,20
Informacja turystyczna	15,23	44,53	13,87	5,64	0,14
Źyczliwość mieszkańców	48,06	36,51	5,37	0,82	0,00
Oznakowanie turystyczne	18,69	38,55	17,40	2,65	0,20
Atmosfera miejscowości	66,83	29,03	1,22	0,27	0,00
Usługi przewodnickie	18,63	33,65	13,39	0,95	0,07
Dojazd do miejscowości	14,96	35,76	15,70	15,70	3,20
Transport lokalny	6,39	26,65	20,53	11,69	6,87
Możliwość płatności kartą kredytową	23,25	37,93	14,21	1,50	0,20
Dostępność do internetu	22,64	34,06	13,26	1,77	0,34

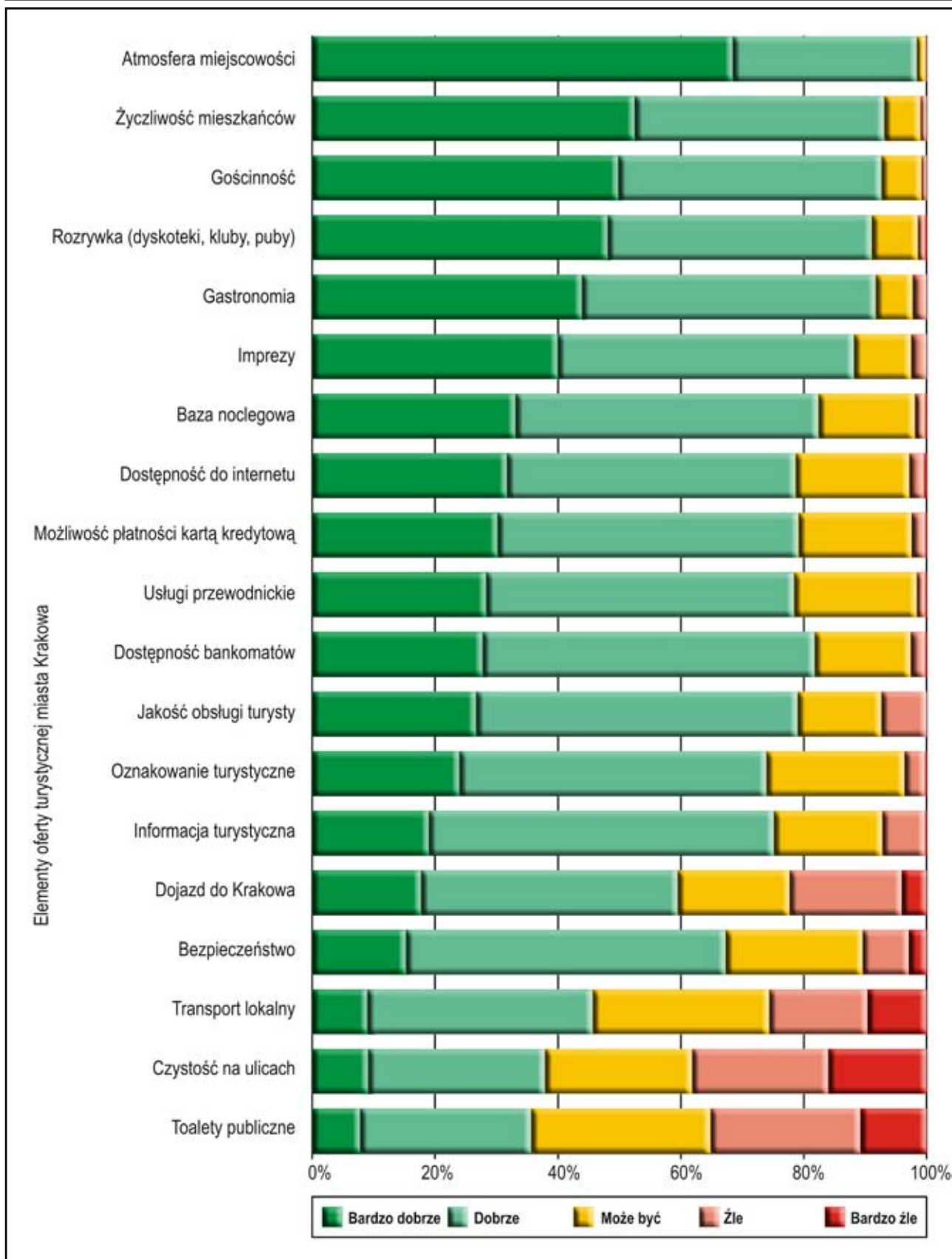
Źródło: Opracowanie własne



Rys. 77 A. Ocena odwiedzających Kraków gości zagranicznych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w 2008 roku

Źródło: Opracowanie własne





Rys. 77 B. Ocena odwiedzających Kraków gości zagranicznych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w 2008 roku

Tab. 52 A. Ocena odwiedzających Kraków gości krajowych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w latach 2003–2006, 2007\* i 2008 (w %)

OFERTA	Ocena					
	Rok	Bardzo dobrze %	Dobrze %	Może być %	Źle %	Bardzo źle %
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	2008	29,98	21,57	3,32	0,66	0,06
	2007	37,0	46,0	14,0	3,0	0,0
	2006	26,5	41,1	31,3	0,0	0,5
	2005	27,7	26,3	10,9	2,1	1,5
	2004	26,4	31,1	6,5	0,7	0,3
	2003	20,0	38,0	3,0	1,0	0,0
Gościnność	2008	37,39	31,75	4,42	0,83	0,06
	2007	36,0	53,0	7,0	4,0	1,0
	2006	30,8	57,3	10,8	0,5	0,0
	2005	33,9	53,8	5,1	2,3	1,0
	2004	29,4	52,1	8,9	0,9	0,3
	2003	22,0	63,0	3,0	1,0	0,0
Jakość obsługi turystycznej	2008	14,99	31,19	7,13	3,48	0,11
	2007	30,0	53,0	9,0	7,0	1,0
	2006	8,4	66,4	24,0	0,5	0,0
	2005	9,3	55,3	10,4	1,5	1,2
	2004	11,0	41,7	16,8	2,5	0,7
	2003	15,0	55,0	9,0	1,0	1,0
Toalety publiczne	2008	5,25	20,96	27,82	15,82	9,24
	2007	20,0	49,0	7,0	19,0	5,0
	2006	6,7	36,6	40,6	13,6	2,0
	2005	3,5	33,0	26,6	14,4	3,9
	2004	4,1	16,0	31,3	14,8	5,6
	2003	2,0	15,0	29,0	12,0	5,0
Imprezy kulturalne	2008	24,70	20,14	2,71	0,67	0,17
	2007	35,0	51,0	9,0	4,0	1,0
	2006	25,2	51,3	22,5	0,5	0,0
	2005	18,5	31,9	13,4	1,7	0,6
	2004	14,3	29,8	12,2	2,0	0,3
	2003	9,0	22,0	5,0	1,0	0,0
Bezpieczeństwo	2008	13,55	42,81	17,20	5,75	2,99
	2007	26,0	56,0	7,0	9,0	2,0
	2006	2,0	40,6	44,8	11,0	1,0
	2005	6,6	44,3	26,0	11,3	1,2
	2004	6,7	27,3	32,1	15,2	2,7
	2003	14,0	46,0	21,0	5,0	1,0
Czystość na ulicach	2008	8,46	28,98	20,91	14,27	12,78
	2007	24,0	59,0	4,0	12,0	1,0
	2006	1,7	27,0	43,1	24,5	3,1
	2005	6,5	47,2	19,9	15,3	1,8
	2004	7,4	24,5	41,4	13,1	2,1
	2003	16,0	45,0	24,0	5,0	2,0
Dostępność bankomatów	2008	21,02	39,38	12,11	0,94	0,44
	2007	37,0	52,0	6,0	5,0	0,0
	2006	3,5	36,0	56,2	2,8	0,9
	2005	10,7	44,5	11,8	4,5	1,2
	2004	15,4	46,3	11,6	2,4	0,5
	2003	14,0	50,0	12,0	2,0	1,0
Gastronomia	2008	31,69	50,17	4,81	0,72	0,11
	2007	46,0	47,0	3,0	3,0	0,0
	2006	21,9	61,8	13,6	2,2	0,0
	2005	33,0	45,2	9,2	1,5	0,9
	2004	28,1	55,8	5,8	0,8	0,1
	2003	33,0	48,0	6,0	1,0	0,0

Tab. 52 A. cd. Ocena odwiedzających Kraków gości krajowych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w latach 2003–2006, 2007\* i 2008 (w %)

OFERTA	Ocena					
	Rok	Bardzo dobrze %	Dobrze %	Może być %	Źle %	Bardzo źle %
Baza noclegowa	2008	15,93	28,65	11,45	1,16	0,06
	2007	33,0	47,0	12,0	6,0	1,0
	2006	11,1	55,3	30,3	2,7	0,0
	2005	21,1	38,2	9,1	2,7	0,6
	2004	16,9	45,6	13,3	1,9	0,7
	2003	8,0	26,0	11,0	2,0	0,0
Informacja turystyczna	2008	10,79	31,69	8,63	3,43	0,06
	2007	29,0	53,0	9,0	7,0	2,0
	2006	4,3	41,0	54,3	1,3	0,0
	2005	6,5	44,0	16,1	3,6	1,0
	2004	7,0	26,8	22,6	4,2	0,7
	2003	4,0	51,0	14,0	3,0	1,0
Życzliwość mieszkańców	2008	39,49	33,85	5,48	1,33	0,11
	2007	40,0	51,0	5,0	4,0	0,0
	2006	27,3	63,1	7,2	1,9	0,0
	2005	27,0	46,9	8,2	5,0	0,6
	2004	22,2	43,0	17,1	1,8	0,9
	2003	22,0	61,0	8,0	1,0	0,0
Oznakowanie turystyczne	2008	13,99	35,95	12,28	1,55	0,22
	2007	28,0	53,0	6,0	10,0	2,0
	2006	4,8	42,5	50,9	1,0	0,2
	2005	17,7	47,5	14,9	3,5	1,1
	2004	14,8	40,0	14,5	5,1	0,9
	2003	21,0	52,0	18,0	2,0	2,0
Atmosfera miejscowości	2008	64,16	28,65	1,77	0,11	0,06
	2007	56,0	38,0	2,0	3,0	0,0
	2006	52,5	40,6	6,3	0,0	0,0
	2005	72,2	21,0	1,9	0,5	0,6
	2004	65,5	25,2	2,3	0,5	0,1
	2003	73,0	18,0	1,0	0,0	0,0
Usługi przewodnickie	2008	11,06	16,26	6,69	0,77	0,22
	2007	22,0	48,0	18,0	10,0	2,0
	2006	3,0	33,7	61,6	1,3	0,0
	2005	5,8	32,1	14,8	0,8	0,7
	2004	3,9	22,3	12,3	0,8	0,2
	2003	3,0	14,0	4,0	0,0	0,0
Dojazd do miejscowości	2008	12,50	32,36	21,07	13,77	5,92
	2007	27,0	55,0	2,0	13,0	3,0
	2006	3,5	34,3	44,3	15,0	2,3
	2005	11,6	53,7	12,7	10,2	1,2
	2004	12,0	41,9	21,2	12,6	1,0
	2003	14,0	57,0	9,0	2,0	1,0
Transport lokalny	2008	7,74	25,94	12,06	7,74	5,37
	2007	27,0	54,0	13,0	5,0	1,0
	2006	0,9	24,8	53,0	17,1	3,6
	2005	7,7	38,1	14,3	8,2	1,8
	2004	5,7	27,0	22,1	6,9	1,3
	2003	3,0	20,0	15,0	3,0	1,0
Możliwość płatności kartą kredytową	2008	19,41	28,32	9,24	0,50	0,06
	2007	bd	bd	bd	bd	bd
	2006	3,6	24,3	67,0	4,6	0,0
	2005	6,3	25,9	17,7	5,9	1,4
	2004	bd	bd	bd	bd	bd
	2003	bd	bd	bd	bd	bd

Tab. 52 A. cd. Ocena odwiedzających Kraków gości krajowych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w latach 2003–2006, 2007\* i 2008 (w %)

OFERTA	Ocena		Bardzo dobrze %	Dobrze %	Może być %	Źle %	Bardzo źle %
	Rok						
Dostępność do internetu	2008		13,55	21,29	8,85	1,99	0,44
	2007		bd	bd	bd	bd	bd
	2006		5,6	22,3	63,8	7,8	0,0
	2005		8,1	28,0	19,6	3,4	1,0
	2004		bd	bd	bd	bd	bd
	2003		bd	bd	bd	bd	bd

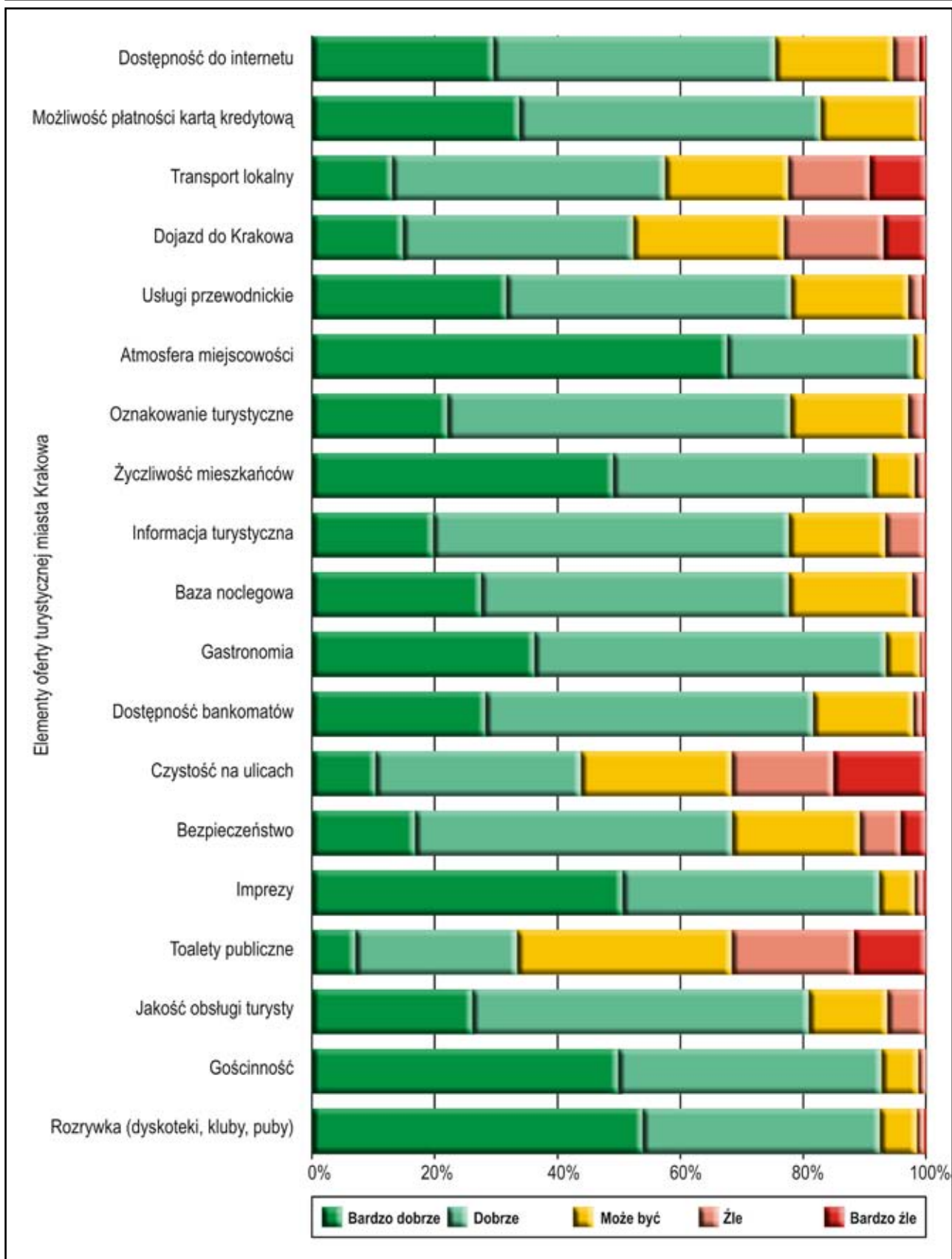
\* IPSOS „Ruch turystyczny w Krakowie w 2007 r. - raport z badań 2007 r.”. Dane z 2007 r. zamieszczono w tabeli dla zobrazowania wyników, ale nie uwzględniano w analizach ze względu na brak możliwości porównawczych.

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 52 B. Ocena odwiedzających Kraków gości krajowych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w 2008 roku (w %)

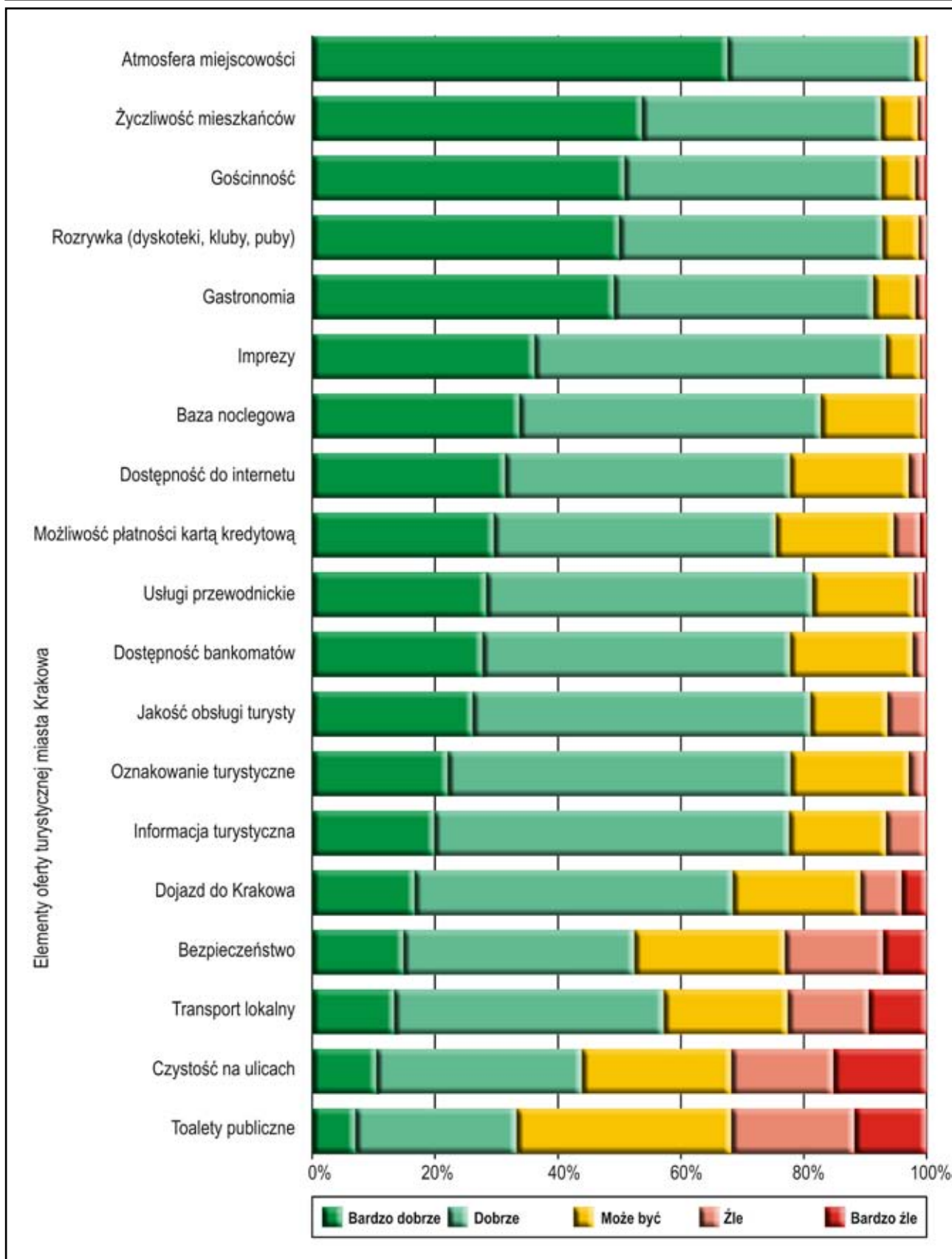
OFERTA / OCENA	Bardzo dobrze %	Dobrze %	Może być %	Źle %	Bardzo źle %
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	29,98	21,57	3,32	0,66	0,06
Gościnność	37,39	31,75	4,42	0,83	0,06
Jakość obsługi turystycznej	14,99	31,19	7,13	3,48	0,11
Toalety publiczne	5,25	20,96	27,82	15,82	9,24
Imprezy kulturalne	24,70	20,14	2,71	0,67	0,17
Bezpieczeństwo	13,55	42,81	17,20	5,75	2,99
Czystość na ulicach	8,46	28,98	20,91	14,27	12,78
Dostępność bankomatów	21,02	39,38	12,11	0,94	0,44
Gastronomia	31,69	50,17	4,81	0,72	0,11
Baza noclegowa	15,93	28,65	11,45	1,16	0,06
Informacja turystyczna	10,79	31,69	8,63	3,43	0,06
Życzliwość mieszkańców	39,49	33,85	5,48	1,33	0,11
Oznakowanie turystyczne	13,99	35,95	12,28	1,55	0,22
Atmosfera miejscowości	64,16	28,65	1,77	0,11	0,06
Usługi przewodnickie	11,06	16,26	6,69	0,77	0,22
Dojazd do miejscowości	12,50	32,36	21,07	13,77	5,92
Transport lokalny	7,74	25,94	12,06	7,74	5,37
Możliwość płatności kartą kredytową	19,41	28,32	9,24	0,50	0,06
Dostępność do internetu	13,55	21,29	8,85	1,99	0,44

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 78 A. Ocena odwiedzających Kraków gości krajowych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w 2008 roku

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 78 B. Ocena odwiedzających Kraków gości krajowych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w 2008 roku

## 17. Zainteresowanie odwiedzających Kraków w 2008 roku usługami przewodników, pilotów i instruktorów

Kolejne wyniki badań wykazują, że popyt na usługi świadczone przez pilotów i przewodników turystycznych jest powiązany z formą organizacji przyjazdu i pobytu w Krakowie. Goście z zagranicy zdecydowanie częściej przyjeżdżają do Krakowa w grupach zorganizowanych (50%) niż odwiedzający krajowi (odpowiednio: 50% i 35% – zob. tab. 48. *Organizator podróży do Krakowa w 2008 roku*), a ta forma organizacji podróży w znacznym stopniu determinuje korzystanie z usług profesjonalnych kadr bezpośredniej obsługi ruchu turystycznego. Możemy zaobserwować, że od 2003 roku systematycznie wzrasta zapotrzebowanie na usługi przewodników i o ile przyrost roczny w grupie gości krajowych jest zaledwie kilkuprocentowy, to w grupie gości zagranicznych sięga kilkunastu procent. W 2008 roku liczba wycieczek korzystających z usług pilotów w obu badanych grupach osiągnęła poziom z 2004 roku, przy czym należy zwrócić uwagę, iż odwiedzający w grupach zorganizowanych często korzystają zarówno z usług pilotów, jak i przewodników. Z każdym kolejnym rokiem wzrasta różnica pomiędzy zapotrzebowaniem na kadry obsługi turystycznej wśród odwiedzających zagranicznych (łącznie 85%) i krajowych (łącznie 25%). Goście zagraniczni w większym zakresie poszukują pomocy i objaśnień, co może im zapewnić pilot i przewodnik. Na uwagę zasługuje również to, że w 2008 roku spośród odwiedzających zagranicznych, którzy w ogóle korzystają z usług przewodników i pilotów, połowa z nich przyjechała do Krakowa organizując wyjazd samodzielnie – z rodziną lub przyjaciółmi, a nie korzystała z oferty profesjonalnego biura podróży. Również odwiedzający krajowi, nie tylko podróżujący w zorganizowanych grupach, ale także z przyjaciółmi lub rodziną, częściej korzystali w 2008 roku z usług przewodników czy pilotów. Jeszcze raz należy podkreślić, że w 2008 roku w głównej mierze wzrosło zainteresowanie usługami przewodnickimi. Usługi instruktorów sportowych i rekreacyjnych, uwzględniając marginalne znaczenie oferty turystyki kwalifikowanej w mieście, nie mają w dalszym ciągu istotnego znaczenia w obsłudze turystów w Krakowie.

Tab. 53. Zainteresowanie odwiedzających Kraków w latach 2004–2006 i 2008 usługami pilotów, przewodników i instruktorów (w %)

Zainteresowanie usługami	Przewodników				Pilotów				Instruktorów			
	Rok	2004	2005	2006	2008	2004	2005	2006	2008	2004	2005	2006
Zagraniczni	47,96	54,73	53,59	63,83	16,34	8,32	11,78	17,81	1,14	0,71	0,56	3,60
Krajowi	15,78	16,60	17,20	18,58	3,35	0,87	2,85	3,65	0,53	0,22	0,64	2,77

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 54. Zainteresowanie podróżujących samotnie lub w grupie gości zagranicznych odwiedzających Kraków w latach 2004–2006 i 2008 usługami przewodników, pilotów i instruktorów (w %)

Zagraniczni	Towarzystwo odwiedzających				
	Samotnie	Grupa zorganizowana	Przyjaciele	Rodzina	Rodzina i przyjaciele
Zainteresowanie usługami	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
<b>2008</b>					
Przewodników	5,60	24,24	15,60	24,16	5,28
Pilotów	0,80	14,56	2,24	2,56	0,72
Instruktorów	0,80	1,60	0,88	0,96	0,00
<b>2006</b>					
Przewodników	18,37	68,44	41,12	52,77	57,32
Pilotów	4,08	26,79	3,27	4,41	7,32
Instruktorów	2,72	0,42	0,47	0,28	0,61
<b>2005</b>					
Przewodników	2,27	26,51	7,82	16,06	1,71
Pilotów	0,28	6,82	0,14	0,92	0,00
Instruktorów	0,28	0,14	0,21	0,07	0,00
<b>2004</b>					
Przewodników	1,67	24,05	7,30	13,13	1,14
Pilotów	0,13	14,33	0,80	0,33	0,13
Instruktorów	0,07	0,87	0,07	0,13	0,00

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 55. Zainteresowanie podróżujących samotnie lub w grupie gości krajowych odwiedzających Kraków w latach 2004–2006 i 2008 usługami przewodników, pilotów i instruktorów (w %)

Krajowi	Towarzystwo odwiedzających				
	Samotnie	Grupa zorganizowana	Przyjaciele	Rodzina	Rodzina i przyjaciele
Zainteresowanie usługami	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
<b>2008</b>					
Przewodników	3,11	45,56	14,89	8,67	2,00
Pilotów	0,89	9,33	3,11	1,33	0,00
Instruktorów	2,89	3,33	1,56	3,11	0,22
<b>2006</b>					
Przewodników	2,31	45,69	4,58	15,48	29,27
Pilotów	0,46	11,21	0,76	0,89	0,00
Instruktorów	0,00	0,43	1,91	0,00	0,00
<b>2005</b>					
Przewodników	2,07	9,20	1,80	3,27	0,11
Pilotów	0,00	0,82	0,00	0,05	0,00
Instruktorów	0,05	0,05	0,05	0,05	0,00
<b>2004</b>					
Przewodników	1,64	7,50	1,97	4,47	0,13
Pilotów	0,20	2,96	0,07	0,13	0,00
Instruktorów	0,07	0,13	0,26	0,07	0,00

Źródło: Opracowanie własne



## 18. Ocena imprez kulturalnych Krakowa

Mając na uwadze nową strategię miasta w zakresie promocji i nowe kierunki w kształtowaniu oferty kulturalnej Krakowa, w badaniach prowadzonych 2008 roku po raz pierwszy dokonano podziału imprez kulturalnych: na imprezy masowe odbywające się na Rynku Głównym i na wydarzenia muzyczne. W tabelach i rysunkach dotyczących oceny wybranych elementów oferty turystycznej miasta oraz w ich opisie, w celu umożliwienia porównania wyników uzyskiwanych w latach poprzednich, uśredniono sumy poszczególnych ocen, zarówno w grupie gości krajowych, jak i zagranicznych. Zaprezentowane w tabelach 56 i 57 wyniki uzyskane z oceny z rozdzielonych na dwie kategorie imprez kulturalnych wskazują, że lepiej oceniane są imprezy masowe odbywające się na Rynku Głównym, niż wydarzenia muzyczne organizowane poza jego obszarem. Ocena taka może wynikać z łatwiejszego dostępu do imprez masowych, a niekoniecznie świadczyć o ich większej wartości. Interesujące jest również, że goście zagraniczni i krajowi bardzo wysoko oceniają wszystkie imprezy kulturalne, z tym że goście krajowi stawiają stosunkowo więcej ocen bardzo dobrych niż goście zagraniczni, z których bardziej krytyczni stawiają częściej ocenę dobrą. Może to być rezultatem lepszego wyrobienia w odbiorze wydarzeń kulturalnych lub po prostu braku zrozumienia wydarzenia, przesłania lub języka. Ten pozytywny obraz dotyczący organizowanych imprez kulturalnych w mieście będzie można dopiero zweryfikować, prowadząc badania w następnych latach.

Tab. 56. Ocena imprez kulturalnych miasta Krakowa dokonana przez odwiedzających Kraków gości zagranicznych w 2008 roku (w %)

	Bardzo dobrze	Dobrze	Może być	Źle	Bardzo źle
Imprezy kulturalne – masowe na Rynku	29,84	33,04	5,30	1,63	0,07
Imprezy kulturalne – wydarzenia muzyczne	22,64	30,32	7,14	1,29	0,00
Imprezy razem	52,48	63,36	12,44	2,92	0,07

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 57. Ocena imprez kulturalnych miasta Krakowa dokonana przez odwiedzających Kraków gości krajowych w 2008 roku (w %)

	Bardzo dobrze	Dobrze	Może być	Źle	Bardzo źle
Imprezy kulturalne – masowe na Rynku	27,77	22,51	2,10	1,00	0,28
Imprezy kulturalne – wydarzenia muzyczne	21,63	17,75	3,32	0,33	0,06
Imprezy razem	49,39	40,27	5,42	1,33	0,33

Źródło: Opracowanie własne

## 19. Ocena wysokości cen w stosunku do jakości usług

Podobnie jak w poprzednich latach odwiedzający Kraków w 2008 roku wyrażali swoją opinię na temat wysokości cen w stosunku do jakości świadczonych usług w trzystopniowej skali. Ceny w stosunku do jakości świadczeń mogli uznać za niskie, odpowiednie lub wysokie, mogli też nie wyrazić swojej opinii.

Najchętniej, o czym świadczą wyniki kolejnych badań, goście zagraniczni i krajowi oceniają usługi gastronomiczne i noclegowe. Wskaźniki braku oceny tych podstawowych w turystyce usług kształtują się na bardzo niskim poziomie i są zbliżone do wyników z 2005 i 2006 roku. Zarysowuje się także niewielki (2%) wzrost braku oceny usług noclegowych przez gości zagranicznych. Może to być wynikiem częstszego korzystania z usług noclegowych alternatywnych w stosunku do zarejestrowanych obiektów. Jednak ceny usług noclegowych w 2008 roku, podobnie jak w ubiegłych latach, są odbierane przez gości zagranicznych (64% wskazań) jako odpowiednie. Podobne proporcje jak w latach ubiegłych obserwujemy także w opiniach gości krajowych na temat cen usług noclegowych: 33% wskazań – ceny są odpowiednie, 31% – ceny są wysokie. W tej grupie gości praktycznie nikt nie określa cen usług noclegowych w Krakowie jako niskie. Ceny usług gastronomicznych jako niskie ocenia 28% gości zagranicznych i jest to wielkość podobna jak w latach ubiegłych. Ponad 50% postrzega te ceny jako odpowiednie, ale w 2008 roku zdecydowanie zwiększyła się liczba uznających ceny usług gastronomicznych za wysokie. Wśród gości krajowych uznanie cen za odpowiednie (42%) zmniejszyło się o ponad 10% i o tyle, w stosunku do lat ubiegłych, wzrosła liczba odpowiedzi, że ceny są wysokie. W ocenie cen usług rozrywkowych (dyskoteki, puby, kluby), zarówno wśród gości zagranicznych jak krajowych, zmniejszyła się liczba uznających te ceny za niskie, a wzrosła – postrzegających je jako wysokie. W dalszym ciągu jednak dominuje opinia uznająca ceny usług rozrywkowych za odpowiednie.

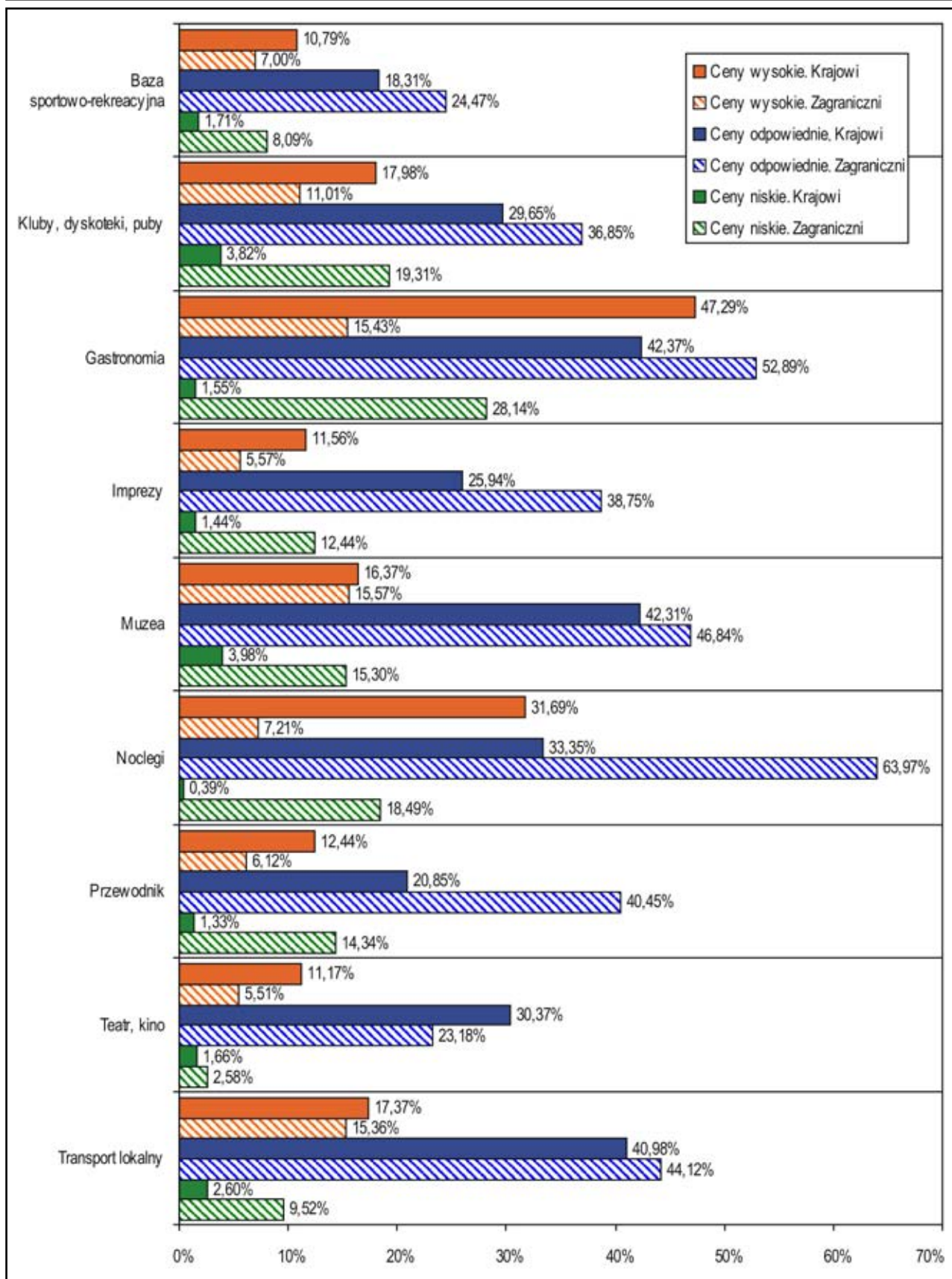
Poddając analizie odpowiedzi dotyczące opinii na temat cen w poszczególnych usługach, przy uwzględnieniu braku odpowiedzi, można przyjąć, że większość cen usług jest uważana za odpowiednią w stosunku do jakości. Na taką opinię może wpływać zróżnicowana oferta, która odpowiada popytowi i sytuacji materialnej osób odwiedzających Kraków. Najwyższy wzrost wskaźnika cen uznanych za zbyt wysokie wśród gości krajowych odnotowano w usługach gastronomicznych (47%), noclegowych (32%) i muzealnych (16%). Wśród gości zagranicznych, pomimo że nie są to jeszcze duże wartości, największy wzrost opinii o cenach jako zbyt wysokich w stosunku do usług odnotowano w zakresie usług muzealnych (16%), gastronomicznych (15%), rozrywkowych (11%) i transportu lokalnego (15%). Na uwagę zasługuje fakt, że negatywne opinie dotyczą tak znacznej liczby usług świadczonych w Krakowie.

Tab. 58. Ocena wysokości cen w stosunku do jakości świadczonych usług dokonana przez odwiedzających Kraków w latach 2005, 2006, 2007\* i 2008 (w %)

		Transport lokalny	Teatr, kino	Przewodnik	Noclegi	Muzea	Imprezy	Gastronomia	Kluby, dyskoteki, puby	Baza sportowo-rekreacyjna
<b>2008</b>										
Brak oceny	Zagraniczni	30,73	68,66	38,95	10,20	22,09	43,24	3,47	32,77	60,37
	Krajowi	39,05	56,80	65,32	34,35	37,33	61,06	8,68	48,45	69,14
Ceny niskie	Zagraniczni	9,52	2,58	14,34	18,49	15,30	12,44	28,14	19,31	8,09
	Krajowi	2,60	1,66	1,33	0,39	3,98	1,44	1,55	3,82	1,71
Ceny odpowiednie	Zagraniczni	44,12	23,18	40,45	63,97	46,84	38,75	52,89	36,85	24,47
	Krajowi	40,98	30,37	20,85	33,35	42,31	25,94	42,37	29,65	18,31
Ceny wysokie	Zagraniczni	15,36	5,51	6,12	7,21	15,57	5,57	15,43	11,01	7,00
	Krajowi	17,37	11,17	12,44	31,69	16,37	11,56	47,29	17,98	10,79
<b>2007</b>										
Brak oceny	Zagraniczni	4,0	bd	4,0	0,0	4,0	4,0	0,0	2,0	4,0
	Krajowi	4,0	bd	6,0	2,0	6,0	6,0	0,0	2,0	6,0
Ceny niskie	Zagraniczni	13,0	bd	11,0	6,0	12,0	12,0	6,0	15,0	10,0
	Krajowi	5,0	bd	7,0	3,0	4,0	4,0	3,0	4,0	4,0
Ceny odpowiednie	Zagraniczni	80,0	bd	81,0	85,0	81,0	81,0	85,0	81,0	84,0
	Krajowi	63,0	bd	60,0	46,0	61,0	60,0	46,0	60,0	61,0
Ceny wysokie	Zagraniczni	3,0	bd	4,0	9,0	3,0	3,0	9,0	2,0	2,0
	Krajowi	28,0	bd	27,0	49,0	29,0	30,0	49,0	33,0	29,0
<b>2006</b>										
Brak oceny	Zagraniczni	33,43	78,3	37,83	8,76	40,84	61,71	2,78	57,21	68,89
	Krajowi	27,41	49,77	59,8	24,93	36,98	45,72	2,94	41,67	50,78
Ceny niskie	Zagraniczni	25,82	5,89	9,78	12,98	18,31	10,52	28,33	20,45	13,4
	Krajowi	3,59	2,39	2,76	3,96	3,68	3,4	2,58	5,89	4,42
Ceny odpowiednie	Zagraniczni	36,07	14,65	47,43	68,38	37,88	23,92	62,91	20,07	15,48
	Krajowi	41,21	35,42	19,78	36,15	46,64	35,14	58,6	39,01	29,25
Ceny wysokie	Zagraniczni	4,59	1,07	4,87	9,78	2,87	3,76	5,89	2,18	2,13
	Krajowi	27,78	12,42	17,66	34,96	12,7	15,73	35,88	13,43	15,55
<b>2005</b>										
Brak oceny	Zagraniczni	47,12	84,58	48,26	7,96	35,54	70,58	4,12	55,15	86,14
	Krajowi	36,09	52,80	58,90	32,12	40,39	52,86	8,76	48,56	63,26
Ceny niskie	Zagraniczni	19,40	5,33	11,51	12,79	21,32	10,09	26,37	14,36	4,19
	Krajowi	1,74	1,09	0,65	1,69	3,21	3,54	0,93	1,80	1,36
Ceny odpowiednie	Zagraniczni	27,72	9,45	36,32	66,81	39,16	18,12	60,91	27,86	8,96
	Krajowi	38,49	33,86	30,10	26,29	44,53	37,89	51,77	32,23	25,04
Ceny wysokie	Zagraniczni	5,76	0,64	3,91	12,44	3,98	1,21	8,60	2,63	0,71
	Krajowi	23,68	12,25	10,34	39,90	11,87	5,72	38,54	17,42	10,34

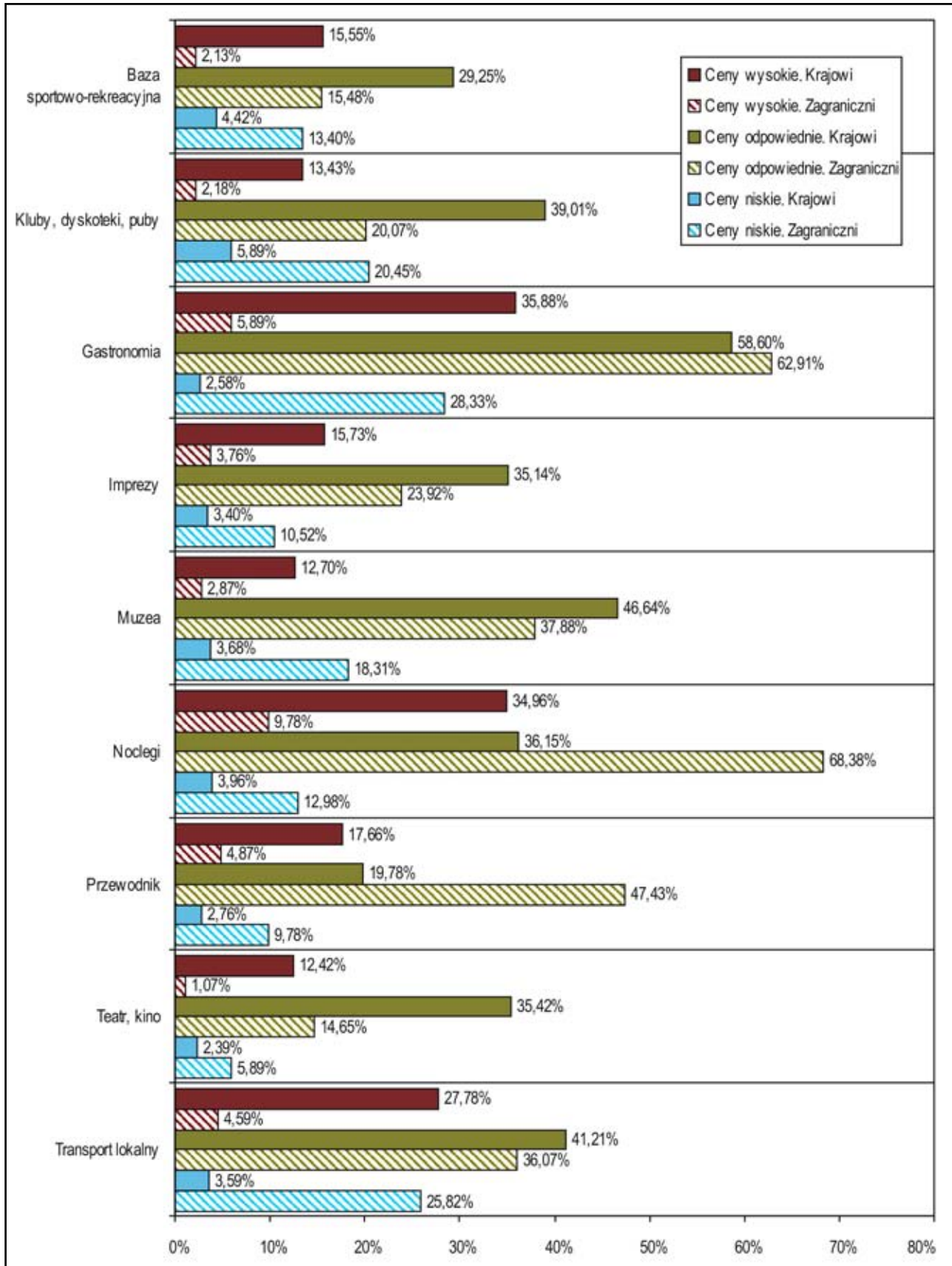
\* IPSOS „Ruch turystyczny w Krakowie w 2007 r. - raport z badań 2007 r.”. Dane z 2007 r. zamieszczono w tabeli dla zobowiązania wyników, ale nie uwzględniano w analizach ze względu na brak możliwości porównawczych.

Źródło: Opracowanie własne



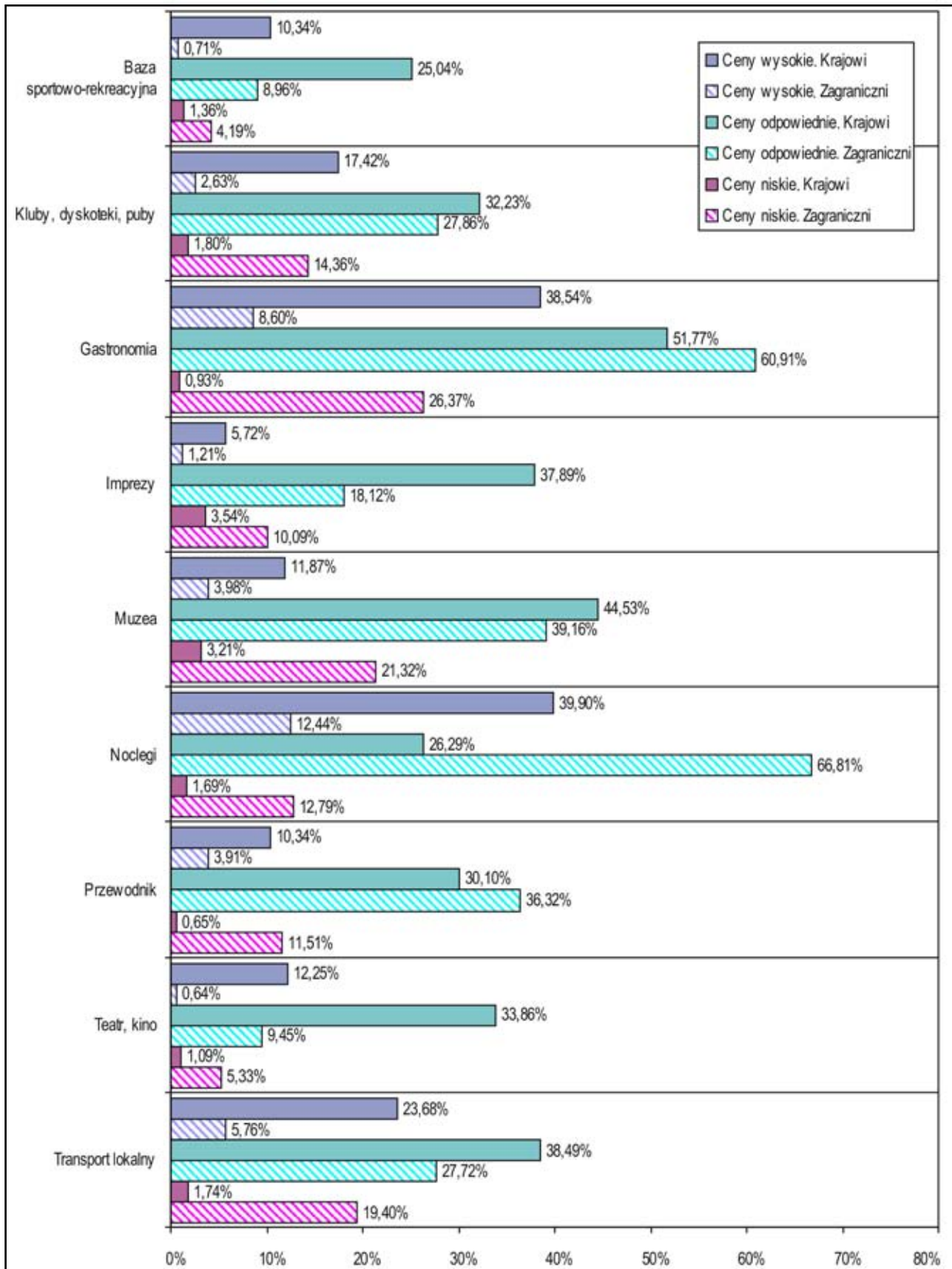
Rys. 79. Ocena wysokości cen w stosunku do jakości świadczonych usług dokonana przez odwiedzających Kraków w 2008 roku (w %)

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 80. Ocena wysokości cen w stosunku do jakości świadczonych usług dokonana przez odwiedzających Kraków w 2006 roku (w %)

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 81. Ocena wysokości cen w stosunku do jakości świadczonych usług dokonana przez odwiedzających Kraków w 2005 roku (w %)

Źródło: Opracowanie własne

## 20. Odwiedzane przez respondentów miejsca poza Krakowem

Podobnie jak w latach poprzednich dominującym kierunkiem wyjazdów odwiedzających krajowych i zagranicznych z Krakowa była Wieliczka, Oświęcim i Zakopane (tab. 59).

Tab. 59. Miejsca poza Krakowem odwiedzane przez respondentów w 2008 roku – rozkład procentowy i ranking<sup>47</sup>

Miejsca	Odwiedzający krajowi – udział %	Odwiedzający zagraniczni – udział %	Pozycja w rankingu
Wieliczka	25,6%	55,4%	1
Oświęcim	16,5%	34,3%	2
Zakopane	19,1%	21,2%	3
Wadowice	18,9%	9,9%	4
Ojcowski Park Narodowy (Ojców, Pieskowa Skała)	12,0%	5,3%	5
Kalwaria Zebrzydowska	11,2%	4,3%	6
Pieniny (Spływ Dunajcem, Czorsztyn, Niedzica)	0,8%	11,2%	7
Zakopane – Tatry	0,3%	10,9%	8
Niepołomice	4,9%	7,5%	9
Częstochowa	4,8%	4,5%	10
Warszawa	0,4%	6,9%	11
Podhale (Nowy Targ, Poronin, Łopuszna)	4,9%	0,9%	12
Bochnia	1,5%	2,6%	13
Wrocław	1,9%	2,0%	14
Jura Krakowsko-Częstochowska (poza Ojcowem)	3,4%	0,6%	15
Słowacja	2,9%	0,7%	16
Czerna	1,1%	1,2%	17
Czechy	0,5%	1,4%	18
Nowy Wiśnicz	0,5%	1,4%	18
Ludźmierz	1,0%	1,0%	19
Tarnów	1,5%	0,7%	19

Źródło: Opracowanie własne

Kolejnymi najczęściej wybieranymi poza Krakowem miejscami były Wadowice wraz z Kalwarią Zebrzydowską oraz Ojcowski Park Narodowy i Pieniny. Taki rozkład jest podobny od wielu lat,

47. Respondent mógł wskazać maksymalnie 3 miejsca

jak również niezmiennie pozostają pierwsze trzy pozycje w rankingu. Na dalszych miejscach występują drobne przesunięcia, tj. w bieżącym roku mniej atrakcyjna dla odwiedzających Kraków okazała się Warszawa i Częstochowa, a z kolei widoczne jest znacznie większe zainteresowanie Niepołomicami, szczególnie ze strony odwiedzających zagranicznych.

W bieżącym roku pojawiły się także nowe miejsca odwiedzane przez turystów przybywających do Krakowa: Czerna, Nowy Wiśnicz, Ludźmierz i Tarnów.

Podobnie jak w latach poprzednich pojawiły się wskazania związane z Węgrami i Austrią, co wraz z wysoką pozycją Czech może świadczyć o włączeniu Krakowa do objazdowych tras turystycznych po Europie Środkowej.

Należy zauważyć, że wystąpiły różnice w odpowiedziach udzielonych przez odwiedzających krajowych i zagranicznych. Goście zza granicy znacznie częściej niż Polacy podążali do Wieliczki, Oświęcimia, Zakopanego i na Splyw Dunajcem. Są to od wielu lat stałe trasy wędrówek odwiedzających zagranicznych po województwie małopolskim.

Wadowice, Ojcowski Park Narodowy, Kalwaria Zebrzydowska oraz Podhale były znacznie częściej wybierane przez odwiedzających krajowych jako miejsca eksploracji turystycznej.

## 21. Wskazywane przez respondentów atrakcje w Krakowie

Niezwykle interesująca, z punktu widzenia zmian na rynku produktów turystycznych Krakowa, jest lista tegorocznych wskazań respondentów dotycząca atrakcji turystycznych Krakowa (tab. 60).

Tab. 60. Atrakcje turystyczne w Krakowie wskazywane przez odwiedzających krajowych i zagranicznych w 2008 roku wraz z rankingiem odpowiedzi

Atrakcje w Krakowie	Odwiedzający krajowi udział %	Odwiedzający zagraniczni udział %	Pozycja w rankingu
Rynek Główny (Stare Miasto, Droga Królewska)	50,1%	52,9%	1
Wawel (komnaty, katedra, dzwon Zygmunta, smok)	41,7%	52,6%	2
dzielnica Kazimierz (synagogi, kawiarnie, koncerty itd.)	14,1%	31,4%	3
Bazylika Mariacka (w tym ołtarz Wita Stwosza)	10,1%	15,1%	4
Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach	12,4%	8,6%	5
Sukiennice	10,1%	7,5%	6
Nowa Huta (pl. Centralny, szlak socrealizmu i in.)	8,0%	6,4%	7
Barbakan (w tym Brama Floriańska)	7,5%	4,5%	8
Opactwo oo. Benedyktynów w Tyńcu	7,5%	3,5%	9
Galeria Krakowska	6,8%	1,5%	10



Tab. 60. cd. Atrakcje turystyczne w Krakowie wskazywane przez odwiedzających krajowych i zagranicznych w 2008 roku wraz z rankingiem odpowiedzi

Atrakcje w Krakowie	Odwiedzający krajowi udział %	Odwiedzający zagraniczni udział %	Pozycja w rankingu
Bulwary Wiślane	4,1%	2,0%	11
Muzeum Czartoryskich	1,7%	4,7%	12
Łonia (imprezy plenerowe)	2,4%	3,5%	14
Kopiec Kościuszki	2,8%	2,0%	15
Planty	2,3%	1,6%	16
Bazylika oo.Cystersów w Mogile	2,4%	1,1%	13
Collegium Maius	1,3%	2,0%	17
Teatr im. J. Słowackiego	1,8%	1,5%	18
Park Wodny	1,8%	1,4%	19
Muzeum Narodowe	1,3%	1,7%	20
Rejs po Wiśle	0,5%	2,5%	20

Źródło: Opracowanie własne

Podobnie i niezmiennie od lat, spośród głównych atrakcji turystycznych Krakowa respondenci najczęściej wskazywali Rynek Główny wraz z Drogą Królewską, Wawel oraz Kazimierz, a także na wysokich pozycjach znalazły się Bazylika Mariacka, Sukiennice i Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach.

W bieżącym roku po raz pierwszy wysoką pozycję w rankingu atrakcji turystycznych Krakowa osiągnęła Nowa Huta oraz opactwo oo. Benedyktynów w Tyńcu i sanktuarium wraz z opactwem oo. Cystersów w Mogile. Są to bardzo ważne obszary z punktu widzenia strategii turystycznej miasta, gdzie zakłada się rozbudowę produktu turystycznego i deglomerację ruchu turystycznego z centrum Krakowa.

W przypadku kilku atrakcji turystycznych Krakowa widoczne są dysproporcje w odpowiedziach pomiędzy odwiedzającymi krajowymi i zagranicznymi. Zauważalne są wyższe wskaźniki odpowiedzi odwiedzających zagranicznych w porównaniu z Polakami w przypadku następujących atrakcji: Wawel, Muzeum Czartoryskich, rejs po Wiśle, a ponad dwukrotnie częściej odwiedzający zagraniczni wskazywali Kazimierz. Z kolei wyższe wskaźniki odpowiedzi odwiedzających krajowych dotyczyły Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach, Sukiennic i Galerii Krakowskiej, co wiąże się z wyższą dominacją przyjazdów Polaków w celach religijnych i handlowych. Są to bardzo istotne informacje dla samorządu, kierunkujące działania promocyjne Krakowa z punktu widzenia poszczególnych rynków.

W stosunku do lat poprzednich widoczne jest eksplorowanie coraz większej liczby atrakcji. W bieżącym roku respondenci wymienili podczas badań ponad 300 miejsc w Krakowie. Zaobser-

wowano interesującą zależność dotyczącą faktu wskazywania muzeów jako atrakcji turystycznych w kontekście wydarzeń, które się w nich odbywają, takich jak: koncerty, warsztaty czy wystawy czasowe.

W bieżącym roku, w dniach 12–14 września uroczyste obchodzono w Krakowie rocznicę wiktorii wiedeńskiej. Respondenci wskazywali jako atrakcje turystyczne następujące wydarzenia związane z tą uroczystością:

- ◆ Orszak Królewski,
- ◆ imprezy historyczne odbywające się na Błoniach,
- ◆ spektakl na Małym Rynku.

Łącznie 2,0% respondentów wymieniło jako atrakcję turystyczną którąś z imprez związanych z rocznicą odsieczy wiedeńskiej.

## 22. Potencjalne produkty turystyczne Krakowa

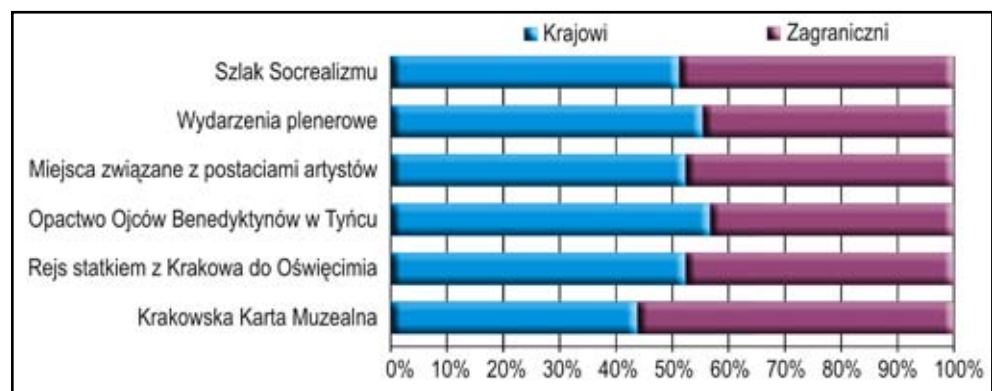
Po raz pierwszy w bieżącym roku domknięto pytanie – dotychczas otwarte, dotyczące potencjalnych produktów turystycznych Krakowa (tab. 61 i rys. 82).

Generalnie należy zauważyć, że odchylenia pomiędzy poszczególnymi odpowiedziami były niewielkie. Zdecydowanie większe zainteresowanie Krakowską Kartą Muzealną wykazują odwiedzający zagranicą, co jest niewątpliwie związane z lepszą znajomością i pozytywną oceną tego typu produktu, znaną respondentom z innych ośrodków europejskich. W Polsce tego typu elementy są lub będą

Tab. 61. Potencjalne atrakcje znajdujące się w kręgu zainteresowań respondentów podczas następnego pobytu w Krakowie – rozkład procentowy odpowiedzi

Potencjalne atrakcje	Ogółem
Krakowska Karta Muzealna	34,7%
Rejs statkiem z Krakowa do Oświęcimia	32,3%
Opactwo oo. Benedyktynów w Tyńcu	31,1%
Miejsca w Krakowie związane z postaciami artystów	25,1%
Wydarzenia plenerowe związane z obchodami ważnych rocznic	24,7%
Szlak Socrealizmu	21,2%

Źródło: Opracowanie własne



Rys. 82. Rozkład wewnętrzny odpowiedzi udzielonych przez odwiedzających krajowych i zagranicznych dotyczących potencjalnego produktu turystycznego Krakowa

Źródło: Opracowanie własne

dopiero wprowadzane do oferty turystycznej miast.

Pośród odwiedzających krajowych największym zainteresowaniem cieszyło się opactwo oo. Benedyktynów w Tyńcu. Należy więc w przyszłym roku zwrócić uwagę na wzmocnienie działań promocyjnych dotyczących tego miejsca, jak również na poszerzenie oferty Tyńca, np. połączenie w pakietach z Ośrodkiem Sportu i Wypoczynku „Kolna” (tor kajakarstwa górskiego).

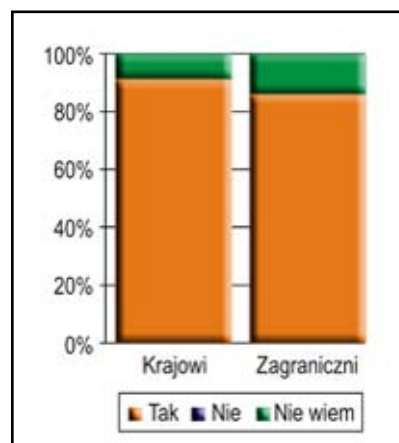
## 23. Rekomendacja Krakowa znajomym

Podobnie jak w latach ubiegłych, ogólna ocena pobytu w Krakowie jest wysoka, zarówno w opinii odwiedzających krajowych, jak i zagranicznych, jednakże nieznacznie spada w przypadku gości zagranicznych (rys. 83 i tab. 62).

Pozytywnej odpowiedzi udzielili w roku 2008 odwiedzający krajowi w 91,1%, czyli poziom od lat pozostaje podobny i stosunkowo wysoki. Odwiedzający zagraniczni w 85,9% powiedzieli „tak”, ale aż 14% nie wie jak postąpi, co jest złym sygnałem, zauważalnym po raz pierwszy od 2003 roku.

Należy zwrócić uwagę, że negatywne wskazania z 2008 roku dotyczące rekomendacji Krakowa, wśród odwiedzających krajowych dotyczyły 0,7%, a zagranicznych 0,1%.

Duża gotowość przekazywania pozytywnej informacji o mieście jest kluczem do sukcesu, zwłaszcza w kontekście bardzo dużej roli osobistej opinii i coraz większego znaczenia (m.in. w internecie) tzw. buzz marketingu<sup>48</sup>.



Rys. 83. Deklaracja polecenia Krakowa znajomym według badań ankietowych w 2008 roku

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 62. Zestawienie odpowiedzi odwiedzających krajowych i zagranicznych dotyczących deklaracji rekomendowania Krakowa według badań w latach 2003–2008

Deklaracja	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Tak	99%	91%	95%	95%	98%	95%	91%	92%	99%	99%	91%	86%
Nie	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%
Nie wiem	1%	8%	5%	5%	2%	5%	8%	8%	0%	0%	8%	14%
Brak odpowiedzi	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

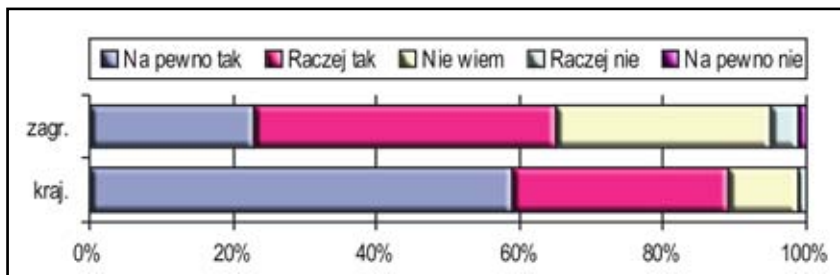
Źródło: Opracowanie własne i dane MOT i IPSOS z lat poprzednich

48. Inaczej: marketing plotki, marketing szeptany

## 24. Deklaracja ponownych odwiedzin Krakowa

W stosunku do lat poprzednich zauważalny jest lekki spadek deklaracji ponownego przyjazdu do Krakowa ze strony odwiedzających zagranicznych i krajowych ogółem (tab. 63).

Rozkład wewnętrzny odpowiedzi na pytanie dotyczące deklaracji ponownego przyjazdu prezentuje rys. 84.



Rys. 84. Deklaracja ponownych odwiedzin miasta przez odwiedzających krajowych i zagranicznych w 2008 roku

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 63. Zestawienie deklaracji ponownych odwiedzin Krakowa ze strony gości przebywających w mieście w 2008 roku

Deklaracja	Ogółem
Na pewno tak	42,6%
Raczej tak	35,4%
Nie wiem	18,9%
Raczej nie	2,4%
Na pewno nie	0,7%
Razem	100,0%

Źródło: Opracowanie własne

Porównując dane uzyskane z badań w poszczególnych latach (tab. 64) należy zauważyć, że deklarację „na pewno tak” z roku na rok składa coraz mniej osób, bez względu na to czy byli to Polacy, czy goście zza granicy. Ci ostatni znacznie częściej w tym roku deklarowali swoje stanowisko jako „nie wiem” i ogółem wypowiadali się znacznie mniej pozytywnie. W roku 2008 odpowiedzi z grupy pozytywnych („na pewno tak” i „raczej tak”) osiągnęły w tej grupie najniższą wartość od 2003 r. Być może wprowadzenie do ankiety w bieżącym roku określenia „nie wiem” zmodyfikowało poglądy respondentów, choć nie jest to zauważalne wśród odwiedzających krajowych. Pozytywnym sygnałem jest to, że zmniejszyła się liczba wskazań negatywnych w obu grupach respondentów – tutaj też nastąpiło przesunięcie w kierunku „nie wiem”. Jest to bardzo ważny sygnał dla władz miasta – generalnie Kraków jest postrzegany pozytywnie, ale **brakuje kolejnych bodźców, które stymulowałyby do ponownych odwiedzin Krakowa**<sup>49</sup>.

49. Ważne jest tutaj to, że odwiedzający (zwłaszcza zagraniczni) przebywając w Krakowie nie widzą oczywistego uzasadnienia do ponownych odwiedzin, stąd należy wnioskować, że jeszcze mniej pewny odbiór będzie wśród potencjalnych turystów.

Tab. 64. Zestawienie deklaracji ponownych odwiedzin Krakowa z podziałem na odwiedzających krajowych i zagranicznych w latach 2003–2008

Deklaracja	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Na pewno tak	80%	34%	72%	40%	72%	39%	71%	55%	60%	63%	59%	23%
Raczej tak	19%	49%	25%	44%	26%	52%	27%	35%	31%	23%	30%	42%
Nie wiem	-*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10%	30%
Raczej nie	1%	16%	2%	15%	1%	9%	1%	8%	8%	13%	1%	4%
Na pewno nie	0%	1%	1%	1%	0%	0%	0%	2%	0%	0%	0%	1%
Brak odpowiedzi	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%

\* - brak wskazania w ankiecie

Źródło: Opracowanie własne i dane MOT i IPSOS z lat poprzednich

Biorąc pod uwagę osoby z polskimi korzeniami należy zauważyć, że łącznie deklaracje „na pewno tak” i „raczej tak” złożyło 70,9% respondentów zagranicznych z tej grupy (tab. 65). Odpowiednio, osoby nielegitymujące się polskim pochodzeniem rodziny, wskazały powyższe odpowiedzi w 63,1%. Zauważalne są najwyższe wskazania spośród wszystkich odpowiedzi na sformułowanie „raczej tak”, co wskazuje na racjonalne podejście (reakcja mniej emocjonalna), a zatem bardziej wiarygodne.

Tab. 65. Zamiar ponownego przyjazdu do Krakowa ze strony odwiedzających zagranicznych, z uwzględnieniem podziału na osoby z polskimi korzeniami (badania z 2008 roku)

Deklaracja przyjazdu Polskie pochodzenie rodziny	Na pewno tak	Raczej tak	Nie wiem	Raczej nie	Na pewno nie	Brak odpowiedzi	Ogółem
Tak	34,9%	36,0%	24,7%	1,8%	0,0%	2,5%	99,9%
Nie	20,4%	42,7%	30,2%	4,1%	1,7%	0,9%	100,0%
Brak odpowiedzi	38,5%	38,5%	15,4%	0,0%	0,0%	7,6%	100,0%

Źródło: Opracowanie własne

## 25. Główne wnioski końcowe

### Ogólne prawidłowości statystyczne

1. W latach 2001–2007 w Krakowie notowano systematyczny wzrost liczby korzystających z noclegów. Stosunkowo niewielki przyrost miał miejsce w latach 2001–2003, natomiast bardzo wyraźny (zwłaszcza w segmencie turystów zagranicznych) w latach 2004–2007. W roku 2008 nastąpiło wyraźne (15%) załamanie zagranicznego ruchu turystycznego, a także (mniej już znaczące) krajowego (5%). Zmniejszenie ogólnej liczby turystów w 2008 roku w stosunku do 2007 roku szacuje się na 10%.
2. Udziały liczby turystów krajowych i zagranicznych w liczbie korzystających z noclegów ogółem w latach 2001–2002 były prawie jednakowe. Począwszy od 2003 roku aż do roku 2005 miała miejsce coraz to większa przewaga turystów zagranicznych – w roku 2005 sięgała ona 20%. Od roku 2006 przewaga turystów zagranicznych nad krajowym stopniowo zmniejszała się i obecnie kształtuje się na poziomie 10%.
3. Analiza ruchomych indeksów dynamiki wskazuje, że w latach 2003–2005 większą dynamiką cechowała się liczba turystów zagranicznych aniżeli krajowych. Po roku 2005 sytuacja się odwróciła i obserwuje się większą dynamikę w zakresie ruchu krajowego. W ostatnich trzech latach indeksy dla turystów krajowych były o 3–7% wyższe od indeksów dla turystów zagranicznych.
4. Ruch turystyczny cechuje się dużą sezonowością miesięczną – w szczycie sezonu wielkość ruchu przekracza przeciętny poziom o 40–50%, natomiast w innych miesiącach spada do 30–50% poniżej przeciętnego poziomu. Nieco większe są wskaźniki sezonowości dla turystów zagranicznych – minimalne na poziomie 30% i maksymalne na poziomie 140–150%, natomiast mniejsze dla turystów krajowych – odpowiednio od 60 do 130%.
5. W 2008 roku szczyt sezonowości ruchu turystycznego obserwuje się w miesiącach sierpień – wrzesień, oraz drugi (nieco mniejszy) w maju. W latach 2006–2007 szczyt przypadał na sierpień i był wyraźnie większy od majowego. Sezonowość w 2008 roku (zwłaszcza w segmencie turystów zagranicznych) uległa niewielkiemu spłaszczeniu w porównaniu z poprzednimi latami, co można uznać za objaw korzystny.
6. W ujęciu kwartalnym również daje się zauważyć wysoką sezonowość polegającą na większym natężeniu ruchu turystycznego w drugich i trzecich kwartałach oraz niższym natężeniu ruchu w pierwszych i czwartych kwartałach. Dla turystów ogółem w sezonie wiosenno-letnim ruch turystyczny jest o 25–40% większy od przeciętnego, liczonego w skali roku, natomiast w sezonie jesienno-zimowym odpowiednio mniejszy.
7. Sezonowość kwartalna (podobnie jak miesięczna) jest bardziej widoczna dla turystów z zagra-

nicy (szczyt w III kwartale – o 60% powyżej średniorocznego poziomu), aniżeli dla turystów krajowych (szczyt w II kwartale, o 25% powyżej poziomu średniorocznego).

## Analiza wybranych profili turystów biznesowych

1. Należy zwrócić szczególną uwagę na rynek brytyjski i niemiecki. Analiza kierunków przyjazdów przeprowadzona wśród obcokrajowców odwiedzających Kraków wskazuje, że najwięcej gości przyjechało z Wielkiej Brytanii (prawie 26%) i z Niemiec (ponad 11%).
2. Brytyjscy turyści biznesowi w ponad 54% nocują w hotelu (jednogwiazdkowy – 1,46%, dwugwiazdkowy – 11,22%, trzygwiazdkowy – 67,32%, czterogwiazdkowy – 14,64% i pięciogwiazdkowy – 1,46%). Najlichniesza grupa z nich (ponad 37%) wydaje w czasie pobytu w Krakowie 501–1000 zł, średni wydatek biznesowego turysty brytyjskiego wynosi 641 zł, ponad połowa z nich przyjeżdża do Krakowa samodzielnie bez pośrednika, prawie jedna trzecia (30%) odwiedziła Kraków po raz drugi.
3. Niemieccy turyści biznesowi w prawie 52% nocują w hotelu (jednogwiazdkowy – 2,33%, dwugwiazdkowy – 1,16%, trzygwiazdkowy – 52,32%, czterogwiazdkowy – 36,05% i pięciogwiazdkowy – 4,65%). Najlichniesza grupa z nich (ponad 37%) wydaje w czasie pobytu w Krakowie 501–1000 zł, średni wydatek biznesowego turysty niemieckiego wynosi 599 zł, ponad jedna trzecia z nich przyjeżdża do Krakowa samodzielnie bez pośrednika, również jedna trzecia (30%) odwiedziła Kraków po raz drugi.

## Sylwetka turysty

1. Wydaje się, że rynek przyjazdów z Wielkiej Brytanii okazał się niewrażliwy lub mniej wrażliwy na problemy światowego kryzysu gospodarczego. Efekt ten może mieć również istotny związek z dużą diasporą polską w Wielkiej Brytanii i osobistą – mieszkających tam Polaków, promocją naszego kraju wśród swoich brytyjskich znajomych i przyjaciół (patrz tabela omawiająca wyniki badania źródeł informacji o Krakowie). Wzrosły również wyraźnie (w stosunku do roku 2006 i 2007) udziały przyjazdów z takich krajów jak Irlandia, Hiszpania, Słowacja, Ukraina, Kanada. Odnotowano również ponad 1% wzrost udziałów przyjazdów z Niemiec w stosunku do wyniku z roku 2007; jest to jednak dalszy systematyczny spadek udziałów tego rynku w stosunku do wszystkich lat, w których prowadzone było badanie ruchu turystycznego w Krakowie. Zanotowano równocześnie kolejny 1% spadek udziałów przyjazdów z Francji. Zauważono również powrót udziałów przyjazdów ze Stanów Zjednoczonych do poziomu z roku 2005, co daje wynik ponownie o prawie 3 punkty procentowe gorszy w stosunku do rezultatu z 2006 roku. Odwiedzający z pierwszych w rankingu 7 krajów stanowią ponad 66% wszystkich gości z zagranicy przebywających w Krakowie. Z pozostałych krajów istotny (1,5%) spadek udziałów w porównaniu do lat 2003–2006 zanotowano w przyjazdach z Holandii.
2. Pod uwagę należy jednak wziąć efekt inercji płatności wynikający z umów pomiędzy kontra-

- hentami polskimi i zagranicznymi, w tym głównie z rynku brytyjskiego, zawieranych z wyprzedzeniem minimum 6 miesięcznym, a najczęściej rocznym (z sezonu na sezon) w walucie, która wydawała się przed „kryzysem” stabilniejsza niż złotówka. W związku z tym w efekcie końcowym ciężar drogiego złotego ponosili w sezonie polscy organizatorzy turystyki przyjazdowej. Mimo wieloletniej dobrej współpracy partnerskiej, kontrahenci zagraniczni nie byli skłonni renegocjować kontraktów, czy też solidarnie kompensować strat związanych z zaistniałym na całym świecie skokowym spadkiem kursu walut w stosunku do złotego.
3. Głównym udziałowcem rynku podróży polonijnych do Krakowa pozostają kraje Ameryki Północnej (Stany Zjednoczone łącznie z Kanadą uzyskują prawie 1/3 z całości). Główni udziałowcy z rynku europejskiego (Wielka Brytania, Francja i Niemcy) tworzą, podobnie jak rynek amerykański, ponad 30% grupę. W pierwszej szóstce z imponującym wynikiem 9,3% na 3 miejscu uplasował się Izrael. Łącznie podróże polonijne mieszkańców tych sześciu państw stanowią ponad 72% całości przyjazdów polonijnych.
  4. Spośród badanych w Krakowie turystów krajowych, zdecydowanie przeważały osoby z województwa małopolskiego, mazowieckiego, śląskiego i podkarpackiego, które stanowiły ponad 63% Polaków odwiedzających miasto. Jest to w stosunku do 2006 roku (zamkniętego dla tych województw wynikiem 54%) prawie 10% wzrost udziału w całości przyjazdów krajowych.
  5. Z prowadzonych badań wynika, że do Krakowa podróżują głównie mieszkańcy dużych miast. Badania z 2008 roku wskazują, że zjawisko to w turystyce krajowej zmienia się na korzyść mieszkańców wsi (z 8,37% w 2006 r. na 16,3% w 2008 r.), przy poziomie ponad 10% niższym niż w roku 2006 (odpowiednio: 47,56 i 36%). W turystyce zagranicznej widoczne jest ono na tym samym poziomie, co w 2006 roku (odpowiednio: 71 i 70%).
  6. Brak wyraźnej dominacji pod względem płci wśród turystów odwiedzających Kraków. W badaniach z bieżącego roku nie zaobserwowano zmian w turystyce zagranicznej w aspekcie płci: udział kobiet i mężczyzn jest prawie proporcjonalny (50% : 50%). W przyjazdach krajowych w tym roku, tak jak i w latach 2005, 2006 dominowały kobiety, z ponad 60% udziałem.
  7. Osoby aktywne zawodowo stanowiły ponad połowę ankietowanych turystów. Udział turystów krajowych w tej grupie zmniejszył się o ponad 10%, natomiast turystów zagranicznych pozostał na poziomie z roku 2006. Odnotowano znaczny, bo niemal 2-krotnie wyższy niż w roku 2006, wzrost przyjazdów z kraju osób będących na rencie lub emeryturze (ponad 13% udziału odwiedzających krajowych). Zaobserwowano natomiast spadek o ponad 8% przyjazdów emerytów i rencistów z zagranicy. Zauważalny jest również wzrost przyjazdów studentów, tak z kraju, jak i z zagranicy (na poziomie 14%). Osoby zajmujące się domem pozostają niezmiennie na poziomie 6% udziału.
  8. Ponad połowa (57,40%) z przebywających w Krakowie w 2008 roku turystów krajowych, sygnalizowała w subiektywnej ocenie bardzo dobry i dobry status materialny. Wynik ten (subiektywnego odczucia zamożności) dla turystów zagranicznych w kategorii „bardzo dobry i dobry status materialny” w 2008 roku osiągnął prawie 79% udziału.
  9. Prawie 75% wskaźnik przyjazdów turystów zagranicznych docierających do Krakowa bez-



pośrednio z miejsca zamieszkania jest bardzo dobrym prognostykiem dla tego segmentu strumienia ruchu turystycznego. W stosunku do 2006 roku odnotowano wzrost tego wskaźnika o 6,49%. W kategorii „tranzytu” istotną informacją jest również to, że z turystów zagranicznych, dla których Kraków był jedną z kolejnych stacji w ich podróży, ponad 70% respondentów przed przyjazdem do Krakowa, przebywało wcześniej w miastach siedmiu krajów Unii Europejskiej, z których największym udziałowcem w tej kategorii są kolejno: Niemcy, Czechi i Wielka Brytania. Należy zwrócić uwagę szczególnie na Czechi z prawie 16% udziałem. Tak spektakularny wzrost przyjazdów via Czechi do Krakowa, z poziomu 2% w latach 2003–2006, oznaczać może wielką aktywność tanich linii lotniczych operujących z lotniska w Pradze, jednak odczyt ten należy zweryfikować w latach następnych. Podobnie obserwować należy przyjazdy via Austria i Irlandia. Jedynie Francja, jako kraj tranzytowy do Krakowa, pozostała na prawie niezmiennym od lat poziomie 8%.

## Cele przyjazdów

1. Kraków był destynacją docelową tak dla odwiedzających krajowych podróżujących w gronie rodzinnym (udział ponad 30%), jak również w towarzystwie przyjaciół (udział ponad 24%), samotnie (udział ponad 20%), w grupie zorganizowanej, ale również jest istotnym docelowym etapem podróży towarzysko-familijnych w towarzystwie dzieci. Tendencje te, a także ich proporcje, wydają się być bardzo stabilne w czasie.
2. W zagranicznym ruchu turystycznym przeważają przyjazdy do Krakowa w gronie przyjaciół (ponad 30% udziałów). Tradycyjnie od lat utrzymuje się równowaga pomiędzy osobami podróżującymi w grupie zorganizowanej i osobami preferującymi wyjazdy typowo rodzinne
3. Wyraźnie widać wydłużenie czasu pobytów Polaków w Krakowie. W tej grupie nastąpiło przesunięcie w 2008 roku wartości udziałów z kategorii „2–3 noce” po ok. 3% do kategorii „4–7 nocy” i „>7 nocy”. Odnotowano również wyraźne kolejne wydłużenie pobytów obcokrajowców w kategorii „kilka (4–7) nocy” – o 9,4% w stosunku do wyniku z 2006 roku, i o 2,3% w kategorii „>7 nocy”. Wynik ten wskazuje na postępującą tendencję wydłużania pobytów obcokrajowców w Krakowie. Jest to zjawisko bardzo korzystne dla miasta. Przebywający dłużej turysta może skorzystać z większej gamy usług i atrakcji. Dla gestorów bazy noclegowej jest to swoiste „memento”, gdyż raz „zabrany” przez hotel z rynku usług noclegowych długoterminowy klient, przez wiele nocy staje się niedostępny innym, konkurującym z nim przedsiębiorcom tej branży. Może to w praktyce oznaczać, że popełnione przez odpowiednie służby hotelowe błędy akwizycyjne i marketingowe są i będą zwielokrotniane przez efekt wydłużonego pobytu gościa (efekt multiplikacji). W konsekwencji odbijać się to będzie na obłożeniu obiektu, co przekłada się bezpośrednio na ostateczny wynik finansowy prowadzonej przez obiekt działalności. Przy zmniejszeniu wielkości strumienia ruchu turystycznego (a z takim zmniejszeniem niewątpliwie mamy do czynienia w 2008 roku) zjawisko to nasila się jeszcze bardziej, dowodem czego jest wyraźnie i głośno artykułowany niepokój przez niektórych przedstawicieli

krakowskiej branży hotelowej.

4. Ogółem respondenci deklarowali chęć zwiedzania zabytków, z wynikiem 23%. Tak Polacy, jak i obcokrajowcy prawie symetrycznie opowiedzieli się za tym powodem przyjazdu. Podobnie jest również przy drugim w rankingu celu – „wypoczynkiem”, który uzyskał wynik ogółem ponad 21% udziałów, z prawie 3 punktową przewagą turystów zagranicznych nad krajowymi. Trzeci istotny cel przyjazdu, z wynikiem prawie 11% udziałów, uzyskała kategoria „rozrywka”. W tej kategorii różnica pomiędzy turystami zagranicznymi a krajowymi jest bardzo wyraźna na korzyść obcokrajowców. Należy wyraźnie zaznaczyć, że ranking ten wykonany został na odpowiedziach wielokrotnego wyboru i stanowi jedynie tło dla celu deklarowanego w pytaniu, w którym można było wybrać tylko jeden „główny” cel przyjazdu.
5. Główny cel przyjazdu do Krakowa. Ogółem na pierwszym miejscu (z wynikiem prawie 23%) uplasował się „wypoczynek”, na drugim (prawie 20% udziałów) „zwiedzanie zabytków”, o prawie 11% mniej od pierwszego na liście uzyskał na miejscu trzecim „cel religijny”, na czwartym miejscu (prawie 9%) znalazła się kategoria „rozrywka”, tuż za nią, na piątym miejscu pojawił się cel przyjazdu do Krakowa „odwiedziny krewnych lub znajomych” (prawie 8%), natomiast na szóstym miejscu (z udziałem 5%) zaistniała kategoria „edukacja”.
6. Cele główne przyjazdów Polaków do Krakowa zawierają się w czterech pozycjach rankingowych. Pierwsze miejsce (z wynikiem prawie 18%) uzyskało „zwiedzanie zabytków”, drugie (prawie 15%) „cel religijny”, trzecie (prawie 12%) „wypoczynek” i czwarte miejsce (ponad 11%) „odwiedziny krewnych lub znajomych”. Te cztery powyższe kategorie aglomerują ponad 55% udziałów spośród celów głównych, którymi kierowali się turyści krajowi przyjeżdżając do Krakowa.
7. Cele główne przyjazdów obcokrajowców do Krakowa zawierają się również w czterech pozycjach rankingowych. Pierwsze miejsce (z wynikiem 33,5%) uzyskał „wypoczynek”, „zwiedzanie zabytków” było na drugi miejscu (ponad 21%), trzecie miejsce (prawie 13%) uzyskała „rozrywka” (kluby, dyskoteki, puby) i czwarte miejsce (prawie 9%) „cel religijny”. Te cztery powyższe kategorie aglomerują prawie 76% udziałów spośród celów głównych, którymi kierowali się turyści zagraniczni przyjeżdżając do Krakowa.
8. Dla turystów z Wielkiej Brytanii na pierwszym miejscu jako cel główny uplasowała się „rozrywka” (z wynikiem ponad 45%), na drugim „wypoczynek” (prawie 35%), na trzecim „zwiedzanie zabytków” (ponad 11%). Inne cele dla turystów brytyjskich nie osiągnęły progu istotności statystycznej.
9. Dla turystów z Niemiec jako cel główny na pierwszym miejscu uplasował się „wypoczynek” (z wynikiem 42%), na drugim „zwiedzanie zabytków” (ponad 23%). Inne cele dla turystów niemieckich nie osiągnęły progu istotności statystycznej.

## Organizacja pobytu

1. Ogólnie najpopularniejszym środkiem transportu wykorzystywanym przez turystów jest samolot, następnie samochód osobowy, pociąg i komunikacja autokarowa. Obserwując przyjazdy turystów krajowych dominuje samochód osobowy (ponad 40%), pociąg (ponad 20%) i komunikacja autobusowa. Obserwując turystów zagranicznych można zauważyć, że głównym środkiem transportu jest samolot (prawie 70%) w tym ponad 40% udziału mają tani przewoźnicy lotniczy, kolejno samochód osobowy (12%), pociąg i autokar.
2. Wyraźnie rysuje się tendencja wzrostowa w zakresie odsetka gości krajowych nocujących w mieście. Procent turystów zagranicznych utrzymuje się od lat na zbliżonym wysokim poziomie.
3. Coraz mniej tak Polaków jak i cudzoziemców wybiera na nocleg hotele i pensjonaty, a w większym stopniu preferowane są kwatery prywatne i tzw. inne obiekty (hostele, domy studenckie, Domy Pielgrzyma itp.). Dodatkowo wśród gości zagranicznych zmniejsza się rola rodziny i znajomych.
4. Wśród cudzoziemców większym zainteresowaniem cieszy się baza hotelowa, a wśród Polaków – parahotelowa i pozahotelarska.
5. Gości zagraniczni wydają podczas pobytu w Krakowie średnio ponad dwa i pół razy więcej niż odwiedzający krajowi.
6. Obserwowalny jest stopniowy spadek kwot wydatkowanych przez odwiedzających z Wielkiej Brytanii, co jest zjawiskiem o tyle niepokojącym, że Brytyjczycy stanowią najliczniejszą grupę obcokrajowców w Krakowie, a zatem zmniejszające się wydatki tych gości będą oznaczać spadek wpływów miasta z turystyki.
7. W relacji do lat ubiegłych spadkowi ulega odsetek gości krajowych deklarujących zwiększenie wydatków, natomiast procent obcokrajowców chętnych wydawać więcej okazał się w 2008 roku najwyższy w całym badanym okresie.
8. Odwiedzający Kraków w 2008 roku, analogicznie jak w latach ubiegłych, w większości organizowali sobie podróż samodzielnie. Udział biur podróży był prawie czterokrotnie niższy, a znaczenie pozostałych organizatorów – minimalne. Na dodatek zdecydowanie zmniejsza się odsetek Polaków przyjeżdżających do miasta z zakładem pracy i ze szkołą.
9. Po raz pierwszy od kilku lat relatywnie często wskazywane były przez obcokrajowców targi turystyczne oraz polskie placówki dyplomatyczne i Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej jako źródła informacji o Krakowie.
10. Niepokojącym zjawiskiem wydaje się być zmniejszający się odsetek przyjeżdżających do Krakowa „często” – tak krajowych, jak i zagranicznych.
11. Biorąc pod uwagę powiązania Krakowa z innymi miejscowościami (produktami turystycznymi), w działaniach promocyjnych podejmowanych przez miasto szczególnie należy zwrócić uwagę na rynek krajowy – na Warszawę i Wrocław, a na rynkach zagranicznych – na rynek czeski, słowacki, węgierski i austriacki.

## Atrakcje turystyczne

1. Odwiedzający Kraków w 2008 roku, podobnie jak w latach poprzednich, najwyżej oceniali atmosferę miasta. Ten unikatowy walor Krakowa, jest jednym z głównych elementów kształtujących markę miasta.
2. Niezmiennie, bardzo pozytywnie oceniana jest gościnność i życzliwość mieszkańców miasta. Goście przyjeżdżający do miasta bardzo wysoko oceniając specyficzną ofertę Krakowa, nie tylko doceniają atrakcje i poziom świadczonych usług, ale przede wszystkim gościnność i życzliwość mieszkańców, które łącznie tworzą charakterystyczną atmosferę tego miejsca
3. Wszystkie dotychczasowe badania wykazują, że atutem turystycznym Krakowa są lokale gastronomiczne. Szeroko rozumiana rozrywka jest szczególnie sferą usług w Krakowie, z której korzystają i którą bardzo wysoko oceniają zarówno odwiedzający zagraniczni jak i krajowi. W 2008 roku pomimo dużego ubytku kadr w branży gastronomicznej – zwłaszcza młodych pracowników – spowodowanego emigracją zarobkową oraz znacznego wzrostu cen, praktycznie nie odnotowano negatywnych ocen usług gastronomicznych.
4. Coraz większe uznanie zyskuje oferta krakowskich dyskotek, pubów, klubów i w 2008 roku została zdecydowanie lepiej oceniona niż w latach poprzednich.
5. Imprezy kulturalne w Krakowie w roku 2008 były bardzo dobrze lub dobrze oceniane, zarówno przez gości zagranicznych jak i krajowych. Można przyjąć, że nowe kierunki promocji miasta związane z podnoszeniem jakości imprez kulturalnych zostały przez odwiedzających Kraków pozytywnie odebrane.
6. Opinia o oznakowaniu turystycznym wśród gości krajowych od sześciu lat nie ulega zasadniczym zmianom, co może świadczyć o zbyt małej aktywności miasta w tym zakresie.
7. Dostępność komunikacyjna w dalszym ciągu nie stanowi wizytówki miasta. Jedynie większe uznanie wśród gości zagranicznych zyskuje transport lotniczy.
8. Najwięcej zastrzeżeń wzbudziła czystość ulic w mieście i jest to ocena najgorsza jaką uzyskano w dotychczasowych badaniach.
9. Transport lokalny uzyskał w 2008 roku jeden z najwyższych odsetek opinii negatywnych.
10. Baza noclegowa w Krakowie standardowo już nie budzi zastrzeżeń.
11. Zmiany możemy natomiast odnotować w ocenie usług przewodnickich. Zdecydowanie wzrosła liczba ocen bardzo dobrych wystawianych zarówno przez turystów zagranicznych jak i krajowych
12. Bardzo dobrze oceniana jest w Krakowie sieć punktów handlowo-usługowych akceptujących płatności przy użyciu karty płatniczej oraz dostępność do bankomatów którymi, zdaniem odwiedzających zagranicznych i krajowych, miasto jest odpowiednio nasycone.
13. W zakresie oceny bezpieczeństwa Kraków w 2008 roku, podobnie jak w latach poprzednich, jest odbierany jako miasto bezpieczne.
14. Ceny usług noclegowych w 2008 roku, pomimo wzrostu cen w obiektach noclegowych, są odbierane jako odpowiednie.

15. W 2008 roku zdecydowanie zwiększyła się liczba uznających ceny usług gastronomicznych za wysokie. Wśród gości krajowych uznanie cen za odpowiednie zmniejszyło się o ponad 10% i o tyle, w stosunku do lat ubiegłych, wzrosła liczba odpowiedzi, że ceny są wysokie.
16. W ocenie cen usług rozrywkowych (dyskoteki, puby, kluby), zarówno wśród gości zagranicznych jak krajowych, zmniejszyła się liczba uznających te ceny za niskie, a wzrosła – postrzegających je jako wysokie. W dalszym ciągu jednak dominuje opinia uznająca ceny usług rozrywkowych za odpowiednie.
17. Należy podjąć dalsze starania mające na celu utrzymanie zainteresowania turystów Nową Hutą i Tyńcem, m.in. poprzez rozbudowę tamtejszych produktów turystycznych. Konieczne jest również nasilenie działań związanych z promocją Podgórze.
18. Należy w dalszym ciągu rozszerzać ofertę turystyczną Krakowa poprzez różnorodne nowe produkty, ale z naciskiem na ich wielofunkcyjność (złożoność).
19. Ważnym w przyszłości produktem turystycznym Krakowa może być Krakowska Karta Miejska, dlatego też należy kontynuować działania mające na celu wprowadzenie na rynek tego produktu.
20. Zauważalne są niepokojące tendencje związane ze spadkiem chęci rekomendowania Krakowa jako destynacji turystycznej.
21. Wydaje się, że poprawie (modyfikacji) powinien ulec miejski system informacji turystycznej, zwłaszcza w kontekście przepływu informacji o produktach turystycznych miasta, w tym szczególnie należy zwrócić uwagę na informację turystyczną udzielaną w obiektach noclegowych.

### **Przyczyny spadku wielkości strumienia ruchu turystycznego w 2008 roku**

1. Mistrzostwa Europy w piłce nożnej w Austrii i Szwajcarii (w głównej mierze rynek niemieckojęzyczny i brytyjski) powodujące specyficzny przepływ strumienia ruchu turystycznego w tym okresie czasu
2. Olimpiada w Chinach (szersze otwarcie Chin po wieloletniej izolacji dla turystów z krajów „cywilizacji zachodniej”) powodująca specyficzny przepływ strumienia ruchu turystycznego w tym okresie czasu
3. Konflikt wojenny Rosji z Gruzją i Gruzji z Rosją, nagłośniony w mediach, z aktywnym udziałem medialnym najwyższych władz państwowych Polski. Dla turysty z innego kraju czy kontynentu, Polska jako kraj sąsiadujący (graniczący) z Rosją, [niektórzy mieszkańcy Świata uważają do dzisiaj, że Rzeczpospolita Polska jest była republiką (PRL) dawnego ZSRR] aktywnie biorący udział w dyplomatycznej akcji (Litwa, Łotwa, Estonia, Ukraina) wspierającej Gruzję w akcji przeciwko Rosji, postrzegany jest jako kraj wysokiego ryzyka, który może zostać w każdej chwili wciągnięty w konflikt zbrojny z przeciwnikiem posiadającym potencjał militarny potrafiący razić bardzo odległe cele.
4. Ogólnoświatowy kryzys walutowy jako przyczyna spadku (problematyczne) – zmniejszenie ilości turystów zanotowano dopiero pod koniec III kwartału.

5. Sztucznie „drogi” złoty powodował podrożenie kosztów jedynie turystów indywidualnych, jako że umowy grupowe zawarte były z wyprzedzeniem sezonowym w walutach narodowych kontrahentów.
6. Mocna, negatywna akcja medialna, między innymi ogólnopolskiej prasy codziennej (w ślad za tym – również – mediów elektronicznych) początkiem trzeciego kwartału, na temat sytuacji turystów i branży turystycznej w Krakowie.
7. Jednym z aksjomatów turystyki jest bezpieczeństwo, dlatego też im niższy jest współczynnik gwarancji bezpieczeństwa turysty w danym kraju, tym mniejszy jest strumień ruchu turystycznego. Wskaźnik gwarancji bezpieczeństwa obejmuje poziom bezpieczeństwa życia, zdrowia, mienia turysty, jak również poziom prawdopodobieństwa osiągnięcia (realizacji) celu wyjazdu.
8. Już czas, żeby „Kraków” przestał myśleć tylko i wyłącznie o przyciąganiu nowych gości – na współczesnym rynku turystycznym (m.in. ze względu na globalizację i otwarcie granic) pojawiają się coraz to nowe „destynacje” turystyczne, a tym samym dochodzi do coraz ostrzejszej walki o turystę. W takich warunkach szanse na sukces mają jedynie te miejsca docelowe podróży, które potrafią zatrzymać odwiedzających, które stosują odpowiednie działania mające na celu budowanie lojalności klientów-turystów. Tymczasem w Krakowie zmniejsza się odsetek przyjeżdżających często, tak krajowych, jak i zagranicznych, również spada współczynnik deklaracji ponownych odwiedzin.

## Spis tabel

Tab. 1.	Wielkość próby w zależności od wielkości populacji generalnej w losowaniu prostym przy różnym poziomie istotności a oraz różnym rzędzie precyzji d. ....	7
Tab. 2.	Ruchome indeksy dynamiki (%) liczby korzystających z noclegów w Krakowie w miesiącach styczeń – sierpień w latach 2003–2008 .....	8
Tab. 3.	Ruchome indeksy dynamiki (%) liczby korzystających z noclegów w Krakowie w miesiącach wrzesień – grudzień w latach 2003–2008 .....	9
Tab. 4.	Ruchome indeksy dynamiki (%) liczby korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008 .....	9
Tab. 5.	Liczba korzystających z noclegów – według miesięcy, w Krakowie w latach 2003–2008 .....	10
Tab. 6.	Nadwyżka turystów zagranicznych nad turystami krajowymi w Krakowie w latach 2003–2008 w skali roku .....	14
Tab. 7.	Ruchome indeksy dynamiki (%) liczby korzystających z obiektów turystycznych w Krakowie dla turystów ogółem, krajowych i zagranicznych w latach 2003–2008 ...	15
Tab. 8.	Wskaźniki udziału (%) turystów krajowych i zagranicznych w liczbie korzystających z obiektów turystycznych w Krakowie w latach 2003–2008 .....	17
Tab. 9.	Wskaźniki sezonowości (%) liczby korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008, w podziale na turystów ogółem, krajowych i zagranicznych .....	19
Tab. 10.	Liczba korzystających z noclegów w Krakowie w kolejnych kwartałach 2001–2008 .....	24
Tab. 11.	Udział turystów krajowych i zagranicznych w liczbie korzystających z noclegów w Krakowie oraz kwartalne wskaźniki sezonowości w latach 2001–2008 .....	25
Tab. 12.	Średnie wskaźniki udziału turystów krajowych i turystów zagranicznych w liczbie korzystających z noclegów w Krakowie oraz średnie wskaźniki sezonowości w latach 2001–2008 .....	26
Tab. 13.	Liczba korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2008 .....	28
Tab. 14.	Udziały turystów krajowych i turystów zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2008 .....	29
Tab. 15.	Ruchome indeksy dynamiki liczby korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2008 .....	29
Tab. 16.	Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2003–2008 .....	31
Tab. 17.	Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2003–2008 .....	32
Tab. 18.	Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w II i III kwartale w latach 2003–2008 .....	33

Tab. 19.	Struktura przyjazdów cudzoziemców do Krakowa według wybranych państw w latach 2003– 2008 .....	33
Tab. 20.	Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008 .....	38
Tab. 21.	Struktura udziału Polonii w przyjazdach do Krakowa w roku 2008 .....	40
Tab. 22.	Struktura przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w latach 2003–2008 .....	41
Tab. 23.	Struktura przyjazdów do Krakowa według miejsc zamieszkania odwiedzających w latach 2003–2006 i 2008 .....	44
Tab. 24.	Struktura przyjazdów do Krakowa według płci w latach 2004–2006 i 2008 .....	45
Tab. 25.	Struktura przyjazdów do Krakowa odwiedzających krajowych i zagranicznych według wieku w latach 2004–2006, 2007 i 2008 .....	47
Tab. 26.	Struktura przyjazdów do Krakowa odwiedzających krajowych i zagranicznych według wykształcenia w latach 2004–2006 i 2008 .....	48
Tab. 27.	Struktura przyjazdów do Krakowa według statusu zawodowego w latach 2004–2008 .....	49
Tab. 28.	Struktura przyjazdów do Krakowa odwiedzających krajowych i zagranicznych według statusu materialnego w latach 2004–2006 i 2008 .....	51
Tab. 29.	Struktura odwiedzających krajowych według kierunków przyjazdów w latach 2003–2008 .....	52
Tab. 30.	Przyjazdy zagraniczne do Krakowa według miejsca, z którego nastąpił przyjazd w latach 2003–2008 .....	54
Tab. 31.	Przyjazdy do Krakowa według towarzyszących osób w latach 2005–2008 .....	56
Tab. 32.	Struktura czasowa pobytu osób odwiedzających Kraków w latach 2003–2006 i 2008 .....	57
Tab. 33.	Struktura celów przyjazdu Polaków i obcokrajowców do Krakowa w latach 2003–2008 .....	59
Tab. 34.	Główny cel przyjazdu odwiedzających ogółem do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008 .....	62
Tab. 35.	Główny cel przyjazdu do Krakowa odwiedzających krajowych w latach 2003–2006 i 2008 .....	64
Tab. 36.	Główny cel przyjazdu odwiedzających zagranicznych do Krakowa w latach 2003–2008 .....	66
Tab. 37 A.	Struktura procentowa głównych celów przyjazdów obcokrajowców do Krakowa w latach 2004–2006, 2007 i 2008 według krajów (dla krajów z listy najliczniejszych przyjazdów) .....	66
Tab. 37 B.	Struktura procentowa głównych celów przyjazdów obcokrajowców do Krakowa w latach 2004–2006, 2007 i 2008 według krajów (dla krajów z listy najliczniejszych przyjazdów) .....	67



Tab. 38.	Struktura wykorzystanych środków transportu przez odwiedzających ogółem w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008 .....	69
Tab. 39.	Struktura wykorzystanych przez Polaków i obcokrajowców środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2005, 2006 i 2008 .....	70
Tab. 40.	Struktura odwiedzających Kraków w latach 2004–2008 ze względu na miejsce noclegu .....	73
Tab. 41.	Baza noclegowa wykorzystana przez odwiedzających ogółem podczas pobytu w Krakowie w latach 2003–2008 (w %) .....	74
Tab. 42.	Baza noclegowa wykorzystana przez odwiedzających krajowych i zagranicznych podczas pobytu w Krakowie w latach 2003–2008 (w %) .....	75
Tab. 43.	Kwoty (na osobę) wydatkowane podczas pobytu odwiedzających ogółem w Krakowie w latach 2004–2008 (w %) .....	81
Tab. 44.	Kwoty (na osobę) wydatkowane podczas pobytu odwiedzających krajowych i zagranicznych w Krakowie w latach 2004–2008 (w %) .....	81
Tab. 45.	Średnia kwota wydatku turystycznego na osobę ponoszonego przez odwiedzających podczas pobytu w Krakowie w latach 2003–2008 według wybranych państw (w zł) .....	87
Tab. 46.	Szacunkowe wpływy Krakowa z turystyki w latach 2003–2008 .....	87
Tab. 47.	Deklaracje odwiedzających Kraków w latach 2003–2008 o możliwości wydatkowania większych sum pieniężnych .....	88
Tab. 48.	Organizator podróży do Krakowa w latach 2003–2008 .....	89
Tab. 49.	Wykorzystane przez turystów odwiedzających Kraków w latach 2003–2008 źródło informacji o mieście (w %) .....	92
Tab. 50.	Częstość wizyt osób odwiedzających Kraków w latach 2003–2008 .....	97
Tab. 51 A.	Ocena odwiedzających Kraków gości zagranicznych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w latach 2003–2006, 2007 i 2008 (w %) .....	100
Tab. 51 B.	Ocena odwiedzających Kraków gości zagranicznych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w roku 2008 (w %) .....	102
Tab. 52 A.	Ocena odwiedzających Kraków gości krajowych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w latach 2003–2006, 2007 i 2008 (w %) .....	106
Tab. 52 B.	Ocena odwiedzających Kraków gości krajowych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w 2008 roku (w %) .....	108
Tab. 53.	Zainteresowanie odwiedzających Kraków w latach 2004–2006 i 2008 usługami pilotów, przewodników i instruktorów (w %) .....	111
Tab. 54.	Zainteresowanie podróżujących samotnie lub w grupie gości zagranicznych odwiedzających Kraków w latach 2004–2006 i 2008 usługami przewodników, pilotów i instruktorów (w %) .....	112

Tab. 55.	Zainteresowanie podróżujących samotnie lub w grupie gości krajowych odwiedzających Kraków w latach 2004–2006 i 2008 usługami przewodników, pilotów i instruktorów (w %) .....	112
Tab. 56.	Ocena imprez kulturalnych miasta Krakowa dokonana przez odwiedzających Kraków gości zagranicznych w 2008 roku (w %) .....	113
Tab. 57.	Ocena imprez kulturalnych miasta Krakowa dokonana przez odwiedzających Kraków gości krajowych w 2008 roku (w %) .....	113
Tab. 58.	Ocena wysokości cen w stosunku do jakości świadczonych usług dokonana przez odwiedzających Kraków w latach 2005, 2006 i 2008 (w %) .....	115
Tab. 59.	Miejsca poza Krakowem odwiedzane przez respondentów w 2008 roku – rozkład procentowy i ranking .....	119
Tab. 60.	Atrakcje turystyczne w Krakowie wskazywane przez odwiedzających krajowych i zagranicznych w 2008 roku wraz z rankingiem odpowiedzi .....	120
Tab. 61.	Potencjalne atrakcje znajdujące się w kręgu zainteresowań respondentów podczas następnego pobytu w Krakowie – rozkład procentowy odpowiedzi .....	122
Tab. 62.	Zestawienie odpowiedzi odwiedzających krajowych i zagranicznych dotyczących deklaracji rekomendowania Krakowa według badań w latach 2003–2008 .....	123
Tab. 63.	Zestawienie deklaracji ponownych odwiedzin Krakowa ze strony gości przebywających w mieście w 2008 roku .....	124
Tab. 64.	Zestawienie deklaracji ponownych odwiedzin Krakowa z podziałem na odwiedzających krajowych i zagranicznych w latach 2003–2008 .....	125
Tab. 65.	Zamiar ponownego przyjazdu do Krakowa ze strony odwiedzających zagranicznych, z uwzględnieniem podziału na osoby z polskimi korzeniami (badania z 2008 roku) .....	125

## Spis rysunków

Rys. 1.	Liczba turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008 .....	11
Rys. 2.	Liczba turystów krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008 .....	11
Rys. 3.	Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008 .....	12
Rys. 4.	Różnica między liczbą turystów zagranicznych a liczbą turystów krajowych w latach 2003–2008 .....	12
Rys. 5.	Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2006 .....	13

Rys. 6.	Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2007 .....	13
Rys. 7.	Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2008 .....	14
Rys. 8.	Ruchome indeksy dynamiki (%) liczby korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2005–2008 .....	15
Rys. 9.	Ruchome indeksy dynamiki (%) liczby turystów krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2005–2008 .....	16
Rys. 10.	Ruchome indeksy dynamiki (%) liczby turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2005–2008 .....	16
Rys. 11.	Wskaźniki udziału (%) turystów krajowych wśród korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2003–2008 .....	18
Rys. 12.	Wskaźniki udziału (%) turystów zagranicznych wśród korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2003–2008 .....	18
Rys. 13.	Wskaźniki udziału (%) turystów krajowych i zagranicznych wśród korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2006–2008 .....	19
Rys. 14.	Wskaźniki sezonowości liczby turystów korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2006 .....	20
Rys. 15.	Wskaźniki sezonowości liczby turystów korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2007 .....	21
Rys. 16.	Wskaźniki sezonowości liczby turystów korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2008 .....	21
Rys. 17.	Wskaźniki sezonowości liczby turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008 .....	22
Rys. 18.	Wskaźniki sezonowości liczby turystów krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008 .....	22
Rys. 19.	Wskaźniki sezonowości liczby turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008 .....	23
Rys. 20.	Liczba turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w kolejnych kwartałach w latach 2001–2008 .....	24
Rys. 21.	Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w kolejnych kwartałach w latach 2001–2008 .....	25
Rys. 22.	Udziały procentowe turystów krajowych i zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2008 w ujęciu kwartalnym .....	27
Rys. 23.	Wskaźniki sezonowości ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2001–2008 w ujęciu kwartalnym .....	28
Rys. 24.	Liczba turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2008 .....	29

Rys. 25.	Liczba turystów krajowych i zagranicznych w Krakowie w latach 2001–2008 .....	29
Rys. 26.	Wskaźniki udziału (%) liczby turystów krajowych i zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2008 .....	30
Rys. 27.	Ruchome indeksy dynamiki liczby turystów krajowych i zagranicznych w Krakowie w latach 2001–2008 .....	30
Rys. 28.	Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2003–2008 .....	31
Rys. 29.	Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2003–2008 .....	32
Rys. 30.	Struktura przyjazdów cudzoziemców do Krakowa według wybranych państw w latach 2003–2006 i 2008 .....	35
Rys. 31.	Pozostałe państwa, z których zanotowano przyjazdy do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008 .....	37
Rys. 32.	Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008 .....	38
Rys. 33.	Trendy przyjazdów cudzoziemców do Krakowa według wybranych państw w latach 2003–2006 i 2008 .....	39
Rys. 34.	Struktura przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w latach 2003–2006 i 2008 .....	40
Rys. 35.	Trendy przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w latach 2003–2006 i 2008 .....	42
Rys. 36.	Struktura przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsc zamieszkania według województw w latach 2003–2006 i 2008 .....	43
Rys. 37.	Struktura przyjazdów do Krakowa według miejsc zamieszkania odwiedzających w latach 2003–2006 i 2008 .....	44
Rys. 38.	Struktura przyjazdów do Krakowa według miejsc zamieszkania odwiedzających zagranicznych i krajowych w latach 2006 i 2008 .....	44
Rys. 39.	Ogólna struktura przyjazdów do Krakowa według miejsc zamieszkania odwiedzających w roku 2008 .....	45
Rys. 40.	Struktura przyjazdów do Krakowa według płci w latach 2004–2006 i 2008 .....	46
Rys. 41.	Struktura przyjazdów do Krakowa według wieku w latach 2004–2006 i 2008 .....	46
Rys. 42.	Struktura przyjazdów do Krakowa według wykształcenia w latach 2004–2006 i 2008 .....	47
Rys. 43.	Struktura przyjazdów do Krakowa według statusu zawodowego w latach 2005, 2006 i 2008 .....	48
Rys. 44.	Struktura przyjazdów do Krakowa według statusu materialnego w latach 2004–2006 i 2008 .....	50
Rys. 45.	Przyjazdy krajowe do Krakowa według miejsca, z którego nastąpił przyjazd w latach 2003–2008 .....	52
Rys. 46.	Trendy przyjazdów odwiedzających krajowych i zagranicznych do Krakowa według miejsca, z którego nastąpił przyjazd w latach 2003–2008 .....	53
Rys. 47.	Struktura osób towarzyszących w latach 2005, 2006 i 2008 .....	56

Rys. 48.	Długość pobytu odwiedzających krajowych w Krakowie w latach 2003–2006 i 2008 .....	57
Rys. 49.	Długość pobytu odwiedzających zagranicznych w Krakowie w latach 2003–2006 i 2008 .....	58
Rys. 50.	Struktura celów przyjazdu odwiedzających ogółem do Krakowa w roku 2008 .....	61
Rys. 51.	Struktura celów przyjazdu odwiedzających krajowych do Krakowa w roku 2008 .....	61
Rys. 52.	Struktura celów przyjazdu odwiedzających zagranicznych ogółem do Krakowa w roku 2008 .....	62
Rys. 53.	Cel główny przyjazdu do Krakowa ogółem w latach 2005, 2006 i 2008 .....	65
Rys. 54.	Środki transportu wykorzystane w trakcie przyjazdu do Krakowa w roku 2008 (struktura procentowa udziałów podróży turystów krajowych i zagranicznych) .....	70
Rys. 55.	Struktura wykorzystanych środków transportu przez odwiedzających ogółem w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008 .....	71
Rys. 56.	Struktura wykorzystanych środków transportu przez odwiedzających krajowych w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008 .....	72
Rys. 57.	Struktura wykorzystanych środków transportu przez odwiedzających zagranicznych w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008 .....	72
Rys. 58.	Odsetek odwiedzających nocujących w Krakowie w 2008 roku .....	73
Rys. 59.	Baza noclegowa wykorzystana podczas pobytu odwiedzających w Krakowie w roku 2008 .....	76
Rys. 60.	Struktura turystów nocujących w Krakowie w roku 2008 w hotelach według kategorii .....	76
Rys. 61.	Baza noclegowa wykorzystana podczas pobytu gości krajowych w Krakowie w latach 2003–2008 (w %) .....	77
Rys. 62.	Baza noclegowa wykorzystana podczas pobytu gości zagranicznych w Krakowie w latach 2003–2008 (w %) .....	78
Rys. 63.	Struktura turystów nocujących w Krakowie w roku 2008 według miejsca zakwaterowania .....	79
Rys. 64.	Kwoty wydatkowane (na osobę) przez odwiedzających Kraków w roku 2008 (w %) .....	82
Rys. 65.	Kwoty wydatkowane (na osobę) przez turystów krajowych odwiedzających Kraków w latach 2004–2008 .....	83
Rys. 66.	Kwoty wydatkowane (na osobę) przez turystów zagranicznych odwiedzających Kraków w latach 2004–2008 .....	84
Rys. 67.	Średnie kwoty wydatkowane podczas pobytu gości odwiedzających Kraków w latach 2003–2008 (w zł na osobę) .....	85
Rys. 68.	Średnia kwota wydatku turystycznego na osobę ponoszonego przez cudzoziemców podczas pobytu w Krakowie w roku 2008, według wybranych państw .....	86

Rys. 69.	Deklaracje odwiedzających Kraków w roku 2008 o możliwości wydatkowania większych sum pieniężnych .....	88
Rys. 70.	Organizator podróży do Krakowa w roku 2008 .....	89
Rys. 71.	Organizator podróży gości krajowych do Krakowa w latach 2003–2008 .....	90
Rys. 72.	Organizator podróży gości zagranicznych do Krakowa w latach 2003–2008 .....	91
Rys. 73.	Wykorzystane przez turystów odwiedzających Kraków w roku 2008 źródło informacji o mieście .....	94
Rys. 74.	Wykorzystane przez turystów krajowych odwiedzających Kraków w latach 2003–2008 źródło informacji o mieście .....	95
Rys. 75.	Wykorzystane przez turystów zagranicznych odwiedzających Kraków w latach 2003–2008 źródło informacji o mieście .....	96
Rys. 76.	Częstość wizyt osób odwiedzających Kraków w 2008 roku .....	97
Rys. 77 A.	Ocena odwiedzających Kraków gości zagranicznych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w 2008 roku .....	104
Rys. 77 B.	Ocena odwiedzających Kraków gości zagranicznych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w 2008 roku .....	105
Rys. 78 A.	Ocena odwiedzających Kraków gości krajowych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w 2008 roku .....	109
Rys. 78 B.	Ocena odwiedzających Kraków gości krajowych dotycząca wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa w 2008 roku .....	110
Rys. 79.	Ocena wysokości cen w stosunku do jakości świadczonych usług dokonana przez odwiedzających Kraków w 2008 roku (w %) .....	116
Rys. 80.	Ocena wysokości cen w stosunku do jakości świadczonych usług dokonana przez odwiedzających Kraków w 2006 roku (w %) .....	117
Rys. 81.	Ocena wysokości cen w stosunku do jakości świadczonych usług dokonana przez odwiedzających Kraków w 2005 roku (w %) .....	118
Rys. 82.	Rozkład wewnętrzny odpowiedzi udzielonych przez odwiedzających krajowych i zagranicznych dotyczących potencjalnego produktu turystycznego Krakowa .....	122
Rys. 83.	Deklaracja polecenia Krakowa znajomym według badań ankietowych w 2008 roku .....	123
Rys. 84.	Deklaracja ponownych odwiedzin miasta przez odwiedzających krajowych i zagranicznych w 2008 roku .....	124

# ANEKS 1

## Turystyka biznesowa

### Spis tabel

Tabela A1.	Struktura gości biznesowych odwiedzających Kraków w 2008 roku ze względu na geograficzne miejsce noclegu (w %) .....	144
Tabela A2.	Szacunkowa liczba gości biznesowych odwiedzających Kraków w 2008 roku ze względu na miejsce noclegu .....	144
Tabela A3.	Baza noclegowa wykorzystana przez gości biznesowych podczas pobytu w Krakowie w 2008 roku (w %) .....	144
Tabela A4.	Struktura turystów biznesowych nocujących w Krakowie w 2008 roku w hotelach według kategorii (w %) .....	145
Tabela A5.	Kwoty (na osobę) wydatkowane podczas pobytu gości biznesowych w Krakowie w 2008 roku (w %) .....	145
Tabela A6.	Średnia kwota wydatku turystycznego na osobę ponieszonego przez gości biznesowych podczas pobytu w Krakowie w 2008 roku (w zł) .....	145
Tabela A7.	Deklaracje gości biznesowych odwiedzających Kraków w 2008 roku o możliwości wydatkowania większych sum pieniężnych (w %) .....	146
Tabela A8.	Organizator podróży do Krakowa gości biznesowych w 2008 roku (w %) .....	146
Tabela A9.	Wykorzystane przez gości biznesowych w 2008 roku źródło informacji o Krakowie (w %) .....	146
Tabela A10.	Częstotliwość wizyt gości biznesowych w 2008 roku (w %) .....	147

Tabela A1. Struktura gości biznesowych odwiedzających Kraków w 2008 roku ze względu na geograficzne miejsce noclegu (w %)

	Udział w kongresie, konferencji, seminarium lub szkoleniu			Pozostałe cele biznesowe			Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Nocujący w Krakowie (turyści)	85,71	98,36	91,03	69,51	100,00	81,34	77,71	99,12	86,38
Nienocujący w Krakowie (jednodniowi odwiedzający)	5,95	0,00	3,45	7,32	0,00	4,48	6,63	0,00	3,94
Brak odpowiedzi	8,34	1,64	5,52	23,17	0,00	14,18	15,66	0,88	9,68

Źródło: Opracowanie własne

Tabela A2. Szacunkowa liczba gości biznesowych odwiedzających Kraków w 2008 roku ze względu na miejsce noclegu

	Udział w kongresie, konferencji, seminarium lub szkoleniu			Pozostałe cele biznesowe			Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Nocujący w Krakowie (turyści)	163 500	136 400	299 900	129 600	118 100	247 700	293 100	254 500	547 600
Nienocujący w Krakowie (jednodniowi odwiedzający)	15 900	2 300	18 200	43 200	0	43 200	59 100	2 300	61 400
Brak odpowiedzi	190 800	138 700	329 500	186 400	118 100	304 500	377 200	256 800	634 000

Źródło: Opracowanie własne

Tabela A3. Baza noclegowa wykorzystana przez gości biznesowych podczas pobytu w Krakowie w 2008 roku (w %)

	Udział w kongresie, konferencji, seminarium lub szkoleniu			Pozostałe cele biznesowe			Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Hotel	47,62	70,49	57,24	30,49	55,77	40,30	39,16	63,72	49,10
Motel	2,38	0,00	1,38	2,44	0,00	1,49	2,41	0,00	1,43
Pensjonat	2,38	1,64	2,07	0,00	0,00	0,00	1,21	0,89	1,08
Dom wycieczkowy	2,38	3,28	2,76	8,53	0,00	5,22	5,42	1,77	3,94
Schronisko	2,38	3,28	2,76	1,22	1,92	1,49	1,81	2,66	2,15
Zakład uzdrowiskowy	0,00	0,00	0,00	1,22	0,00	0,75	0,60	0,00	0,36
Kwatera prywatna	10,72	1,64	6,89	10,97	7,70	9,70	10,84	4,43	8,24
Znajomi lub rodzina	4,76	0,00	2,76	6,10	1,92	4,48	5,42	0,88	3,58
Własny dom/ mieszkanie	2,38	0,00	1,38	0,00	1,92	0,74	1,20	0,88	1,08
Hostel	9,52	6,56	8,27	7,32	28,85	15,67	8,43	16,81	11,83
Dom Pielgrzyma	0,00	0,00	0,00	0,00	1,92	0,75	0,00	0,88	0,36
Inny obiekt (m.in. domy studenckie)	1,19	11,47	5,52	1,22	0,00	0,75	1,21	6,20	3,23
Brak odpowiedzi <sup>50</sup>	14,29	1,64	8,97	30,49	0,00	18,66	22,29	0,88	13,62

Źródło: Opracowanie własne

50. W tym: jednodniowi odwiedzający, nieokreślający rodzaju miejsca noclegu oraz w ogóle nieudzielający odpowiedzi na pytanie odnośnie zakwaterowania.



Tabela A4. Struktura turystów biznesowych nocujących w Krakowie w 2008 roku w hotelach według kategorii (w %)

	Udział w kongresie, konferencji, seminarium lub szkoleniu			Pozostałe cele biznesowe			Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem
*	7,50	0,00	3,61	0,00	0,00	0,00	4,62	0,00	2,19
**	5,00	0,00	2,41	8,00	0,00	3,70	6,15	0,00	2,92
***	52,50	20,93	36,15	60,00	13,79	35,19	55,38	18,06	35,76
****	25,00	48,84	37,35	20,00	41,38	31,48	23,08	45,83	35,04
*****	5,00	20,93	13,25	12,00	44,83	29,63	7,69	30,56	19,71
Bez określania	5,00	9,30	7,23	0,00	0,00	0,00	3,08	5,55	4,38

Źródło: Opracowanie własne

Tabela A5. Kwoty (na osobę) wydatkowane podczas pobytu gości biznesowych w Krakowie w 2008 roku (w %)

	Udział w kongresie, konferencji, seminarium lub szkoleniu			Pozostałe cele biznesowe			Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem
do 50 zł	11,25	7,55	9,77	23,17	0,00	16,38	17,61	0,00	12,85
51-100 zł	16,25	9,43	13,53	14,63	0,00	10,35	15,72	10,00	12,05
101-200 zł	27,50	3,77	18,05	10,97	13,51	12,07	19,50	7,78	15,26
201-300 zł	5,00	9,43	6,77	9,76	5,41	8,62	7,55	7,78	7,63
301-400 zł	11,25	3,77	8,27	3,66	5,41	5,17	7,55	4,44	6,43
401-500 zł	11,25	15,10	12,78	4,88	13,51	9,48	10,06	14,44	11,65
501-1000 zł	13,75	24,53	18,05	20,73	24,33	17,24	13,84	24,45	17,67
1001-1500 zł	1,25	13,21	6,01	3,66	18,92	8,62	2,51	15,56	7,23
1501-2000 zł	1,25	7,55	3,76	4,88	13,51	7,76	3,14	10,00	5,62
2001-3000 zł	0,00	5,66	2,26	3,66	2,70	3,45	1,89	4,44	2,81
3001-10000 zł	1,25	0,00	0,75	0,00	2,70	0,86	0,63	1,11	0,80
> 10000 zł	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne

Tabela A6. Średnia kwota wydatku turystycznego na osobę ponoszonego przez gości biznesowych podczas pobytu w Krakowie w 2008 roku (w zł)

	Udział w kongresie, konferencji, seminarium lub szkoleniu			Pozostałe cele biznesowe			Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Wydatek średni	380	816	554	509	1086	693	444	927	618

Źródło: Opracowanie własne

Tabela A7. Deklaracje gości biznesowych odwiedzających Kraków w 2008 roku o możliwości wydatkowania większych sum pieniężnych (w %)

	Udział w kongresie, konferencji, seminarium lub szkoleniu			Pozostałe cele biznesowe			Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Tak <sup>51</sup>	41,67	50,82	45,52	35,37	59,61	44,78	38,55	54,87	45,16
Nie	48,81	31,15	41,38	43,90	28,85	38,06	46,39	30,09	39,79
Brak odpowiedzi	9,52	18,03	13,10	20,73	11,54	17,16	15,06	15,04	15,05

Źródło: Opracowanie własne

Tabela A8. Organizator podróży do Krakowa gości biznesowych w 2008 roku (w %)

	Udział w kongresie, konferencji, seminarium lub szkoleniu			Pozostałe cele biznesowe			Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Samodzielnie	23,81	4,92	15,86	56,79	28,85	45,86	40,00	15,93	30,21
Rodzina i znajomi	0,00	0,00	0,00	9,88	5,77	8,27	4,85	2,66	3,96
Biuro podróży	1,19	6,56	3,45	0,00	5,77	2,26	0,61	6,19	2,88
Internetowe biuro podróży	1,19	0,00	0,69	0,00	0,00	0,00	0,60	0,00	0,36
Zakład pracy	63,10	62,29	62,76	32,10	57,69	42,11	47,88	60,18	52,88
Szkoła	7,14	14,75	10,34	1,23	1,92	1,50	4,24	8,85	6,11
Inna instytucja (m.in. Unia Europejska, instytuty, organizatorzy spotkań)	3,57	11,48	6,90	0,00	0,00	0,00	1,82	6,19	3,60

Źródło: Opracowanie własne

Tabela A9. Wykorzystane przez gości biznesowych w 2008 roku źródło informacji o Krakowie (w %)

	Udział w kongresie, konferencji, seminarium lub szkoleniu			Pozostałe cele biznesowe			Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Targi turystyczne	0,00	1,64	0,69	1,22	15,38	6,72	0,60	7,96	3,58
Prasa	8,33	9,84	8,97	6,10	19,23	11,19	7,23	14,16	10,04
Radio	9,52	9,84	9,66	7,32	17,31	11,19	8,43	13,27	10,39
Telewizja	19,05	27,87	22,76	18,29	32,69	23,88	18,67	30,09	23,30
Katalogi biur podróży	1,19	6,56	3,45	3,66	28,85	13,43	2,41	16,81	8,24
Przewodniki	4,76	9,84	6,90	7,32	28,85	15,67	6,02	18,58	11,11
Foldery/ulotki	9,52	18,03	13,10	7,32	21,15	12,69	8,43	19,47	12,90
Rodzina, znajomi	33,33	34,43	33,79	42,68	53,85	47,01	37,95	43,36	40,14
Strony internetowe	11,90	36,07	22,07	8,54	25,00	14,93	10,24	30,97	18,64
Polskie placówki dyplomatyczne	1,19	16,39	7,59	2,44	9,62	5,22	1,81	13,27	6,45

51. Cele dodatkowych wydatków: zwiedzanie, kultura, gastronomia, rozrywka, pamiątki i inne zakupy.

Tabela A9. cd. Wykorzystane przez gości biznesowych w 2008 roku źródło informacji o Krakowie (w %)

	Udział w kongresie, konferencji, seminarium lub szkoleniu			Pozostałe cele biznesowe			Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej	2,38	8,20	4,83	2,44	11,54	5,97	2,41	9,73	5,38
Szkoła	69,05	45,90	59,31	63,41	38,46	53,73	66,27	42,48	56,63
Brak wcześniejszej informacji	0,00	1,64	0,69	0,00	1,92	0,75	0,00	1,77	0,72
Inne źródło informacji (m.in. z pracy, z folderu organizatora spotkania, „stąd pochodzę”)	3,57	11,48	6,90	4,88	7,69	5,97	4,22	9,73	6,45

Źródło: Opracowanie własne

Tabela A10. Częstotliwość wizyt gości biznesowych w 2008 roku (w %)

	Udział w kongresie, konferencji, seminarium lub szkoleniu			Pozostałe cele biznesowe			Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Pierwszy raz	3,62	57,38	26,39	0,00	43,14	16,54	1,82	50,89	21,66
Drugi raz	18,07	29,51	22,92	6,10	27,45	14,29	12,12	28,57	18,77
Kilka razy	62,65	9,83	40,28	65,85	19,61	48,12	64,24	14,29	44,04
Często	15,66	3,28	10,41	28,05	9,80	21,05	21,82	6,25	15,53

Źródło: Opracowanie własne

## ANEKS 2

### Charakterystyka najważniejszych zagranicznych rynków turystycznych w Krakowie w 2008 roku

#### Państwa

Wielka Brytania .....	149
Niemcy .....	150
Włochy .....	151
Francja .....	152
USA .....	153
Irlandia .....	154
Hiszpania .....	155
Słowacja .....	156

## Wielka Brytania

Tabela A11. Noclegi w Krakowie

Wielka Brytania	%	Wielkość szacunkowa
TAK (turyści)	98,94	548.000
NIE (odwiedzający jednodniowi)	0,53	3.000
Brak informacji	0,53	3.000
RAZEM	100,00	554.000

Tabela A13. Kategoria hotelu

Wielka Brytania	%
*	1,46
**	11,22
***	67,32
****	14,64
*****	1,46
Brak informacji	3,90

Tabela A15. Deklaracje wyższych wydatków

Wielka Brytania	%
TAK	57,52
NIE	30,87
Brak informacji	11,61

Tabela A14. Wydatki (bez kosztów dojazdu) na jedną osobę

Wielka Brytania	%
0–50 zł	1,68
51–100 zł	3,93
101–200 zł	14,33
201–300 zł	11,80
301–400 zł	7,30
401–500 zł	12,08
501–1 000 zł	37,08
1 001–1 500 zł	8,99
1 501–2 000 zł	1,69
2 001–3 000 zł	1,12
powyżej 3 000 zł	0,00

Średni wydatek – 641 zł

Tabela A16. Organizator przyjazdu

Wielka Brytania	%
We własnym zakresie	53,18
Rodzina/znajomi	4,76
Biuro podróży	34,66
Internetowe biuro podróży	2,91
Zakład pracy	1,32
Szkoła	0,79
Parafia (Kościół)	1,32
Inna instytucja	1,06

Tabela A18 Częstotliwość odwiedzin Krakowa

Wielka Brytania	%
Pierwszy raz	63,06
Drugi raz	29,29
Kilka razy	4,22
Często	0,79
Brak odpowiedzi	2,64

Tabela A12. Miejsce noclegu

Wielka Brytania	%
Hotel	54,09
Motel	1,58
Pensjonat	1,06
Dom wycieczkowy	2,11
Schronisko	0,53
Kemping lub pole namiotowe	0,00
Zakład uzdrowski	0,00
Ośrodek wczasowy	0,26
Kwatera prywatna	4,22
Znajomi lub rodzina	3,96
Własny dom/ mieszkanie	0,53
Hostel	30,34
Dom pielgrzyma	0,00
Inny obiekt	0,00
Brak informacji	1,32

Tabela A17. Źródło informacji o Krakowie

Wielka Brytania	%
Targi turystyczne	19,53
Prasa	17,94
Radio	13,98
Telewizja	37,20
Katalogi biur podróży	36,68
Przewodniki	22,43
Foldery/ulotki	17,15
Rodzina, znajomi	39,05
Strony internetowe	34,83
Polskie placówki dyplomatyczne	0,79
Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej	1,32
Szkoła	13,98
Brak wcześniejszej informacji	2,90
Inne źródło informacji	1,32

## Niemcy

Tabela A19. Noclegi w Krakowie

Niemcy	%	Wielkość szacunkowa
TAK (turyści)	98,19	238.100
NIE (odwiedzający jednodniowi)	1,20	2.900
Brak informacji	0,61	1.500
RAZEM	100,00	242.500

Tabela A21. Kategoria hotelu

Niemcy	%
*	2,33
**	1,16
***	52,32
****	36,05
*****	4,65
Brak informacji	3,49

Tabela A23. Deklaracje wyższych wydatków

Niemcy	%
TAK	62,65
NIE	28,31
Brak informacji	9,04

Tabela A22. Wydatki (bez kosztów dojazdu) na jedną osobę

Niemcy	%
0–50 zł	0,00
51–100 zł	7,28
101–200 zł	9,27
201–300 zł	14,57
301–400 zł	5,96
401–500 zł	17,22
501–1 000 zł	37,09
1 001–1 500 zł	7,95
1 501–2 000 zł	0,66
2 001–3 000 zł	0,00
powyżej 3 000 zł	0,00

Średni wydatek – 599 zł

Tabela A24. Organizator przyjazdu

Niemcy	%
We własnym zakresie	36,97
Rodzina/znajomi	4,85
Biuro podróży	29,70
Internetowe biuro podróży	3,03
Zakład pracy	4,85
Szkoła	10,30
Parafia (Kościół)	2,42
Inna instytucja	7,88

Tabela A26. Częstotliwość odwiedzin Krakowa

Niemcy	%
Pierwszy raz	53,01
Drugi raz	33,73
Kilka razy	6,63
Często	5,42
Brak odpowiedzi	1,21

Tabela A20. Miejsce noclegu

Niemcy	%
Hotel	51,81
Motel	3,62
Pensjonat	0,60
Dom wycieczkowy	2,41
Schronisko	0,60
Kemping lub pole namiotowe	3,01
Zakład uzdrowiskowy	0,60
Ośrodek wczasowy	0,00
Kwaterna prywatna	7,23
Znajomi lub rodzina	6,02
Własny dom/ mieszkanie	0,60
Hostel	13,86
Dom pielgrzyma	2,41
Inny obiekt	5,42
Brak informacji	1,81

Tabela A25. Źródło informacji o Krakowie

Niemcy	%
Targi turystyczne	10,84
Prasa	17,47
Radio	9,64
Telewizja	27,71
Katalogi biur podróży	36,14
Przewodniki	27,71
Foldery/ulotki	13,25
Rodzina, znajomi	40,36
Strony internetowe	17,47
Polskie placówki dyplomatyczne	3,01
Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej	3,01
Szkoła	40,96
Brak wcześniejszej informacji	1,81
Inne źródło informacji	3,01

## Włochy

Tabela A27. Noclegi w Krakowie

Włochy	%	Wielkość szacunkowa
TAK (turyści)	99,07	156 300
NIE (odwiedzający jednodniowi)	0,00	0
Brak informacji	0,93	1 500
RAZEM	100,00	157 800

Tabela A29. Kategoria hotelu

Włochy	%
*	0,00
**	0,00
***	63,33
****	26,67
*****	5,00
Brak informacji	5,00

Tabela A31. Deklaracje wyższych wydatków

Włochy	%
TAK	56,48
NIE	35,19
Brak informacji	8,33

Tabela A30. Wydatki (bez kosztów dojazdu) na jedną osobę

Włochy	%
0–50 zł	0,00
51–100 zł	16,83
101–200 zł	7,92
201–300 zł	12,87
301–400 zł	10,89
401–500 zł	5,94
501–1 000 zł	37,63
1 001–1 500 zł	2,97
1 501–2 000 zł	3,96
2 001–3 000 zł	0,00
powyżej 3 000 zł	0,99

Średni wydatek – 596 zł

Tabela A32. Organizator przyjazdu

Włochy	%
We własnym zakresie	22,64
Rodzina/znajomi	1,89
Biuro podróży	54,72
Internetowe biuro podróży	0,94
Zakład pracy	1,89
Szkoła	0,94
Parafia (Kościół)	14,15
Inna instytucja	2,83

Tabela A34. Częstotliwość odwiedzin Krakowa

Włochy	%
Pierwszy raz	68,52
Drugi raz	25,00
Kilka razy	4,63
Często	1,85
Brak odpowiedzi	1,21

Tabela A28. Miejsce noclegu

Włochy	%
Hotel	55,56
Motel	0,92
Pensjonat	0,00
Dom wycieczkowy	6,48
Schronisko	0,93
Kemping lub pole namiotowe	1,85
Zakład uzdrowiskowy	0,00
Ośrodek wczasowy	0,00
Kwatera prywatna	0,00
Znajomi lub rodzina	0,93
Własny dom/ mieszkanie	2,78
Hostel	12,96
Dom pielgrzyma	15,74
Inny obiekt	0,92
Brak informacji	0,93

Tabela A33. Źródło informacji o Krakowie

Włochy	%
Targi turystyczne	8,33
Prasa	12,04
Radio	7,41
Telewizja	41,67
Katalogi biur podróży	35,19
Przewodniki	28,70
Foldery/ulotki	14,81
Rodzina, znajomi	31,48
Strony internetowe	21,30
Polskie placówki dyplomatyczne	2,78
Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej	5,56
Szkoła	45,37
Brak wcześniejszej informacji	0,00
Inne źródło informacji	8,33

## Francja

Tabela A35. Noclegi w Krakowie

Francja	%	Wielkość szacunkowa
TAK (turyści)	97,00	141.800
NIE (odwiedzający jednodniowi)	3,00	4.400
Brak informacji	0,00	0
RAZEM	100,00	146.200

Tabela A37. Kategoria hotelu

Francja	%
*	0,00
**	0,00
***	48,00
****	34,67
*****	16,00
Brak informacji	1,33

Tabela A39. Deklaracje wyższych wydatków

Francja	%
TAK	66,00
NIE	26,00
Brak informacji	8,00

Tabela A38. Wydatki (bez kosztów dojazdu) na jedną osobę

Francja	%
0–50 zł	2,15
51–100 zł	4,30
101–200 zł	8,60
201–300 zł	8,60
301–400 zł	10,75
401–500 zł	7,53
501–1 000 zł	48,39
1 001–1 500 zł	2,15
1 501–2 000 zł	5,38
2 001–3 000 zł	2,15
powyżej 3 000 zł	0,00

Średni wydatek – 694 zł

Tabela A40. Organizator przyjazdu

Francja	%
We własnym zakresie	41,00
Rodzina/znajomi	6,00
Biuro podróży	33,00
Internetowe biuro podróży	3,00
Zakład pracy	12,00
Szkoła	2,00
Parafia (Kościół)	2,00
Inna instytucja	1,00

Tabela A42. Częstotliwość odwiedzin Krakowa

Francja	%
Pierwszy raz	58,00
Drugi raz	23,00
Kilka razy	15,00
Często	4,00

Tabela A36. Miejsce noclegu

Francja	%
Hotel	75,00
Motel	1,00
Pensjonat	0,00
Dom wycieczkowy	0,00
Schronisko	0,00
Kemping lub pole namiotowe	1,00
Zakład uzdrowski	1,00
Ośrodek wczasowy	0,00
Kwatera prywatna	2,00
Znajomi lub rodzina	4,00
Własny dom/ mieszkanie	0,00
Hostel	11,00
Dom pielgrzyma	2,00
Inny obiekt	0,00
Brak informacji	3,00

Tabela A41. Źródło informacji o Krakowie

Francja	%
Targi turystyczne	14,00
Prasa	20,00
Radio	8,00
Telewizja	44,00
Katalogi biur podróży	31,00
Przewodniki	28,00
Foldery/ulotki	18,00
Rodzina, znajomi	46,00
Strony internetowe	23,00
Polskie placówki dyplomatyczne	0,00
Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej	4,00
Szkoła	22,00
Brak wcześniejszej informacji	0,00
Inne źródło informacji	6,00



## USA

Tabela A43. Noclegi w Krakowie

USA	%	Wielkość szacunkowa
TAK (turyści)	88,42	122.800
NIE (odwiedzający jednodniowi)	8,42	11.700
Brak informacji	3,16	4.400
RAZEM	100,00	138.900

Tabela A45. Kategoria hotelu

USA	%
*	0,00
**	0,00
***	36,00
****	56,00
*****	2,00
Brak informacji	6,00

Tabela A47. Deklaracje wyższych wydatków

USA	%
TAK	61,05
NIE	23,16
Brak informacji	15,79

Tabela A46. Wydatki (bez kosztów dojazdu) na jedną osobę

USA	%
0–50 zł	1,14
51–100 zł	2,27
101–200 zł	9,09
201–300 zł	10,23
301–400 zł	3,41
401–500 zł	9,09
501–1 000 zł	31,82
1 001–1 500 zł	10,23
1 501–2 000 zł	15,91
2 001–3 000 zł	4,54
powyżej 3 000 zł	2,27

Średni wydatek – 1058 zł

Tabela A48. Organizator przyjazdu

USA	%
We własnym zakresie	76,84
Rodzina/znajomi	6,32
Biuro podróży	8,42
Internetowe biuro podróży	1,05
Zakład pracy	0,00
Szkoła	6,32
Parafia (Kościół)	1,05
Inna instytucja	0,00

Tabela A50. Częstotliwość odwiedzin Krakowa

USA	%
Pierwszy raz	32,63
Drugi raz	13,68
Kilka razy	50,53
Często	2,11
Brak odpowiedzi	1,05

Tabela A44. Miejsce noclegu

USA	%
Hotel	52,63
Motel	1,05
Pensjonat	0,00
Dom wycieczkowy	3,16
Schronisko	1,05
Kemping lub pole namiotowe	0,00
Zakład uzdrowiskowy	0,00
Ośrodek wczasowy	0,00
Kwaterna prywatna	3,16
Znajomi lub rodzina	13,68
Własny dom/ mieszkanie	2,11
Hostel	8,42
Dom pielgrzyma	1,05
Inny obiekt	2,11
Brak informacji	11,58

Tabela A49. Źródło informacji o Krakowie

USA	%
Targi turystyczne	1,05
Prasa	4,21
Radio	4,21
Telewizja	12,63
Katalogi biur podróży	11,58
Przewodniki	9,47
Foldery/ulotki	4,21
Rodzina, znajomi	63,16
Strony internetowe	12,63
Polskie placówki dyplomatyczne	2,11
Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej	2,11
Szkoła	34,74
Brak wcześniejszej informacji	2,11
Inne źródło informacji	10,53

## Irlandia

Tabela A51. Noclegi w Krakowie

Irlandia	%	Wielkość szacunkowa
TAK (turyści)	100,00	96.500
NIE (odwiedzający jednodniowi)	0,00	0
Brak informacji	0,00	0
RAZEM	100,00	96.500

Tabela A53. Kategoria hotelu

Irlandia	%
*	3,85
**	3,85
***	73,07
****	11,54
*****	7,69
Brak informacji	0,00

Tabela A55. Deklaracje wyższych wydatków

Irlandia	%
TAK	69,70
NIE	15,15
Brak informacji	15,15

Tabela A54. Wydatki (bez kosztów dojazdu) na jedną osobę

Irlandia	%
0–50 zł	0,00
51–100 zł	3,45
101–200 zł	10,34
201–300 zł	5,17
301–400 zł	8,62
401–500 zł	6,90
501–1 000 zł	50,00
1 001–1 500 zł	10,35
1 501–2 000 zł	3,45
2 001–3 000 zł	1,72
powyżej 3 000 zł	0,00

Średni wydatek – 737 zł

Tabela A56. Organizator przyjazdu

Irlandia	%
We własnym zakresie	40,91
Rodzina/znajomi	4,55
Biuro podróży	53,03
Internetowe biuro podróży	1,51
Zakład pracy	0,00
Szkoła	0,00
Parafia (Kościół)	0,00
Inna instytucja	0,00

Tabela A58. Częstotliwość odwiedzin Krakowa

Irlandia	%
Pierwszy raz	81,82
Drugi raz	13,64
Kilka razy	0,00
Często	3,03
Brak odpowiedzi	1,52

Tabela A52. Miejsce noclegu

Irlandia	%
Hotel	39,39
Motel	0,00
Pensjonat	0,00
Dom wycieczkowy	1,52
Schronisko	0,00
Kemping lub pole namiotowe	3,03
Zakład uzdrowski	0,00
Ośrodek wczasowy	0,00
Kwatera prywatna	6,06
Znajomi lub rodzina	1,52
Własny dom/ mieszkanie	1,51
Hostel	46,97
Dom pielgrzyma	0,00
Inny obiekt	0,00
Brak informacji	0,00

Tabela A57. Źródło informacji o Krakowie

Irlandia	%
Targi turystyczne	16,67
Prasa	18,18
Radio	13,64
Telewizja	42,42
Katalogi biur podróży	39,39
Przewodniki	36,36
Foldery/ulotki	21,21
Rodzina, znajomi	51,52
Strony internetowe	33,33
Polskie placówki dyplomatyczne	1,52
Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej	3,03
Szkoła	22,73
Brak wcześniejszej informacji	1,52
Inne źródło informacji	0,00

## Hiszpania

Tabela A59. Noclegi w Krakowie

Hiszpania	%	Wielkość szacunkowa
TAK (turyści)	100,00	87.700
NIE (odwiedzający jednodniowi)	0,00	0
Brak informacji	0,00	0
RAZEM	100,00	87.700

Tabela A61. Kategoria hotelu

Hiszpania	%
*	0,00
**	0,00
***	60,98
****	24,39
*****	14,63
Brak informacji	0,00

Tabela A63. Deklaracje wyższych wydatków

Hiszpania	%
TAK	73,34
NIE	18,33
Brak informacji	8,33

Tabela A62. Wydatki (bez kosztów dojazdu) na jedną osobę

Hiszpania	%
0–50 zł	0,00
51–100 zł	3,45
101–200 zł	13,79
201–300 zł	3,45
301–400 zł	10,34
401–500 zł	15,52
501–1 000 zł	29,31
1 001–1 500 zł	17,24
1 501–2 000 zł	6,90
2 001–3 000 zł	0,00
powyżej 3 000 zł	0,00

Średni wydatek – 759 zł

Tabela A64. Organizator przyjazdu

Hiszpania	%
We własnym zakresie	8,48
Rodzina/znajomi	5,08
Biuro podróży	71,19
Internetowe biuro podróży	0,00
Zakład pracy	1,69
Szkoła	1,69
Parafia (Kościół)	8,48
Inna instytucja	3,39

Tabela A66. Częstotliwość odwiedzin Krakowa

Hiszpania	%
Pierwszy raz	71,67
Drugi raz	23,33
Kilka razy	3,33
Często	1,67

Tabela A60. Miejsce noclegu

Hiszpania	%
Hotel	68,33
Motel	3,33
Pensjonat	0,00
Dom wycieczkowy	6,67
Schronisko	0,00
Kemping lub pole namiotowe	0,00
Zakład uzdrowiskowy	0,00
Ośrodek wczasowy	0,00
Kwaterna prywatna	1,67
Znajomi lub rodzina	1,67
Własny dom/ mieszkanie	0,00
Hostel	10,00
Dom pielgrzyma	6,67
Inny obiekt	1,66
Brak informacji	0,00

Tabela A65. Źródło informacji o Krakowie

Hiszpania	%
Targi turystyczne	21,67
Prasa	8,33
Radio	5,00
Telewizja	25,00
Katalogi biur podróży	56,67
Przewodniki	28,33
Foldery/ulotki	23,33
Rodzina, znajomi	43,33
Strony internetowe	18,33
Polskie placówki dyplomatyczne	1,67
Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej	5,00
Szkoła	28,33
Brak wcześniejszej informacji	0,00
Inne źródło informacji	3,33

## Słowacja

Tabela A67. Noclegi w Krakowie

Słowacja	%	Wielkość szacunkowa
TAK (turyści)	70,45	45.300
NIE (odwiedzający jednodniowi)	15,91	10.200
Brak informacji	13,64	8.800
RAZEM	100,00	64.300

Tabela A69. Kategoria hotelu

Słowacja	%
*	0,00
**	5,88
***	52,94
****	35,30
*****	5,88
Brak informacji	0,00

Tabela A71. Deklaracje wyższych wydatków

Słowacja	%
TAK	56,82
NIE	38,64
Brak informacji	4,54

Tabela A70. Wydatki (bez kosztów dojazdu) na jedną osobę

Słowacja	%
0–50 zł	15,91
51–100 zł	29,55
101–200 zł	11,36
201–300 zł	15,91
301–400 zł	11,36
401–500 zł	6,82
501–1 000 zł	6,82
1 001–1 500 zł	0,00
1 501–2 000 zł	2,27
2 001–3 000 zł	0,00
powyżej 3 000 zł	0,00

Średni wydatek – 289 zł

Tabela A72. Organizator przyjazdu

Słowacja	%
We własnym zakresie	75,00
Rodzina/znajomi	4,55
Biuro podróży	15,91
Internetowe biuro podróży	0,00
Zakład pracy	0,00
Szkoła	0,00
Parafia (Kościół)	0,00
Inna instytucja	4,54

Tabela A74. Częstotliwość odwiedzin Krakowa

Słowacja	%
Pierwszy raz	38,64
Drugi raz	36,36
Kilka razy	18,18
Często	6,82

Tabela A68. Miejsce noclegu

Słowacja	%
Hotel	38,64
Motel	2,27
Pensjonat	4,54
Dom wycieczkowy	6,82
Schronisko	4,55
Kemping lub pole namiotowe	0,00
Zakład uzdrowiskowy	0,00
Ośrodek wczasowy	0,00
Kwatera prywatna	0,00
Znajomi lub rodzina	9,09
Własny dom/ mieszkanie	0,00
Hostel	2,27
Dom pielgrzyma	0,00
Inny obiekt	2,27
Brak informacji	29,55

Tabela A73. Źródło informacji o Krakowie

Słowacja	%
Targi turystyczne	0,00
Prasa	4,55
Radio	2,27
Telewizja	22,73
Katalogi biur podróży	15,91
Przewodniki	31,82
Foldery/ulotki	22,73
Rodzina, znajomi	52,27
Strony internetowe	25,00
Polskie placówki dyplomatyczne	0,00
Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej	2,27
Szkoła	27,27
Brak wcześniejszej informacji	0,00
Inne źródło informacji	4,55

## ANEKS 3

### Definicje i graf strumienia turystycznego

#### Podstawowe definicje<sup>52</sup>

**Odwiedzający** (zgodnie z definicją rzymską podjętą przez ONZ w 1963 r. i zaleceniami UNWTO z 1993 r.), to każda osoba, która podróżuje do miejsca (kraju, regionu, miejscowości) położonego poza jej zwykłym otoczeniem i przebywa tam nie dłużej niż 12 miesięcy w celach turystycznych. **Celem podróży nie może być podjęcie pracy zarobkowej** w tym kraju (regionie, miejscowości), czyli wykonywanie działalności wynagradzanej ze środków pochodzących z odwiedzanego miejsca – odwiedzający wydatkuje przywiezione ze sobą pieniądze zarobione gdzieś indziej.

Według tej definicji wszystkich odwiedzających podzielono na dwie kategorie: turystów i odwiedzających jednodniowych.

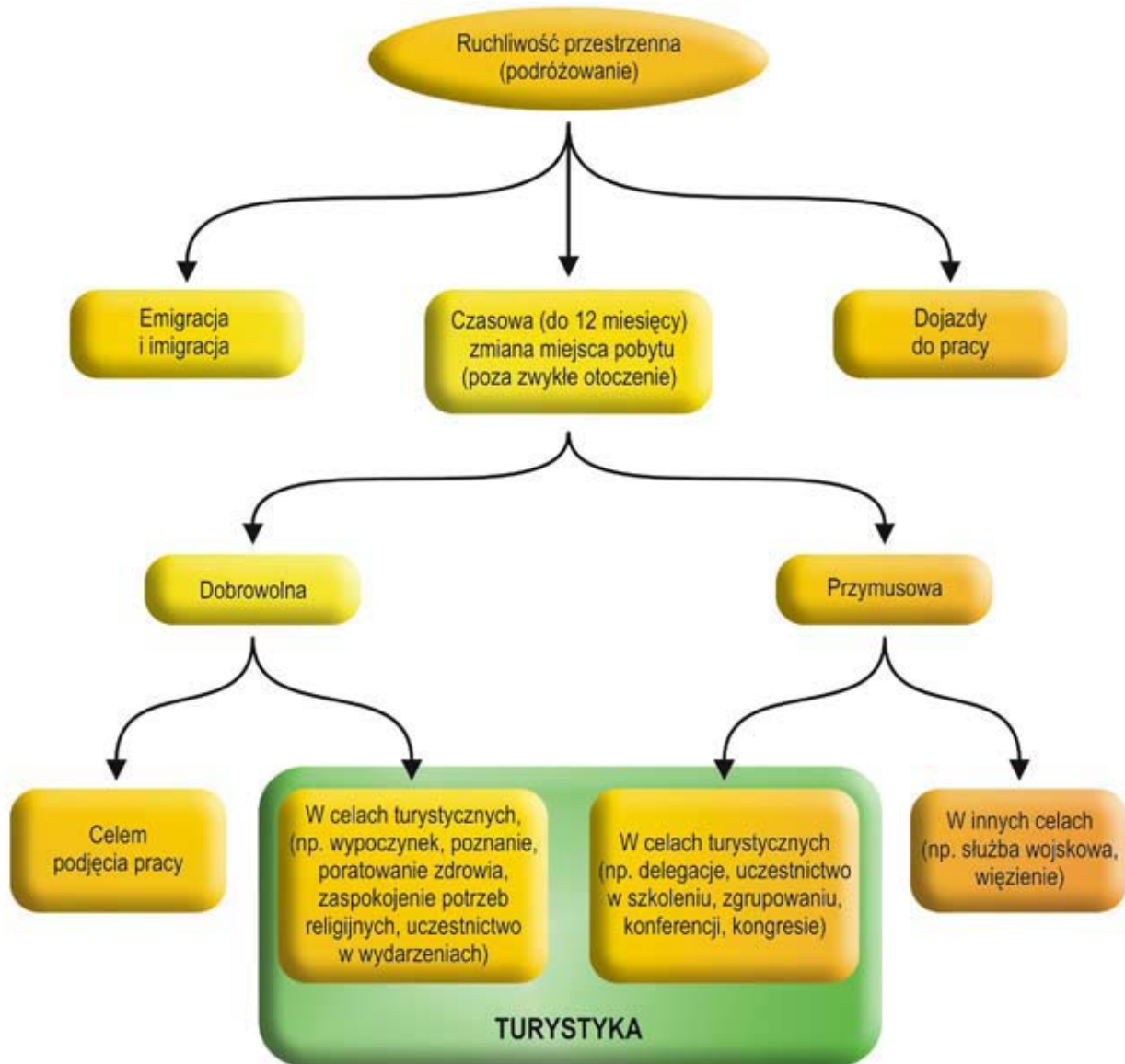
**Turyści** to te osoby, które przyjechały do danego kraju (regionu, miejscowości) w celach: wypoczynkowych, leczniczych, krajoznawczych, religijnych, sportowych, służbowych, rodzinnych, społecznych, politycznych i innych (za wyjątkiem motywów zarobkowych) i które spędziły w miejscu czasowego pobytu (miejscowości, regionie) przynajmniej jedną noc w publicznych lub prywatnych obiektach noclegowych, tj. w miejscowej bazie noclegowej, u rodziny i znajomych lub we własnych drugich domach, mieszkaniach.

**Odwiedzający jednodniowi** to te osoby, które przyjechały do danego kraju (regionu, miejscowości) w celach: wypoczynkowych, leczniczych, krajoznawczych, religijnych, sportowych, służbowych, rodzinnych, społecznych, politycznych i innych (za wyjątkiem motywów zarobkowych) i które spędziły w miejscu czasowego pobytu (miejscowości, regionie) mniej niż 24 godziny i nie korzystały z: bazy noclegowej tego kraju (regionu, miejscowości), gościnności rodziny/znajomych lub własnych drugich domów/mieszkań. Do tej grupy zaliczani są również ci odwiedzający, którzy przebywają w danym kraju (regionie, miejscowości) nawet kilka dni korzystając z noclegów na statku, w pociągu lub w innym środku transportu.

---

52. Por. m.in.: K. Przeclawski, *Człowiek a turystyka. Zarys socjologii turystyki*, Albis, Kraków 1996, s. 28–29; W.W. Gaworecki, *Turystyka*, PWE, Warszawa 2003, s. 14–18.

## Miejsce turystyki wśród zjawisk ruchliwości przestrzennej<sup>53</sup>



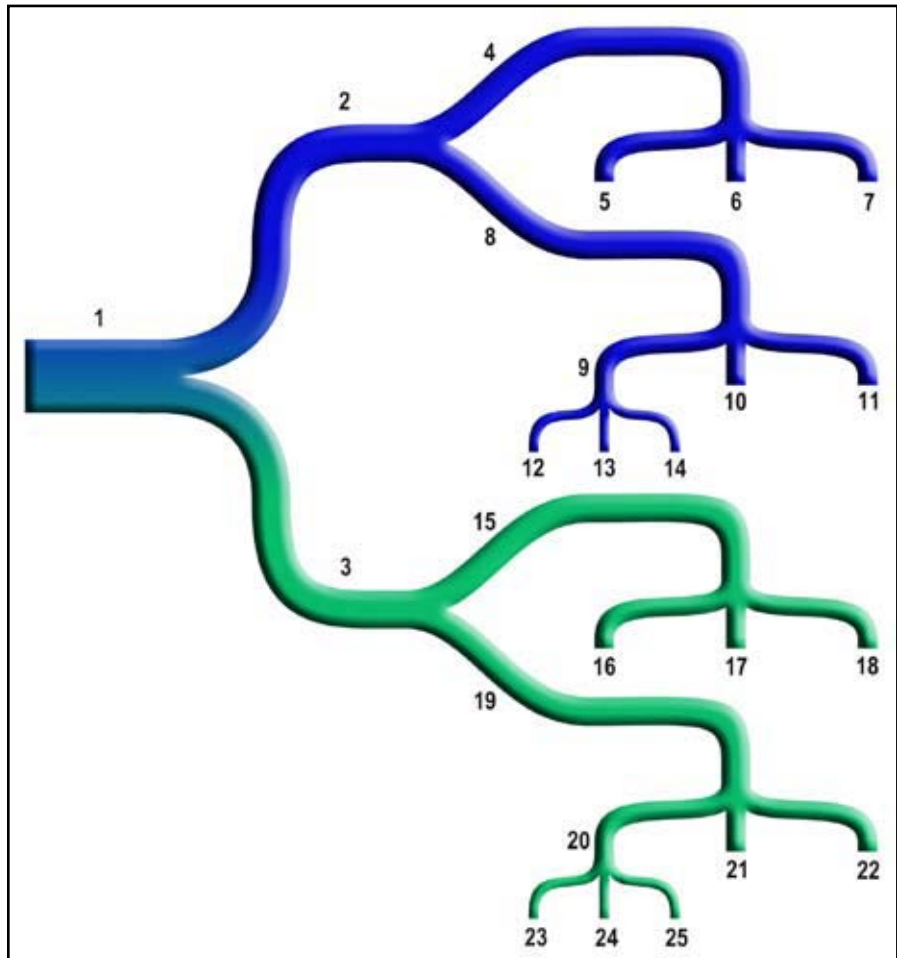
Rysunek A1. Miejsce turystyki wśród zjawisk ruchliwości przestrzennej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: K. Przeclawski, *Człowiek a turystyka. Zarys socjologii turystyki*, Albis, Kraków 1996, s. 30.

53. Por. m.in.: K. Przeclawski, *Człowiek a turystyka. Zarys socjologii turystyki*, Albis, Kraków 1996, s. 28–29; W.W. Gaworecki, *Turystyka*, PWE, Warszawa 2003, s. 14–18.

## Graf strumienia ruchu turystycznego

1. Odwiedzający daną miejscowość, region.
2. Krajowi odwiedzający daną miejscowość, region.
3. Zagraniczni odwiedzający daną miejscowość, region.
4. Krajowi odwiedzający jednodniowi.
5. Krajowi odwiedzający jednodniowi przejeżdżający tranzytem przez daną miejscowość, region (zatrzymujący się na krócej niż 24 godziny).
6. Krajowi odwiedzający jednodniowi, których docelowym miejscem podróży jest dana miejscowość, region i przebywający w nim krócej niż 24 godziny.
7. Krajowi odwiedzający jednodniowi przebywający w danej miejscowości, regionie dłużej niż 24 godziny, ale nocujący w innej miejscowości, regionie lub też w pociągu, własnym samochodzie, na dworcu itp.
8. Turyści krajowi.
9. Turyści krajowi nocujący w bazie noclegowej odwiedzanej miejscowości, regionu.
10. Turyści krajowi nocujący u rodziny i znajomych w odwiedzanej miejscowości, regionie.
11. Turyści krajowi nocujący we własnych drugich domach/mieszkaniach w odwiedzanej miejscowości, regionie.
12. Turyści krajowi nocujący w bazie hotelowej odwiedzanej miejscowości, regionu (w hotelach, motelach lub pensjonatach).
13. Turyści krajowi nocujący w bazie parahotelowej odwiedzanej miejscowości, regionu (w domach wycieczkowych, schroniskach, na kempingach lub polach biwakowych).
14. Turyści krajowi nocujący w bazie pozahotelarskiej odwiedzanej miejscowości, regionu (w innych obiektach, w których świadczone są usługi hotelarskie, np. w hostelach, Domach Pielgrzyma, hotelach studenckich, ośrodkach wczasowych, zakładach uzdrowiskowych).
15. Zagraniczni odwiedzający jednodniowi.
16. Zagraniczni odwiedzający jednodniowi przejeżdżający tranzytem przez daną miejscowość, region (zatrzymujący się na krócej niż 24 godziny).
17. Zagraniczni odwiedzający jednodniowi, których miejscem docelowym podróży jest dana miejsc., region i przebywający w nim krócej niż 24 godziny.
18. Zagraniczni odwiedzający jednodniowi przebywający w danej miejscowości, regionie dłużej niż 24 godziny, ale nocujący w innej miejscowości, regionie lub też w pociągu, własnym samochodzie, na dworcu itp.
19. Turyści zagraniczni.
20. Turyści zagraniczni nocujący w bazie noclegowej odwiedzanej miejscowości, regionu.
21. Turyści zagraniczni nocujący u rodziny i znajomych w odwiedzanej miejscowości, regionie.
22. Turyści zagraniczni nocujący we własnych drugich domach/mieszkaniach w odwiedzanej miejscowości, regionie.
23. Turyści zagraniczni nocujący w bazie hotelowej odwiedzanej miejscowości, regionu (w hotelach, motelach lub pensjonatach).
24. Turyści zagraniczni nocujący w bazie parahotelowej odwiedzanej miejscowości, regionu (w domach wycieczkowych, schroniskach, na kempingach lub polach biwakowych).
25. Turyści zagraniczni nocujący w bazie pozahotelarskiej odwiedzanej miejscowości, regionu (w innych obiektach, w których świadczone są usługi hotelarskie, np. w hostelach, Domach Pielgrzyma, hotelach studenckich, ośrodkach wczasowych, zakładach uzdrowiskowych).



Rysunek A2. Graf strumienia ruchu turystycznego

Źródło: Opracowanie własne

**Baza hotelowa** obejmuje: hotele, motele i pensjonaty.

**Bazę parahotelową** tworzą inne niż hotelowe obiekty hotelarskie, czyli domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, kempingi i pola biwakowe.

Do **bazy pozahotelarskiej** zaliczane są inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie, m.in.: hostele, Domy Pielgrzyma, hotele studenckie, ośrodki wczasowe, zakłady uzdrowiskowe, ośrodki pracy twórczej, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, ośrodki wypoczynku sobotnio-niedzielnego, kwatery agroturystyczne.